
3 1761 06633499 6

JACOB B. BULL

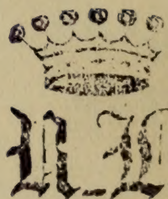
ATTEN HUNDREDE OG FJORTEN

JACOB B. BULL

ATTEN HUNDREDE OG FJORTEN

EN HISTORISK ROMAN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCCVIII

KØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

FØRSTE KAPITEL

Det var paa Eftermiddagstiden den 21. Mai 1813.

Sydvest for Halvøerne med Kurs for Fjordgabet arbeided en Skjægte sig frem gjennem Sjøerne. Den gik for en stø Bris af Nordvest og krængede stærkt med sprøitende Skum om Baugen.

Paa Hvaløstranden stod endel Fiskere og stirred udover. De undred, hvad dette kunde være for Baad.

De, som kom Fjorden ind i disse Ufredens farlige Tider, kom gjerne fuldlastede og stive, enten fra Skagen med Korn eller fra Kjøbenhavn over Læsø med Kolonial og anden Vare. Men denne gik tom, det var greit at skjønne.

Undre, hvad Folk det kunde være!

En eller anden Skjægte, som var kommen ud for en *man of war* og som var sluppen fra det, efter at Ladningen var tagen?

Nei, det var ikke likt Engelskmanden; han tog gjerne Folkene med og førte dem over i Prisonen. Det var ikke længer end i forrige Uge siden, at Lodsen Terje Wiigen fra Hesnæs blev tagen, netop som han kom

fra Skagen og ind med tre Tønder Byg, og tog de ham, hvem Fanden kunde saa gaa fri — i alle Fald Dagsens Tider?

Her i Forgaars havde Thore Johnsen og Syver Torgersen ret ud for Øja seet en diger *man of war* lavere sydover med bare Underseilene heist; han kunde være ventendes paa nordgaaende, naar det skulde være.

Hvad Fanden kunde det være for dristige Folk?

De stirred atter udover.

Det glimted og glitred i Sjøerne under Solefaldet; Havet stod blaat med Vaardis fjernt ude.

Peder Iversen, Lodsen, lagde Haanden over Øinene og speided længe.

„Der er to Mand," sagde han.

De andre stirred som han.

„Ja," sagde de i Kor.

Peder Iversen stod som før.

„Skjægten er dansk," sagde han — hun er saa bred for Baugen."

Der blev en Stund fundersomt stille.

„Fisker," sagde en gammel Mand i Flokken.

Der blev atter stille. Alle stod og stirred ud i Solglitteret.

„Hun seiler som en Fuggel," sagde atter den gamle Mand.

Peder Iversen, Lodsen tog Haanden ned og snudde sig mod de andre.

„Hvad Fanden skal hun her?" sagde han.

„Hm!“ — Den gamle Mand snød sig i Fingrene og saa igjen ud over.

Medét løfted han den krokede Arm og pegte mod Sydsydvest.

„Der har vi ham!“ sagde han stilfærdig.

Alle snudde sig og saa.

Fjernt i Sydsydvest steg Riggen af den engelske *man of war* op af Havet; det var en Brig for fulde Seil. Den laa Vestnordvest over og kom hurtig nærmere.

„Hmhm!“ sagde flere.

Mænd saa paa hverandre.

„Han har daget hende op,“ sagde Thrond Iversen, Lodsens Broder.

Den gamle Mand stod som før og saa.

„Se! Se!“ sagde han.

Den lille Skjægte, som nu havde naaet Høide af Hvaløerne og som var bleven den britiske Orloger var, ændred med en Gang Kurs for Fjordgabet, faldt af til Vinden og stod for en halv Slør med Storseil og Fokk som posede Buer bristende fulde og krængende lige op til Ripen bent ind mellem Hvaløernes Skjær.

Orlogeren derude satte sine Topseil.

Der var et langt Minut stille derude paa Stranden. En hørte Havsuget slaa, Bølgerne stige og falde i tunge Løft og Braatt; en stod spændt og dragen af den fjerne Kamp derude.

Endelig talte den gamle Mand.

Det kom med ru Røst og dæmpet af Bevægelse.

„Hun salverer sig!“ sagde han stille.

„Fanden til Skjægte,“ udbrød en Unggut; han snudde voksent Skraaen.

„Hun seiler som bare svarte Dævelen!“ sagde Lodsen.

„Ja Dansken han —!“ den gamle Mand snød sig igjen i Fingrene og saa udover.

„Nei se!“ han pegte igjen.

Skjægten derude, som nu havde faaet Forspranget, skar skummende lige ind i Brændingerne, dreied atter pludselig til Vinden, arbeided sig skarpt Bidevind en Hundred Alen op, faldt atter af i en stor Bue og skum-ind i nærmeste Vik med smult Vande.

Orlogsbriggen derude, som havde holdt nær Land for om mulig at afskjære Skjægten, bjerged Overseilene, lagde atter tæt til Vinden og fortsatte rolig sin Kurs som en Ørn, der har slaaet feil efter et mindre Vildt.

De lo derinde paa Stranden.

„Den var neggu ikke værst,“ sagde de, mens de med Hænderne i Lommerne, spyttende og snakkende, to og to i Følge drog sig op over Heien og over i den vestre Vik for at se, hvad Fremmedfolk det var, som var ude.

Da de første naaed ned til Stranden, var den fremmede Skjægte allerede fortøiet. Skipperen, en dansk Fisker, stod paa Stranden; en anden, ung Fisker sad fremdeles i Baaden. Nu reiste han sig ogsaa og sprang let i Land.

Den gamle Mand, som var mellem de første, kom

langsomt frem og blev staaende længe; han saa forskende fra den ene paa den anden af de Fremmede.

„Det gik vel," sagde han. Saa stirred han betydningsfuld ud efter den bortseilende Orlogsmand.

„Ja," svared den danske Skipper. „Det gik skam godt!"

Han snudde sig og saa paa den unge Fisker. De øvrige stod paa nogen Afstand og stirred og mønstred.

Da tog den unge Fisker Sydvesten med et Rykk af sit Hoved, og til alles store Forundring bøied han sig ned, iknæ, og kyssed med sine Læber Strandens Sten. Saa reiste han sig atter op.

„Goddag I norske Mænd — og vel mødt paa Norges Jord," sagde han. Stemmen var ung og begeistret varm; det fagre Ansigt med det mørke, lokkede Haar lyste betagent.

Den gamle Mand stirred forundret og længe.

„Hva' for Kar er Du?" spurgte han grundende.

Den unge Fisker slog sin Vams tilside. Det skinned paa Uniform og Guldtresser.

„Jeg er Christian Frederik, Kronprins af Danmark og Norge," sagde han; han stod der ung og betagende i Solefaldsglansen.

Den gamle Mand stirred, slagen. Mændene bag ham som han.

Endelig sagde han med bristende Røst.

„Ja, er Du den Mand, saa er Du velkommen!" han gik ham nærmere og rakte ham Haanden.

Den unge Fisker tog imod. Det fôr gjennem alle med en forunderlig Begivenhedernes Fornemmelse. Det var den første norske Konges første Haandtag med sit Folk.

„Den Mand er jeg,“ sagde Christian Frederik — „kommen for at frelse Eders Land fra Svensken og fra ham!“ Han vendte sig og pegte ud over mod den forsvindende engelske Orlogsmand.

Den gamle Mand lo med Taarer i Øinene.

„Ja er Du det,“ sagde han, „da er Du ret inderlig velkommen!“ Han stod og saa paa ham og gotted sig over hans skinnende Skikkelse.

„Det er jeg,“ svared Prinsen. „Men hjælp mig nu I gode Mænd, saa jeg kommer frelst iland og til Folk; jeg skal rundelig gjengjælde Eder!“

Han saa mod Baaden.

Den gamle Mand vendte sig mod Flokken.

„Peder Iversen!“ ropte han.

Lodsen kom.

Den gamle Mand pegte mod Baaden.

„Bær det op,“ bød han.

„Du faar bo hos mig,“ sagde han vendt imod Prinsen. „Det blir vel inte, som Du er vant, men — Du faar ta til takke!“

Prinsen slog ham paa Skulderen.

„Tak min Ven,“ sagde han. „Jeg er i Norge og mellem Venner — det er alt. Alt andet siger intet!“

Den gamle Mand saa igjen paa ham.

„Ja — er Du den,“ sagde han, „da er Du velkommen. Du trængs her i Landet!“

Saa gik han stille foran Prinsen opover og frem mod Hvalør Gaard.

Prinsen vendte sig, da han var kommen paa Høiden, og saa ud over.

„Du elskede Land,“ sagde han. „Maatte jeg blive dig en Frelser fra al din Nød!“

Bonden tog Hatten af.

Saa gik de atter videre, fulgt paa Afstand af de øvrige Fiskere med Prinsens Bagage.

Da de kom frem til Husene stansed atter den gamle.

„Du kom underligt,“ sagde han.

Prinsen saa hen for sig i Tanker.

„Det var den eneste Maade,“ svared han. „Veien over Sverige var stængt, som Du ved, og et Skib vilde Engelskmanden have taget, — det var den eneste Maade!“

Den gamle smilte.

„Det var vaagsomt,“ sagde han.

„Men det gik, min Ven,“ svared Prinsen.

„Aa ja,“ sagde den gamle — „den, som skal fram, han kommer fram.“

De var nu komne frem til Gaarden; den gamle gik foran ind og ropte paa Konen.

„Mor,“ sagde han. „Du faar gjøre Kammerset istand — her er kommen Storfremmend!“

Han vendte sig mod Prinsen.

„Du faar gaa ind,“ sagde han.

Og Prins Christian Frederik, Arving til Norges og Danmarks Throner, traadte træt og sulten ind ad Hvalørbondens Stuedør.

Konen paa Hvalør kom ham fra Kjøkkendøren tilmødes. Hun saa spørgende og undrende fra ham og paa den gamle; hun stod der bredfalden med det opstrøgne graa Haar under Luen.

Den gamle kom i de tunge Sjøstøvler fremover.

„Det er Prinsen vor, som er kommen,“ sagde han; han vendte sig mod Prins Christian Frederik.

Bondekonen gjorde store Øjne.

„Goddag Mor!“ sagde Christian Frederik og rakte hende Haanden.

Hun holdt den længe og forskende.

„Kan det ske?“ brød hun ud.

Prinsen smilte.

„Du synes, jeg kommer underlige Veie,“ sagde han.

Hun saa godt paa ham.

„Ja — jeg synes naa det,“ svared hun. Hun holdt fremdeles Haanden.

„Ja, Du faar være velkommen, da,“ sagde hun.

„Du faar gi dig frempaa og sidde.“

„Tak!“ Prinsen kom til Høgsetet. Den gamle Bonde fulgte.

Medét tog Konen sig med begge Hænder til Hovedet.

„Nei, Jøssø Nanm — det var svært au detta,“ sagde hun og drog til Kjøkkenet.

„Du faar ta' tiltakke, som Du faar det,“ sagde den gamle Bonde og satte sig.

En halv Time senere spiste Prins Christian Frederik med god Appetit ved Hvalørbondens veldækkede Bord,

drak Vin af egen Kurv til udsøgt Fisk og var i det ypperligste Humør efter det vel overstandne Æventyr.

Men ude paa Tunet var efterhaanden alt Hvalør seget sammen for at se og høre om Prinsen, og da Kveld kom gik Rygtet med Baad nordover paa begge Sider Fjorden fra Mand til Mand.

„Du skal tage Styringen over selv nu da?“ spurgte Bonden om Kvelden, de sad og røgte i den store Stue og drak stærkt Øl dertil.

„Ja, det er min Mening,“ svared Prinsen.

Bonden drak.

„Det kan trængs,“ sagde han. „Engelskmanden eter os snart op.“

Prinsen nikked.

„Han er os den værste,“ sagde han. „Svensken skulde vi nok greie.“

Den gamle Bonde røgte betænksomt.

„Ja — paa Sjøen er inte Svensken rar,“ sagde han erfarent.

Prinsen drak.

„Jeg tænker vi Nordmænd greier ham tillands ogsaa,“ sagde han.

„Vi har gjort saa før,“ sagde Bonden. Han tøied Piben.

„Men — saa har dem naa faat denne Pontecorvo. Han skal væra slem, sier dem!“

„Pontecorvo er i Tyskland fortiden,“ svared Christian Frederik. „Han tør faa nok at gøre med at holde Napoleon Stangen.“

Den gamle sad længe eftertænksom.

„Ja, det er en Mand," sagde han.

Prinsen svared ikke. Røgskyer drev i Stuen.

„Dem driver og slaas støt au," kom det i lav, betænksom Dur.

„Ja." Prinsen saa hen for sig.

Atter Taushed og Røgskyer.

„Je skønner inte, aa det ska' væra til," kom det atter fra Bonden.

Prinsen smilte.

Bonden sad længe og funderte.

„Nei det skjønner je ret inte," sagde han.

„Magtsyge, min kære Ven, Magtsyge," bemærkede Prinsen og drak Øl.

„Hm!" Bonden lo hen for sig.

„Det var e' underli Magt," sagde han. „Slaa hverandre ihjæl," føied han til.

„Er det naae aa bli stærk ta?" spurgte han.

Prinsen smilte, men svarede ikke videre. De damped begge.

„Men hvad du gjør," kom det pludselig fra Bonden, og han saa alvorlig paa Prinsen, „saa grei Engelskmanden først og faa Sjøen fri; for det er naa den, vi lever af da!"

Prinsen nikked.

„Jeg tror, Du har Ret i det," sagde han.

Bonden reiste sig.

„Ja, det er sikkert det," svared han og lagde Piben.

Skumring af Kveld var længst falden: Prinsen var træt efter Færden, og inden kort sov han i Hvalørgaardens Gjæstekammer under solide Fjærdyner, halvgrøssen i Maikulden.

*

Næste Morgen i straalende Sol og staalblaa Sjø stod Prins Christian Frederik paa Lodsen Peder Iversens Baad og Lodsen selv tilrors under stille Hilsen fra de forsamlede Fiskere Hvalørviken ud og Fjorden nordover for at naa Kystflotillen.

Den gamle Bonde tog Hatten af, da Baaden lagde ud.

„En lyksom Reise Prins,“ sagde han.

„Tak! Farvel I alle!“

Prinsen letted paa sin Hat. Han stod der i Baaden agter, i straalende Uniform og Kappe.

„Glem ikke Engelskmanden,“ ropte den Gamle efter ham.

Vinden tog Ordene. Lodsen satte sig ved Roret med Skjødet i høire Haand.

Prinsen løfted Armen og vinked. Mændene paa Stranden tog alle Hattene af, De stod endnu en Stund og stirred; saa gik de langsomt op over mod Husene.

*

Det var livligt paa Tønsbergs Havn. Losning af ankomne Fartøier, som heldig vare slupne ind, foregik;

Kjøbmændene stod paa Bryggen gruppevis og saa og kontrollerte eller drøfted Tiderne; Mandskaber sang mens de lossede.

Udenfor Frans Bulls Pakhus stod fire fem velbergede Kjøbmænd med Stok i Haand og Skyggehuer; thi Solen havde allerede Magt. Det var Vincent Stoltenberg, Kjøbmand Holst, Mathias Foyn fra Teie, Kjøbmand Samsing og gamle Martinius Bull. De talte ivrig sammen om Kornforsyningen og hvad derpaa kunde være at tjene.

Frans Bull havde netop igaar faaet en Skude fra Fladstrand frelst frem; den førte Korn og Kolonial, og nu drev han selv, mørk og mager sammen med Toldbetjent Breda paa haarde Livet derude paa Bryggen for at faa hende klareret.

Han havde i 1809 mistet ikke mindre end fem Skuder med Ladning og alt under Krigen; han trængte godt Profitten ved sit nuværende Held.

„Ja det kan man kalde Lykke," sagde Mathias Foyn. „Følger den ham med et Par Skuder til, er han velholden Mand igjen."

Gamle Martinius Bull sukked.

„Det kunde trænges," sagde han.

Mathias Foyn med det lyse, runde Ansigt smilte.

„Aa, Brændevinsbrænderiet og Tobaksfabriken kan nu ikke Engelskmanden tage," sagde han. „Heller ikke Præsterø Gaard."

Vincent Stoltenberg kræmted energisk.

„Ikke er han heller den eneste, som har tabt i Krigen

og ofret for Landet," sagde han. „Vi er med vi andre ogsaa!"

„Ja, det ved Gud," sagde Kjøbmand Holst; han lagde begge Hænder paa sin Mave. „Men vi taaler det — vi taaler det!"

„Aa ja!" sukked gamle Martinius Bull; „det kunde ha voren værre!"

„Og saa har han jo Danebrog," lagde Kjøbmand Samsing ind.

„Ja den, som kunde leve af det," smilte Mathias Foyn.

„Nei er Du der, Svoger?" sagde han og vendte sig.

Frans Bull og Toldbetjent Breda kom gaaende fremover mod Pakhuset, den sidste med Papirer i Haanden.

Frans Bull — han var over tre Alen høi, — stopped op.

„Ja nu er hun klareret," sagde han med sin dybe, lidt ru Stemme.

„Klareret," gjentog den muntre, blaaøiede Toldbetjent Breda.

„Det koster et Glas Vin, Bull," skjæmted han og vifted med Papirerne.

Frans Bull nikked.

„Paa samme Held en anden Gang," sagde han.

„Men god Vin, Bull!" Breda trued med Fingeren.

Da sagde Mathias Foyn.

„Han har en Madeira fra 1801 — ikke sandt Svoger?

Frans Bull drog alvorligt paa Smilen.

„Du kjender Hylderne," sagde han.

„Top, den tager vi," sagde Toldbetjent Breda. Han vilde stikke sin Arm indunder Mathias Foyns, men stansed, tog til Huen og hilste belevent. Det var Professor i Medicinen Hans Iver Horn, som gik forbi sammen med sine to Frøkener Døtre.

De øvrige Herrer hilste ogsaa.

Da sagde Mathias Foyn muntert hviskende, idet Professoren vel var passeret.

„Sandfærdig to kjække Piger de Frøkener Horn — ikke sandt Breda?"

Han blunked bort paa de øvrige.

„Kjække Piger," svared Breda freidig.

„Især Karen Louise," fortsatte Mathias Foyn.

Der steg et lidt varmere Skjær op i Toldbetjentens Kinder.

„Kan hænde Karen Louise," sagde han. „Skal vi saa?" Han saa paa Frans Bull.

„Ja," svared denne og nikked. „Paa Kontoret," sagde han.

„Gaar Du med Svoger?"

Mathias Foyn rakte ham Haanden.

„Nei tak — jeg maa sandelig hjem. „Hils lille Lena fra mig!"

Han rakte de andre Haand og gik.

Det øvrige Følge gik med sine sølvbeslaaede Stokke to og to i Bredden sydover Bryggen for at bøie af mod Bull & Samsings Butik før — nu Frans Bull.

Netop, som de skal bøie af, lægger en Baad med en Officer ombord til ved Bryggen. De stansed

alle, nysgjerrige. Hvem kunde Officeren være? Kanske Lieutnant Horn, som kom hjem paa Besøg? Men derom maatte de jo have hørt. Hvem kunde den fremmede Officer være?“

Der kom han op paa Bryggen. Hvem i Alverden kunde han være. Og i høi Officers Uniform.

Nu kom han lige frem til Gruppen med de sølbeslaaede Stokke og tog Hatten af. Et vakkert ungt Ansigt — af fornem Form.

„Undskyld, mine Herrer,“ sagde han med dansk Udtale.

„Jeg søger Grev Herman Wedel-Jarlsberg. Kan nogen af D'hrr. være saa god at sige mig, om han er hjemme?“

Kjøbmand Stoltenberg og de øvrige tog til sine Huer.

„Greven er paa Jarlsberg, min Herre,“ svared han og stirred paa den unge Officer. „Det er en Times Vei at kjøre.“

Prinsen saa sig om.

„Hvor faar man Heste?“ spurgte han.

Stoltenberg gik nærmere.

Mit Navn er Kjøbmand Stoltenberg — tør jeg spørge, med hvem jeg har den Ære?“ Han letted atter paa sin Hue.

Den unge Officer smilte, et indtagende ungt Smil.

„Jeg er Christian Frederik, Kronprinds til Danmark og Norge,“ svared han høit.

Om et Skib var sunket paa Havnen eller en Kornbod styrtet sammen eller et Lyn slaaet ned var ikke de tønsbergske Kjøbmænd blevet mere tilintetgjorte end ved disse Ord.

Kjøbmand Stoltenberg tog et Skridt tilbage og rev Huen af Hovedet. De andre gjorde som han.

„Kronprindsen!“ udbrød han. „Her — og alene!“

Nu smilte Christian Frederik helt.

„Mine Herrer har Grund til at forbauses,“ sagde han. „Jeg kom igaar i aaben Baad fra Fladstrand til Hvalør. Det var den eneste og sikreste Maade, hvorpaa en dansk Fyrste fortiden kan naa Norge. Jeg er kommen i overmaade vigtige Anliggenheder med ubetinget Tro paa det norske Folks loyale Kærlighed til sit Kongehus — og beder mine Herrer paa bedste Maade bistaa mig med at naa Grev Wedel, om muligt endnu idag!“

Kjøbmand Stoltenberg stod med blottet Hoved.

„Jeg stiller mig fuldstændig til Deres kongelige Høiheds Disposition,“ sagde han i ærbødig Tone, og beder Deres kongelig Høihed tage tiltakke indtil Sagen lader sig arrangere hos mig. “

„Jeg er Dem meget taknemmelig,“ svared Christian Frederik.

Kjøbmand Stoltenberg vendte sig mod Toldbetjent Breda.

„Hrr Toldbetjent Breda besørger nok Hans kongelige Høiheds Bagage bragt op,“ sagde han. „Tillad mig, Deres kongelige Høihed, at ledsage Dem!“

Han fulgte Prinsen, som venlig hilste de øvrige Herrer, og gik Gaden op til sit Hus.

„Guds Død,“ sagde Kjøbmand Samsing til de øvrige. „Kronprindsen i Norge; det har noget at betyde!“

Toldbetjent Breda stod lidt.

„Nu faar din gode Madeira bedre Ben at gaa paa, Bull,“ sagde han. Saa gik han ned til Lodsbaaden for at give Ordre angaaende Hans kongelige Høiheds Tøi.

Men Frans Bull nikked til sin gamle Fader Martinius.

„Det kan betyde bedre Tider,“ sagde han.

*

Foran Kjøbmand Stoltenbergs Hus i Tønsberg holdt den grevelig Wedelske Karosse.

Grev Herman Wedel-Jarlsberg var efter Ilbud netop ankommen og havde nu Foretræde for Hans kongelige Høihed Kronprindsen i den grønne Stue.

Udenfor var hele det nysgjerrige Tønsberg forsamlet for at se sin Fyrste, hvis Ry allerede havde bredt sig som en Løbeild gjennem den lille Kjøbstad. De vildeste Rygter var i Omløb. Norge var skilt fra Danmark; nu skulde den unge Prins opkaste sig til Konge i Norge og gifte sig med en engelsk Prinsesse. Saa skulde England og Norge i Fællesskab krige mod Rusland og Sverige.

Andre vidste at fortælle, at Danmark var erobret af England og Prinsen flygtet til Norge. Kun de mest formaaende og kundskabsrige mellem Tønsbergs gode

Borgere lod sig nøie med Sagens sande Sammenhæng: at Prinsen paa Grund af de truende politiske Forviklinger og Stormagternes Planer om Norges Adskillelse fra Danmark, var reist hid op for at løse Prins Frederik fra Statholderskabet. —

Hans kongelige Høihed Prins Kristian Frederik og Grev Wedel sad efter udvekslede Ceremonier ved et godt Glas Vin i den grønne Stue. Prinsen havde netop udtalt sin Begeiststring for det fagre Land og sit Haab om, at bedre Tider snart maatte indfinde sig.

„Landet er fagert, Deres kongelige Høihed og Havet deromkring end fagrere,“ svared nu Grev Wedel, „men det er netop den nuværende Forenings svage Punkt.“

„Hvad mener De, Hrr Greve?“ spurgte Prinsen.

Grev Wedel saa ham frygtløst i Øinene.

„Jeg mener, Deres kongelige Høihed, at Havet skiller mellem Landene,“ sagde han djærvt. „Det har vi i disse tunge Tider noksom maattet erfare.“

Prins Christian Frederik taug en liden Stund.

„Tiderne kunne forandres,“ sagde han endelig.

„Men Forholdene aldrig, Deres kongelige Høihed,“ svared Grev Wedel. „Jeg gjentager det: Landenes naturlige Forhold tilsiger ikke den bestaaende Forening.“

Kronprindsen satte store Øjne.

„De ønsker Foreningen opløst?“ spurgte han forbauset.

Grev Wedels Ansigt ændred ikke en Mine.

„I begge Nationers Interesse — ja, Deres kongelige

Høihed," svared han. „Den har gjennem Aarhundreder ikke bragt os andet end Ulykker."

Prinsen saa slagen paa ham.

„Og hvormed skulde den saa erstattes?" spurgte han.

Grev Wedel saa ned.

„Skal der endelig være en Forening, og det turde Landenes Lidenhed vistnok tilsige, da findes der et Land, som ligger os nærmere og hvortil vi naturligere er knyttet," svared han.

„De mener Sverig!" Kronprinsen talte næsten skjælvende.

„Ja, Deres kongelige Høihed. Naturen har bestemt disse to Lande til at støtte hinanden, ikke til at bekrige hinanden," svared Grev Wedel fast. Helst saa jeg en Forening af alle tre Lande; men Havet Deres kongelige Høihed og Sundene har gjort os en Streg i Regningen. En saadan Forening vil kun — som altid — skabe storpolitiske Forviklinger, idet Stormagternes Interesser tangeres. Historien taler her sit tydelige og uimodsigelige Sprog.

Prins Christian Frederik reiste sig.

„Hrr Greve," sagde han bevæget. „De søger altsaa en anden Forening for Norge?"

„Ja, Deres kongelige Høihed," svared Grev Wedel frygtløst. „Jeg tror, den dansk-norske Forenings Tid er forbi. Men helst saa jeg, at der var tre selvstændige, ligestillede Riger i Norden."

Prinsen tænkte længe.

„Saaledes staar Sagerne," sagde han hen for sig.

Grev Wedel, som ogsaa havde reist sig, gik nu lige hen foran Prinsen.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han næsten heftigt. „Den Gang, da Prins Christian August blev valgt til svensk Thronfølger, tilbød vi ham den norske Throne. Vi fulgte ham saa at sige lige til Grænsen med den norske Krone; men han havde ikke Mod dertil!“

„Han havde ikke Hjerte dertil“ — mumled Christian Frederik.

„Eders kongelige Høihed,“ Wedel gik endnu nærmere. „Dengang var Tiden endnu ikke kommen, Sagen endnu ikke moden i Folket; men nu efter disse tunge Aars Lidelser og Erfaringer, nu er Øieblikket snart forhaanden. Deres kongelige Høihed“ — Grev Wedels Stemme fik en indtrængende og overbevisende Magt — „opkast Dem til uafhængig Regent over Norge, og jeg skal staa Deres kongelige Høihed bi, saalænge der er Liv i mig!“

Han stirred længe paa Prinsen, som ikke svared.

„*Nu* er Tiden, Deres kongelige Høihed; senere vil Landet glide Dem ud af Hænderne.“

Christian Frederik saa endelig op. Hans Ansigt var blegt; de store blaa Øine dunkle.

„Paa saadant kan jeg ikke indlade mig,“ svared han med brudt Røst. „Det vilde stride mod de Pligter, jeg skylder min Konge — som ogsaa er Deres!“

De sidste Ord kom med Tyngde.

Grev Wedel nikked, men skifted ikke Farve.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han, næsten streng. „For Landenes Frelse maa alting ofres. Og jeg siger Deres kongelige Høihed med Haand paa Hjerte, at den Stund snart staar for Haanden, at Norge med Vold rives bort fra Danmark, saasandt Deres kongelige Høihed ikke foregriber Tingene!“

„Det er det, jeg paa mit Vis agter at gjøre,“ svared Christian Frederik stolt.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde Grev Wedel. „Hist ovre i Sverige sidder Prinsen af Pontecorvo med Magten; har Deres kongelige Høihed overtænkt dette?“

Prinsen smilte.

„Pontecorvo er en Parvenu og en Æventyrer, Hrr. Greve,“ sagde han; „den Tid vil snart komme, da det svenske Folk vil vaagne af Forblindelsen; da vil hans Historie være ude, hans Rolle udspillet.“

„Og jeg siger Dem, Deres kongelige Høihed,“ sagde Grev Wedel, „at den Dag ret snart vil komme, da Deres kongelige Høihed maa træffe et Valg. Enten maa Deres kongelige Høihed fordrive Prinsen af Pontecorvo fra Norden, eller De maa lade Dem af ham fordrive!“

Grev Wedel bukkede.

„Vi faar at se — vi faar at se,“ svared Christian Frederik med usikker Stemme.

„Resultatet vil visselig snart komme for Dagen,“ svared Grev Wedel. „Naar Napoleon før eller senere er slagen — og det maa engang ske i al Histories og Folkerets Navn, da er Timen kommen, Deres konge-

lige Høihed. Godt om De da sad paa Norges Throne og ikke paa Danmarks!"

Han bukked atter.

Prinsen taug lidt. Saa rakte han ham sin Haand. „Paa dem begge, Hrr Greve," sagde han.

Grev Wedel rystede paa Hovedet.

„Jeg ønsker Deres kongelige Høihed alt godt," sagde han — „og kan altsaa ikke være enig med Dem!"

„Men deri ere vi dog enige," sagde Prinsen og fastholdt hans Haand — „at ønske alt godt for vort elskede Land Norge!"

„Deri ere vi enige," svared Greven alvorlig. „Og jeg ønsker, at alt det, Deres kongelige Høihed heroppe foretager, maa blive til Norges sande Gavn. Store Forventninger vil knytte sig til Deres kongelige Høiheds Komme; maatte de gaa i Opfyldelse til varigt Held for Norge — og Norden!"

Han bukkede og drog Haanden til sig.

„Jeg takker Dem, Hrr Greve for Deres gode Ønsker," svared Christian Frederik forbindtlig; „jeg beder Dem frembære mine hjerteligste Hilsener til Fru Grevinden og Deres øvrige Familie!"

„Tak, Deres kongelige Høihed!"

Grev Wedel hilste Prinsen med Værdighed og trak sig tilbage. Men da han fra Trappen tog Farvel med Vincent Stoltenberg og Frans Bull, som stod i dæmpet Samtale, sagde han med et misfornøiet Udtryk i sit Ansigt:

„En Klinge uden Staal er værre end ingen!"

De to Kjøbmænd saa paa ham.

„Greven finder ham for svag?“ sagde Frans Bull.

„Netop,“ svared Grev Wedel.

„Al den Elskværdighed er bare iveien.“

Frans Bull smilte.

„De vil have Skum for Baugen og strygende Kuling — kjender jeg Dem ret,“ sagde han.

„Ja, det vil jeg!“ Greven rakte dem Haanden til Farvel.

„Jeg tror, Greven har Ret,“ sagde Frans Bull.

Greven steg i Vognen.

„Velkommen paa Søndag,“ sagde han.

„Tak!“

Vogndøren smældt igjen.

„Er det Lanter eller Wist?“ spurgte Vincent Stoltenberg.

„Wist,“ svared Greven.

„Da skal jeg varsko Mathias Foyn,“ sagde Frans Bull.

„Tak!“

Greven nikked. De to Brune gik paa med et utaalmodigt Rykk — Karossen rullede i stærk Fart hen over Gaden og forsvandt.

„Aldrig fornøiet,“ sagde Frans Bull til Vincent Stoltenberg.

„Altid exstraordinære Planer,“ svared denne.

„Men alligevel,“ sagde Frans Bull; „vi faar alle være ham taknemmelige. Han er den, som ser længst og har mest Erfaring i Politik.“

„Jeg har kun én Politik," svared Vincent Stoltenberg, og det er Norges Frihed; for den vil jeg ofre alt og kjæmpe, saa længe jeg lever."

„Det vil vi alle," svared Frans Bull. Han rakte hurtig Stoltenberg Haanden og gik; thi i Vindvet kom Prinsens unge, lidt bleke Ansigt nu forskende tilsyne.

Vincent Stoltenberg ilede ind for at se, om hans fyrstelige Gjæst ønskede noget.

ANDET KAPITEL

Der var stor Stimmmel omkring Palæet.

Ved Ellevetiden var der slaaet Allarm og skeet Anskrig i Byen, at Hans kongelige Høihed Prins Kristian Frederik var ankommen og allerede naaet til Moss. Det gule Corps var øieblikket sammenkaldt og var redet ham tilmøde Ekebergveien.

Klokken var nu to; festklædte Dignitærer kom og gik to og tre i Følge gjennem Mængden; i Palæets Have var allerede de fleste af Byens Honoratiores samlede. Universitetets Professor, Biskop Bech i fuldt Ornat, fulgt af Slotspræst Pavels og Provsten Schmidt; Hans Høihed Statholderen, Prins Friederich af Hessen med sin Officersstab, alle Byens fornemste Borgere — i over to Timer samledes og trængtes og trykkedes de i Palæhaven, kjæmpede sig frem gjennem Mængden og fandt endelig sin Plads.

Endelig ved Fire Slet saa man Prinsen og hans Følge, eskorteret af det gule Corps komme Egebergveien ned, og Spændingen steg til det høieste.

Prins Christian Frederik red i Skridtgang gjennem Gaderne, stansed ved de forskjellige Militærkorpser, som stod opstillede og talte til Soldaterne, talte ogsaa omtrent ved hver eneste ny Gade, han passerede, til de forsamlede Folkemasser, som hilste ham med Hurraraab. Prins Friederich af Hessen sammen med General-Lieutnant Haxthausen var reden ham tilmøde til Vaterland Bro; nu kom endelig Toget under ustanselige Hurraraab Torvet frem og svingede østre Gade ned til Palæet.

Da de to Prinser var redne frem og havde traadt ind i Palæet, blev straks Audients forkyndt. Med ædel Anstand traadte Prins Christian Frederik frem for de forsamlede Korpser, hilste dem i en kort Tale, hvori han dvælede ved, med hvilken Smerte han havde forladt sit Hjem og sin lille Søn, men at han alligevel havt bragt Offeret med Glæde, fordi hans Konges Bud kaldte ham til et Folk, hvis Troskab han længe havde kjendt og æret. Han takkede for den glimrende Modtagelse der var bleven ham beredt; den havde rørt ham dybt; han skulde aldrig glemme den.

Ved Prins Friederichs Side gik han derefter fra Gruppe til Gruppe talte med dem, som stod nærmest, og tilsagde efter endt Runde samtlige til at møde i Palæet næste Dag efter Gudstjenesten Kl. 12.

*

Den næste Dag var der Gudstjeneste i Slotskirken paa Akershus. Prinsen med sit Følge var tilstede; Slotspræst Pavels prædikede. Ved Prædikenens Slutning, oplæste Slotspræsten følgende Kundgørelse fra Hans kongelige Høihed til det norske Folk:

„Nordmænd! Eders Konge kjender og paaskjønner Eders urokkelige Troskab for ham og for den norske og danske Kongeæt, som nu i flere Aarhundreder har regjeret over Eders Fædre og Eder. Hans landsfaderlige Hu staar til at se Broderkjærlighed og Samdrægtigheds uopløselige Baand befæstet mellem Tvillingrigets Folk.

Sjette Frederiks Hjerte har altid været hos Eder; men hans Omhu for Staten i alle dens Dele nægter ham den Glæde at se sig omringet af sit tro norske Folk. Derfor sender han mig til Eder med Fuldmagt til som Statholder i hans Rige Norge at udrette hans Vilje, som var han selv blandt Eder tilstede.

Hans Bud skal være min Lov; at vinde Eders Tillid skal være min Bestræbelse; Eders Høiagtelse og Kjærlighed vorde min Løn!

Maaske endnu haarde Prøvelser forestaar os; med Tro paa Forsynet og med freidigt Mod skal jeg gaa dem tilmøde og overvinde dem med Eders Bistand, trofaste Normænd! Thi jeg ved, at jeg kan stole paa Eders Troskab mod Kongen, at I vil bevare gamle Norges Selvstændighed og at det Løsen, der forener os alle, er: For Gud, for Kongen og Fædrelandet!"

Slotspræsten havde læst Kundgjørelsen og føiede dertil følgende Ord:

„Og hvad, mine Venner, kan jeg endnu tilføie? I have selv hørt ham, den Ædle, fra hvem Opfordringen kom. I se ham her i dette Tempel, hvor han med os opsender sin Tak og Bøn til Gud. Lader os i hans Nærværelse for den Aller høiestes Aasyn gjentage vor Ed: Evig Troskab og Kjærlighed mod Danmarks og Norges Konge, Frederik den sjette! Evig uadskillelig Forening mellem Norge og Danmark! Gud styrke os i vort Forsæt og give os Held til at udføre det!"

Derefter fulgte Kirkebønnen. Mængden var stærkt bevæget og Prins Christian Frederik havde Taarer i sine Øine.

— — —

Den store Audients i Palæet havde fyldt Lokalet indtil Trængsel. Man stod opstillet corpsvis; Hans Høihed Prins Friederich, fulgt af Prins Christian Frederik kom derpaa ind; Prinsen af Hessen oplæste med brudt Røst den kongelige Kundgjørelse, som kaldte ham som Hærfører til Holstein, entledigede ham som Statholder i Norge og indsatte Prins Christian Frederik i hans Sted som Statholder og kommanderende General over den norske Armé.

Derpaa vendte Prins Christian Frederik sig til den fratrædende Statholder og holdt følgende Tale:

Nordmænd!

Naar jeg er kommen hid til Eders Land paa en Tid som denne, da Farer truer alle Vegne fra, da Danmarks og Norges Fiender truer Tvillingrigernes Selvstændig-

hed og Samhold, da er det for efter vor allernaadigste Konges og Herres Villie gjennem min Nærværelse her paa hans Vegne at give et Udtryk for Hans Majestæts dybe og inderlige Kjærlighed til Eders Folk og Land, som uoverstigelige Hindringer desværre hindrer ham fra personlig at besøge.

Hvad mig selv angaar, da har det altid staaet som et Maal for min Higen at komme til Eder; talrige Venskabsbaand har allerede forlængst knyttet mig til det norske Folks bedste Mænd og gjennem dem lært mig at høiagte Nationen; maatte det nu under mit Statholderskab lykkes mig og vorde mig forundt at bringe til Udførelse de Foranstaltninger, jeg har planlagt til Landets Ophjælp og Fremgang; maatte det lykkes mig at samle alle Nordmænd til enig Kamp mod den fælles Fiende og at knytte de to Lande endnu stærkere sammen end de tidligere har været knyttede gjennem Troskab mod svoren Ed og pligtopfyldende Udholdenhed gjennem alle Vanskeligheder! Den norske Nations Troskab er kjendt og skattet Verden over; dens Udholdenhed i Lidelser søger sin Lige mellem Verdens Nationer; maatte det forundes mig i nogen Maade at give den Lønnen derfor. Sker dette, da vil jeg føle min Opgave som fyldestgjort; et lykkeligt Norge vil være min egen største Glæde og Lykke!"

Prinsen taug et Øieblik; der var stor Bevægelse i Salene.

Saa fortsatte han, vendt mod Prins Friederich af Hessen.

„Tiderne ere alvorlige; Kamp staar for Haanden. Hans Majestæt har seet sig nødsaget til at kalde sine betroede Mænd til Fanerne. Saaledes da ogsaa Hans Høihed Prins Friederich af Hessen, hvem I alle har lært at høiagte og elske, tilbage som Anfører paa de Grænser, hvor hans Fyrstedømme trues. Prins Friederich, Broder! Med Vemod ved jeg, Du forlader dette Land og Folk, hvor Høiagtelse og Sympathi har mødt dig under din ansvarsfulde og vanskelige Gierning og hvor Du efterlader ikkun Venner, som vil sørge ved din Afreise! Tillad mig, Din Eftertræder, paa den norske Nations Vegne og som Talsmand for Folkets Følelser at takke dig for den pligtopfyldende Nidkjærhed, hvormed Du har opfyldt din Opgave, og ønske dig Held og Lykke paa den Post, hvor Hans Majestæt nu stiller dig til begge Landes Forsvar!"

Prins Friederich var dybt greben; hans fugtige Blik mødte Prins Christians; der gik en Susen af Tilslutning gjennem Salen, og Prins Christian Frederik fortsatte, vendt mod de Indbudne:

„Norske Mænd! Saa ville vi fortsætte videre i den gode Aand, som har fulgt den afgaaende Statholders Virke. I Kamp for Fædrelandets Frihed og Ret, i Kamp for Broderrigernes gamle, prøvede Pagt, den vi aldrig vil svige! Ingen tro, at jeg kommer for at underskrive nogen Afstaaelse af dette i Aarhundreder med Danmark forenede Land! *Nei, før visne denne Haand, før det skal ske!*"

Prinsen løftede høitidsfuld sin høire Haand som

til Ed; der gik en dyb, betagen Mumlen gjennem Salen.

Saa fulgte Hurraraab for den afgaaende og tiltrædende Statholder — Prinserne blandede sig mellem Mængden.

I Salens vestre Hjørne stod Hans Høiærværdighed Biskop Bech, Hans Velærværdighed Slotspræst Pavels, Hans Velærværdighed Provsten Schmidt samt Lektor udi Theologien Hersleb i forventningsfuld Samtale. De talte om Rigets Tilstand, men gløtted alt i ét bort mod Salens Centrum, hvorfra nu Prins Christian Frederik, samtalende med hver og en, langsomt nærmede sig.

Nu kom han lige hen og stod foran de geistlige Herrer med sit vindende Smil.

Han rakte Biskop Bech Haanden, som denne næsten ivrig tog imod, og hilste med Nik til de øvrige.

„Jeg har længtet efter at træffe Eder, mine Herrer," sagde Prinsen. „Det er især Geistligheden og Landets Præster, af hvem Regjeringen tør vente, at den ved sin Tale og sit Forhold vil indgyde Folket den Stemning, det i Tider som nærværende maa have, for at Landet kan gaa frelst igjennem alle Vanskeligheder."

Biskop Bech fik Blodet til Ansigtet. Med et bredt, salvelsesfuldt Buk, svared han:

Deres kongelige Høihed! Havde De i nogen Tid været inden Lande og saaledes kunnet iagttage og følge den norske Geistligheds Færd i disse vanskelige og

bevægede Tider, da vilde Deres kongelige Høihed visselig med Glæde have erfaret, at den norske Geistlighed ikke paa nogensomhelst Maade har forsømt denne Pligt, men tvertom baade ved Opmuntringer og Opofrelser vist Konge og Fædreland sin Hengivenhed!"

Prinsen vilde svare; men Biskop Bech fortsatte, henreven af sin egen veltalende Iver:

„Saavidt mit Distrikt og Bispedømme rækker tør jeg forsikre, at der ikke har været undladt ved nogen Anledning, hvor geistligt Ord kunde supponeres at have Indflydelse — det har ikke være undladt siger jeg i de varmeste Ord, som har staaet til Vedkommendes Raadighed, at fremholde for Folket Fædrelandskjærlighedens hellige Dyd og at pege paa de Forpligtelser, som Tiderne særlig kræver opfyldte. Jeg tør forsikre Deres kongelige Høihed —"

Nu brød Prinsen af og lagde sin Haand mildt paa Biskoppens Arm.

„Et Ord, Deres Høiærværdighed," sagde han smilende. „Jeg bemærker med Glæde Deres Høiærværdigheds Nidkjærhed. Det er langt fra min Hensigt at gjøre Standen Bebreidelser; det var kun en almindelig Bemærkning! Jeg tvivler ingenlunde om Geistlighedens Patriotisme!"

Prinsen vendte sig fra den noget forbløffede Biskop Bech til hans Sidemand Slotspræst Pavels, som med et lidet Smil havde paahørt Biskoppens Udtalelser.

„Deres Velærværdighed skal have Tak for den gode

Maade, hvorpaa De idag i Kirken frembragte min Kundgjørelse," sagde han venlig. „Og for De Ord, De knyttede dertil. De saa selv den Virkning, det gjorde paa mig. Jeg takker Dem gjentagende. Han hilste de geistlige Herrer og gled videre hen til Professorernes Række, hvor han straks gik ind paa Sagen om det norske Universitet og meddelte, at Hans Majestæt Kongen havde lagt ham denne Sag paa Hjerte som en Statssag.

„Jeg ønsker en af de første Dage at følge mine Herrer op for at bese det foreslaaede Lokale," sagde han interesseret.

„Deres kongelige Høihed," bemærkede Stiftsamtmand Thygeson, som var i Prinsens Følge. „De maatte i saa Tilfælde henvende Dem til Bygningskommissionen, som udelukkende har med denne Sag at gjøre!"

Prins Christian bukkede smilende.

„Jeg beder meget undskylde, at jeg endnu ikke har det fornødne Kjendtskab til Personer og Institutioner; men — kære Herr Stiftamtmand — det skal komme!" Han klappede gemytlig den forbløffede Stiftamtmand paa Skulderen.

Stiftamtmand Thygeson satte en forskrækket Mine op.

„Jeg beder Deres kongelige Høihed at undskylde," stammed han. „Det var paa ingen Maade min Mening at — jeg vilde blot —"

„Intet at undskylde, kjære Herr Thygeson," svared Prinsen smilende, „Ordenen maa opretholdes, og De

repræsenterer jo den høieste juridiske Politimyndighed!“ Han vendte sig mod Professorerne.

„Jeg haaber, mine Herrer vil blive tilfredse med det projecterede Locale,“ sagde han, hilste venlig og gled videre, fulgt af den slukørede Stiftamtmand.

„Skaaren for Tungebaandet,“ hviskede Professor Treschow til Professor Sverdrup.

„Velgørende smidig og slagfærdig,“ svared denne og nikked alvorlig hen for sig.

„Og af særdeles Education,“ tilføiede Lektor Hersleb.

„Mand for at sige sin Mening,“ fortsatte Treschow.

„Og Mand for at sætte den igennem,“ sagde Professor Rathke.

„Ja, nu er der Haab for Norge,“ mumled Sverdrup tankefuld.

„Men Kriger er han vel ikke?“ Lektor Hersleb saa spørgende paa Sverdrup.

„Neppe,“ svared denne. „Neppe som Christian August. Men hvem ved.“ Han saa hen for sig. „Der kan sidde en hvass Dolk i en ciceleret Skede.“

„Man tør forresten haabe, at Krig kan afvendes — om Hans kongelige Høihed — som det synes — er en smidig Diplomat. Pennen udretter ofte større Ting en Sværdet!“ Det var Professor Treschows milde Stemme.

„Penna fulgur hominum,“ citerte Sverdrup.

Og de professorale Bemærkninger var tilende.

Men, idet Kouren var forbi og Professor Sverdrup i Gangen traf Provsten Schmidt, sagde denne sidste:

„Apropros, har De hørt, at Hans kongelige Høihed

skal have ytret Ønske om at se Byens kvindelige Ungdom til Kour i Palæet?"

Professor Sverdrup braastansed og saa paa Provsten Schmidt.

„Hvad behager?" udbrød han forbauset.

Provsten Schmidt nikkede.

„Det skal veritabelt forholde sig saaledes," sagde han dæmpet — „baade dem af Stand og dem uden Stand — naar de kun ere unge og vakre."

Professor Sverdrup blev staaende og stirre.

„Det var mærkværdigt," hvisked han. „Hvad Mening kan Hans kongelige Høihed have med saadant — nu i disse alvorlige Tider?"

Provsten Schmidt smilte.

„Formodentlig kun den at gjøre et Udvalg til de kommende høifyrstelige Baller, som blive at afdanse i Anledning de kommende politiske Begivenheder," svared han spydig.

„Det kan neppe være muligt," udbrød Sverdrup. „En Mand med Hans kongelige Høiheds Principer og alvorlige Villie til Landets Fremgang kan neppe ville ofre letsindige Fornøielser nogen Tanke. Jeg kan ikke tro Deres Velærværdighed!"

Provsten Schmidt trak paa Skuldrene.

„Tiden vil vise det," sagde han. „Der gives ellers ogsaa dem, som tro, at Hans kongelige Høihed har til Hensigt at se sig om mellem Landets Døtre i samme Øiemed som fordum Kong Ahasverus; men saadant er vel blot ondskabsfuld Tale!"

Professor Sverdrup var bleven alvorlig.

„Hans kongelige Høiheds Forhold til sin Gemalinde skal efter Sigende være et høit ulykkeligt,“ sagde han hen for sig. „Gud fri os fra at faa noget saadant som et moderne europæisk Hof heroppe! — Det har allerede været mere end nok med den afgaaende Statholders Uregelmæssigheder!“

„Sandt,“ svarede Provsten Schmidt. „Rygtet vil forresten vide, at Hans Høihed agter at lade sig formelig vie til Baronessen, før han rejser. Det vilde kanske ogsaa være det bedste!“

Professer Sverdrup var bleven taus og besvarede kun med et distræt Nik Provsten Schmidts Tale. Saa trykkede han ligesom i Tanker hans Haand, og de to Mænd forsvandt hver sin Vei i Mængden.

TREDIE KAPITEL

Palæets store Sal vrimled af Gjæster. Unge Damer af Byens fornemste Familier i elegante Toiletter, ledsagede af sine Forældre, unge Kvinder af Borgerstand, alle straalende skjønne og alle betagne af Kourens Spænding.

Det var Hans kongelige Høihed, som holdt *Cour des dames*, Ungdommen til Henrykkelse, de alvorlige Fædrelandsvenner til Forargelse — dem alle til stor Møie og store ekstra Omkostninger.

Selskabet var broget og Toiletterne ligesaa. Ingen særskilt Mode var herskende: der var fundet frem, hvad man havde af gammel Elegance; der var komponeret ny efter Smag og Leilighed.

Prins Friederich af Hessens Elskerinde, Fru Baronessen, var i mangt og meget taget som Mønster, trods den hemmelige Frygt, Stadens gode Borgere i den Anledning havde for paa en eller anden Maade at prostituere sig ved at faa en Snev af den Elegance, som tilhørte Elskerinden og det illegitime Forhold.

Hans kongelige Høihed Prins Christian Frederik var Elskværdigheden og Nedladenheden selv. Med den skjønne og yppige Fru v. Holten som konverserende Borddame og med en Kjenders Blik for alt, hvad der hed kvindelig Skjønhed, henvendte han sig under Kouren næsten til hver eneste en af de unge Kristianiadamer, som med straalende Øine og rødmende Kinder, generet Hilsen og lav Stemme gav Svar paa hans charmerende Spørgsmaal og hemmelig betragtede den smukke Prins med stjaalne Øiekast, lykkelige over at have været i hans Nærhed og at have vekslet Ord og Blik med ham.

Og efter Kouren, da der blev spillet op tilDans, deltog Hans Kongelige Høihed med saadan Iver i Dansen og lyksaliggjorde saa mange af de unge Damer med sit Engagement, at man turde sige, han i ligesaa høi Grad havde danset sig ind i de norske Kvinders Hjerter, som han Dagene i Forveien havde talt sig ind i de norske Mænds.

Frøken Klara v. Haxthausen og Frøken Løvenskiold mødtes ved den store Vinduesnische. De rakte hinanden Haand som godt kjendte og slog sig ned paa ledige Stole. De havde begge været engagerede af Hans kongelige Høihed og havde saaledes neppe mere at ivaretage.

„Charmant,“ sagde Frøken v. Haxthausen og viftede sig.

Hun slog sin Kjoles Fold ærbart over sine smaa Fødder og sad ulasteligt.

Frøken Løvenskiold nikked.

„Elegant.“ sagde hun. Hun saa med et kort Blik ind i Salen.

„Man mærker Forskjellen,“ hvisked hun.

„Du kan saa sige,“ svared Frøken v. Haxthausen. Saa taug de begge. Baronessen strøg forbi ført af den unge Løitnant Schwartz, Prinsens Adjutant, som var kommen til Kristiania over Hvaløerne fire Dage efter Prinsen og med samme Held som han havde undgaaet engelske og svenske Kapere.

„Extravagant,“ hvisked Frøken Løvenskiold, da Parret var passeret.

„Han eller hun?“ spurgte Frøken von Haxthausen.

„Hun naturligvis!“ Frøken Løvenskiold satte stramme Øienbryn.

Frøken v. Haxthausen trak paa Skuldrene.

„Aa ja,“ sagde hun.

„Som man kan vente af en *Dame de plaisir!*“

Frøken Løvenskiold forlod Emnet.

„Jeg mente nærmest hendes Dragt," sagde hun let hen. Og hun saa atter ud i Salen, hvor Hans kongelige Høihed netop dansede forbi med Fru v. Holten.

„Ja," svared Frøken v. Haxthausen. „Hun har altid havt en Smag for det næsten vovede."

Frøken Løvenskiold taug og flygted med Blikket. Hans kongelige Høihed havde seet didhen, idet han dansed forbi.

Frøken v. Haxthausen fulgte Retningen.

„Hvor han er fortryllende," udbrød hun.

Frøken Løvenskiold saa ligegyldig hen.

„En Charmeur!" svared hun.

„Nei — deilig er han! Tilstaa det bare!" Frøken v. Haxthausen trykked Viftens Bue mod sin Barm og smilte.

Frøken Løvenskiold drog sine Øienbryn i Veiret.

„Naa ja, gjerne det," sagde hun.

„Der engagerer han Clara Motzfeldt."

De taug begge og saa.

Prinsen dansede nu med en ung Pige af stor Skjønhed, diskret i sine Bevægelser, enkelt, næsten strengt klædt.

Hans kongelige Høihed førte hende smilende; hun lod sig føre med kjølig Fornemhed, som var hun ikke engang mellem hans Arme.

„Hvor hun er stiv," hvisked Frøken v. Haxthausen.

„Fornem," svared Frøken Løvenskiold. „Hvor hun er deilig og fornem — Dame fra Isse til Fod."

Frøken Haxthausen smilte.

„Hans kongelige Høihed gør sig Umage,“ sagde hun.

„Det bør han ogsaa,“ svared Frøken Løvenskiold. Hun glatted med sin Vifte Kniplingerne paa sin Kjole og saa ned med det samme.

Nu lo Frøken v. Haxthausen.

„Vent bare,“ sagde hun. „Vi kommer alle til at bøie os.“

Frøken Løvenskiold sad alvorlig.

„Verrons,“ svared hun.

Frøken v. Haxthausen sad en liden Stund taus.

„Han er uimodstaaelig,“ sagde hun endelig. „Det, han vil, sætter han igjennem.“

Frøken Løvenskiold taug.

*

Blussende af en anstrengt Runddans førte Hans kongelige Høihed sin Dame ud af Rækkerne og tilsæde mellem det fornemste Selskab; selv tog han Plads ved Siden.

„De danser charmant, min Frøken,“ sagde han.

Frøken Motzfeldts Barm gik.

En dyb, sund Rødme sad paa de fine Kinder; de blaa Øine var ærligt tindrende.

„Det er Deres kongelige Høiheds Fortjeneste,“ svarede hun med et lidet Smil.

Prins Christian Frederik bøiede sig mod hende.

„Paa hvad Maade?“ spurgte han intimt.

Hun saa paa ham, freidigt.

„Ganske naturlig,“ svared hun. „Deres kongelige Høihed danser som ingen anden.“

„Og med ingen anden, kunde jeg herefter have Lyst til at sige,“ svarede Prinsen galant.

Der fôr en svag Rødme over Frøken Motzfeldts Ansigt.

„Da vilde Deres kongelige Høihed snart glemme at danse,“ sagde hun kjøligt.

Prinsen smilte, sit daarende Smil.

„For noget bedre,“ svarede han dæmpet.

Frøken Motzfeldt blev mørk i Øinene.

„Det glæder mig, at Deres kongelige Høihed tager Deres Opgave som Statholder for vort norske Folk med saadant Alvor,“ svarede hun ganske tør i Røsten. „Det kan visselig kræves!“

Prinsen lo.

„Ved Gud — godt pareret,“ sagde han. „Iøvrigt“ — føiede han til og blev alvorlig — „har man mange Borgerinder som Dem, min Frøken, da er det ingen Fare med Norges Forsvar.“

Frøken Motzfeldt smilte.

„Og med en Anfører som Deres kongelige Høihed vinder man altid,“ svared hun smidig.

„— Seier over Anføreren, mener De, min Frøken,“ replicerte Prinsen med et chevaleresk Buk.

„Kun Seier over Fiender Deres kongelige Høihed,“ svared den unge Dame galant.

Prinsen var afvæbnet. Han var kommen til at møde den sande Dannelse i dens enkle Dragt.

„Min Frøken,“ sagde han dæmpet. „Deres Dragt er fornem som Deres Kaarde, kun at den, — som Deres Ord — lader formeget af Deres Person være skjult.“

Han saa mod hendes diskrete Halscollier og den blufærdig decolleterede Kjole.

Frøken Motzfeldt gav Prinsen et kjøligt Blik med et lidet Anstrøg af at se nedover ham.

„Deres kongelige Høihed,“ svared hun. „Moderne ere ofte Tegn paa Folks Dannelsesgrad eller paa deres Mangel paa Dannelse.“

Prinsen rødmed let. Et Drag af misfornøiet Utilfredshed gled hen over hans Ansigt.

„Uskyldigheden, min Frøken, har intet at skjule,“ sagde han.

„Men meget at bevare,“ svared den unge Dame. „Sig selv“ — føied hun dæmpet til.

Prinsen taug atter.

„Skjønheden har dog den Pligt at glæde andre,“ sagde han.

„Visselig Deres kongelige Høihed,“ svared Frøken Motzfeldt — „netop ved at værne om sig selv!“

Prinsen lo atter.

„*Ravissant!*“ sagde han, „Men De kunde dog uden at skade Dem selv bære samme Dragt som til Exempel Frøken Haxthausen?“ Han saa bedende paa den strenge unge Dame.

„Det kan jeg ikke,“ svared denne kort.

„Hvorfor ikke?“ Prinsen talte bønligt.

„For Frøken v. Haxthausens Skyld,“ svared Frøken Motzfeldt.

„Superb!“ spøgte Prinsen. „Og stolt!“ føied han til.

„Men, naar jeg beder Dem derom!“ Hans store blaa Øine stod bønlige paa hende.

Frøken Motzfeldt blussede.

„Paa én Betingelse, Deres kongelige Høihed,“ svared hun, og hendes Øine fik et dulgt Udtryk af Skjælmeri, som klædte hendes alvorlige Ansigt fortryllende.

„Og den er —?“ Prinsen bøied sig mod hende, nysgjerrig.

Frøken Motzfeldt saa op.

„At Deres kongelige Høihed møder decolleté som jeg!“ svared hun og saa uforstyrret hen for sig.

Prinsen brast i Latter.

„Det var en original Begjæring,“ udbrød han. „Frøkenen forstaar at stille sine Betingelser.“

„Og Deres kongelige Høihed at stille sine Anmodninger,“ svared Clara Motzfeldt.

„Jeg er overvunden,“ sagde Prinsen med et galant Buk.

„Deres kongelige Høihed har altid Ret,“ svared Frøken Motzfeldt smilende.

*

Prinsen havde overladt Frøken Motzfeldt til sin Adjudant Løitnant Schwartz og konverserede atter Fru v. Holten, i hvis livlige Væsen og charmerende Skikkelse han fandt stort Behag.

Prinsen havde netop dvælet ved den smukke Frues faste, velformede Buste, der sad som støbt i den dybt udringede Kjole og sagde nu med et galant Smil:

„Fru v. Holten — jeg vil i Fortrolighed sige Dem ét: De er uden Undtagelse Aftenens Skønhedsdronning. Jeg beundrer Deres Person og Deres udsøgte Smag!“

Han sad hende ganske nær; de tindrende blaa Øine var varme.

„Deres kongelige Høihed — jeg er lykkelig,“ svared Fru v. Holten.

Hun saa uvilkaarlig ned over sig og bevæged sagte sin Vifte.

„Sig mig forøvrigt,“ sagde Prinsen videre. „Hvorfor klæder alle disse unge Damer sig saa *gauche?* Der er dog mange ret kønne iblandt dem.“

Fru v. Holten smilte.

„Norge ligger ikke netop midt i Civilisationen, Deres kongelige Høihed,“ svared hun.

„Men alligevel,“ fortsatte Prinsen — „de fleste unge Damer har dog en naturlig og elskværdig Lyst til at behage.“

„*Variment*, Deres kongelige Høihed,“ svared Fru v. Holten med et indtagende Smil, som viste et Par dulgte Smilehuller og en Rad friske, elfenbenhvide Tænder, „men ikke alle har Evnen dertil.“ Hun leged med sin Vifte.

„Som De,“ sagde Prinsen dæmpet og saa den unge Fru dybt i Øinene.

Fru v. Holtens Blik veg ligesom i pludselig Blufærdighed.

„Deres kongelige Høihed vil snart forvandle dem alle,“ svared hun.

Prins Christian Frederik taug en liden Stund for at nyde den hemmelige Stilhed.

„Her trænges en vis *facon de la cour*,“ sagde han omsider — „om der skal blive nogen *charme* over Tilværelsen.“

Fru v. Holten saa op.

„Der har Deres kongelige Høihed en Opgave, større en den turde se ud til,“ sagde hun. „Nogen *charme* over Tilværelsen og Glæde over Livet trænges tilvisse og vil være særlig velkommen her oppe i det kolde Norden.“

Christian Frederik nikked hen for sig.

„Den skal komme,“ sagde han næsten tankefuld.

„Den er allerede kommen — med Deres kongelige Høihed,“ svared Fru v. Holten.

Christian Frederik greb hendes Haand.

„Jeg takker Dem for de Ord, Fru v. Holten,“ sagde han varmt. „Jeg vil tro, de er oprigtig ment!“

„Det er de, Deres kongelige Høihed,“ svared Fru v. Holten svagt rødmende.

„Og saa vil jeg tro, at jeg har faaet en Veninde i min Ensomhed — en, som forstaar mig — tør jeg tro det?“

Prinsen holdt fremdeles den smukke Frues myge Haand.

„Det tør Deres kongelige Høihed tryggt tro,“ svared hun. „Snart vil Deres kongelige Høihed have mange!“

„Men én i Særdeleshed?“

Fru v. Holten nikkede.

„Deres kongelige Høihed overvælder mig,“ svared hun lavt. Og den frodige Barm gik mærkbart.

Christian Frederik trykked svagt hendes Haand og slap den langsomt.

„Min Frue — det er mig, som er overvældet,“ sagde han med et dristigt Blik. „De er ikke alene Aftenens Dronning — De er Herskerinde!“

Nu smilte Fru v. Holten.

„Tjenerinde,“ svared hun slagfærdig.

„Kvinde,“ hvisked Prinsen og reiste sig.

„Ja — fremfor alt Kvinde,“ svared Fru v. Holten. Og ved Prinsens Arm gled hun videre ind i den larmende glade Vrimmel.

FJERDE KAPITEL

Den niogtyvende Mai 1813 var der stor Fest paa Gaarden Sæter bortenom Ekeberg. Hans Høihed Prins Friederich af Hessen skulde idag forlade Landet, og Borgerne

i Kristiania havde i den Anledning foranstaltet en Friluftsmiddag.

Ude paa Gaarden var der opreist et uhyre Telt, hvorunder der var dækket med flere Hundrede Couverts. Kranse af Granbar var vundne om det hele; alt var udført paa bedste Maade efter Aarstidens Leilighed.

Vaaren var kommen tidlig; Bjerken var alt begyndt at sprætte og stod med Museøren; Silju og Vidje havde Gaaseunger og begyndte saa smaat at grønnes i den vaarvaade Jord; Smaafugl slog Vaartriller i Furuskogen; Aarhanespil kunde en høre boble og kutre i Lierne.

Gamle Lensmand Knoph, som eiede Sæter, gik til og fra, festlig oprømt og urolig. Fra tidlig Morgen havde han været i uafbrudt Virksomhed; nu var alting ordnet; nu ventede han kun paa de høie Gjæster fra Hovedstaden.

Klokken tre præcis kom Prinserne og efter dem i uendelig Række Vogn efter Vogn kjørende. Hilsener blev hastig udvekslede, og man gik straks tilbords, hvor nationalklædte unge Piger efter Prins Christian Frederiks Ønske opvartede.

Der var kold Anretning med Rødvin, Madeira og Champagne.

Efterat Kongens, Dronningens og Christian Frederik Skaaler under Hurraraab var drukne og en Sang af Slotspræst Pavels sungen reiste Prins Christian Frederik sig og holdt følgende Tale:

Norske Mænd og Kvinder!

Dybt rørt er jeg bleven over de varme Ord, hvormed jeg idag er hilset og den varme Kjærligheds Følelse, som er strømmet mig imøde.

Som Solen skaber Blomster, slig har denne Eders hengivne Følelse skabt Glæde og gode Forsætter i mit Sind. Og som paa denne Vaarens Dag norsk Jord staar færdig til af sin Rigdom at klæde Markerne i hele Sommerens fortryllende Blomsterskrud, slig er det mit Haab, at dette mit Møde med Nationen skal vorde til Landets Velsignelse, saaledes at alt, hvad der er godt og skjønt, skal spire frem og bære Frugt omsider.

Trofast har det norske Folk baaret Vintrens tunge Aag; trofast har det ventet paa Vaaren. Nu er den kommen. Folkenes Tid er kommen. Den Periode er indvarslet, da Oplysning og Forstaaelse af fælles Interesser og fælles Opgaver skal knytte Fyrster og Folk stærkere til hinanden, i dybere Forstaaelse af hinandens retsmæssige Krav og i begeistret Kjærlighed til det fælles Fædreland.

Længe leve Norge! Længe leve de forenede Broderriger om hvis Frihed og Ret vi ville værne til sidste Mand!“

Tordnende Hurraraab fulgte Talen. „Sønner af Norge“ blev sungen.

Tale fulgte nu efter Tale, indtil endelig atter Prins Christian Frederik reiste sig og i gribende Ord skildrede den afgaaende Statholder Prins Friederichs uegennyttige og opofrende Færd, takkede ham for hans Gjer-

ning og udtalte alle Nordmænds Sorg over hans Bortreise.

„Normændenes Kjærlighed og Taknemmelighed følger Dig," — saa sluttede Prinsen sin Tale. „Maatte jeg, naar jeg engang drager herfra, have en saadan Afskedsstund!"

Prins Friederich reiste sig bevæget med Taarer i Øinene. Han prøvede at tale; men Bevægelsen ved Afskeden overvældede ham.

„Hjertelig Tak! Adieu!" udbrød han, næsten hulkende, vendte sig og gik hurtig til sin Vogn efterat have trykket de allernærmeste i Haanden til Afsked.

Der faldt i nogen Tid en mere dæmpet Tone over Afskedsfesten, efterat den høie Reisende havde forladt Selskabet; men Prins Christian Frederiks vindende, elskværdige Væsen bragte snart Stemningen paa Høide, og Festen for den afreisende Prins sluttede i al Munterhed med Dans i det fri.

* * *

Fire Dage efter, at Prins Friederich af Hessen havde forladt Norge, brød ogsaa hans Elskerinde og Datter op efter paa samme Maade som han at være feiret med et Afskedslag paa Sæter.

Tilstrømningen til dette var imidlertid ikke stor. De fleste af Byens Honoratiores havde holdt sig borte, og

kun hendes nærmeste Omgangskreds og intimeste Venner var mødt op.

Ingen vidste nemlig den Gang, at Baronessen nogle Dage før Prinsens Afreise var bleven lovformelig viet til ham af Professor Leganger i Eidsvolds gamle Kirke.

*

Der var stor Theaterhøitid i den dramatiske Forening i Akersgade.

Den danske Akteur David Knudsen var paa eventyrlig Maade kommen op fra Danmark til Kristiania —; sammen med en Løitnant Herløv, som bragte Brevskaber fra hans Majestæt Frederik den Sjette til Prins Christian Frederik, havde han begivet sig afsted paa Reisen i aaben Baad. I fire Dage havde de to Eventyrere drevet om uden Lods og Kjendtmand i den norske og svenske Skjærgaard og næsten den hele Tid været omgivne af fiendtlige Krydsere; endelig den femte Dag havde de i Sjøgang og Storm naaet Fjorden ind og var frelst.

Nu var de da her i Kristiania, Knudsen efter eget Sigende for at spille til Indsamling for saarede Krigere og de Faldnes Efterladte — efter andres Formodning for at reise rundt i Landet og opflamme Normændene til evig Kamp for det fælles Fædreland og Troskab mod den fælles Konge.

Den danske Skuespiller havde nydt en udmærket Modtagelse baade hos Prinsen og hos det fornemme

Kristiania. Ved den store St. Hans Fest paa Frogner hos Stiftamtmand Thygeson havde han været Sjælen i Forlystelserne; nu iaften skulde han for første Gang optræde i det dramatiske Selskab, hvor der spilledes til Indtægt for de Saarede.

Alt, hvad der kunde give Festen Glans og Aftenen Interesse, var tilstede.

Hans kongelige Høihed med sine Kavallerer og Damer sad i sine særskilte Pladse; Hans Velærværdighed Slotspræst Pavels havde skrevet en høistemt Prolog, som reciteredes af Skuespiller Knudsen selv, og derefter tog Forestillingen sin Begyndelse.

„Dragedukken" spilledes med den danske Skuespiller i Jacob Skomagers Rolle — Publikum og de fyrstelige Gjæster var alle lutter Øre.

Efter at Teppet var gaaet ned for sidste Akt, kom det egentlige Festnumer.

Teppet gik atter op for et nationalt Tableau, som fremstillede et Stykke Norge med Heltenavnene Dreier, Blix og Sæter paa en Klippe til venstre og Sjøheltene Grothschilling og Buhl paa en afbrudt Skibsmast med Kongeflag og Vimpel tilhøire. Paa begge Sider langs Kulisserne stod hvidklædte unge Piger og Børn med Kranse og Guirlander. I Baggrunden stod et Velgjørenhedsalter, hvorpaa det ved Forestillingen indkomne Beløb — omtrent 3000 Rigsdaler — var henlagt.

Tableauet hilsedes med voldsomme Haandklapp, hvorefter Akteur Knudsen traadte frem og efter en kort Mindetale over det dramatiske Selskabs afdøde

Medlemmer, Enevold de Falsen, John Collett og Bernt Anker, sluttelig overrakte Prinsen det indkomne Beløb, for hvilke denne takkede med nogle anerkjendende Ord til Knudsen for den Iver „hvormed han vedblev at gøre sig fortjent af Fædrelandet."

Da Teppet endelig under Hurraraab og Haandklapp faldt, forlangte Hans kongelige Høihed den danske Skuespiller fremkaldt.

Da Herrer af Prinsens Følge ved sin Bortgang fra Theatret passerede Provideringskommissionens Gaard, blev de opmærksomme paa en forunderlig stille Gruppe foran denne.

Bønder med deres udsultede Heste holdt i ventende Række uden for. De sad tause paa deres Kjærrer. Sulten skreg ud af deres magre Træk, der de sad Time efter Time og ventede. Ingen utaalmodig Larm eller Tale hørtes; stille som en Flok Døde holdt de, ventende, indtil det behagede Provideringskommissionens Formand, Herr Falbe at give sine Ordre.

De sad der som udsendte fra det nødlidende, taalmodige norske Folk, som nu i Aarhundreder havt udholdt Prøven uden at klage eller reise sig til Oprør mod Uret og Forsømmelse.

De sad og ventede paa, at Provideringskommissionens Formand skulde blive færdig med sin Theaternydelse og ofre sin Gjerning en omsorgsfuld Tanke. Den samme Gjerning, som i sin Tid havde bragt det dramatiske Selskabs mest aandrige Mand, Enevold de Falsen, Døden af Græmmelse over, at Folkets Nød

ikke kunde lindres, som han havde Hjertelag og Vilje til.

De fyrstelige Kavallerer gik videre til Palæet; thi der skulde souperes og danses efter den store Theaterfest til Fordel for danske Faldne og Saarede.

FEMTE KAPITEL

Det var bleven den 25de Januar 1814.

I Prins Christian Frederiks Arbeidsværelse i Palæet var der trykkende stille.

Prinsen sad ved sit Arbeidsbord, fordybet i Dokumenter. Hans Ansigt saa træt ud; de sidste Maaneders Nattevaagen under Julens uafbrudte Festligheder i Forbindelse med den stadige Bekymring for Landets Skjæbne havde bleget hans sunde Ansigt; der var blaa Ringe om Øinene og en forunderlig dyb Træthed om den sanselige Mund; men bagom det Hele arbeided der en dybere Uro, næsten en Angst, som han sad der og bladed og bladed i de mange Dokumenter.

Noget særskilt maatte være skeet, noget som var trængt lige til Dybet i dette elastiske Sind, noget, som for et Øieblik havde bragt ham ganske ud af Fatning.

Og der var virkelig hændt noget.

To Dage i Forveien var en af Kongens første Adjutanter, Oberstlieutnant Rømer ankommen over Sverige fra

Kjøbenhavn og havde bragt vigtige Depescher med til Hans kongelige Høihed Statholderen over Norge.

Depescherne var af den Beskaffenhed, at Hans kongelige Høihed havde ladet sende Bud efter Stiftamtmanden Herr Thygeson paa Frogner og sin gode Ven Carsten Anker paa Eidsvold Jernverk for at høre deres Mening om Situationen.

Det bankede paa Døren til det stille fyrstelige Arbeidskammer.

En Lakei traadt ind med en dyb Hilsen.

Prinsen saa op hurtig, næsten som i Skræk — spørgende hen paa Lakeien.

„Herr Commerceraad Carsten Anker og Herr Stiftamtmanden," meldte denne i tjenstlig Tone.

Christian Frederik blev bleg, men fattede sig straks.

„Lad dem træde ind," bød han, gik nervøst nogle Skridt, men tog sig sammen og satte sig.

Nogle Minutter senere traadte de to anmeldte Mænd ind i Prinsens Kammer.

Prins Christian gjengjældte let deres ærbødige Hilsen, gik lige hen og rakte først Stiftamtmanden og dernæst Carsten Anker sin Haand.

„Tag Plads mine Herrer," sagde han urolig og satte sig atter. — „Jeg har ladet Eder begge kalde som Mænd, med hvem jeg kan tale i Fortrolighed og uden Frygt for at kompromitteres!" Han slog sig træt tilbage i Stolen.

„Jeg har overordentlig vigtige Begivenheder at meddele Eder," sagde han kraftesløs.

„Dog ikke af nedslaaende Art, Deres kongelige Høihed?“ svarede Stiftamtmand Thygeson.

„Vi har hørt Rygter, som netop skulde glæde alle gode Nordmænd,“ fortsatte han.

„Rygter om Fredsslutning, Deres kongelige Høihed, samt Ophævelse af den engelske Blocade,“ sekunderede Carsten Anker.

Prinsen nikkede.

„Freden er sluttet,“ sagde han tonløst.

Det lyste op i Stiftamtmand Thygesons Ansigt.

„Gud ske Lov, Deres kongelige Høihed,“ udbrød han. „Da vil alt det andet nok efterhaanden begive sig!“

„Men Fredsbetingelserne?“ spurgte Anker, som saa det nedslagne Udtryk i Prinsens Ansigt.

Prins Christian Frederik saa op.

„De ere alt andet end lystelige,“ svarede han.

Stiftamtmand Thygeson satte et forskrækket Ansigt op.

„Hans Majestæt havde dog 40,000 Mand paa Grænsen — ere de slagne?“

Prinsen rystede paa Hovedet.

„Ikke en Mand er falden,“ svared han dæmpet.

„Og alligevel!“ Stiftamtmanden skiftede Farve.

Prinsen taug og saa ned paa sine hvide Fingre.

Da sagde Carsten Anker:

„Fred under de forhaanden værende Omstændigheder kunde naturligvis ikke opnaas uden Offere. Vi vilde være Deres kongelige Høihed taknemmelige for at betroes, hvilke disse Offere ere!“

Han saa paa Prinsen.

Denne sad fremdeles og saa ned paa sine Fingre uden at svare.

„Er det værste hændt, Deres kongelige Høihed?“ spurgte Carsten Anker. „Er det trondhjemske og Fæstningerne afstaaede?“

Der var længe Taushed.

Da saa Prinsen endelig op. Han var ligbleg i Ansigtet.

„Norge er afstaaet til Sverige,“ svarede han lavt og brudt.

Det var, som om et Lyn var slaaet ned lige foran de to Mænd. De reiste sig begge, Stiftamtmand Thygeson askegraa i sit Ansigt, Carsten Anker blussende rød.

„Norge afstaaet!“ mumled de begge.

Prins Christian Frederik nikked flere Gange. „Det er forfærdeligt,“ hviskede han.

De to Mænd stirred hen for sig.

„Til Sverige,“ mumled Carsten Anker.

Prinsen reiste sig ogsaa. Hans kolde Hænder søgte Støtte paa Bordpladen.

„Hans Majestæt har seet sig tvungen dertil — for at redde sine øvrige Riger og Lande,“ sagde han.

Stiftamtmanden taug. Men Carsten Anker traadte Prinsen med bleknende Ansigt et Skridt nærmere.

„Med Deres kongelige Høiheds Tilladelse,“ sagde han bevæget — „saadant skal aldrig ske, saa længe der findes Nordmænd i Norge!“

Prins Christian Frederik rakte ham stille Haanden.

„Saadant Svar ventede jeg af Dem. — De har fuldstændig udtalt min Mening," sagde han.

„Deres kongelige Høihed gjør mig usigelig glad midt i min Harme og Smerte over, hvad der er skeet," fortsatte Carsten Anker. „I Aarhundreder har Norge holdt fast; nu, da det er ofret, har det ikke længer andre at vende sig til end sig selv og intet andet at kjæmpe for end sin Selvstændighed og Frihed."

Prinsen nikkede tankefuld hen for sig. Og Carsten Anker fortsatte:

„En maa stille sig i Spidsen og samle Folket, at Anarki ikke skal udbryde —; vi maa være et naadigt Forsyn taknemmelige, at vi eier denne Fører; han er kommen som sendt af Gud til det norske Folk i dets tungeste Stund!" Anker saa uafbrudt paa Prinsen.

Denne stod længe hensunken i Tanker. Endelig løfted han sit Hoved som i Beslutning.

„De har Ret, Herr Commerceraad," sagde han — og der var i hans Stemme noget høitidsfuldt, næsten fremmed. „Det bliver efter det forefaldne min Pligt som Norges Statholder og arveberettiget til Norges Throne at tage mig af Folkets Sag. Visselig — det skal ikke staa forladt af alle og Anarkiet voldgivet; det skal ikke staa uden Fører i sin Kamp for Friheden."

Prinsen rakte Carsten Anker sin Haand.

„Jeg takker Dem," sagde han bevæget, „at De har paaskyndet min Beslutning. Det gælder nu først at undersøge, om den har alle gode Nordmænds Tilslutning. Hvad tror De derom, Herr Stiftamtmand?" Han

vendte sig mod Stiftamtmand Thygeson, der havde staaet som taus Tilhører til det hele.

Stiftamtmanden rømmede sig.

„Derom er det vanskeligt paa Forhaand at have nogen Formening,“ svarede han. „Saa mange Slags Betragtninger tør gøre sig gældende, og saa mange Slags forskellige Interesser kan komme til at spille ind og vanskeliggjøre en enig Bestemmelse. Først er det nu Spørgsmaaalet om Hensynet til Danmark. Har Hans Majestæt Kongen seet sig tvungen til at frasige sig Norges Throne for at opnaa Freden, da tør det have sine Vanskeligheder ligeoverfor de samlede europæiske Magter at bryde Fredsbetingelserne og handle paa egen Haand. Det er et sørgeligt Faktum, Deres kongelige Høihed; men det er dog et Faktum, som ikke lader sig komme forbi.

Dernæst er det Forholdet til Sverige. Dette kommer efter mit Skøn til at bero paa Foreningsbetingelserne. At træde ind som en Provins under dette Land gjør Norge neppe uden Kamp: men hvis der — hvad man muligvis tør formode — bliver budt Normændene gunstigere Vilkaar, kan der visselig tænkes at opstaa delte Meninger om, hvad der er at foretrække, Krig, Nød og Blodudgydelse eller en klog Eftergivenhed lige overfor det, som ikke kan være anderledes.“

Prinsen saa paa Carsten Anker, som under Stiftamtmandens Tale havde staaet med et næsten spodsk Smil paa sine Læber. Nu, da Prinsen med et lidet Nik gav ham Lov til at tale, udbrød han med skarp Stemme:

„Herr Stiftamtmanden lader til at føle mere for Foruretterne end for den forurettede, mere for Danmarks Frelse end for Norges. Saadant kan forstaaes og tilgives, da De jo er en dansk Mand; dog forekommer det mig, at De noget mere burde følge hans kongelige Høiheds Exempel. Han er ogsaa dansk Mand, men føler sig det tiltrods forpligtet til nu at tænke kun paa Norge og at ofre sig helt og fuldt for Norges Sag.

Jeg for min Del tvivler ikke et Øieblik paa, at det Smertensbudskab, som vi nu kjender, naar det bliver forkyndt for Folket, vil samle alle Nordmænd i en eneste stor Følelse og til en eneste stor Beslutning: Kamp paa Liv og Død for Norges Frihed og Selvstændighed; men jeg er kun én Mand, Deres kongelige Høihed.“ Han bukkede sirligt for Prinsen og taug.

Stiftamtmand Thygeson havde rødmet under Carsten Ankers Ord, men betvang sig og sagde nu ganske stille:

„Tvist mellem os to frelser ikke Norge. Vi har forskellige Opfatninger om hvad der kan være til Landets Gavn og om hvordan Landet vil opfatte og møde det, som er skeet; men hvem der har Ret kan vi først faa bragt paa det rene, naar Budskabet er meddelt Folket. Lad det ske, Deres kongelige Høihed!“

Han bukkede i stor Værdighed.

Prinsen løftede sin Haand, idet Carsten Anker vilde svare.

„I dette sidste er jeg ikke enig,“ svared han afgjørende. „Og det af flere Grunde. Først og fremst finder jeg

det baade urigtigt og farligt at meddele Folket denne nedslaaende Efterretning, før jeg har faaet endelig og afgjørende Bekræftelse fra Hans Majestæt paa, at Beslutningen er afgjørende og ugjenkaldelig. Jeg sender nu øieblikkelig en Kurer for at bringe denne Sag paa det rene.

For det andet vil det under alle Omstændigheder være klogt, om jeg — gjennem en Reise i Norge — gjør mig bekjendt med Folkets Stemning baade ligeoverfor en Eventualitet som den, hvorom vi har faaet Budskab, og ligeoverfor min Person. Først naar det hele saaledes er forberedt, vil Meddelelsen kunne bæres uden at bringe Folkefortvivlelse."

Carsten Ankers Ansigt lyste tilfreds op.

„Deres kongelige Høiheds Plan er fortræffelig," udbrød han. „Den rammer Sagen i dens Kjærne. Folket vil, bragt til den yderste Harme ved Meddelelsen, straks slutte sig om Deres kongelige Høiheds Person, og den enige Reisning vil falde af sig selv. Det er en udmærket Plan, Deres kongelige Høihed!"

Han bukkede sit sirlige Buk og saa paa Stiftamtmanden, som med nogle faa Ord gav sin Tilslutning.

„Men — Deres kongelige Høihed," fortsatte Carsten Anker; „undskyld, at jeg henleder Opmærksomheden paa et Punkt, som vil blive prekært. Hvad skal man meddele Folket? Noget bør og maa dog bringes til offentlig Kundskab; Rygtet om store Begivenheder er allerede ude over hele Kristiania og trænger baade at

korrigeres og ledes. Den fuldstændige Taushed vil kun vække Mistanke."

Prins Christian Frederik nikked.

„De har fuldstændig Ret, *mon chere* Anker," sagde han. „Jeg har tænkt endel paa Sagen og er kommen til det Resultat, at det vilde være klogest for Øieblikket blot at bringe Meddelelsen om selve Fredsslutningen; saa kunde Fredsbetingelserne senere og efterhaanden blive bragt til Publikums Kundskab. Hvad siger mine Herrer derom?"

Prinsen saa fra Anker til Stiftamtmand Thygeson. Denne sidste svarede:

„Deres kongelige Høihed, jeg finder Forslaget godt; der vil vistnok efter den søde Kløe komme den sure Svie; men man vinder Tid, og det er en meget vigtig Ting under de forhaandenværende Omstændigheder."

„Jeg er af samme Mening, Deres kongelige Høihed," sagde Carsten Anker. „Sagen lader sig vistnok ikke arrangere paa nogen anden og bedre Maade."

Prinsen nikkede.

„Altsaa, mine Herrer," sagde han. „Jeg lader offentliggøre Fredsslutningen uden videre Oplysninger og tiltræder snarest min Reise; saasnart jeg vender tilbage fra denne, lader jeg Landets bedste Mænd sammenkalde til et Møde, og træffe vi da i Forening den endelige Bestemmelse. *Au revoir* og hjertelig Tak mine Herrer!"

Han rakte dem begge Haanden. De hilste ærbødig og forlod Kabinettet.

En Time senere stod „Tidens“s Redaktør, Wulfsberg, foran Prins Christian Frederik i det samme Kabinet hvor det foregaaende var hændt.

Prinsen gjennemlæste hans Manuskript, strøg og gjorde Rettelser.

Wulfberg satte forundrede Øine, men taug,

„Se saa, Wulfsberg, — i den Form kan det gaa. Meddelelsen bør være saa nøgtern som mulig; vi kjender jo endnu ikke Fredsbetingelserne.“

Han leverte Wulfsberg Manuskriptet, nikkede og gav Tegn til, at Audientsen dermed var forbi.

„Og naar ønsker Deres kongelige Høihed Offentliggørelse?“ spurgte Redaktør Wulfsberg.

„Straks,“ svarede Prinsen.

Wulfsberg bukkede et servilt Buk.

„Som Deres kongelige Høihed befaler,“ svarede han og forlod under gjentagne dybe Buk Prinsen.

Kommen til sin Bolig gjennemlæste han nøiagtig de af Prinsen gjorte Rettelser og Strygninger og faldt for hver og én i stedse større Forundring.

„Gud den almægtige være takket, at Blodsudgydelsen nu har faaet Ende, at Rigets Mangel paa Levnedsmidler er slut, at Handelen og Landets Næringsveie atter kunne blomstre som før“ — Prinsen havde strøget det hele.

„Tvillingrigerne,“ var bleven forandret til „Danmark og Norge;“ Udtrykket: „paa Hans kongelige Majestæt, Landets trofaste og opofrende Fader og paa vor retfærdige Sag ville vi stole freidigen, at vi uden

Banghed tør se Fremtiden imøde“ — var strøget og ændret.

Hvad kunde være skeet? Hvorfor opførte Hans kongelige Høihed sig saa besynderlig reserveret? Og hvorfor gav han ingen Forklaring?

Redaktøren af „Tiden“ sukkede og sendte i Hast Manuskriptet til Trykkeriet.

Dagen efter den 26. Januar 1814 udkom der tidlig om Morgenen et Ekstrablad af „Tiden,“ som satte hele Kristiania i Bevægelse.

Det lød saaledes:

„Den mørke og for menneskelige Øine uigjennemtrængelige Taage er splittet, og et Glimt af Solens Klarhed blænder næsten det glade, stirrende Øie.

Fred, Fred i Norden!

Dette glade Budskab, som Udgiveren er bemyndiget til at kundgjøre, iler han herved at meddele.

Ifølge aldeles paalidelige Efterretninger ere Præliminarierne for Freden til Lands og til Vands afsluttede mellem Hs. Majestæt Kongen af Danmark og Norge og de allierede Magter.

Om Fredsbetingelserne kan Udgiveren intet fortælle, da han ikke kjender dem og da de rimeligvis i den Skynding, hvormed dette vigtige Budskab er bragt os, ei kunde blive fuldstændig meddelte; men det faste Haab ville vi nære, at de ikke kunne være vanærende og ikke skulle vorde ødelæggende for Danmarks og Norges Lyksalighed.

Saa freidigen stole vi paa Gud, der er Herrernes

Herre, og paa den Kraft, der luer i begge Nationers Bryst, at vi uden Banghed tør se Fremtiden imøde!"

Ekstrabladet til „Tiden" gjorde voldsom Opsigt.

Overalt stod samtalende og undrende Grupper. De, som stod Prinsen eller Autoriteterne nær, blev uophørlig angrebne af Nysgjerrige, der spurgte paa Kryds og Tvers om Fredsbetingelserne.

Var Throndhjem og det Nordenfjeldske ofret?

Var Landene skilt ad? Hvor store var Krigsomkostningerne?

Men ingen vidste noget sikkert. Og vildere og vildere formede Rygterne sig, paa Universitetslokalet, paa Skolerne, paa Restaurationer og offentlige Lokaler.

*

Hos Sognepræst Pavels var der Aftenselskab.

Professorerne Treschow og Sverdrup, Præsident Bull, Lektor Hersleb og Kaptein Ludvig Mariboe.

Man havde talt om Napoleon, hvis Skjæbne nu syntes afgjort; man havde talt om Stormagternes Politik; nu slog Samtalen over paa det brændende Spørgsmaal om Norges Fremtid.

„Fred i Norden," udbrød Sverdrup bittert. „Den samme Fred, som den Myrdede faar efter et Mord!"

„Ja, forholder Sagen sig saaledes, som Rygtet siger," sagde Mariboe, „saa er Norge ilde sveget. Man fortæller, at Kongen uden Sværdslag skal have afstaaet Norge til Sverige for at sikre Danmark de Slesvigske og Holstenske Besiddelser."

„Hvoraf ved De dette?“ spurgte Pavels indigneret.

Mariboe veksled Blik med Sverdrup.

„Kilden er paalidelig nok, endskjønt jeg ikke kan nævne den,“ svared han. „Hans kongelige Høihed skal være vidende om alt, men skal have fundet det opportunt at fortie Sandheden.“

„Hans kongelige Høihed reiser imorgen til Trondhjem over Gudbrandsdalen,“ oplyste Sverdrup — „der siges for at sætte sig ind i Landets Forholde. Samtidig skal Oberst Hegermann havde faaet Ordre til at holde sig marschfærdig, og Tropper trækkes sammen paa Grænserne. Tingene taler tydelig nok om, hvad Fredsbetingelserne indeholder.

Kaptein Mariboe nikked bekræftende.

„Ja,“ sagde han — „der er visselig ingen Tvil om, at Norges Afstaaelse er bestemt. Det beror da paa, om Landet og Folket vil finde sig i en saadan Vilkaarlighed.“

„I en saadan Troløshed — visselig ikke,“ faldt Sverdrup heftig ind. „Har saadant fundet Sted, hvad enten det nu er af Nød eller af Hensigtsmæssighedshensyn, da er og bliver det et skammeligt Kjøb og Salg med dette trofaste Folks Liv og Blod og Selvstændighed. Ingen Nordmand vil finde sig i saadant; alle vil vi reise os og kjæmpe til sidste Mand, langt hellere end at gaa som andet solgt Slagtekvæg over i et fremmed Lands Besiddelse!“

Han lagde sin Haand tungt paa Bordet.

„Jeg har Venner og Kjære i Danmark," fortsatte han med stærk Røst; jeg skylder Danmark meget og har tilbragt mine gladeste Dage der; men det siger jeg, at fra den Stund, Kong Frederik har opofret det norske Folk, fra den Stund af tilhører alle mine Kræfter Norge; al min Kjærlighed vier jeg dette Land; for det og for det alene vil jeg nu leve og dø!"

Der var Flamme i hans Blik, da han talte, og Mændene omkring ham gav ham i Tilrop sin Tilslutning.

Mariboe var den første, som tog Ordet.

„Jeg er af jødisk Ætt," sagde han — og saaledes paa en Maade en fremmed i dette Land. Men netop derfor; netop fordi jeg forstaar og skatter Hjemmets Magt og Hjemmets Ret — jeg som tilhører en Nation, der er hjemløs paa Jorden; netop derfor føler jeg saa stærkt den skammelige Forurettelse, som nu er begaaet mod Norge; og netop derfor bliver jeg nu i Nøden dette Lands ægte Søn; det haaber jeg at skulle vise i al min Færd."

Han rakte Sverdrup Haanden.

„For Norge og dets Frihed," sagde han bevæget.

„For Norge og dets Frihed," udbrød de øvrige og rakte hinanden stille Haanden.

Saa taug de længe.

Endelig talte Pavels.

„Det er helt underligt," sagde han. „Jeg tilstaar det aabent og ærligt. Al min Sjæl har været knyttet til Danmark, hvor jeg er født og opdragen: men fra denne

Stund er det alt sammen som strøget ud af mit Sind. Norge og kun Norge vil jeg vie mit Liv; lad der saa komme, hvad der komme vil."

Sverdrup nikked hen for sig.

„Svære og vanskelige Tider forestaar der os visselig," sagde han med dyb Røst; men det er i Prøvelsens Dage, at det ægte Nationalsind vokser; da vil det vise sig, hvad der bor i Folket og hvad Grundsyn der behersker Masserne. Det er min faste Overbevisning, at Grundlaget i det norske Folk er et godt, og det er min Tro, at godt vil spire af den Kamp, som forestaar, selv om Landet skulde ligge under for Overmagten og Retfærdigheden for en Stund ikke skulde seire. Før eller senere vil det alligevel ske. Grundlovene for Verdensordenen ere urokkelige."

„Jeg tror som De," bemærkede Lektor Hersleb stilfærdig; „men hvorfor meddeler ikke Prinsen Folket det hele: hvorfor denne skuffende Proklamation om Freden? Det maatte dog være bedre at se Sagen og Sandheden straks i Øinene, saa vilde man desto stærkere kunne tage fat!"

Professor Sverdrup saa ned for sig.

„Prinsen har vel sine Grunde," svared han. „Han vil vel først sikre sig Folkets Sympathi — ukjendt som han endnu er i store Dele af Landet. Desuden skal Oberst Rømer kun have havt foreløbig og mundtlig Besked. Saadant, af en saa enestaaende Karakter og Betydning maa dog foreligge i uomtvistelige og lovformelige Dokumenter."

Lektor Hersleb sukked.

„Deri har De vistnok ret,“ sagde han. „Jeg tvivler forresten ikke paa, at alle gode Nordmænd vil slutte sig tæt om Prinsen, saa snart Proklamationerne ere offentliggjorde og Hans kongelige Høihed tilbyder sig at stille sig i Spidsen for Folket som dets Konge og Fører. Men han maatte vel i saa Fald frasige sig Arveretten til Danmarks Trone. Thi en senere Forening med dette Land tør vel, efter hvad der er skeet, ansees som en Umulighed.“

Der faldt en liden Taushed efter Lektor Herslebs sidste Ord. Professor Sverdrup sad og saa ned og dreiede alt i ét Tommelfingrene om hinanden; Mariboe saa forlegen ud i Veiret.

Da sagde Pavels, i hvis Ansigt vekslende Stemninger havde skiftet:

„Derom bør man neppe udtale sig, førend man tilfulde kjender, hvilke tvingende Bevæggrunde Hans Majestæt kan have havt til at foretage det skjæbnesvangre Skridt at frasige sig Norges Throne. Tingene kan have artet sig saaledes, at Hans Majestæt saa sig nødsaget til at give efter for de allierede Magters Tryk med det Haab, at en eller anden Vending i Verdensbegivenhederne kan give ny Anledning for de to skilte Riger til at slutte sig sammen. En Forandring i Napoleons Stilling kan med et eneste Slag bringe en saadan Anledning; lader os altsaa ikke dømme om dette, før vi har seet Sagens videre Udvikling.

Jeg for min Del vil aabent bekjende, at jeg ikke kan

tænke mig noget ønskeligere end en Gjenforening med det kjære Danmark — forudsat, at den nuværende Beslutning er fattet af saa tvingende Grunde, at Hans Majestæt tør sige sig fri for at have ofret for opportune Hensyns Skyld dette tro og ærlige Folk, som nu i saa mange Aarhundreder har delt Danmarks Skjæbne i gode som i onde Dage!“

Han foldede sine Hænder.

„Visselig — skulde en Forening atter komme istand, da ønskede jeg som De heller en Forening med Danmark end en Forening med Sverige,“ sagde Professor Sverdrup, „endskjønt en saadan efter de to Landes naturlige Beskaffenhed turde have meget for sig og — særlig i økonomisk Henseende kunde byde Norge mange Fordele. Men der er et tredie Alternativ, et *tertium comparationis,* som utvilsomt er det mest tiltrækkende: Norges fuldstændige Frihed som et særskilt, uafhængigt Rige — saaledes som Sverige og Danmark ere det og saaledes som Norge i gamle Tider med Ære har været det, ikke det tredie, men det første i den nordiske Treklang — hædret over Verden. Maatte det, som nu er skeet, være en Indledning til saadan Frihed, da kunde man i Sandhed sige, at det, som var tænkt til det onde, det havde et naadigt Forsyn vendt til det gode. Til et saadant Udfald staar mit Haab og min Tro; lader os alle, som elsker Norge, haabe paa et saadant!“

Professor Sverdrup havde talt med bevæget Stemme og reiste sig nu for at tage Afsked.

Pavels bad ham dog endnu en Stund blive; men han rakte ham Haanden og sagde:

„Gjerne sad jeg længe og talte med Eder om dette Emne, som ligger alle Nordmænd paa Hjerte i disse Dage; men jeg finder det bedre at tie og vente, indtil alt er bragt paa det rene og lagt aabent for Dagen. Gid det maatte ske snart!“

Han rakte ogsaa de andre Haanden, bad hilse Pavels Hustru, som alt var gaaet til Hvile, og forlod Selskabet.

Da Pavels, som fulgte ham ud i den ydre Stue, vendte tilbage ind, sagde han alvorlig til de øvrige:

„Paa den Mand bliver der at bygge, naar Nødens store Stund kommer; idag var han nedtrykt, thi hans Datters Sygdom skal have taget en betænkelig Vending; men stiger engang det store Opraab til norske Mænd om at gjøre sin Pligt og staa urokkelige paa sin Post, hvor udsat denne end maatte være, da har vi i Georg Sverdrup en Mand, paa hvem Norge i sin Nød trygt kan stole. Maatte vi alle faa Mod og Kraft til at gjøre som han!“

Samtalen fortsattes i nogen Tid ud over Aftenen; men Stemningen vilde ikke rigtig komme op; der var og blev noget betænksomt over de intelligente Ansigter og noget spagfærdigt i Konversationen.

En halv Time, efterat Sverdrup var gaaet, brød ogsaa det øvrige Selskab op.

SJETTE KAPITEL

Det var en frostklingende Vinterkveld i Februar Maaned Atten Hundrede og Fjorten.

Vinterstuen paa en af de største Gaarde i nordre Gudbrandsdalen var oplyst til Fest. Fede Furrukubber brandt med luende Flamme paa Aaren og gav Genskin i blankpudset Kobber og Sølv; Bordet stod dækket med Smørforme og Fenaknoke, Fleskeside og Fedost, Jernbrød i Former og Kakubrød stegt paa Takke; Talgelys brandt i tunge Stager af Sølv og Messing; paa Skjænken stod Sølvkrus og Drikkehorn færdige til at fyldes; Skjænkdørene var opslagne, saa det skinned paa Ættegaardens Arvesølv derindefra.

Ragnhild, Datteren paa Gaarden, gik til og fra. Hun var i Helgedragt med Sølvknapper i det drivhvide Lin, glitrende Søljer i Barmen og silkestukken Hue over Haaret, som flød i rige, lyse Fletter nedover. Ansigtet med den smale, fint buede Næse og de dybblaa Øine havde et blussende Skjær af Spænding; hun stansed af og til under Arbejdet og lyed. Thi ret, som det var, hørtes der tørre Knirk af Fodtrin i den frosne Sne derude; men altid gik det til Drengestuen, og aldrig kom den sildrende Lyd af Dombjælder, som var ventendes.

Nu gik hun mod Vinduet fremved Høgsetet og saa ud igennem de buklede Ruder. Men intet var at fornemme. Frosten glitred i æventyrlige Roser mellem Vinduesblyet; Sne laa højt paa Vindueskarmen derude.

Hun vendte sig braat og gav sig atter til at stelle fremme ved Bordet; der hørtes tunge knagende Trin i Svalen og nogen, som stamped af sig Sneen og pynted sig med Soplime derude.

Det var Faderen, Thore, som kom.

Han gik langsomt fremover, midt frem paa Gulvet og blev staaende. Han var høi og bred med ørnet Ætteansigt og tverskaaren Mund; Haaret var stærkt og graat, Ansigtet glatraget. Han stod i Gudbrandsdalens Storbønders rigeste Dragt med sølvspændte Sko og Sølvknapper i den silkesyede, graa Klædeskjole. Vinterluen med den brede Skygge sad paa.

Han stod lidt og saa, mens Datteren stilfærdig stellte.

„Prøvde du Øllet?“ spurgte han omsider.

„Ja.“ Ragnhild flytter paa Stole og Krakker, idet hun svarer.

Thore gaar og ser.

„Af inderste Tønden?“ spørger han. Han staar foran Skjænken og ser paa Arvesølvet.

„Ja.“ Ragnhild steller som før.

„Det var vel frakt og stærkt?“ Thore vender sig mod hende.

Hun ser paa ham.

„Ja, det var frakt,“ svarer hun.

Thore gør Tegn med Hodet mod Kovedøren.

„Og derinde?“ spørger han.

„Der er færdigt,“ svarer Datteren, hun stanser igen og lyer.

„Er Du sikker paa det?“ Thore ser spørgende stærkt paa hende.

Hun snur sig mod ham.

„Du faar se efter,“ siger hun.

Thore gaar hen, tager Nøglen, som hænger paa Væggen mellem den udskaarne Kovedør og Slaguhret, sætter den forsigtig i Smedjejernslaasen, aabner og ser ind. Lukker saa atter og hænger Nøglen paa Plads. Saa gaar han igjen og gløtter og ser, snart paa Bordet, snart paa Skabet med Arvesølvet, flytter paa det sølvbeslagne Drikkehorn og rusler saa hen til Kubbestolen ved Aaren, hvor han sætter sig.

„Han er vel itte likere han end vi,“ siger han.

Ragnhild svarer ikke. Gaar bare for anden Gang hen til Vinduet og ser ud, skjønt hun ingenting kan se.

„Det blir snart skumt,“ siger hun. „Det er lang Vej.“

Thore sætter sig tilrette i Kubbestolen og holder Hænderne frem for Varmen.

„Slig Mand har stort Følge,“ siger han.

I det samme hugger hæse Bandhundglæfs til derude men tier straks. De snur begge Hoderne og lyer.

„Nei. Det var kjendt Folk,“ siger Thore. Man hører Knirk af Ski derude og en tør, skarp Stemme, som taler med Hunden. Ski blir sat op mod Svaldøren; nogen tramper af sig og kommer ind. Det er Kristen Knivsmed, liden, kvassøgd, spidsnæset, snar i Vendin-

gen, naar han lukker Døren efter sig. Han blir staaende lidt ved Døren.

„Gokveld,“ siger han.

„Aa gokveld,“ svarer begge.

Han kommer frem og tager i Haand.

„Tak for sidst,“ siger han.

„Aa, itte aa takke,“ svares der. Saa snur Thore paa sig.

„Du faar se til, Du faar sitte,“ siger han.

Kristen Knivsmeds Øjne farer vidt omkring.

„Aa Takk,“ svarer han, kommer sig frem, sætter sig paa Krakken i Vedroen og varmer Hænderne.

„Det er kallt!“ Han ser op djærvt.

„Huf ja, det er kallt,“ svarer Ragnhild. Hun staar og er færdig.

Thore sidder med Hænder i Fang.

„Du kjem nedafraa?“ spørger han.

Kristen Knivsmed spytter.

„Ja. Je gjør saa,“ svarer han.

Thore tier lidt. Saa ser han bortpaa Kristen Knivsmed.

„Du kjem som Forbudseddel da væ?“ spørger han og smiler.

„Som Forladning mener Du,“ svarer Knivsmed. „Han kjem kvasst han, som kjem.“

Thore smaaknegged.

„Aa, *Du* farer naa fortere — saa Lia op!“ sagde han.

Kristen Knivsmed bøied sig frem og tog en Stikke fra Aaren.

„Je gikk omkring dem halvveis nedi her," svared han selvsikker.

Ragnhild staar nu og hører.

„Han fór vel slemt med Hestene?" spørger Thore videre.

Kristen Knivsmed fik Kniv frem og skar paa Flisen.

„Ja, han skommed stygt Storbrunen," sagde han. „Det var bare, saa det valt."

Thore retted paa sig.

„Hm! Faen du," udbrød han og kløde sig bag Øret. „Ja, det er det samme! Prinsen lyt fram!"

Kristen Knivsmed smilte.

„*Det* var Snøplog opover her," sagde han.

Thore lagde Hænderne over Knæerne.

„Det er *det* Kongen ska' være," svared han. „Pløgde de mer her i Lannet, saa kom kanske Folket sig fram!"

Kristen Knivsmed kasted en Flis ind i Varmen og stakk Kniven i Sliren.

„Aa, je' er rædd, vi faar vente," sagde han.

Thore hørte ikke; sad bare og stirred ind i Ilden.

„Det er stolt Kar væ'?" kom det.

„Ja Piskajord!" Kristen Knivsmed slog Haanden mod Knæet. „Det var Kar for Kvindfolk det!" Han saa paa Ragnhild, som igjen var stanset.

„Ligned paa Gustenborgeren da væ'?" fortsatte Thore.

„Ja — nej! Gustenborgeren havde kvassere Opsyn," svared Kristen Knivsmed; „men denne er læk-

krere.“ Han saa igjen paa Ragnhild.“ „Naa hører a efter ho au,“ lo han.

Ragnhild smilte.

„En faar da vel høre,“ sagde hun, snudde sig og begyndte paany at stelle med et og andet, som alt var færdigt.

Thore saa op.

„Og Kræfter da væ’? Hørte Du noget om det?“ spurgte han.

„Nei,“ svared Kristen Knivsmed. „Han var itte slik, sa’ døm; han er likesom finere.“

Thore spytted.

„Han Gyldenløve var slik,“ sagde han. „Ja og saa de gamle Kongerne. Det var Magt ti Folk den Tia!“ Han saa ligesom skuffet fremfor sig.

Det tog nogen i Døren og smøg ind. Det var Guri Harbakken. Hun blev staaende fremme ved Dørgløtten, gammel og halvblind med Sjaalygt og Krogstav og en tom Saueskinds Melpose over Armen.

„En go’ Kveld,“ sagde hun.

Thore snudde sig i Kubbestolen.

„Aa go’ Kveld,“ svared han. „Jeg kunde skjønne, det var kjendt Folk. Han Burmann tagde.“

Ragnhild fikk en Krakk frem.

Guri Harbakken blev staaende og stirre.

„Aa ja, det er nok kjendt Folk,“ svared hun; hun holdt Haanden over Øinene og skjærmed mod Ildslyset for at se.

„Du faar gi dig frampaa,“ ropte Thore til hende.

„Aa Takk!“ Hun blev staaende. „Nei er' de itte 'n Kresten!“ siger hun! hun kjender ham igjen. „Du farer naa alle Steds!“ Hun kommer langsomt fremover.

„Aa ja, vi nøiter Skrotten Du aa je!“ Kristen Knivsmed roper det og skotter bortpaa de andre.

Guri Harbakken ler.

„Du kan saa sige,“ siger hun og stirrer igjen. „Aa er det for Jente?“ — Hun kjender medét Ragnhild. „Nei, mener je itte!“ udbryder hun. „Du er kommen at fraa Præstgardøm naa da?“ Hun snur sig mod Thore. „Du venter Fremmend' da, kan je skjønne? Skyldfolk?“ Hun ser sig om efter Plads.

„Aa ja, paa en Maade,“ svare Thore og ser paa Kristen Knivsmed.

„Hundtorpfolk dæ væ'?“ Guri Harbakken sætter sig.

„Nei, det er værre denne Gangen,“ svarer Thore.

„Det er Kongen naa, som kjem!“ Han roper det ind i Øret paa hende.

Guri Harbakken slog Hænderne ihop.

„Kongen sjøl!“ udbrød hun. „Nei men i Jøssø Namn kann det ske det da? Det var rart Fremmend'! Ja for det er naa vel snart Hundred Aar sea au naa, sea her fór Konge! Itte mindes je de' je har hørd' —“

Thore rejste paa sig.

„Den sidste som fór var vel han — Kristian Sette?“

Han saa paa Kristen Knivsmed.

„Ja, det var nok han," svared denne.

Guri Harbakken slog anden Gang Hænderne ihop.

„Aa jø, aa jø!" sagde hun. „Om det skulde bli e' Raad! Ja, for Du vet, at om han kom sjøl saa! Ja, om det kunde bli en Ende paa al denne Elendigheta!"

Kristen Knivsmed bøide sig bort mod hende.

„Aa, det er naa bare en Prins dette," sagde han, kvass i Røsten.

Guri Harbakken saa op med de sluknede Øine.

„Ja, men Du vet, det gjorde Mon endda! Nei Du store Guds Under! Ja, for jeg skjønner snart itte —!

„Han er tom Paasaaen ser je," lagde Thore ind.

Guri Harbakken lo tvungent.

„Aa ja — han er tom," svared hun saart.

„Det er *det,* Du vil da?" fortsatte Thore.

Da lo Guri gammelt og godt.

„Aa, Du vet det," svared hun fattigslig i Røsten.

„Bork har je naa; men det skulde naa lik'som vara lite Mjøl au. Ellers blir det for bedskt!" Hun glatter Posen med krogede Hænder.

„Det er dyrt Mjølet naa," fortsatte Thore som før.

„Det ska staa i Hundred Riksdaler Tønda paa Hemaarka," forklared Kristen Knivsmed. „Det blir snart Velstand."

„Kanske en lyt like til Krestian," lagde Thore ind.

„Det er lang Vej!"

„Hoi!" udbrød Guri Harbakken. „Je' svalt naa ihæl je før! Sea han Knut, Son min, blei i Krigen! Ja, det

var under Gustenborgeren det! Det skulde væra ærefuld Daue, sa' dom — men —" Hun stirred fattigt hen for sig.

Kristen Knivsmed flytted sig paa Krakken.

„En faar tel aa grava Guld," lo han.

Thore saa op.

„Ja, Du vet det, Du som Smed er," svared han.

Guri Harbakken fik et underligt Drag i Ansigtet.

„Guld," sagde hun og vendte sig mod Kristen Knivsmed. „Her nord med Aaen brinn det blaat over Steinrøisann; det ska' væra gammelt Kongsguld nedgrave', seier dom!" Hun saa fra den ene paa den anden som i Forstaaelse.

Thore reiste sig.

„Det ligg mangt i slik gammal Jord," sagde han.

Gik hen til Vinduet og saa ud.

„Nei, det er ingen," sagde Ragnhild, som sad paa Bænken lige ved.

Thore gik igjen bort til Aaren og satte sig.

Da spytted Kristen Knivsmed hemmelighedsfuld.

„Je grov der ei Jonsoknat," sagde han og drog paa Piben. „Det gjør je aldrig om! Blaae Emen brann Gut! Aa, naa je tog tel med Stenøm, da skulde Du ha' hørd' Fossen! Det blei et Dunder aa et Gny Gut mest som de slog paa Staal med Stein. Og saa ropte det saa harmt og gammalt. Det var en hel Hop taa dem!"

„Det var Gammelfolket det, ser Du," sagde Guri

Harbakken og løfted Haanden vart. — „Ja —“ hun drog en lang Suk og saa ikring sig.

Thore var alvorlig.

„Slikt faar en late ligge,“ sagde han stærkt.

„Aa ja,“ svared Guri Harbakken. „Det var naa Konge, som grov det ne’ — saa ska’ det vel Konge tel for aa faa det op att au! *Der* er nok inga Hjælp. Sea denna Risstjerna sto her ifjor — huf! Nær Jordepla frys i September og Kønne staar grønt Mikkelsmess Tider, da er det værst!“ Hun folded Hænderne i Fang.

„En faar æta Stein,“ sagde Kristen Knivsmed.

I det samme kom Ragnhild fra Boden og ind med Brød til Bordet.

Guri Harbakken reiste sig og gik bortaat.

„Nei for Brød Du,“ udbrød hun. „Det er vel borkfritt au detta!“

Thore sad i Stolen.

„Aa ja Borken faar full Kongen slippe,“ sagde han.

Kristen Knivsmed fikk et spidst Udtryk i sit Ansigt.

„Aa det var da dem, som aat den au — i gammel Tid,“ sagde han.

„Han Kong Sverre ja“ — svared Thore. „Men det er længe sea.“

„Ja, det er Faen saa længe sea,“ svared Kristen Knivsmed.

Guri Harbakken svingte sig mod de to.

„Han gjorde saa Gustenborgeren au, sa’n Knut Son min,“ sagde hun; „men han traatted det nok itte.

Ja, han Knut slupte naa han. Det skulde væra ærefull Daue, sa'e dem, — men" — hun snudde sig og gik fremover mod Bordet, hvor Ragnhild stod og stelte.

„Ja, kunde je itte skjønne, det var stort paa Færd," ropte hun og stirred. „Han skal ligge i Kongskoven da vel Prinsen? Aa ja, da faar'n nok Vagt inat, siger dem sandt! Aa Du ska væra Kjæring aat'm? For han har vel itte Kjæring med!?" Hun saa paa Ragnhild. „Ja Du er gjild nok til det! Du fekk full ligge attaat au du, om det knep!"

„Gaa ut aa faa Mjølet naa Guri," brød Thore af. „Men Du ska holde dig unda, naar Prinsen kjem!"

Guri Harbakken snudde sig.

„Aa Takk aa Ære," udbrød hun og gik mod Krakken, hvor Posen og Staven laa. „Ja, Du vet, je ska' holde mig unda, endda det skulde vara gjildt aa sjaa den, som hjælpe kan."

Hun tog Pose og Stav for at gaa.

I det samme klang Horn fjernt ude. Thore og Kristen Knivsmed reiste sig. Alle stod og lyed. Guri fornam ogsaa noget og saa sig forskende om.

„Retnu kommer han," sagde Thore og saa paa Ragnhild, som stod ved Skjænken, betagen.

Horn hørtes nærmere; Bandhundglæfs hugg kvasst i og fortsatte hæst med Rykk i Lænker; Bjældesilder og Knirk af Hestehove i tør Sne hørtes; Skistave hugg i Skaren, mens Fakkellys faldt rødt paa de frosne Ruder.

Guri Harbakken forstod. „Nei i Jøsse Namn!“ sagde hun, tog Stav og Lygt og Pose og drog paa Dør.

Kristen Knivsmed saa paa Thore, som stod næsten blek.

„Er Du kongsskjælven Du?“ spurgte han smilende og gik.

Thore tog sig medét sammen.

„Tænd alle Lysa!“ sagde han stærkt til Ragnhild.

Saa gik han mod Døren og ud.

Ragnhild, som nu stod alene tilbage, lytted betagen. Saa tændte hun hurtig alle Lys, tog Sølvhorn og Krus, gik til Kjælderlemmen, som hun aabned og gik ned i Kjælderen efter Øl. Kjælderlemmen stod aaben efter hende.

Kort efter hørtes mange Trin i Svalen. Prinsen, Kristian Frederik kom ind, fulgt af Thore. Bag dem kom Kongens Følge Generalkvartermester Haffner og Lieutnant Schwartz.

Prinsen vendte sig mod Thore.

„Ja nu, Bonde, var din Gaard god at finde,“ sagde han og drog Handskerne af. Hans Følge gjorde det samme.

Thore satte Stol frem til Varmen.

„Hus er gode Vinterstider,“ sagde han. „Du faar sætte dig framaat. En blir frusen den, som farer!“

„Takk, Takk,“ svared Prinsen og satte sig. Men Haffner og Schwartz blev staaende og stirre paa den aabne Kjælderlem. Nu stirred ogsaa Prinsen derhen.

Thore smilte.

„Du synes, det gufser?“ sagde han. „En lyt aat Jorden her efter det, som godt er.“

I det samme kom Ragnhild langsomt op af Kjælderen, først Lyset, saa Krus og Horn, som blev sat paa Gulvet; saa tilslut hun selv.

Prinsen rejste sig. Alle stod betagne. Officererne hvisked paa Fransk beundrende mellem sig. Prinsen stirred ufravendt paa den unge Pige, som nu rakte sin Fader Hornet, lukked Kjælderlemmen, blæste Lyset ud og tog Sølvkruset.

Nu vendte Thore sig mod Prinsen.

„Du faar være velkommen hid,“ sagde han, drakk og rakte Prinsen.

Prinsen drakk.

„Tak Bonde,“ svared han.

I samme Øieblik rakte Ragnhild de to Officerer Sølvkruset.

„I faar være velkomne,“ sagde hun. Saa gik hun hen og tog Hornet, efterat Prinsen havde drukket.

Prinsen saa længe paa hende.

„Hun er din Datter?“ sagde han til Thore.

Thore stod trygg.

„Ja. Hun skulde være det,“ svared han.

Nu gik Ragnhild til Skjænken med Hornet, satte det fra sig og tog saa Sølvkruset fra Schwartz. Vendte sig ærbart og værdigt og gik atter hen til Skjænken.

„Prinsessen i Æventyret,“ hvisked Schwartz til Haffner.

Da sagde Haffner dæmpet:

„Ja, naar sligt kommer op af Jorden, kan det ikke være saa farligt med Hungersnøden!“

Schwartz smilte.

„Quelle beauté extraordinaire, mon prince,“ sagde han.

Prinsen, som havde set paa Ragnhild hele Tiden, nikked.

„Merveilleuse!“ svared han.

„Un sujet amoureux!“ fortsatte Schwartz.

„Taissez-vous,“ svared Prinsen. „Et vakkert Horn, Bonde!“ Han besaa det nøie.

„Hm — ja! Gammalt,“ svared Thore. „Har mange Konger drukket af det! Den sidste var naa han Kristian den sette!“

Alle ser paa Hornet; men de fremmedes Blik streifed hele Tiden Ragnhild, som nu tog Hornet og satte det paa Bordet.

„Du er vel svulten, Prins? Du har faret langt,“ sagde Thore. Han vendte sig mod Høgsetet.

„Baade sulten og træt min Ven,“ svared Kristian Fredrik.

Thore saa paa Ragnhild, som langsomt gik mod Døren og ud. „Ja, det er vel likest —“ sagde han, tog Nøklen til Koven af Væggen og laaste op. „Du trøng kanske fli dig?“

Prinsen tog sin Kappe. „Tak,“ sagde han og gik mod Koven. Thore fulgte, idet han tog Kappen fra Prinsen.

Haffner og Schwartz vilde begge følge.

„Det skal rigtig blive godt,“ sagde de.

Da vendte Thore sig i Døren og strakte afværgende Armen ud.

„Nei, nei,“ sagde han, stærk i Stemmen. „Dette er bare for Folk af kongelig Byrd!“

Saa gik han uden videre ind og lukked efter sig.

Schwartz og Haffner saa paa hinanden. „Hvad siger I Herr Generalkvartermester?“ udbrød den første og satte et pudsigt Ansigt op. „Vi befinder os mellem Domestikerne!“

Hafner lo, lunt.

„Disse Bondefamilier regner sig i Slægt med de gamle norske Konger,“ sagde han. „Man faar stikke Fingeren i Jorden, lugte, hvor man er, og tage det gemytligt!“

Schwartz trak paa Skuldrene.

„*Avec plaisir,*“ svared han. „Naar Hrr. Kvartermesteren — —“ han mønstrer Bordet, „Lad os engang se! Ah! Skinke! Superb! — den er kanske ogsaa af kongeligt Blod!“

„Jeg skal i alle Fald spise den med kongelig Appetit,“ svared Haffner smilende.

Schwartz nikked.

„*Moi aussi* Herr Generalkvartermester,“ svared han. „Forsaavidt er vi altsaa i Familien. Hun var forresten charmant denne lille Prinsesse — en ren Aabenbaring efter Tid og Omstændighed! Ligefrem et *sujet*

d'amour for Hans kongelige Høihed — med Familiens Tilladelse!"

„Vraiment," svared Haffner dæmpet. „Om da ikke Hans kongelige Høihed har alvorligere Ting at tænke paa!"

Schwartz blev komisk forskrækket.

„Alvorligere!" udbrød han. „Jeg tør forsikre Hrr. Generalkvartermesteren: Amor er den alvorligste mellem Guderne!"

„Mellem Lieutnanterne, mener De nok," svared Haffner lunt; han undersøgte Hornet nøie.

„Et vakkert Horn!"

„Herr Generalkvarteermesteren mener, Gud Amor bliver muntere ved at avancere," svared Schwartz.

„Vraiment et vakkert Horn, et særdeles charmant Horn! Men rør det ikke Herr Generalkvartermester. De kunde resikere at falde i Unaade hos høisalig Kristian den Sjette!"

Han taug medét og vendte sig; Ragnhild kom ind og langsomt frem til Bordet.

„I faar lægge Kapperne af og sidde frem til Aaren," sagde hun.

Schwartz lagde Kappen.

„Om Du vil gjøre os Selskab," sagde han.

Ragnhild drog paa Smilen.

„Jeg har nok liden Tid," sagde hun. „I er kanske tørste?" — Hun bød dem Kruset.

Lieutnant Schwartz, som stod lige ved, tog imod.

„Drik først," sagde han.

Ragnhild vendte sig halvt.

„Jeg er ikke tørst," svared hun.

„Men vakker er Du," sagde Schwarz — han satte Kruset fra sig og prøved at lægge Armen om hendes Liv.

Ragnhild fridde sig stilt.

„I taaler nok ikke mer paa fastende Hjerte," sagde hun.

Hun tog Kruset og gik mod Skjænken. „Han kommer vel snart Prinsen, saa blir det straks Mad," fortsatte hun.

Schwartz fulgte hende.

„Tror Du *det* hjælper for et fastende Hjerte?" sagde han og tog paany efter hende. Hun fridde sig atter og saa harm paa ham.

„Hrr. Lieutnant," sagde Haffner kort og dæmpet.

Lieutnant Schwartz vendte sig mod ham med et Smil.

„Excusez-moi," udbrød han; „men siden Herr Generalkvarteermesteren ikke selv —"

Haffner afbrød hurtig.

„Hans kongelige Høihed," sagde han dæmpet og saa mod Kovedøren, som nu atter aabnedes.

Prins Kristian kom hurtig ind, fulgt af Thore. Han var i Uniform, ung og slank, det sorte Haar buklet om det smale, fornemme Ansigt. Hans Blikk oversaa hele Stuen og stansed ved Ragnhild.

„Du faar sætte dig bortaat," sagde Thore og saa mod Høgsetet. „Du kan væra svulten."

„Tak, tak," svared Prinsen og gik mod Høgsetet, hvor han satte sig.

„Dø faar gi Dø bortaat Dø au," fortsatte Thore og vendte sig mod de to Officerer, som bukked — Schwartz i lykkelig Overraskelse. Saa gik han selv til Høgsetet og satte sig ved Siden af Prinsen.

Der blev budt om i Stilhed; Ragnhild gik til Haande.

Thore bød Prinsen.

„Du faar ta' tel Takke, sligt vi har det; det er slemme Tider," sagde han.

Prinsen tog imod.

„Tak, min Ven, Tak," svared han. „Her er jo hel Fest."

„Excellent," sagde Haffner og spiste.

Schwartz tog Skinkefadet og bød Prinsen.

„Deres kongelige Høihed," sagde hun muntert; „her er en aldeles superb Skinke; den er nok baade født og baaren heroppe."

Thore saa paa Lieutnant Schwartz.

„Ja," sagde han. „Det er norsk Svin. Det danske er gjerne løsere i Flesket."

Da smilte Prinsen.

„*A vous, monsieur le lieutenant,*" sagde han.

„*Aussi a vous, mon prince,*" svarede Schwartz — „*que dites-vous monsieur le general?*" Han saa lystig paa Generalkvarteermesteren.

Haffner stansed at spise.

„Jeg foreslaar, vi holder os baade til norsk Flesk

og norsk Sprog med Deres kongelige Høiheds Tilladelse,“ svared han.

„Aa ja,“ lagde Thore ind. „En lyt nok det, ska’ en komme nogen Vei her opover!“

Han rakte Prinsen Hornet.

Prinsen nikked med et forstaaende Smil og drak.

Ragnhild bød de andre af Sølvkruset.

„Det er alvorlige Tider,“ sagde Kristian Frederik, satte Hornet fra sig og begyndte atter at spise.

Nu drak Thore.

„Det blir dyrere og dyrere Kornet — og Uaar attaat,“ sagde han. „Denne Profiteringskommissionen er itte rar.“ Han satte Hornet tilside.

„Provideringskommissionen,“ retted Haffner.

„Aa ja —“ Thore aad. „Profiteringskommissionen eller det andre, det blir naa det samme. Profitten tar dem naa sjøl. Nei, da var han Wedel, Greven likere. Det var grei Kar det. Aa naa er’n i Danmark efter Korn, siger Dem!“

„Ja.“ Prinsen spiste.

„Det er farlig Reise det Vinterstider og naa, naar Engelskmanden stænger,“ sagde Thore; han saa paa Prinsen.

Prinsen fortsatte at spise, — saa bare frem for sig.

„Det er England, vi har at takke for dette,“ sagde han oplysende.

Thore stansed.

„Ja, Engelskmanden er styggslem tel aa stænge,“ sagde han. „Holder det paa slik, faar vi snart tel aa

æte blanke Skogen. Ja, vi har naa paa en Maade begyndt." Han var alvorlig.

Lieutnant Schwartz smilte.

„Med Deres kongelige Høiheds Tilladelse," sagde han; „jeg kan ikke mærke Nøden. Dette Brød er aldeles superb!"

Thore smilte selvsikkert.

„Aa vi har da grovere Saker," svared han.

Prinsen blev opmærksom.

„Barkebrød? Har I det her paa Gaarden?" spurgte han.

Thore sad med et halvt Smil og saa paa de Fremmede.

„Vi lyt nok det," svared han.

Prinsen vendte sig mod ham, undrende.

„Bonde, det maa jeg smage," udbrød han.

Thore sad og saa.

„Vil Prinsen det?" spurgte han og smilte fremdeles.

„For Guds Skyld, Bonde," udbrød Schwartz. „Dette er jo et rent Evenement! En ligefrem Folkeoplevelse!"

Thore saa paa Ragnhild. „Du faar kanske —"

Hun smilte og gik mod Skjænken for at hente.

Prinsen spiste videre.

„Biskop Bugge sendte mig noget af frossent Korn," sagde han. „Det var ikke tiltalende."

„Frusent Korn!" ropte Thore. „Det er Helgekost det for somme."

Nu kom Ragnhild tilbage med Barkebrødet og bød Prinsen. Han tog et Stykke og sendte Fadet videre til Schwartz og Haffner. De spiste alle, prøvende.

Da spytted Prinsen.

„Det var som Fanden,“ udbrød han. „Hvad siger Du Haffner?“

„Deres kongelige Høihed,“ svared Haffner og tygged og tygged — „jeg — jeg“

Thore smilte.

„I blev nok lette at fø’,“ skjød han ind.

„Schwartz!“ — Prinsen saa paa sin Hofkavaller, skadefro.

Lieutnant Schwartz forsøgte at svælge.

„Jeg changerer Mening, Deres kongelige Høihed,“ svared han. „Jeg er Ven af national Dessert; men i den Form —“

„Æt naa,“ sagde Thore drygt. „Det er sandfærdig Kost.“

Schwartz gjorde en frygtsom Bevægelse.

Prinsen vendte sig mod Thore.

„Og saa sidder her kanske mange, som ikke har andet end sligt Brød?“ spurgte han medét.

Thores Ansigt skifted Udtryk. Han snudde sig halvt fra Prinsen.

„Det er mange, som ikke har det heller,“ svared han alvorlig.

Der blev medét stille i Stuen.

Da reiste Prinsen sig.

„Tak for Mad Bonde,“ sagde han.

„Aa Gud sign," svared Thore tungt.

„Tak for Mad," sagde de andre.

„Aa Gud sign," svared Ragnhild. Saa reiste de sig alle og kom frem fra Bordet.

„Men Prinsen gik længe frem og tilbage i Stuen, dybt alvorlig.

Endelig vendte han sig mod Thore.

„Under saadanne Forhold gik I kanske heller under svensk Styre?" spurgte han mørk. „*Der* er Korn nok!"

„Under svensk Styre?" Thores Ansigt fik atter Magt. „Nei, før aat je da Kniven min!"

„Det blev smal Kost," lagde Schwartz forsigtig ind.

Thore Bonde saa kvasst paa ham.

„Den kunde bruges til andet au," sagde han stærkt. „En kunde lade andre æte den!"

Prinsen stod i stærk Bevægelse.

„Bonde!" udbrød han. „Tror Du, Folket holder ud, om dette varer?"

„Holder ut?" Thore saa paa ham. „Vi lyt nok det! Men dette er harde Vilkaar!" Han løfted Armen stilt med knyttet Næve.

Prinsen blekned.

„Ved den levende Gud," hvisked han. „Det er haarde Vilkaar!" Han stod længe og stirred hen. Der var ganske stille.

Da talte endelig Thore.

„Ja, Godnat da Prins," sagde han dæmpet. „Du kan væra trøtt aa ska vel tidlig op."

Prinsen drog Aanden tungt.

„Ja, jeg er træt," svared han.

Thore vendte sig mod Officsererne.

„I faar følge til Sommerstuen," sagde han. „Der er Sengerum nok."

Saa gik han, fulgt af Haffner og Schwartz, som Prinsen med en Haandbevægelse havde givet Tilladelse til at følge.

Da Døren var faldt i, gik Prinsen langsomt hen til Ragnhild, som stod ved Bordet og stellte.

„Og saa blir Du hos mig," hvisked han; hans Ansigt var tæt ved hendes Skulder.

Hun vendte sig mod ham.

„Er det mer, Prinsen vilde?" spurgte hun.

Kristian Frederik stod foran hende. Hans Øine brandt.

„Aldrig har jeg set nogen deiligere," sagde han dæmpet.

Ragnhild vendte sig for at gaa.

Han stilled sig foran hende.

„Nei gaa ikke," bad han.

Da saa hun paa ham, men slog straks blufærdig Øinene ned.

„Jeg skal komme med Prinsens Aftendrik," svared hun; hun gik stilt mod Døren. Han stod hele Tiden og saa efter hende.

Der hørtes atter Skridt derude. Det var Schwartz, som kom tilbage.

„Excusez-moi, Deres kongelige Høihed," sagde han

med Haanden paa Klinken; „men befales der Vagt, saa kan jeg ligge paa Bænk herinde.“

Kristian Frederik slog afværgende ud med sin Haand.

„Tak. Men det er unødvendigt,“ svared han kort.

Lieutnant Schwartz bukked med et lidet Smil.

„Je comprend,“ sagde han.

Prinsen rysted paa Hovedet, gik hen foran Aaren, stod der og stirred ind i Ilden.

„Jeg er i en sælsom Stemning, Schwartz,“ sagde han betagen.

„Hun er da ogsaa extraordinær med Deres kongelige Høiheds Tilladelse,“ svared Schwartz og kom nærmere.

„Nei nei!“ Prinsen viste af med en Haandbevægelse. „Det er noget ganske eiendommeligt, som Sorg og Charme paa samme Tid. En kunde fristes til at lade alle store Drømme fare blot for at —“

„Det kan Eders kongelige Høihed saa godt gjøre — for et Døgn,“ lagde Schwartz dristig ind. „Saa kan De atter engagere Dem med Drømmene — ved næste Skifte.“

Prinsen vendte sig mod Schwartz med et misforfornøiet Udtryk i sit Ansigt.

„Du er kynisk aabenhjertig Schwartz,“ udbrød han.

Schwartz bukked.

„Jeg er Sandhedens aller erfarneste og aller letfærdigste Tjener, Deres kongelige Høihed,“ svared han med sit vindende Smil.

„Og tager dig alle en Tjeners Friheder!“ Prinsen stod med rynkede Bryn.

Schwartz bukked atter.

„Leve Friheden og Ligheden og Liljerne paa Marken,“ sagde han som før. „Ikke en Spurv falder til Jorden, Deres kongelige Høihed, hvor meget mindre da en smuk Pige!“

Prinsen saa hen for sig.

„Det er Tid til Alvor Schwartz,“ sagde han.

„Da gaar *jeg*, Deres kongelige Høihed,“ svared Schwartz og vendte sig.

Nu rakte Prinsen Haanden frem.

„Man skal ikke vente Regn af en Solstraale,“ sagde han med et træt Smil.

Schwartz gjengjældte hengivent.

„Deres kongelige Høihed vil finde mig igjen i nærmeste Regnbue, naar Sommeren kommer,“ spøgte han.

Prinsen blev atter alvorlig.

„Naar Sommeren kommer, Schwartz, har jeg nok Brug for hver eneste Straale Sol over dette Land,“ sagde han vemodig.

Schwartz blev opmærksom.

„Har Deres kongelige Høihed faaet Vished?“ spurgte han.

„Gaa Schwarz!“ Prinsen vinked med sin Haand, træt. „*Dormez-bien!*“

Schwartz blev staaende og saa spørgende paa sin Herre.

„Gaa!“ Prinsen sagde det næsten bedende.

I det samme kom Ragnhild i Døren.

Schwartz sukked, saa paa Prinsen og gik.

Ragnhild gik lige frem til Bordet.

„Jeg sætter Drikken her," sagde hun, vendte og vilde gaa.

Da stod Prinsen mild foran hende.

„Nei gaa ikke," bad han.

Ragnhild stansed.

„Er det mer Du vil?" spurgte hun. Øinene var dybt blaa i Ildslyset.

Prinsen gik lige hen.

„Forstaar Du da ikke, at jeg har faaet dig kjær?" hvisked han. Han stod tæt indpaa hende.

Hun vendte sig.

„Sligt skulde ikke Prinsen sige," sagde hun med sin lave, kjølige Røst.

Prinsen tog hendes Haand.

„Aldrig faar Du gaa fra mig! Aldrig mere!" Han drog hende lindt mod sig.

Hun fridde sig i stor Værdighed.

„Det er Synd at tale slig," sagde hun, brudt.

Kristian Frederik tog hende ind til sig. Hendes Pande var mod hans, modstridende.

„Jeg kan ikke for det! Jeg har faaet dig saa usigelig kjær!" sagde han lavt og fortærende.

Hun fridde sig som i Angst.

„Nu skal Du sove Prins," sagde hun stærkt. Hun stod stolt.

„Jeg kan ikke sove! Du faar ikke gaa! Aa, jeg kunde sige dig —!“ Det kom hedt og betagende.

Ragnhild holdt hans Hænder fra sig.

„Nu skal vi slukke Prins,“ sagde hun.

Hun gik hen og blæste langsomt Lys for Lys ud. Han stod hele Tiden og stirred paa hende, forventningsfuld. Saa gik hun mod Aaren.

„Her slukner snart,“ sagde hun og vendte sig helt for at gaa.

Da var han hurtig hos hende og tog hendes Haand uden et Ord.

Ragnhild løsned Taget.

„Gaa og sov nu!“ hvisked hun.

„Nei gaa ikke!“ Han bad.

Med det samme hørtes der Sang derudefra. Det kom fra Drengestuen, unge og ældre Mandsrøster:

Kong Haagen han sitter i Kongegard sin;
Tri Hundred ham ganger til Handi.
Saa stiger en Smaasvein for Konungen ind:
Paa Hovardahøgd ser eg Bauna ho brinn,
og Fjenden er komin ti Landi.

De stog begge lyttende i Kveldslyset, som slukned.

„Hvem sang?“ spurgte Prinsen i Stilheden.

„Ungt Folk fra Bygden.“

Prinsen saa paa hende.

„Da har Du én mellem dem,“ sagde han.

Ragnhild stod stolt.

„Jeg har ingen,“ svared hun.

Prinsen tog om hende. „Jo!“ hvisked han.

Ragnhild søgte at fri sig.

„Lad mig i Fred!“ hvisked hun harm.

Han tog fastere omkring.

„Bare en eneste Gang!“ bad han og bøied hendes Hoved mod sig.

Da brød hun sammen medét, viljeløs. Han drog hende tæt til sig og fik hendes Mund mod sin.

Hun drog heftig Aanden og fried sig.

„Nu gjorde Du noget, vi kommer til at angre begge,“ sagde hun.

„Tilgiv mig!“ Han søgte paany at drage hende ind til sig.

Da rev hun sig løs.

„Aa, det er nok mig, som —“ hvisked hun og gik hurtig mod Døren med Hænderne for Øinene.

Prinsen saa efter hende. Gik saa langsomt mod Koven, hvis Dør han stødte op.

Da sang det atter derude:

Kong Haagen han kjøyrde si Verje til Golv;
han akslad paa hoggande Stundi;
ham føljde dei Hærmænd tri Hundred og tolv;
før Maanen han bleiknad dei Fienden kvolv;
men Konungen føll der i Lundi.

Kong Haagen han svev paa den myrkjnande Vold;
ikring honom høyrdes ey Ordi;
for fram reid dei Konger fraa Æva og Old;
dei lyfte den Herre høgt paa sit Skjold —
saa reid dei Kong Haagen te Jordi!

Sangen taug. Prins Kristian Frederik vendte sig og gik langsomt ind i Koven, hvis Dør han lod staa aaben efter sig.

Der sank Nat over Gaarden. Nordenvind med Snegauv tog til at blæse; hæse Bandhundglæfs hørtes i Snetykket; saa taug ogsaa disse omsider. Inde i Vinterstuen, hvor Prinsen sov, mørkned det med flakkende Skygger af ulmende Blaff fra Aaren, hvor Ilden steg og faldt, dormed hen og døde.

Kristian Frederik havde slukket Lysene og sovned straks, Spændingen og de ukjendte Omgivelsers drømmefyldte, urolige Søvn. Han hørte de fjerne Bandhundglæfs derudefra. Saa sank det hele hen i graa Døs; men ud af det graa steg Billeder fra Hedenold. Han saa Nyrydningslandet; i Skogdunklet sad Fortidens Folk. Høvdingen stod speidende mod Syd, hvor Dæmringens Stribe steg. Nu forsvandt det hele i graa Storm og taug. Prinsen vaagned halvt og vendte sig paa sit Leie. Han hørte de hæse Bandhundglæfs derudefra og fornam Stormens Tag i Husnaaverne.

Saa dormed han atter hen.

Tankerne sluktes; ny Billeder steg. Spir af Kirker løfted sig under festlig Musik. Klokker ringte. Gny af Vaaben hørtes. Han saa Hellig Olav midt blandt sit Folk. Kongen løfted sit Sværd og pegte mod Vidden, hvor Hedendommens Tog svandt i Mulm. Kristendommens Triumf steg i Orgelmusik og Sang; saa sortned det hele hen og taug.

Prinsen snudde sig atter og slog Øinene op. Og atter hørte han de hæse Bandhundglæfs derude fra.

For tredie Gang skifted Billedet for hans sovende Sanser. Det var Trængselstiden, som steg. Bleke

Grupper ved de stængte Kirker; Kvinder i Bøn; Mænd med Hodet i sine Hænder. Da steg igjen Skikkelser op af det graa. Det var Fortidens Konger. Der stod de paa Fjeldet, Harald, Olaf, Sverre og bag dem et ustanseligt Tog. De stirred ned paa Folket og var bleke. De skjulte sit Ansigt i sine Hænder; de drog sine Sværd. Krigslur klang og Vaabengny. Hele Folket reiste sig. De kom fra Fjeldet og ned; tusinder af dragne Sverd — de søgte ham, Prinsen!

Kristian Frederik sprang op fra sit Leie, dyvaad af Sved. Han stod paa det isnende Gulv.

„Vagt! Schwartz! Bonde!“ skreg han. Han famled efter sin Kappe.

Da stod Thore med Lygt i Døren.

„Hvad er paa Færd?“ spurgte han.

Prinsen tog sig ravende til Hovedet.

„Kongerne! De var over mig!“ stønned han; saa seg han tilbage mod Sengen og satte sig.

Thore stod bred og laagn.

„Prinsen har vel drømt,“ sagde han. „Det er Snedrev ude.“

Prinsen drog sig om Hodet.

„Ja,“ hvisked han.

Thore stod med Lygten i Haanden og saa.

„Lægg dig Prins,“ sagde han. „Du trænger sove.“

Kristian Frederik saa sig om.

„Ja,“ svared han. „Men Vagt?“ Han saa op paa Thore.

„*Jeg* er vaken," svared denne, „Du trænger ingen anden Vagt."

„Ja, naar Du —" Prinsen saa atter op paa ham, lagde sig tilbage i Sengen og fik Overbredslen over.

Thore snudded sig, gik mod Stuen og frem til Aaren. Satte Lygten fra sig, satte sig paa Krakken med Hagen i sin Haand og blev siddende slig. Man saa hans Ansigt hele Tiden. Ude hørtes atter de ensomme Bandhundglæfs i Nattestormen. Og Prins Kristian Frederik sovned omsider trygg derinde paa sit Leie i Kongskoven.

* * *

Det er graa Morgen med Sneskodde.

Granbar ligger for Svalen; Veiene er sopte efter Nattestormen; thi nu straks skal Prinsen fare. Folk fylder Tunet; Ungdom staar paa Loftsstuens sprinklede Gange, somme paa det morkne Staburs Trap eller paa Laavebroen længer frem. Kirkeslæde med Hest staar forspændt dernede. Skiløbere venter med paaspændte Ski. Fremme ved Svalgangen sidder Guri Harbakken med en Sjaalygt i Haanden, og midt paa Tunet staar Thore Bonde.

Nu kommer Prinsen ud af Svalen, fulgt af Haffner og Schwartz. Han stanser paa Svalstenen og ser ud over. Al Mængden stirrer.

„Vi fik graat Veir Bonde," siger han. „Man ser ikke Fjeldene."

Thore vendte sig.

„Skaadden blaaser bort," svared han. „Du faar sé dem siden. Naar Du kommer paa Harbakken, har Du hele Heimen for dig."

Prinsen gik ned og frem.

„Hvilken Vei skal vi fare?" spurgte han.

Thore smilte.

„Aa det er bare én Vei, som er høvelig," sagde han. „Den, som de fór de gamle Kongerne." Han pegte. „Der, der du ser — der fór han Hellig Olav den Tid, han kristned Landet, og der fór han Kong Sverre au, da han slet som værst, og saa han — Haakon Gamle vel?" Han saa mod Flokken.

„Nei," svared Kristen Knivsmed. „Han fór Østerdalen — under Rondane!"

„Ja han fór Østerdalen." sagde det i Flokken.

Thore snudde sig.

„Ja, han fór da frelst, fast det var Vinterstider," sagde han. „Aa ja, de har faret her mange baade før og siden — han —"

„Kristian sette — Kristian Reks," kom det stærkt fra Flokken.

„Ja og saa han — "

„Gyldenløve —" ropte mange Stemmer.

Thore rysted paa Hodet.

„Ja det var nok itte Konge det," sagde han.

„Han var jamngod med Konge han," lagde Kristen Knivsmed ind.

„Ja, ja," klang det i Flokken.

Thore flytted Fod.

„Ja dem fór her alle dem, som var naa'e tes," sagde han. „Det var ligesom dem maatte igjennem her."

„Ja Bonde," svared Prinsen greben. „Og det ser jeg, at nok ogsaa jeg maa igjennem her, skal jeg kunne gjøre, hvad mit Hjerte tilsiger mig for Norge."

Han gik et Skridt frem mod Mængden.

„Det lover jeg Eder Bønder, at hvad der staar i min Magt, det skal blive gjort for at bringe Eder Hjælp til at holde disse tunge Tider ud!"

„Det var bra," sagde gammelt Folk i Flokken.

„Aa Gud velsigne Prinsen!"

„Aldrig vil I svige Eders Ed til Konge og Fædreland," fortsatte Prinsen bevæget.

„Nei nei!" klang det.

„Og Liv og Blod vil I sætte ind, om det gjælder?"

„Ja, ja!" Der steg stor Larm.

„Send Krudt og Bly Du Prins!" ropte Kristen Knivsmed. Og Larmen steg, vedholdende.

Da klang et Signalhorn nede fra Veien, først fjernt, saa straks efter nærmere; alle blev staaende og lytte.

„Hvad Bud er dette?" spurgte Prinsen.

Et Ilbud paa Ski kom dragende ind paa Gaarden og lige frem.

„Er Prinsen reist?" spurgte det anpusten.

„Her," sagde Kristian Frederik og rakte Haand frem.

Schwartz modtog Ilbudets Brevskab og rakte Prinsen.

„Brevskab til Deres kongelige Høihed," sagde han.

Prinsen brød Brevet og læste. En stor Blekhed steg i hans Ansigt. Der var dødsens stille.

„Slemt Nyt, Deres kongelige Høihed?“ spurg Haffner dæmpet.

Prinsen rakte ham tavs Brevet. Han læste og traadte tilbage.

„Du er blek Prins,“ sagde Thore og stirred spørgende paa Kristian Frederik.

„Bønder!“ ropte Prinsen i stærk Bevægelse. „Det er hændt, som jeg, Arving til Danmarks og Norges Throner aldrig kunde tænke vilde ske: Kong Frederik Sjette har frasagt sig Norges Throne!“

Der var dyb Taushed. Alle stod slagne.

„Somme har ventet slikt,“ klang en skarp Røst i Stilheden. Det var Kristen Knivsmed.

Prinsen traadte er Skridt frem.

„Normænd!“ ropte han. „Det er hændt, som vil fylde hver Nordmands Hjerte med Sorg og Skam, som det fylder mit Hjerte med slig Blusel, at jeg knapt kan tale!“

„Hvad er hændt?“ Thore stod mørk og truende.

Prinsens Stemme skalv.

„Tvungen af de store Magter har Kong Frederik Sjette for at give Norden Fred afstaaet Norges Folk og Rige til Sverige!“

Thore var bleven graa i Ansigtet.

„Solgt!“ skrek han. „Prins! Du ser slig vi har det, og Du faar vel se mer og værre videre frem! Slig har vi havt det nu snart fire Hundred Aar! Gang efter

Gang er de komne baade fra Øst og Vest for at faa os til at svige det, vi svor, og mangen Gang kunde en fristes til sligt; men vi har holdt fast, fordi — ja fordi vi er slig! Og saa kommer Du og siger — nei da er Du en Løgner Prins; for sligt det kan aldrig ske!"

„Aa, alt kan ske!" ropte Kristen Knivsmed, harm.

Thore løfted de knyttede Næver.

„Ja, saa faar det væra slut," skrek han; „for dette det traatter vi itte!"

„Nei, nei!" svared det som Storm i Flokken.

Prins Kristian Frederik løfted sin Haand til Stilhed.

„Normænd!" ropte han, „Ingen lider mere, end jeg, ved det Budskab, vi har faaet, og ingen er nærmere end jeg til at bringe Hjælpen her. Norges Folk er sveget i sin Tro og løst fra sin Ed; men det, som er tænkt til ondt, har et naadigt Forsyn vendt til godt! Ser i da ikke, at det er *Friheden*, som bydes Eder!"

Der faldt undrende Stilhed. Thore stod slagen og stirred hen.

„Prins, hvad er det, Du siger?" mumled han.

Prins Kristian Frederiks Ansigt fik Ættens Magt.

„Aldrig gaar Norge under fremmed Styre!" ropte han. Saa er da Stunden der til at tage Eders egen Konge og atter træde ind i de selvstændige Nationers Række."

Der steg dyb, betagen Mumlen; Mændene saa paa hverandre.

„Normænd!" fortsatte Prinsen. „Jeg er Arving til

dette Lands Throne! Vil I følge mig og slaa til sidste Mand for Frihed og Fædreland, da skal denne Sorgens og Skammens Dag for Norge blive en Glædesdag — det sværger jeg, saa sandt hjælpe mig Gud!“

Han stod der ung og høj med flammende Blikk.

Thore Bonde stod blek af Bevægelse.

„Gud velsigne dig Prins, om Du siger sandt,“ sagde han med betaget Mæle. „Du fór forbi Kringlen hernede, saa Du vet, hvad *vi* vil!“

„Send os Kugler og Krudt!“ skrek det i Kor fra Flokken.

Prinsen saa sig om, henreven.

„Mangt har jeg set paa min Færd,“ udbrød han; „djærv Tale har jeg hørt og mangt har jeg faaet kjært heroppe! Tunge Tider gaar vi imøde; men til mig kan I trygt komme! Er I mig tro, skal jeg blive dette Land en Frelser og dette Folk en Ven; det sværger jeg Ansigt til Ansigt med Eders mægtige Fjeld!“

Han vendte sig med en betagen Haandbevægelse udover. Da tog han slagen et Skridt tilbage og blev staaende slig og stirre.

Stormen havde strøget Skodden bort; nu laa Fjeldvidden der snedrivende hvid med Tinder og Skar i Solskinnet. Det glitred medét over Tun og Ruder med hele Vinterdagens gyldne Skjønhed. Kristian Frederik stod taus, greben af en mægtig Bevægelse. Folket snudde sig og stirred som han.

„Ja, nu ser Du dem,“ sagde Thore i stor Magt.

Der var længe stille.

Da vendte Prinsen sig langsomt mod sit Følge.

„Og nu Haffner," sagde han dæmpet — „det er paa Tide! Farvel, I gode Mænd, Farvel!" Han snudde sig endnu en Gang mod Fjeldene som for at fæste Synet og vilde gaa.

Da kom gamle Guri Harbakken fremover med sin Stav.

„Faar je sjaa Prinsen! Faar je sjaa Prinsen!" bad hun, der hun hinked frem.

Thore vilde hindre hende.

„Hold dig unda," bød han.

Men Kristian Frederik stansed.

„Se Du bare," sagde han mildt og vendte sig mod den Gamle.

Guri Harbakken kom lige frem med Haanden over Øinene og stirred længe.

„Fagert Kjøtt aa Blo' var det," sagde hun gammel og skjælv i Maalet; „men for veik tykkes Du mig til aa bli Norges Frelsermand! — ja!" — Hun snudde med et Suk og gik, støttet til sin Stav.

„Kan hænde det," udbrød Prinsen. „Men Liv og Blod vil jeg ofre! Gud raader for Skjæbnen!"

Han vendte sig for at gaa. Da kom Ragnhild, som havde staaet tæt ved sin Fader, frem.

„Lykke paa Færden," sagde hun betagen.

Prinsen vendte sig mod hende.

„Tak og paa Gjensyn — i alle!" Han gik hurtig til Slæden fulgt af sine Officerer.

Kommen i Slæden reiste han sig op og ropte mod Thore, som stod midt paa Tunet.

„Veien er farlig Bonde! Jeg stoler paa dine Folk!"

„Kjør Du trygg," ropte Thore tilbage. „Sviger ikke Du os, saa sviger aldrig vi dig!"

Bjældeklangen faldt i. Prinsen og hans Følge reiste. Mængden stod taus og stirred som efter et Syn; Ragnhild høi og slank paa Svalstenen. Men midt paa Tunet stod Thore med Hænderne i Lommerne og saa efter Kongeslæden, til den blev borte oppe i Svingen. Saa vendte han sig uden et Ord og gik ind i Vinterstuen.

SYVENDE KAPITEL

Prins Kristian Frederik sad i sit Arbeidsgemak paa Eidsvold Jernverk. Han var for flere Dage siden kommen tilbage fra sin Vinterreise gjennem Norge og havde overalt erfaret Folkets uhyre Forbitrelse over Landets skammelige Overdragelse til Sverige og dets Redebonhed til at ofre alt for Friheden. Nu havde han efter Samraad med nogle af Landets indflydelsesrigeste Mænd sat et Udvalg af de forskellige Stænders Repræsentanter Stævne hid til Eidsvold og vented hvert Øieblik, at Konnetableforsamlingen skulde indfinde sig for sammen med ham at raadslaa om Landets Skjæbne.

Det var stille i Hans kongelige Høiheds Gemak; Lysene brandt døsigt i de tunge Lysekroner; Prinsen sad ved sit Arbeidsbord med Hovedet støttet i begge Hænder. Pludselig reiste han sig, gik frem og tilbage over Gulvet med et tankefuldt Udtryk i sit Ansigt; saa gik han atter hen og sad som før.

— Det banked forsigtigt paa Indgangsdøren. Prinsen løfted Hovedet og lytted.

„Hvem der?“ spurgte han.

Døren aabnedes sagte; en aldrende Mand med endel Dokumenter i Haanden traadte ind og hilste dybt. Han var i fornem Dragt; det graahvide Haar var elegant friseret; de skraatliggende Øine havde et klogt, vagtsomt Blik; Munden var dulgt lukket, Skuldrene runde og sluttede; han traadte hen til Prinsen med smidig Gang og salonvante Bevægelser. Det var Konferentzeraad Carsten Anker, Eieren af Eidsvold Jernverk og en af Norges betydeligste Godsbesiddere.

„Med Deres kongelige Høiheds Tilladelse,“ sagde han i ærbødig Tone; — „her er Deklarationen til Magterne, siden Deres kongelige Høihed har behaget at finde den *passable.*“

Prinsen tog imod.

„Den er superb, kjære Herr. Konferentzeraad,“ svared han venlig. „De skriver et aldeles excellent Fransk! Og selve Protesten er et diplomatisk Mesterstykke.“ Han lagde Dokumenterne tilside.

Anker bukked sirligt.

„Jeg takker Deres kongelige Høihed,“ sagde han i

lys Tone. „Men har jeg i denne Sag handlet under *un inspiration heureux*, da er det, fordi jeg af hele mit Hjerte protesterer mod den uhørte Krænkelse af Folkeretten og Deres kongelige Høiheds Arveret til Norges Throne! *De tout mon coeur,* Deres kongelige Høihed!“ Han lagde Haanden paa sit Bryst og bukked atter sirligt.

Prinsen saa op paa ham.

„Herr Konferentzeraad,“ sagde han forbindtlig. „De har vist Dem som en fuldtro Ven i disse vanskelige Tider. Jeg ved ikke nok at takke Dem.“

Carsten Anker retted sig bevæget.

„Deres kongelige Høihed,“ svared han. „Min Education og min Alder hindrer mig i paa Slagmarken at ofre Liv og Blod for det elskede Fædreland; men alt, hvad jeg evner og eier, det stiller jeg med Glæde til Deres kongelige Høiheds Disposition!“

Prinsen rakte ham Haanden.

„En hjertelig Tak Herr Konferentzeraad,“ sagde han. „Der findes visselig Tusinder og atter Tusinder af Norges Sønner, som med Glæde ofre Liv og Blod for dette stolte Land; men de Tjenester, som De, baade i Kraft af Deres Stilling, Anseelse og Talenter formaar at vise Landet evner kun faa Mænd i Norge!“ Han reiste sig. „Siden Grev Wedel har unddraget sig kjender jeg knapt en eneste.“

Carsten Ankers Ansigt blev uroligt.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han. Jeg er meget bedrøvet derover; men —“

Prinsen fortsatte: „Og netop nu, da diplomatiske Forviklinger med Sikkerhed kunne forudsiges og Underhandlingerne med Magterne kommer til at faa afgørende Betydning, vilde en Mand med hans overlegne Dygtighed kunne yde sit Land de aller største Tjenester.“

Anker taug. Prinsen gik tankefuld frem og tilbage Pludselig stanser han foran Anker.

„*Mon chere* Anker,“ siger han. „Som De visselig forstaar, er det Englands Holdning, som vil komme til at afgjøre vor Skjæbne. Jeg tilstaar Dem oprigtig, at jeg bygger paa denne Magt, baade paa Grund af det engelske Folks Retfærdighedsfølelse og paa Grund af Englands betydelige Handelskonnexioner med Norge gjennem alle Tider. Vil De“ — han stod nu lige foran Anker — „om saadant skulde vise sig fornødent — paatage Dem det vanskelige Hverv at gaa som vor Envoyé til England og der tale Norges og dets vordende Konges Sag?“

Han saa forskende ind i Ankers Ansigt.

Carsten Anker tog et Skridt tilbage. Han syntes bevæget og taug et Øjeblik, som om han overveied. Saa førte han Haanden op mod sit Bryst og lod den med en elegant Haandbevægelse atter falde.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han med festlig Stemme. „Jeg indser tilfulde Betydningen af det ærefulde Hverv, som eventuelt agtes mig betroet. Sendelsen til England tør blive skjæbnesvanger baade for Norge og for mig personlig. Jeg er, som Deres kon-

gelige Høihed ved, Eiendomsbesidder og kanske en af de betydeligere i Norge. Det tør hænde, at mit Fravær specielt under disse vanskelige Tider kunde totalement derangere mine Affairer her hjemme; men" — han traadte et Skridt frem — „det mindre faar vige for det større! Jeg stiller mig uden videre Betænkning til Deres kongelige Høiheds Disposition!"

Prinsen, hvis Ansigt havde mørknet, lyste atter op ved Ankers sidste Ord. Han rakte kam sin Haand.

„Tak og atter Tak, kjære Herr Conferentzeraad," sagde han. „Saa gaar jeg lettet til det, som forestaar. Men, sig mig nu tilslut: Nærer De fremdeles ingen Tvivl om min Ret til med uindskrænket Magt at bestige Norges Throne?"

Anker smilte.

„Ikke den ringeste Tvivl, Deres kongelige Høihed," svared han. „Thronen er jo ledig, og Deres kongelige Høihed er nærmeste Thronarving; den Sag er soleklar."

„De har visselig Ret," sagde Prinsen; „men der turde dog være dem, som muligens vilde kræve Kongevalg og Konstitution. Folket — Frankrigs Exempel —"

Anker smilte atter.

„Folket har altid en Mængde Meninger — det vil sige ingen Mening, Deres kongelige Høihed," svared han. „En Konstitution!" — han trak paa Skuldrene — „ja, det kan være godt nok og kan vel altid, hvis det findes opportunt, præsteres; hvad der nu trænges er efter min Mening en kraftig Haand, som paa Arveret-

tens urokkelige Grund kan lede Folket over i lykkeligere Vilkaar."

„De har Ret, Anker! *Certainement*, De har Ret!" udbrød Prinsen. „Jeg gaar øieblikkelig i Gang med at afslutte min Proklamation til Norge. Er Notablerne ankomne."

Anker saa paa sit Uhr.

„Tiden er øieblikkelig inde," svared han. „Da jeg tillod mig at forstyrre Deres kongelige Høihed, var Professor Sverdrup allerede kommen."

Prinsen blev opmærksom.

„Han er en Mand af Importance," sagde han. „Det turde kanske være klogt allerede paa Forhaand at —"

Anker bukked.

„En Mand hørt er en Mand vunden," siger man gjerne," sagde han. „Men er Professor Sverdrup vunden, da har Deres kongelige Høihed vundet et helt Slag."

Prinsen nikked.

„Vær af den Godhed at lade melde for Professsor Sverdrup, at jeg venter ham," bød han.

„Som Deres kongelige Høihed befaler!" Anker forlod Kammeret.

Og Prinsen satte sig atter til sit Arbeidsbord.

Faa Minutter efter traadte Professor Sverdrup ind. Han var høi, mørk, med dybe, forskende Øine, krum, kødfuld Næse, buet, fyldig Mund og stærk Hage. Han førte sig med stor Ro og Selvtillid, traadte halvt frem i Gemakket, hilste let og blev staaende.

Prinsen gik ham imøde.

„De er Professor Georg Sverdrup,“ sagde han i vindende Tone.

Sverdrup hilste atter.

„Ja, Deres kongelige Høihed,“ svared han.

Prinsen rakte ham Haanden.

„Jeg har vist tidligere havt den Glæde —?“

„Ved et Par Leiligheder — ganske flygtig, Deres kongelige Høihed,“ svared Sverdrup i stor Ro.

Prinsen bød ham med en Haandbevægelse tage Plads.

„Tak for Deres beredvillige Fremmøde,“ sagde han.

Sverdrup blev staaende.

„Tiderne kræver, at hver Normand gjør sin Pligt, Deres kongelige Høihed,“ svared han.

Prinsen satte sig.

„Det skal med den Høiestes Bistand ogsaa jeg gjøre — med gode norske Mænds Raad og Daad,“ udbrød han.

Sverdrup gik langsomt nærmere.

„Enhver norsk Mand maa i sit Hjerte være Deres kongelige Høihed dybt taknemmelig for den Beslutning, De nu har fattet til Norges Redning og Gjenopreisning,“ sagde han med dyb Stemme.

Prinsen blev bevæget.

„Den Beslutning, De peger paa,“ sagde han, „har for mig kostet stor Kamp og mange vaagne Nætter. Jeg er, som De ved, med stærke Baand knyttet til Danmark; men efter hvad der nu er skeet, efterat Danmarks Konge tvungen af en overmægtig Fiende

har seet sig nødsaget til at opofre dette trofaste Folk, da ser jeg for Gud ikke andet end at min første og helligste Pligt er at staa Norge bi."

Professor Sverdrup gik lige frem til Bordet.

„Deres kongelige Høihed," sagde han. „Jeg er som De, med stærke Baand og stor Kjærlighed knyttet til Danmark. Der har jeg min Slægt; der har jeg hentet mine Kundskaber; til Danmark er jeg knyttet med varme Venskabsbaand. Og da Budet om den store Ulykke kom — jeg kan ikke sige, hvordan jeg følte det. Men, da Bestyrtelsen først var over og Sorgen og Vemodet havde faaet sin Tid, da steg der andre Tanker. Nu ser jeg i det, som er skeet, en Forsynets Styrelse eller kald det, om De heller saa synes, en dybere historisk Lov."

Han løfted sin Røst og stod der høi. „Midt i Stormagternes vilkaarlige Skalten og Valten med Folkeskjæbner, midt i Begivenhedernes Brænding er der ved et Under aabnet vort Folk et Indløb til Frelse, og Deres kongelige Højhed er Forsynets udvalgte Redskab til at føre Norge frelst i Havn og skjænke det den Frihed, hvorefter Landet nu i saa lange Tider har hungret og sukket!"

„De har Ret, De har Tusinde Gange Ret," udbrød Prinsen betagen. „Og De tror heller ikke De, at det norske Folk vil foretrække svensk Overherredømme fremfor en Kamp paa Liv og Død for Frihed og Selvstændighed?"

Sverdrup saa paa Prinsen. Saa satte han sig, slog

Armene ikors over Brystet og sad i stor Ro. Prinsen tog ogsaa Sæde.

„Min Skydskarl hid idag,“ sagde Sverdrup og saa fra Siden paa Prinsen — „var en gammel Bonde. Han eied sin Hest; kanske han eied to; men han eied det, som bedre var. Paa Veien spurgte han mig, hvorfor der idag reiste saa mange fornemme Folk opover til Eidsvold. „Du skal vel,“ sagde han, „lægge over med Prinsen at give Norge over til Sverige?“ Jeg svared ikke videre paa det. „Ja skal Du være med i dette Laget,“ sagde han, „da maa Du for Guds Skyld aldrig give din Stemme til sligt; jeg vil gjerne give baade mit og mines Liv og alt, hvad jeg eier, for ikke at leve den Dagen!“ Deres kongelige Høihed! Den gamle Mand var ganske bleg i sit Ansigt!“

Professor Sverdrup havde reist sig ved de sidste Ord. Prinsen gjorde ligesaa.

„Jeg siger Dem, Herr Professor,“ udbrød han, „at med dette Folk —“

Sverdrup afbrød med en Haandbevægelse.

„Der var endnu noget,“ fortsatte han med stor Magt. „Før vi endelig skiltes, sagde den gamle Bonde: „Men hvad Du nu siger eller gjør, saa husk for alting paa, at Du har Gud attaat.“ Deres kongelige Høihed! I disse enkle Ord har De hele det norske Folk. Der er intet dybere Nag, hverken mod Danmark eller mod Sverige, kun et ustanseligt Raab om den Frihed, som os med Gud og rette tilkommer!“

Kristian Frederik stod greben.

„Saa er det da ingen Tvil underkastet,“ sagde han, at jeg er et Redskab i den Høiestes Haand, naar jeg nu i Kraft af min adelsbaarne Arveret med uindskrænket kongelig Magt bestiger Norges Throne?“

Professor Sverdrups Ansigt mørkned. Han vendte sig fra Prinsen, gik hen over Gulvet med korslagte Arme, vendte tilbage og stod foran Kristian Frederik, mægtig og alvorlig.

„Til Norges Throne har Deres kongelige Høihed ikke mere Ret end jeg,“ sagde han stærkt.

Prinsen traadte som lynslagen et Skridt tilbage; han stod med knyttet Haand og stirred paa Sverdrup med flammende Øine.

„Isandhed en dristig Tale!“ udbrød han i den heftigste Bevægelse.

Sverdrup mødte hans Blik og stod urokkelig som før. Der faldt pinlig Taushed.

Endelig talte Prinsen.

„Og hvorpaa grunder De denne Deres Mening?“ spurgte han brudt.

„Først og fremst derpaa, at Norge er et Valgrige og intet Arverige,“ svared Sverdrup.

„Saa har dog gjennem lange Tider Arvefølge og ikke Valg bestemt, hvem der skulde sidde paa Norges Throne!“ svared Prinsen, næsten heftig.

Sverdrup lod sig ikke anfægte.

„Norge er fra gammel Tid og efter Haandfæstningerne et Valgrige,“ svared han trygg. „Hvad Folket af Troskab og i Nød har fundet sig i, tilintetgjør ikke

dets Rettigheder, og Overgreb blir aldrig Ret, hvor længe de end udøves. Dernæst Deres kongelige Høihed har Frederik den Sjette høitidelig fraskrevet sig og sine Arvinger Norges Throne og løst alle Normænd fra deres Troskabsed. Da er Landet atter frit, kan selv skrive sine Love og selv vælge sin Konge. Dette er Sagen og Sandheden, Deres kongelige Høihed.

Prinsen stod oprørt.

„Saa har jeg da ingen Gjerning i dette Folk!“ udbrød han med dirrende Stemme.

Georg Sverdrup kom nærmere. Det lyste vældigt op i hans Ansigt.

„Jo, Deres kongelige Høihed!“ sagde han med sin dybe, rungende Stemme. „Den store, misundelsesværdige Gerning at løfte et lidende Folk til Frihed paa en Maade, som er overensstemmende med Tidens Krav. Dette er, hvad enhver oplyst Normand venter af en Fyrste med Deres kongelige Høiheds Talenter, Høisind og humanistiske Dannelse!“

„Med Tab af min uomtvistelige Ret!“ skjød Prinsen ind forbitret.

„Deres Kongelige Høiheds *omtvistelige* Ret!“ fortsatte Sverdrup uden at lade sig forstyrre. „Tro mig Deres kongelige Høihed! En Konge, valgt, som De vil blive det, af et frit Folks dybe Kjærlighed og Taknemmelighed, det er en Magt, som trodser Verden, naar Statsformer omstødes og omskiftes. Og jeg er overbevist om, at Deres kongelige Høihed vil finde

det hæderligere at modtage Harald Haarfagers gamle Krone af et frit Folk, end om Deres kongelige Høihed ved Arv eller paa anden tvilsom Maade kom i Besiddelse deraf!“

Prinsens Øine blev usikre. „Dette er Poesi, ikke Politik!“ udbrød han.

Sverdrups Røst blev varm, hans dybe Øjne brændte.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han i stor Magt. „Saasandt Poesien skildrer det dybeste, det mest afgjørende i den enkeltes Liv som i Folkenes Skjæbne i skjønneste Form, — da er dette Poesi! Saasandt Poesi er det, som bærer, seirer og skyder Blomst i alle vore store Stunder, — da er dette Poesi! Og har Deres kongelige Høihed i uegennyttig Selvopofrelse reist dette lidende Folk til en selvstændig Nations Vilkaar paany, al Verdens Magter tiltrods og kun med Støtte i en retfærdig Sag under et naadigt Forsyns Beskyttelse, da har Deres kongelige Høihed skrevet et af Historiens skjønneste Digte, som vil bevares i Folketaknemmeligheden længe efter at vi og den Slægt, som nu lever, har lukket sine Øine. Deres kongelige Høihed — tak Eders Gud!“

Prinsen stod henreven. Overvældet af Bevægelse gik han lige hen og slog Armene omkring Georg Sverdrup.

„De har Ret,“ udbrød han. „Jeg er bleven overbevist! Jeg —“ han brød af i dyb Grebethed.

Georg Sverdrups Ansigt blev mildt.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han med dæmpet

Stemme. „Jeg stod her som en Mand, der har mistet alt; nu er det igjen lykkeligt at leve!“

Prinsen greb hans Haand.

„I har gjort mig saa glad,“ sagde han. „Jeg aander som i høiere Luft! Jeg vil straks“ — han vendte sig mod Bordet — „de skal alle straks komme!“ Han greb Bordklokken og ringte. En Lakai traadte ind. „Meld Konferenzeraad Anker, at jeg ønsker at tale med dem, som er komne, endnu idag — her, straks!“

Lakaien hilste og gik. Prinsen gik bevæget frem og tilbage; men Professor Sverdrup satte sig i god Ro med korslagte Arme.

Om et lidet Øieblik kom Carsten Anker ind, fulgt af Kammerherre Peder Anker, Professor Treschow, Kammerherre Rosenkrantz, Generalkvartermester Haffner, Admiral Lütken o. fl. De presenteredes og tog Plads.

Prinsen sad nu ved Bordet; der var forventningsfuld Taushed.

„Normænd,“ begyndte Kristian Frederik; „naar jeg her idag har samlet Eder for at søge Raad mod den store Ulykke, som truer det elskede Fædreland, da er mit første Spørgsmaal til Eder dette: Tror I, at nogen i Norge er til Sinds at godkjende Kielertraktatens al Folkeret krænkende Beslutning og godvillig give sig ind under svensk Herredømme?“

Han saa sig om mellem Mændene.

Der var et Par Sekunder stille. Da reiste Kammer-

herre Peder Anker sig, hvidhaaret, fin og fornem og talte langsomt, med klar, mild Stemme:

„Deres kongelige Høihed! Jeg tør sige, at jeg ganske godt kjender Stemningen her i Landet, ganske godt, da jeg baade gjennem Slægtsforbindelser og commercielle Forbindelser staar mange af de Mænd nær, hvis Ord har nogen Vegt og hvis Mening har nogen Betydning; men det tror jeg med Tryghed at kunne forsikre, at jeg ikke kjender en eneste Normand, som ikke anser den nævnte Traktat som en baade uhørt og uhyre Krænkelse af Folkeretten og som ikke med Liv og Blod vil forsvare et Land, hvis eneste Forbrydelse er dets Troskab.“ Han saa sig om. „Jeg tror, jeg her udtaler alle gode Normænds Mening!“

„Ja.“ Det kom stærkt og afgjørende fra de øvrige. Peder Anker satte sig.

„Da dette altsaa er bragt paa det rene,“ fortsatte Kristian Frederik, „saa spørger jeg videre:

„Har min Beslutning om at tage Norges Sag i min Haand Folkets udelte Bifald? Og er min Arveret til Norges Throne klar og uomtvistelig?“ Han saa sig om; der faldt dyb Taushed. „Herr Kammerherre Rosenkrantz, hvis juridiske Kyndighed er alment anerkjendt, vil kanske behage at udtale sig om dette Spørgsmaal!“

Kammerherre Rosenkrantz reiste sig langsomt.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han med lav Stemme. „Lige saa sikker som jeg er paa, at det nor-

ske Folk med Taknemmelighed vil hilse Deres kongelige Høiheds Beslutning om at stille sig i Spidsen for det norske Folk Frihedskamp, ligesaa tvilsom staar jeg ligeoverfor Deres kongelige Høiheds Arveret til Norges Throne, efter at Kong Frederik den sjette har frasagt sig og sine Arvinger den samme!“

Han satte sig.

Da reiste Conferentzeraad Carsten Anker sig.

„Med Tilladelse, Deres kongelige Høihed,“ sagde han; „jeg kan ikke dele Herr Kammerherrens Anskuelser om denne Sag. Er saasandt Kielertraktaten *ulovlig* for Landsafstaaelsens Vedkommende, saa er ogsaa Arveretsafstaaelsen ulovlig og Hans kongelige Høihed i sin fulde Ret, naar han med uindskrænket Magt og Myndighed bestiger Norges Throne.“

Kammerherre Rosenkrantz reiste sig atter.

„Det har ikke været min Mening, at Afstaaelsen af Norge ifølge Kielerfreden skulde være en juridisk ulovlig Handling,“ sagde han stille. „Thi skulde en Hersker over flere Lande i en ulykkelig Stund ikke kunne afstaa et enkelt Land eller Dele deraf for at opnaa Freden, da var enhver Fredslutning i det hele taget en Umulighed. Al Fornuft tilsiger dog, at Delen maa ofres for det heles Skyld!“

Professor Sverdrup reiste sig braat.

„Men der gives dog ogsaa, Herr Kammerherre, en høiere Lov,“ sagde han med vældig Røst og flammende Øine, „en Lov, som hjemler ethvert Land, ja enhver By, der paa saadan Maade ofres, Ret til at

forsvare sin Selvstændighed! Ingen har i dette Øieblik større Ret til Norges Throne end De og jeg; Kronen er hjemfalden til Folket, som vel vil vide at overdrage den til den Mand, hos hvem det finder de største Talenter og den største Dyd!"

Han satte sig.

„Dette er det rigtige," udbrød Professor Treschow, og de øvrige yded mumlende sin Tilslutning.

Da talte Generalkvartermester Haffner.

„Jeg maa," sagde han, „trods de mange Udtalelser i modsat Retning, staa paa Herr Konferentzeraad Ankers Side i denne Sag. Agter Norge ikke at finde sig i Landsafstaaelsen, saa bør det heller ikke finde sig i den Krænkelse af Arveretten, som er en Følge af Landsafstaaelsen. Hans kongelige Høiheds Thronbestigelse under disse for Nationen saa ulykkelige Forhold er et saa høisindet Bevis paa Kjærlighed til dette Land og Folk, at det vilde være i høieste Grad utaknemmeligt, om ikke —"

Prinsen havde reist sig og alle med ham.

„Jeg takker baade Dem og Herr Konferentzeraad Anker for deres nidkjære Optræden paa mine personlige Interessers Vegne," sagde han, lys i Røsten; „men — han gik hen og lagde Haanden paa Georg Sverdrups Skulder — denne Mand har overbevist mig."

Han vendte sig mod de andre og fortsatte:

„Det være langt fra mig at begrunde min Ret til Norges Throne paa noget, som ikke er soleklart og

uomtvisteligt. Saa lad da Nationen selv vælge sin Konge!

At jeg, som har lært dette Folk at kjende, at jeg, som aldrig har levet slige Dage som disse sidste mellem dette Folk — at jeg ønsker at blive dets Konge, kan enhver vide. Vorder jeg valgt, da kan jeg ofre Liv og Blod for dette Rige, men aldrig forlade det. Imorgen forelægger jeg som midlertidig Regent den Plan for Tingenes Orden, som jeg finder fornøden, og sammenkalder Landets Kaarne for at vælge en Konge og fastsætte en Konstitution. Siden træder jeg tilbage som Privatmand, indtil Valg er foregaaet. Gud den almægtige vil beskytte en retfærdig Sag og et samdrægtigt Folks Kamp mod Undertrykkelse. Norge skal afgive et nyt Bevis for den Sandhed, at et Folk, som frygter Gud og elsker Fædrelandet, er uovervindeligt!"

Prinsen havde talt i stor Bevægelse. Nu reiste gamle Admiral Lütken sig, greben af hans Ord.

„Nu, Gud velsigne en saadan Prins," udbrød han, „og lykkelig den, som faar tjene en saadan Konge!"

Prinsen gik hen imod ham.

„Det staar Eder dog frit for," sagde han. „I er mig hjertelig velkommen!"

Lütken fik Taarer i Øinene.

„Jeg er en gammel, Deres kongelige Høihed," sagde han bevæget, „og inderlig ønsker jeg at ofre den sidste Rest af mine Dage i en saadan Fyrstes og et saadant Lands Tjeneste; men jeg er dansk Undersaat, Deres kongelige Høihed, og saa tungt det end falder mit

Hjerte, saa kan jeg dog ikke bruge mine graa Haar til Troløshed!"

Prinsen rakte ham sin Haand.

„Tilgiv mig Herr Admiral," sagde han.

„Eders kongelige Høihed," mumled Lütken.

„Under saa høi en Luft skal alle vore Beslutninger fattes," udbrød Prinsen og saa sig om mellem Mændene. „Men Deres Ord, Herr Admiral, minder mig om et: Hæren — den norske Hær, hvorpaa hele vor Skjæbne beror, — kan vi stole paa Hæren?"

Carsten Anker traadte frem.

„Deres kongelige Høihed," sagde han. „Jeg har forudseet dette Spørgsmaal og paa eget Ansvar ladet Herr General Staffeldt og Herr Major Krebs kalde fra Hovedkvarteret i Askim, begge to prøvede Krigere, som flere Gange har taget det op med Fienden. De ere komne og venter Deres kongelige Høiheds Befalinger!"

„Lad dem straks kalde," bød Prinsen.

Carsten Anker forlod Gemakket og vendte straks efter tilbage med Staffeldt og Krebs, som præsenteredes og gjorde militær Honnør.

Prinsen tog begge venlig i Haand.

„Som Dem meddelt," Herr General," sagde han, „inspicerer jeg imorgen Brigaden ved Askim; men det glæder mig, at der allerede idag er givet mig Anledning til at høre Deres Mening om Stemningen i Hæren. Først vil jeg da oplyse, at jeg efter Samraad med disse gode norske Mænd har besluttet at pro-

klamere Norges Selvstændighed og sætte mig i Spidsen for Regjeringen som midlertidig Regent!"

Krebs retted sig; det lyste op i hans magre, dristige Træk. General Staffeldt traadte et Skridt frem.

„Til denne Beslutning kan jeg ikke andet en gratulere Deres kongelige Høihed," sagde han stærkt.

„Men Hæren?" spurgte Prinsen. „Vil den ofre Liv og Blod for Fædrelandet?"

Staffeldt retted sig.

„Deres kongelige Høihed," sagde han. „Jeg har havt den Ære nogle Gange at føre denne Hær til Slag. Jeg kan ikke sige andet end, at hver Mand har gjort sin Pligt."

„Men Stemningen? Efter det, som er skeet?"

„Norske Tropper er stilfærdige," svared General Staffeldt. „Men denne Gang er der en anden Lyd i Leiren. Det summer som i en tirret Bikube, Deres kongelige Høihed. Det er gode Tegn."

Prinsen vendte sig mod Krebs.

„Og De, Herr Major Krebs," spurgte han. „Hvad er Deres Mening?"

Krebs slog Hælene sammen og stod stiv som en Søile.

„Deres kongelige Høiheds Beslutning har rammet Folket lige i Hjertet," sagde han kort og kvasst.

„Det er sikkert."

„Og Tropperne?"

Krebs stod som før.

„Min Afdeling taler bare om ét — Frihed, Deres

kongelige Høihed," svared han, „og kræver bare ét: at slaas, straks!" Ordene faldt som smaa Hugg.

„Og De tror paa Seir?"

„Ja, Deres kongelige Høihed," kom Svaret.

Prinsens Ansigt fik Magt.

„Men om Fienden alligevel blev os overmægtig — har De tænkt paa det?" spurgte han.

Krebs snudded Hodet med Høgenæsen.

„Da kan vi det andet, Deres kongelige Høihed: vi kan falde. Det er en grei Sag." Han stod urokkelig. De kolde Øine saa ret frem.

Prinsen drog betagen Aande.

„Dette er tydelig Tale," udbrød han. „Men General Ohme paa Frederikssten — kan den gamle syge Mand holde Stand?"

Krebs smilte.

„General Ohme har Gigt, Deres kongelige Høihed," svared han usigelig tørt; „han liker sig bedst, hvor det gaar rigtig hedt til og flytter sig nødig af Flekken!"

Alle smilte. Og General Staffeldt føied til:

„Gamle Ohme vil holde Stand, saa længe en Kanon kan hoste, Deres kongelige Høihed; han er af samme Art som den Klippe, han sidder paa!"

Prinsen saa sig om.

„Nuvel," sagde han. „Saa være det besluttet! Imorgen holder vi det afgjørende Møde, og til 10de April indkaldes Rigsforsamlingen."

„Den første norske Rigsforsamling paa mange Hun-

dred Aar, Deres kongelige Høihed," udbrød Georg Sverdrup bevæget.

„Gud bevare gamle Norge," sagde Prins Kristian Frederik. De tilstedeværende gjentog det mumlende. „Og nu Farvel saa længe!" Han slog ud med sin Haand.

„Gud bevare Norges Regent!" ropte Georg Sverdrup.

„Gud bevare Norges Regent!" blev det gentaget i Kor. Og med en dyb Hilsen forlod Notableforsamlingen Prinsen, som straks satte sig til sit Arbeidsbord.

* * *

Det bankede sagte paa den hemmelige Dør til Prinsens Arbeidsværelse; Lieutnant Schwartz traadte ind.

„Endelig, Deres kongelige Høihed," sagde han og kom smilende hen.

Prins Kristian Frederik vinked afværgende med sin Haand og fortsatte at skrive.

Lieutnant Schwartz kom alligevel nærmere.

„Deres kongelige Høihed har havt en anstrengt Arbejdsdag," sagde han; — „det bliver formelig en Pligt at forstyrre Deres kongelige Høihed!"

Prinsen fortsatte sit Arbeide.

„Jeg er sælsomt greben," sagde han dæmpet og saa op; „det er den lykkeligste Dag i mit Liv!"

Schwartz bukked. „Deres kongelige Høihed har besteget Thronen?" spurgte han overrasket.

Prinsen fortsatte som før.

„Nei, nei! Ikke saaledes," sagde han.

„Aha!" udbrød Schwartz; „de demokratiske Ideer har seiret! Da trænger Deres kongelige Høihed endnu mere til Hvile og Divertissement. Jeg har virkelig en lille pikant Surprise for Deres kongelige Høihed efter Taffelet."

Han saa visst paa Prinsen.

Kristian Frederik reiste sig.

„Schwartz," sagde han i bydende Tone. „Dette er den alvorligste og største Stund i mit Liv; jeg ønsker ikke paa nogensomhelst Maade at forstyrres!"

Schwartz bukked ærbødig for sin Herre.

„Da beder jeg Deres kongelige Høihed om Tilgivelse," sagde han i servil Hoftone; „men skulde Deres kongelige Høihed senere faa Brug for en Ven, saa — De behøver blot at ringe paa den hemmelige Klokke —!" Han trak sig tilbage mod Døren.

„Tak Schwartz — tak min Ven!" Prinsen nikked flygtig mod Schwartz, som forsvandt, vendte sig atter mod sit Arbeide og skrev videre, mens han læste Ordene høit, eftersom han skrev:

„Jeg Christian Frederik, Norges Regent, Prins til Danmark, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken og Oldenburg, gjør vitterligt, at det norske Folk, løst fra sin Ed til den stormægtigste høibaarne Fyrste Kong Frederik den Sjette og saaledes gjengivet et frit og uafhængigt Folks fulde Ret til selv at bestemme — "

Det banker atter, nu paa den store Dør; Prinsen lagde Pennen og saa op.

Det var Carsten Anker, som kom. Hans Ansigt udtrykte stor Forlegenhed; han traadte hurtig nærmere og saa med en næsten bønlig Mine paa Prinsen.

„Deres kongelige Høihed bedes meget at undskylde," stammed han; „men der er noget — jeg har noget at meddele, som —"

„Hvad er der Anker?" spurgte Kristian Frederik og saa forundret paa ham.

„En meget pinlig Overraskelse," stammed Anker videre. „Det er —"

Prinsen studsed.

„Saa tal dog!" udbrød han.

Carsten Anker traadte nærmere.

„Jeg er i den aller pinligste Forlegenhed, Deres kongelige Høihed!" sagde han. „Jeg kan paa Grund af Forholdene ikke hindre, at — Deres kongelige Høihed! Grev Wedel er kommen tilbage!" Han saa yderst ulykkelig ud.

Prinsens Ansigt skifted Udtryk.

„Grev Wedel!" udbrød han. „Nu? allerede? Hvor er Greven?"

„Deres kongelige Høihed," svared Anker fortvivlet. „Jeg kan paa Grund af Slægtskabsforhold ikke forhindre at — Greven er her og forlanger at blive indladt i Audients snarest muligt, da han har vigtige Meddelelser at gjøre Deres kongelige Høihed fra Kongen af Danmark!"

Prinsens Mine blev mørk.

„Lad ham komme," bød han. „Vi to maa saa alligevel tale ud med hinanden!"

„Som Deres kongelige Høihed befaler," svarede Anker og drog et lettet Suk. „Jeg haaber, at Deres kongelige Høihed ikke af den Grund —"

Prinsen vinked afværgende, og Carsten Anker forlod med en dyb Hilsen Gemakket.

Et Par Minutter senere traadte Grev Wedel ind.

Prinsen reiste sig halvt for at gaa ham imøde, men satte sig. Grev Wedel hilste.

„Grev Wedel — allerede hjemkommen," sagde Kristian Frederik i kjølig Tone. „Jeg troede Dem vel i Sverige!"

Grev Wedel traadte nærmere.

„Deres kongelige Høihed," sagde han. „Som Dem vel bekjendt har Naturhindringer tvunget mig til at foretage Hjemreisen over Sverige og hindret mig fra at komme tidligere — hvad jeg altsammen finder at maatte beklage, siden jeg hører, hvordan Forholdene arter sig herhjemme!"

Prinsen gav ham et koldt Blik.

„Deres Ophold i Sverige er bleven mistydet, Herr Greve," sagde han.

Grev Wedel satte sig.

„Dertil er jeg vant," svared han stolt. „Saadant øver ingen Indflydelse paa mine Handlinger. Enhver kjender min Mening om skandinavisk Politik. Jeg er

kommen hjem for at hævde denne og arbeide for en hæderlig Forening mellem Norge og Sverige."

Kristian Frederik havde reist sig.

„Jeg tænkte, Greven var kommen hjem for at hævde Norges Selvstændighed," sagde han skarpt. „Hvad hver eneste god Normand herhjemme agter at gjøre!"

Grev Wedel havde ogsaa reist sig.

„Hvis Norge kan bestaa som selvstændig Stat med Stormagternes Samtykke og Støtte, da var selvfølgelig dette ogsaa mig kjærest," svared han; hans Blik hvilte roligt i Prinsens; „men efter Kielertraktaten er der liden Udsigt til saadant!"

„Jeg skulde dog tro," svared Kristian Frederik heftig, „at England, hvis en hæderlig og indsigtsfuld Normand — og ham har jeg fundet?"

„Hvem, Deres kongelige Høihed?" spurgte Grev Wedel forundret.

Prinsen saa forskende paa ham.

„I Mangel af Dem selv, Herr Greve, hvem jeg helst saa som Norges Gesandt — Herr Conferentzeraad Carsten Anker!"

Grev Wedel studsed.

„Det er et udmærket Valg, Deres kongelige Høihed," sagde han. „Men jeg er bange, det altsammen lidet nytter!"

Prinsen satte sig.

„Da er jeg af en anden Menlng," svared han stolt.

Grev Wedel taug et lidet Øieblik. Saa gik han lige frem til Bordet.

„Her er Copi af Brevskab fra den engelske Gesandt, Sir Thornton," sagde han, „hvori der loves Sverige, at England skal blokere alle norske Havne, indtil svenske Tropper har besat alle de norske Fæstninger!"

Han rakte Prinsen Brevet.

Kristian Frederik læste taus. Endelig lagde han med et mørkt Blik Brevet paa Bordet.

„De har benyttet Tiden i Sverige godt," Herr Greve," sagde han.

„Jeg har faaet Sandheden at vide," svared Wedel stærkt. „Saaledes staar Sagerne med England. Og jeg bringer Deres kongelige Høihed den Hilsen fra Kong Frederik den Sjette, at om De har Deres Fædreland kjært, saa maa De ikke sætte Dem imod Traktatens Udførelse!"

Han stod med bydende Holdning foran Prinsen.

Kristian Frederik løfted sit Hoved.

„De kommer for sent, Herr Greve," sagde han i Herskerens Tone. „Jeg har allerede i Samraad med Norges bedste Mænd besluttet at proklamere Rigets Selvstændighed og overtage Landets Styrelse som Regent."

Grev Wedel tog et Skridt tilbage.

„Da har Deres kongelige Høihed taget et lige saa uforsvarligt som skjæbnesvangert Skridt," sagde han med truende Stemme. „Deres kongelige Høihed kompromitterer Norge og Danmark paa samme Gang,

og De risikerer at miste Arveretten ogsaa til Danmarks Throne!“

Kristian Frederik reiste sig med en heftig Bevægelse og stod foran Greven høi og stolt.

„Herr Greve,“ sagde han. „Jeg vil hævde Norges Selvstændighed til Trods for alt paa Jorden!“

Grev Wedel mødte dristig hans Blik.

„Jeg forstaar Deres kongelige Høihed,“ sagde han med et let Anstrøg af Haan i Stemmen. „De vil hævde Norges Selvstændighed for senere gjennem Arveretten at forene det med Danmark paany! Jeg tager neppe Feil, naar jeg antager, at dette er Grundtanken i Deres kongelige Høiheds Politik!“

Prins Kristian Frederiks Blik veg et Øjeblik for Wedels; saa fik han paany sin fornemme Holdning.

„Tør hænde, jeg drømmer om Gjenforening,“ svared han og stirred fjernt hen for sig; „tør hænde, mine Drømme gaar endda videre; thi endnu sidder ikke General Bernadotte paa Sverigs Throne; han tør have andre baade dristigere og naturligere Intentioner; men nu gjælder det Norges Frelse“ — hans Røst fik Magt —, „og for den vil jeg uden uden Betænkning sætte alt paa Spil!“

Grev Wedel traadte Prinsen et Skridt nærmere.

„Norges Selvstændighed naaes ikke mod Stormagternes Vilje,“ sagde han koldt. „De styrter kun Landet i Ulykke og paadrager Dem selv et overvældende Ansvar. Jeg bringer Deres kongelige Høihed Kongen

af Danmarks bestemte Ønske om, at De opfylder Deres Pligt og forlader Norge!"

„Kristian Frederik løfted sit Hoved.

„Jeg bliver her!" svared han stolt.

Wedel gik med brændende Øine tæt hen til Prinsen, lagde den flade Haand paa Bordet og saa ham ind i Ansigtet.

„Situationen er farlig," sagde han truende.

Prinsen tog et Skridt tilbage.

„Er Grev Herman Wedel-Jarlsberg ræd?"

Blodet jog Wedel til Ansigtet ved disse Prinsens Ord.

Han gik lige hen og tog ham i Armen.

„Naadige Herre!" sagde han og slap atter Taget. „Man maa være af kongelig Byrd for at vove at gjøre mig et saadant Spørgsmaal. Jeg vil aldrig komme til at dele Deres kongelige Høiheds Hensigter; thi De styrter Norge i en Afgrund af Ulykker; men skal Mod lægges for Dagen i en bedre Sag, saa kom med mig, og vi skal se, hvem af os to der har mest! Jeg har den Ære at anbefale mig!"

Med en heftig Haandbevægelse rykked han Sir Thorntons Erklæring til sig og vendte sig for at gaa.

Prins Kristian Frederik var bleg af Vrede.

„Og nu vil De benytte Sir Thorntons Erklæring til at skræmme det norske Folk og hindre mit Arbeide for dets Gjenopreisning," ropte han efter ham.

Grev Wedel stansed og vendte sig.

„Deres kongelige Høihed," sagde han fremdeles

ophidset. „Jeg viger ikke for nogen i min Kærlighed til det norske Folk og min Iver for dets Gjenopreisning. Jeg ser kun andre Veie dertil end de, Deres kongelige Høihed agter at følge. Paa Rigsforsamlingen som vel nu maa indkaldes, vil jeg møde Deres kongelige Høihed og kjæmpe for mine Anskuelser med blanke Vaaben. Jeg mener, at en Forening med Sverige under hæderlige Vilkaar byder Folket større Garanti for Fred og Lykke end en Selvstændighed vunden ved Usurpation. Vi faar da se, hvem Folket og Historien giver Ret, Deres kongelige Høihed eller mig. Men jeg er en Ven af aaben og ærlig Færd, og derfor" — han rev Dokumentet itu og kastede Stumperne for Prinsens Fødder — „gjør De som jeg med Deres Forhaandsproklamationer og lad Folket dømme frit og uhildet! Jeg har den Ære atter at anbefale mig." Han gjorde en stiv Bøining for Prinsen, vendte sig og forlod hurtig Gemakket.

Prins Kristian Frederik stod længe og stirred efter Greven, begyndte saa at gaa op og ned i Værelset i den heftigste Bevægelse. Endelig stansed han, med knyttede Hænder.

„Et uforsvarligt Skridt," hvisked han. „Styrte Norge i en Afgrund af Ulykker! Og selv England imod os! Store Gud! Er dette en Prøvelse, en Fristelse, eller har jeg da ingen Gjerning blandt dette Folk!"

Han skjulte sit Ansigt i sine Hænder og blev staaende slig længe.

Da banked det paa den hemmelige Dør.

Prinsen fór sammen.

„Hvem der?“ spurgte han.

Lieutnant Schwartz traadte atter ind.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han. „Jeg maatte alligevel — der er hændt noget saa besynderligt“ —

Prinsen saa spørgende paa ham.

„Hin unge Kvinde fra Reisen“ — fortsatte Schwartz dæmpet — „Deres kongelige Høihed erindrer“ —

„Hvad med hende?“ Prinsen var bleven opmærksom.

Schwartz kom nærmere.

„Hun er her,“ sagde han.

Prinsen traadte forbauset et Skridt tilbage.

„Her? Nu!“ udbrød han. „Hvordan kom hun hid!“

„Hun skal have Slægt paa Eidsvold,“ sagde Schwartz dæmpet, „men har nok forladt alt for at —“

Prinsen stod slagen.

„I troskyldig Tro — paa mit Ord!“ hvisked han.

„Troskyldig som en Sommerfugl om Vaaren, Deres kongelige Høihed,“ svared Lieutnant Schwartz.

Prinsen hørte ikke.

„Netop nu,“ sagde han henført, „— som Svar i min tungeste og vanskeligste Stund! Schwartz! Jeg vil tage det som et lykkeligt Varsel!“ Hans Ansigt var lysnet; han stod der høi og rank.

„Hvad bestemmer Deres kongelige Høihed?“ spurgte Schwartz og saa sig om.

Prinsen saa alvorlig paa sin Adjutant.

„Schwartz,“ sagde han. „Paa parole d'honneur!

Du indestaar mig for hende, at hun intet ondt kommer til — saasandt Du har mit Venskab kjært!"

Schwartz skifted Farve.

„Deres kongelige Høihed — jeg —" mumled han.

„Gaa!" Prinsen talte bydende.

Schwartz gjorde en dyb Bøining.

„Som Deres kongelige Høihed befaler," sagde han og trak sig tilbage ud gjennem den hemmelige Dør.

Prinsen stod et Øieblik hensunken; saa drog han Aanden lettet, satte sig atter til at skrive og læste atter høit, medens han skrev.

„— til selv at bestemme sin Regeringsform tydeligen og endrægtigen har besluttet ikke at samtykke i nogen Underkastelse, men derimod at hævde og forsvare sin Uafhængighed og Selvstændighed —"

Det banked atter, denne Gang paa Hoveddøren.

Carsten Anker traadte ind.

„Deres kongelige Høihed bedes undskylde," sagde han, „men Taffelet venter."

Prinsen sad som før.

„Gaa De til Taffels Herr Conferentzeraad," sagde han lyst, og bed Herrerne meget undskylde; — jeg maa først skrive mine Proklamationer."

Han saa ned paa Papiret.

Carsten Anker traadte ærbødig nærmere.

„Deres kongelige Høihed fatigerer Dem selv," sagde han urolig; „min Hustru er meget bekymret."

Prinsen vendte sig venlig mod Anker.

„Min hjertelige Hilsen til Fru Conferentzeraad-

inden," sagde han i forbindtlig Tone; „men det brænder mig under Fødderne. Jeg synes, at skriver jeg ikke dette nu, i denne lykkelige Stund, da har jeg forspildt mit Liv og min Gjerning!"

Anker bukked.

„Jeg beundrer Deres kongelige Høiheds Energi," sagde han; „men Deres kongelige Høihed behøver dog ikke at gaa hungrig til det store Verk. Arbeidet med Proklamationerne tør tage flere Timer!"

Prinsen reiste sig.

„Gjerne den hele Nat Anker," svared han lyst. „Gjerne den hele Nat. Dette Folk har vaaget og hungret for min Slægt i Aarhundreder, og saa skulde ikke jeg kunde vaage og hungre én Nat for Folkets Skyld! Au revoir Herr Conferentzeraad!" Han satte sig.

Anker stod greben.

„Gud velsigne Deres kongelige Høihed," hvisked han, vendte sig og gik.

Og Prinsen skrev videre paa sin Prokamation uden Stans til langt over Midnat.

SJETTE KAPITEL

Det var Vaar paa Eidsvold.

Henover de brede Jorder, som endnu laa sneflekkede, skar det grønne spirende frem. Træerne stod i Brist-

ning; de første Vaarfugle havde allerede begyndt at synge.

Lier og fjerne Aaser laa i melkehvid Soldis; Himlen var skyfri og lys blaa.

Solen skinned metallisk blank; Bækkene gik i strid Strøm langs Veie og i Grøfter; midt paa Dagen var der sommerlig varmt, men med Frost mod Aften og Morgen.

Prins Christian Frederik havde i Følge med sin Adjudant, Lieutenant Schwartz, taget sig en Tur til Eidsvold Kirke, medens Rigsforsamlingen holdt Eftermiddagsmøde paa Verket; nu vendte han i Solefaldet tilbage.

Lieutnant Schwartz, som gik paa Prinsens venstre Side, talte vidt og bredt om løst og fast, fortalte om Rygterne fra Sverige, fortalte Anekdoter fra det Wedelske Partis Leir. Men Prinsen saa hele Tiden adspredt hen for sig; det var tydeligt, at hans Tanker var andetsteds.

Pludselig stansede han og saa udover.

„Det er en fortryllende Vaar, Schwartz," sagde han. „Man bliver rent vemodig tilmode."

„Ja, Deres kongelige Høihed," svared Schwartz. „Maatte Sommeren blive, som Vaaren lover, da har baade Folket og Deres kongelige Høihed Grund til at være fornøiet."

„Om en Maaned eller mindre er jeg Norges Konge," sagde Prinsen hen for sig. „Da er min Skæbne for altid knyttet til dette Land."

Han gik tankefuld videre, men stansed atter.

„Sig mig Schwartz," sagde han. „Tror Du, at Landet vilde være tilfreds, om jeg tog mig en Dronning heroppe?"

Lieutnant Schwartz smilte.

„Landet vilde visselig føle sig smigret derover, Deres kongelige Høihed," svared han freidig; „men hvorvidt det ikke vilde være klogere at søge udenlandske Alliancer — se det er et Spørgsmaal, som Deres kongelige Høihed visselig bedre forstaar end jeg."

De gik atter videre i Taushed.

Bækkesildret, den vaarlige Fuglesang nu i Solefaldet og den vaardisige Luft gav en egen saar Stemning. Man begyndte at fornemme den kommende Aftenkjølighed.

„Nei, Schwartz," svarede Prinsen om længe, men nu uden at stanse. „En Forbindelse med en eller anden af Magterne svarer ikke til det, som her er ifærd med at ske."

Nu stansed han og saa sin Ledsager lige ind i Øjnene.

„Hvad her sker, Schwartz, er noget idealt mærkværdigt, noget saa æventyrligt og stolt, at jeg takker Gud, det er faldt i min Lod at blive delagtig deri. Et Folk af gammel Kultur, et Folk, som ved en sær Skæbne er bleven knyttet til et Naboland ved fælles Kongeslægt — et Folk, som i Aarhundreder har været denne Kongeslægt tro og dette Forbund tro uden at reise sig, uden at kræve Selvstændigheden — det løs-

rives — ved en vilkaarlig Voldsakt fra sin Forbundsfælle og bortgives med Brud paa al Verdens Folkeret til en Fiende. Folket reiser sig; løst fra sin Ed reiser det sig; nu, da dets Tid er kommen, da det uden at begaa Uret kan kræve sin gamle Frihed og Selvstændighed, reiser det sig — i ubetinget Tillid til sin Sags Retfærdighed og opretter sin gamle Throne paa Folkets gamle Grundvold. Det giver sig sine Love og vælger sig sin Fyrste saa trygt og tillidsfuldt, saa selvsagt seierssikkert, som stod det alene i Verden uden Fiender, uden Magthavere, som kunne bestemme over dets Skæbne.

Det er saa sælsomt dette, saa utroligt og dog saa skønt. Det er som om i dette Folk Folkets Ide for første Gang skulde realiseres; der peges i dets naive Tro paa Ret og Retfærdighed frem mod en høiere Kulturs Fremtidslove, mod Tider, som den, der har oplevet den franske Revolution, kan ane, men som endnu ligger som Frø i frossen Jord.

Her maa alt være i Harmoni. Her maa alt bygges op fra Grunden, fra Landets og Folkets Grund. Intet Haab til andre, ingen diplomatiske Alliancer — kun Sagen selv og det, som Landet selv kræver.

Schwartz! Jeg føler mig sælsomt dragen ind af en mægtig Haand i en Skabelse af noget nyt paa Jorden. Alt i min Sjæl og i mit Hjerte af godt er med dette Folk. Jeg føler det næsten som et Samvittighedsnag, at jeg er Arving ogsaa til en anden Throne. Her skulde jeg bygge mit bo; her skulde jeg hente min Dronning

— Landets Dronning, af en af Landets gamle Ætter; dette Folks enkle Konge og intet andet skulde jeg være!“

Lieutnant Schwartz smilte et dulgt Smil, idet han svared:

„Det vilde være at tage Sagen grundig. Det vilde vække ligesaa megen Opsigt her som i Udlandet; men hvorfra faar i Tilfælde Deres kongelige Høihed her i Landet en Kvinde, værdig til at være Norges Dronning?“

Han fæstede sine freidige blaa Øine paa Prinsen.

Prins Christian Frederik slog Øinene ned og gik videre — som i dybe Tanker.

Pludselig stansed han og greb Schwartz over Armen.

„Schwartz — hun har ikke mødt mig paa mange Dage,“ hvisked han.

Schwartz smilte.

„Deres kongelige Høihed er fremdeles stærkt forelsket?“ svared han med et letsindigt Udtryk i sit glade, godmodige Ansigt.

Prins Christian Frederiks Bryn drog sig sammen.

„Hør Schwartz,“ sagde han og nu i Herskerens Tone. „Du har aldrig forstaaet denne unge Kvinde — Du er ikke fornem nok til at forstaa hende.“

Schwartz slog sine dristige Øine ned for Prinsens Blik.

„Jeg beklager meget, Deres kongelige Høihed,“ sagde han forlegen. „Jeg maa tilstaa, at Tilfældet er aldeles ekstraordinært og udenfor al Praxis!“

Prinsen stod.

„Du har aldrig forstaaet dette, Schwartz, og jeg kan saa meget lettere tilgive dig, som jeg selv aldrig tidligere har truffet paa nogen lignende. Sagen var jo fra først af tænkt som løs Amour ogsaa fra min Side; men allerede strax kom jeg under en ganske sælsom Indflydelse af fornem Sjælerenhed — ja Ordet fornem er det rette."

„Og Deres kongelige Høihed staar endnu paa samme Standpunkt som hin første Kveld?" spurgte Schwartz uden at se op.

„Paa samme Standpunkt," svared Prinsen.

„Kun at jeg elsker hende og høiagter hende, medens jeg hin Kveld var forelsket i hende og tillod mig et Forsøg paa at fornedre hende."

„Da har jo Norge sin Dronning," sagde Schwartz og saa nu op.

Christian Frederik fornam Ironien dybt i hans Øine og skifted Farve.

„Ja, der staar Valget — der ligger i al sin Enkelhed Prøvestenen," svared han i dybeste Alvor. „Tog jeg Sagen, som den var, leved jeg Æventyret tilbunds, da vilde jeg ikke betænke mig derpaa; da vilde jeg helst tilhøre Folket, som det mig, og da vilde kan hænde Lykken komme; men netop her føler jeg min store Svaghed. Bunden af min Stilling og af tusinde Baand magter jeg ikke at tage dette Skridt ud, og min Kjærlighed til hende føler jeg derfor tidt og ofte som en Forsyndelse. Det er, som om Svig mod hende vil afgjøre

min Skæbne; tager jeg ikke Skridtet med hende fuldt og helt, saa vil heller ikke min Gjerning i dette Land og for dette Folk fuldt og helt lykkes, og det vil ende med, at jeg taber dem begge!"

Lieutnant Schwartz var bleven alvorlig.

„Naar Deres kongelige Høihed føler dette saa stærkt," sagde han, da er der jo kun ét at gjøre. Tag den unge Pige til ægte, før noget videre er bestemt, og lad saa Folket vælge!"

Christian Frederik slog ud med Haanden; der var kommen noget blegt over hans Ansigt, og hans Øine var trætte.

„Jeg kan det ikke Schwartz," udbrød han; „jeg kan ikke bryde med alle Hensynene; jeg har ikke Mod til at tage det afgjørende Skridt; i den Grad er jeg afhængig af Opdragelse og Fordomme. Dette er min Skjæbne: at se og forstaa det gode og Fremtiden, men ikke magte at gjennemføre det. Nuvel, saa kan jeg i alle Fald lide."

Han vendte sig og gik videre. Solen stod i Horisonten ifærd med at synke; det bleknende Vaarskimmer laa døende over Landskabet.

Schwartz fulgte hurtig sin Herre.

„Deres kongelige Høihed tager denne Sag vel alvorligt," sagde han trøstende.

„Trods sin kongelige Afstamning er hun dog kun en Bondes Datter og har intet Krav paa at sidde paa en Kongetrone. Giv hende den Plads i Deres kongelige Høiheds Hjerte, som hun attraar; tag hende, om

saa kræves som Ægtehustru til venstre Haand; saa har Konger gjort før Dem, og saa ville de ogsaa senere gjøre!"

Prinsen rysted paa Hovedet.

„Nei Schwartz, nei! Spørgsmaalet er ikke *min* Villie, men hendes; jeg tør forsikre dig, at hun ikke er af dem, som lader sig tage til hvadsomhelst — heller ikke daare eller overtale. Jeg siger dig Schwartz, og jeg er dog en Connaisseur af Kvinder — aldrig har jeg hos nogen fornem Dame mødt en saa afgjort og bestemt Modstand mod utilbørlige Tilsnigelser, aldrig en saa ædel og værdig Afvisning."

„Saa elsker hun altsaa ikke Deres kongelige Høihed?" udbrød Schwartz forbauset.

„Du tager feil, Schwartz," svared Christian Frederik. „Hun elsker mig."

„Hvoraf ved da Deres kongelige Høihed saadant, siden De savner Beviser?" spurgte Lieutnant Schwartz smilende.

„Hun har sagt mig det," udbrød Prinsen heftig. „Jeg læser det i hendes Øine, hendes Holdning, i hele hendes Færd. Men hun er ubøielig. Netop hendes Kjærlighed, der er saa dybt æventyrlig, gjør hende utilnærmelig. Der er for hende kun en Vei, som fører os sammen — Ægteskabet — og kun én stor Lykkes Dag, den Dag, da hun er Kongens Hustru. Saa stor er denne enkle Kvindes Fordring til Livet, saa stor hendes naive Tro paa sin Slægts Høihed.

Lieutnant Schwartz stansed uvilkaarlig.

„Dette er forunderligt," udbrød han. „Undskyld Deres kongelige Høihed; men dette grænser til Vanvid!"

Christian Frederik nikked.

„Elskov er Vanvid — det vide vi," sagde han; men Kjærlighed, at den kan være det —"

„Har Deres kongelige Høihed talt lige ud med hende? Om alt?" spurgte Lieutnanten.

„Ja, om alt," svared Prinsen. „Hun forstaar intet eller vil intet forstaa!"

„Da har Deres kongelige Høihed ikke talt tydeligt nok — ikke brutalt nok!"

Prinsen tog et Skridt tilbage og stirred forbauset paa sin Adjudant.

„Tale brutalt til hende! Du kjender hende ikke. Det er en Umulighed. Ordene vilde dø i din Strube. Du er Kyniker Schwartz; men foran hende vilde Du falde sammen og tie som Sne for Sol."

„Det staar en Prøve, Deres kongelige Høihed," svared Schwartz. „Tillader Deres kongelige Høihed et Forsøg — og vi faar at se!"

Prinsen taug længe.

„Nuvel," sagde han. „Forsøg. Men ikke i mit Navn!"

„Selvfølgelig ikke," svared Lieutnant Schwartz — „Jeg gaar til hendes Hjem allerede i Aften."

„Ikke i Aften," bød Prinsen næsten angst. „Men imorgen Formiddag!"

Lieutnant Schwartz smilte.

„Paa chevalier parole — Deres kongelige Høihed er stærkt forelsket," sagde han.

Prins Christian Frederik fæsted de store, dybblaa Øjne med et næsten truende Udtryk paa sin Adjudant.

„Og Du, Schwartz — paa chevalier parole — ikke!" sagde han stærkt og bydende.

Lieutnant Schwartz lagde Haanden paa sit Bryst. „*Pas du tout, mon prince,*" svared han alvorlig, „Deres kongelige Høihed ved visselig" — fortsatte han med dæmpet Stemme, at i *amour* er jeg kun, hvad Deres kongelige Høihed behager."

Prinsen og hans Ledsager gik videre, men stansed straks ved Synet af nogle Mænd, som kom Veien frem fra Eidsvold.

„Folk fra Rigsforsamlingen," hvisked Lieutnant Schwartz.

„Mødet er allerede forbi," bemærked Prinsen.

Man spadserede videre i Taushed; Mændene, som nærmede sig, kunde nu straks gjenkjendes. Det var Provsten Schmidt, Præsten Jonas Rein og Sorenskriver Christie; bagefter, noget alene, kom Motzfeldt, som var i Uniform.

Prinsen stansede og besvarede Eidsvoldsrepræsentanternes Hilsen med sit mest vindende Smil.

„Mødet er allerede slut," sagde han. „Jeg haaber, man atter er kommen Maalet et Skridt nærmere."

Han vendte sig særskilt til Christie.

„Smaat, men sikkert, Deres kongelige Høihed," svared Sorenskriver Christie. „Terrainnet er fuldt af Bakker og Forhindringer."

„Som dog vel lader sig rydde afveien?" sagde Prinsen med et let Smil.

„Man tør haabe det, Deres kongelige Høihed," svared Christie. „Med Taalmodighed og Fasthed naar man langt!"

Prins Christian Frederik gjorde en betegnende Bevægelse med sin Haand.

„Min Taalmodighed er ubegrænset, mine Herrer," sagde han; „thi den er bygget paa Grundlag af Eders Fasthed!"

„Da bygger Deres kongelige Høihed paa Dovres Grund," sagde Christie smilende.

Prinsen gjengjældte Smilet.

„Apropos," udbrød han — „naar leverer Greven sit Hovedslag?"

„I Finansdebatten, Deres kongelige Høihed," svared Christie.

Prinsen nikked tankefuld hen for sig.

„Det er et angribeligt Punkt," sagde han. „Vækkes først Bøndernes Angst for Pengene, kan der tændes en Brand, som det vil blive vanskeligt at slukke."

Christie smilte.

„Vi har jo Rein, Deres kongelige Høihed," svared han fortrøstningsfuld og med en Haandbevægelse mod den bergenske Præst.

Prinsen saa paa denne, næsten undrende. Jonas Rein

havde endnu ikke gjort sig bemærket i Debatterne og var kun kjendt af Omtale som den noget melankolske, faamælte Mand.

Prins Christian Frederik smilte alligevel elskværdig.

„I Bergen er man jo bekendt for sin Rein," svared han, idet han slog ind paa Borgervittigheden. Præsten Jonas Rein med det tvetydige Navn stod der høi og slank. De store blaa Øine i det melankolske Ansigt med den lange krumme, smale Næse, havde en forunderlig slumrende Brand; den lange magre Hals havde Kamelhalsens taalmodige Krumning; de knoglede Præstefingre var let knyttede som inddragne Klør.

„Deres kongelige Høihed," sagde han i deklamatorisk præstelig Tone. „Hvor Christie gaar foran, kan altid jeg gaa efter; — hvor han giver Sol, kan jeg altid agere Regn!"

Prinsen lo.

„Begge Dele hører Vaaren til," sagde han. „Lader os haabe paa en god Vaar for Norge, mine Herrer!" Han hilste forbindtlig og gik, fulgt af sin Adjudant, hurtig ned over Veien til Eidsvold.

De fire Repræsentanter stod lidt og saa efter ham. Da sagde Schmidt, lidt sarkastisk:

„Hans Majestæt Kongen og hans Skygge!"

De stirred.

„En Skygge er altid Schwartz," vitsed Motzfeldt.

„Men ikke altid sund," svared Schmidt.

„Men altid et tro Billede af sin Gjenstand,“ sagde Rein.

„Ofte i forvrængt Form,“ afbøded Christie.

„Det beror paa dens Stilling til Solen,“ svared Rein med en Gestus mod Christie.

„Stillingen er for Øieblikket den allergunstigste,“ svared Christie, paatagent stolt.

Og de fire alvorlige Repræsentanter for norsk Frihed gik under ustanselig Spøg og løssluppen Skjemt videre for at korte Aftenen ved en god Dreifus's paa Provsten Schmidts og Jonas Reins Hybel paa Lysager Gaard.

* * *

Professor Georg Sverdrup sad i Sofahjørnet paa sit Værelse med Hovedet skjult i sine Hænder. Foran ham paa Bordet laa et Brev med opbrudt Segl.

Brevet, som var kommet med Ilbud fra Christiania, var fra hans Hustru og Meddelelsen, som det indeholdt, var den, at hans elskede Datter var død.

Budskabet var længe ventet; — under Haab og Angst havde den stærke Mand gjort sin Pligt for Fædrelandet; Dagene var tilbragt i Kamp for Folket og dets Ret, Nætterne i søvnløs Angst for det elskede Barn, som han ikke engang skulde faa Lov til at pleie i hendes haarde Stunder. Nu, da Vished var falden, kom den, skjønt ventet, som et Tordenslag over den kjæmpende Mand, og mens han sad der i Sofaen alene, nedbøiet og sønderknust, følte han det, som om hendes

Død blev et Varsel om hele Landets Skjæbne, som om al Landets Kamp havde været forgjæves, som om det Haab til Norges Fremtid, der var næret og pleiet, medét var dræbt, dødt midt i sin Vaar, som om det snart skulde følges til Graven.

Georg Sverdrup løfted sit Hoved og tog Brevet til sig; thi der hørtes Skridt i Trappen.

Det var hans Kontubernal Christian Magnus Falsen, som kom.

Den høie, elegante Skikkelse med de luende Øine under de mørke, stærke Øienbryn stod i Døren; han traadte varsomt ind, da han fik Professor Sverdrups forgræmmede Ansigt at se.

Saa gik han langsomt hen til Bordet.

„Det er altsaa skeet?“ sagde han, forunderlig mildt.

Sverdrup saa op, sky.

„Ja, det er skeet,“ svared han med dybt bævende Stemme. „Hun døde igaar.“ Han saa med døende Blik ret hen for sig.

Falsens Øine sløredes; den djærve, dristige Mund blev vek; han rakte Professor Sverdrup sin Haand og holdt den et Øieblik varmt trykket i sin.

„Nu sørger vi alle,“ sagde han ganske stille.

„Hele Norge,“ føied han til — og nu hviskende.

Professor Sverdrup saa op — et taknemmeligt Blik.

„De minder mig om min Pligt,“ sagde han. Saa reiste han sig langsomt.

„Jeg skal ikke svigte — om end min Evne forrin-

ges," udbrød han. „Jeg længter mod den store Afgjørelse."

Falsen saa paa ham.

„Den skal vi nu snart fremtvinge," sagde han.

„Og Norge vil takke Dem, at De selv i Sorgen og Smerten blev dets Sag tro. Fædrelandet kan ikke undvære Dem." Hans store, glimrende Øine straaled.

„Og De kan heller ikke undvære Fædrelandet," tilføiede han, næsten med et Smil.

Professor Sverdrup saa atter op paa sin Contubernal.

„Jeg ser det som gjennem Taarer," svared han; „men Kjærligheden gjør Sorgen skjøn!"

Falsen taug et Øieblik, medens Sverdrup langsomt gik opover Gulvet, frem mod Vinduet og stirred ud.

„Med Deres Exempel bliver det let for os andre at ofre," sagde han endelig.

Da vendte Sverdrup sig mod Falsen og var atter fuldt Herre over sig selv.

„De er en Guds Saamand paa Jorden, Falsen," sagde han — selv i min Sorg saar De Spirer til Fortrøstning og Arbeide!"

„Ingen Sag at være Saamand i saa rig en Jord," svared Falsen og smilte sit skjønne Smil.

Saa taug de begge.

Endelig talte Sverdrup.

„Naar gaar saa Finantsdebatten løs?" spurgte han.

Falsen saa frem for sig, som tænkte han paa Sagen.

„Jeg talte med Christie idag," svared han. „Han troede omkring den 12. Maj."

„*Der* staar det store Slag,“ sagde Sverdrup. „Grev Wedel er rustet indtil Tænderne med ypperlige Argumenter.“

„Men han mangler det ypperste — Begeistringen,“ svared Falsen. „Desuden — vi er jo i Majoritet trods alt. Folkeviljen er med os; den er ikke altid logisk — Gud ske Lov; men — den er altid uimodstaaelig.“

„Sin Talsmand maa den dog have,“ sagde Sverdrup som i Tanker.

„De!“ sagde Falsen afgjørende.

Sverdrup nikked.

„Jeg skal ikke unddrage mig;“ svared han. „Men mit Sværd er ikke slebet — min Bue er ikke spændt.“

Falsen smilte.

„Ikke idag,“ sagde han; „men naar Krigsluren gjalder, da vil De møde; jeg kjender Dem. Desuden; De skal faa godt Følge; Rein sidder hjemme og hvæsser Pile i disse Dage; der er dem, som siger, han er farlig, naar han først begynder.“

„Hvem siger saa?“ Sverdrup saa paa Falsen.

„Christie blandt andre,“ svared denne.

Sverdrup nikked.

„Da er det saa,“ sagde han.

Det banked paa Døren.

Det var en Bondegut fra Lysager Gaard med Brev til Professor Sverdrup.

„Fra Schmidt,“ sagde denne, idet han aabned.

Saa blev han siddende længe og læse, mens Sorg

steg i hans Ansigt. Og da han var færdig, stod der Taarer i hans Øine.

Han rakte Falsen Brevet uden et Ord.

Og denne læste. Det var et Digt om den Døde.

„Pigen er ei død, men sover kun,
O, forstyrrer ei den Huldes Slummer!
Saa lød Trøstens Ord fra Jesu Mund
til en Fader, bøied dybt af Kummer.

End til hver, som sørger her paa Jord
blidt og trøstende hans Stemme taler;
end det salige, dets Livsens Ord
hvert et saaret Hjerte mildt husvaler!

Du vil høre ham, paa hvem Du tror,
Han, som mægted Gravens Baand at bryde,
Han, som op til høien Himmel fôer,
Han, som Livets Gaade kan udtyde.

„Lad de Smaa kun komme hen til mig!“
Saa lød før hans vennehulde Stemme!
„Jeg vil føre dem til Himmerig,
Der den rene Uskyld hører hjemme!“

Og din Lise gik til dette Hjem,
gik fra Sorg og Synd og Kamp herneden,
Og naar Du har seiret over dem,
ser Du hende hist i Saligheden!

Falsen leverte langsomt og stille Brevet tilbage til Sverdrup.

„Vakkert og dybt følt,“ sagde han dæmpet.

Sverdrup stak Brevet til sig.

„I alle Fald ærlig ment,“ svared han. „Og det er det, som gjør godt.“

De taug begge en liden Stund. Da sagde Sverdrup.

„Ja! Lad os saa gaa til vort Arbeide!“

Falsen nikked, og de to Mænd sad snart dybt beskæftigede med at drøfte Paragraf for Paragraf i den Grundlov, hvorpaa Norges Frihed for alle Tider skulde komme til at hvile.

* * *

Solen gik ned over Eidsvold Bygd.

Det skinned kjøligt over Jernverkets røde Murstenstage; det glimted vaarligt i de sprættende Trærs bristblanke Knoppe; Hægg stod alt i grønskende Vaardrøm; Birken laved sig til med yrfine Museøren; paa Silju og Pil sad Gaaseungerne sølvgraa og grønligt fine, lubne af Blomsterfornemmelse i den fugtige Luft.

Vinterrugen gav lysgrønne Flekker bortover de bare Jorder; i en og anden Dulp eller langs en Skigard laa smudsig Sne igjen braanende om Dagen, smeltende og synkende under Soltindret, skarpfrossen og isblinkende ved Morgen og Kveld.

Gjennem de grusklædte Gange i Haven „Dorotheenbusk,“ nær ved Eidsvold Verk, gik i Kveldskulden en ung Officer ventende frem og tilbage. Han saa af og til speidende op over mod Verket, derpaa frem over Veien, stansed og stod længe — og gik igjen.

Det var Prins Christian Frederiks Adjudant, Lieutnant Schwartz, paa Elskovssti for sin Herre Prinsregenten.

Han havde truffet Ragnhild i Formiddag i hendes

Hjem efter sin Herre Prinsens Vilje, men havde ikke faaet komme til Enetale med hende; ved Afskeden havde han hviskende sat hende Stævne med Prinsen her i Dorotheenbusk Klokken 6; hun havde intet svaret; men han vidste, at hun nok vilde komme. Lige saa sikkert vilde hun komme til Prinsen, som hun ikke vilde have flyttet en Fod for nogen anden i Verden.

Undre, hvordan hun vilde tage det, at hun traf ham og ikke Prinsen ved Stævnet!

Lieutnant Schwartz, Prins Christian Frederiks drevne Elskovsjæger kjendte det dirre og prikke med en forunderlig ny Fornemmelse kringom Hjerteroden; Oplevelserne med Ragnhild var nye og aldeles udenfor hans Viden og Erfaring og over hans Forstand.

En Bondepige, som holdt Stand for en Lieutnant og kjendte sig jævngod med en Prins!

Han smilte, der han gik, svingende frem og tilbage i de vaarfrosne Grusgange i Dorotheenbusk.

Solen gik flimmergylden ned over Aasene i Vest; han vendte sig og saa opover mod Verket, hvis forgyldte Veirhane glitred i Kjøligheden; saa sank langsomt Skygger.

Han gik atter, men stansed.

Han havde hørt et forsigtigt Tag i Haveportens Klinke.

Det var hende.

Hun kom langsomt og søgende; Solflimret faldt over hendes gyldne Haar. Hun var i gudbrandsdalsk Festdragt, med Søljer i Barmen og gyldentglitrende Bælte.

Det fint broderede Lin sad sølvknappet om de smale Haandled; hun havde sølvspændte Sko. Slig kom hun langsomt og søgende. Det fine Hoved med det smale Ansigt og den fornemt buede Næse var let bøiet til Siden, der hun kom speidende; Haanden var under Forklædet; Gangen var tryg og sikker. Øinene glade og blaa.

Da hun fik se den kongelige Adjudant, stansed hun og blev staaende, vendte sig halvt, men blev fremdeles staaende.

Lieutnant Schwartz gik hurtig frem til hende. Hun stod og saa ned.

Lieutnant Schwartz stod lige foran hende med sit udfordrende Blik.

„Hans kongelige Høihed er bleven forhindret," sagde han. „Jeg kommer paa hans Vegne."

Der steg en Rødme op i den unge Kvindes Ansigt. Hun saa op, bént paa den unge Officer med Iskulde i de stolte Øine.

„Du faar hilse Prinsen," sagde hun, vendte sig og vilde gaa.

Lieutnant Schwartz fulgte.

„Prinsen bad mig tale med dig," sagde han; han gik ved hendes Side.

Hun saa ikke paa ham.

„Saa?" sagde hun og gik stadig videre mod Havegrinden.

„Prinsen reiser snart," fortsatte Schwartz.

Hun stansed ikke.

„Ind til Kristiania!" Schwartz tog lindt i hendes Arm og stansed hende.

Hun vendte sig mod ham og var blek.

„Saa vilde han, Du skulde følge," fortsatte Schwartz men i ganske stille Tone. Hun stod der saa ren og skjær foran ham.

„Det kjem sig an paa," svared hun med frygtløse Øine.

Schwartz stod og vidste ikke, hvordan han skulde tage dette. Var bange for, at han med et eneste Ord skulde ødelægge alt. Havde en Fornemmelse som af et Syn, der kunde blive borte, bare man aanded.

„Prinsen bliver snart Konge," sagde han stille. Der blev en sælsom Taushed. Den unge Pige stod med bleke Kinder og saa ned, som om hun overveied. Som om hun saa godt vidste, hvad hun vilde og gjorde.

Endelig saa hun op, klart, troskyldigt.

„Han faar saa bli," sagde hun. Og Lieutnant Schwartz fornam næsten undrende hendes stolte Holdning. Alle forvorpne Tanker blev ligesom myge i ham og smøg bort; Kvinden af Folket i den søljestraalende Dragt forvilded hans Sans. Han vidste ikke, om hun var Drøm eller Virkelighed, som hun stod der; han fik mest en Fornemmelse af, at hun var den fornemme og han den ordinære, at hun var af Æt og han Parvenuen.

Han gjorde Vold paa sig selv.

„Du vil følge?" spurgte han.

Hun saa bestemt hen for sig.

„Det ska' je tale med hannem om," svared hun.

Lieutnant Schwartz turde ikke se hende i Øinene. Han retted paa sit Kaardegehæng.

„Prinsen elsker dig," sagde han lavt.

Hun taug. Men Øinene sagde, der hun næsten mønstred ham:

„Det taler jeg ikke med Fremmede om."

„Alle maa elske dig," — Lieutnant Schwartz hvisked Ordene mod sin Vilje, og Tanken paa hans Æresord fôr i det samme som Ild igjennem ham.

Hun vendte sig halvt.

„Du gaar til Prinsen?" sagde hun.

„Ja," svared Lieutnant Schwartz uvilkaarlig.

„Hils Prinsen og sig, at om han vil træffe mig, saa faar det bli naa," sagde hun; hun saa mod Haveporten, men blev staaende, fremdeles halvt bortvendt.

Lieutnant Schwartz taug forfjamset.

„Du lyt gaa straks," sagde hun; hun gik langsomt mod Porten.

„Men om Prinsen er forhindret," stammed Schwartz.

Hun vendte sig.

„Da træffes vi aldrig mer," sagde hun og gik nu mod Porten, tog i Klinken og aabned.

Lieutnant Schwartz gik hurtig hen.

„For Guds Skyld, kjære Pige," sagde han og lagde Haanden bedende paa hendes Arm. „Du maa dog vente — jeg gaar straks til Prinsen!"

Hendes Arm gled bort og fried sig fra ham.

„Jeg skal vente, om han kommer straks," sagde hun.

Lieutnant Schwartz gik med hurtige Skridt bort fra

„Ind til Kristiania!" Schwartz tog lindt i hendes Arm og stansed hende.

Hun vendte sig mod ham og var blek.

„Saa vilde han, Du skulde følge," fortsatte Schwartz men i ganske stille Tone. Hun stod der saa ren og skjær foran ham.

„Det kjem sig an paa," svared hun med frygtløse Øine.

Schwartz stod og vidste ikke, hvordan han skulde tage dette. Var bange for, at han med et eneste Ord skulde ødelægge alt. Havde en Fornemmelse som af et Syn, der kunde blive borte, bare man aanded.

„Prinsen bliver snart Konge," sagde han stille. Der blev en sælsom Taushed. Den unge Pige stod med bleke Kinder og saa ned, som om hun overveied. Som om hun saa godt vidste, hvad hun vilde og gjorde.

Endelig saa hun op, klart, troskyldigt.

„Han faar saa bli," sagde hun. Og Lieutnant Schwartz fornam næsten undrende hendes stolte Holdning. Alle forvorpne Tanker blev ligesom myge i ham og smøg bort; Kvinden af Folket i den søljestraalende Dragt forvilded hans Sans. Han vidste ikke, om hun var Drøm eller Virkelighed, som hun stod der; han fik mest en Fornemmelse af, at hun var den fornemme og han den ordinære, at hun var af Æt og han Parvenuen.

Han gjorde Vold paa sig selv.

„Du vil følge?" spurgte han.

Hun saa bestemt hen for sig.

„Det ska' je tale med hannem om," svared hun.

Lieutnant Schwartz turde ikke se hende i Øinene. Han retted paa sit Kaardegehæng.

„Prinsen elsker dig," sagde han lavt.

Hun taug. Men Øinene sagde, der hun næsten mønstred ham:

„Det taler jeg ikke med Fremmede om."

„Alle maa elske dig," — Lieutnant Schwartz hvisked Ordene mod sin Vilje, og Tanken paa hans Æresord fôr i det samme som Ild igjennem ham.

Hun vendte sig halvt.

„Du gaar til Prinsen?" sagde hun.

„Ja," svared Lieutnant Schwartz uvilkaarlig.

„Hils Prinsen og sig, at om han vil træffe mig, saa faar det bli naa," sagde hun; hun saa mod Haveporten, men blev staaende, fremdeles halvt bortvendt.

Lieutnant Schwartz taug forfjamset.

„Du lyt gaa straks," sagde hun; hun gik langsomt mod Porten.

„Men om Prinsen er forhindret," stammed Schwartz.

Hun vendte sig.

„Da træffes vi aldrig mer," sagde hun og gik nu mod Porten, tog i Klinken og aabned.

Lieutnant Schwartz gik hurtig hen.

„For Guds Skyld, kjære Pige," sagde han og lagde Haanden bedende paa hendes Arm. „Du maa dog vente — jeg gaar straks til Prinsen!"

Hendes Arm gled bort og fried sig fra ham.

„Jeg skal vente, om han kommer straks," sagde hun.

Lieutnant Schwartz gik med hurtige Skridt bort fra

Nederlaget. Han var totalt og sælsomt slagen og gik med Aanden i Halsen, angst for, hvad dette naive, forunderlige Menneske kunde finde paa. Kanske var hun, naar Hans kongelige Høihed kom i Haven, allerede gaaet, for aldrig mere at komme tilbage. Og han, Lieutnant Schwartz, havde for evige Tider tabt sin Herre Prinsens, snart Kongens Naade!

Lieutnant Schwartz sprang. Holdt sin Kaarde og sprang.

Om nogle Minutter var han ved Eidsvold Verk, og straks efter stod han foran Prinsen, som arbeidede i sit Gemak.

Christian Frederik saa op.

„Nu?“ sagde han.

Schwartz hilste hæsblæsende.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde han og drog Pust tungt. „Jeg er overvunden!“

Prins Christian lyste op.

„Sagde jeg det ikke nok,“ udbrød han.

„Men skynd Dem, mon prince,“ fortsatte Lieutnanten stakaandet. „Der er Fare paa Færde. Hun er derude i Dorotheenbusk og truer med at gaa — for aldrig at komme tilbage!“

Prinsen fôr op.

„Guds Død, Schwartz,“ sagde han — „der har Du gjort mig noget! Sagde jeg det ikke nok! Den deilige, forunderlige Pige!“ Han greb sin Hat.

„Det er til at blive aldeles forstyrret over, Deres kongelige Høihed,“ svared Schwartz. „Saadant har jeg aldrig drømt!“

Han hjalp sin Herre Kappen paa.

„Ved Porten, Deres kongelige Høihed,“ hvisked han. „Men skynd Dem — jeg er saa dødelig angst, at noget kan hænde!“

Prins Christian Frederik slog ud med Haanden, men havde ikke Tid til at svare. Han satte sin Hat paa og gik hurtig ud af Gemakket.

Lieutnant Schwartz sank tilintetgjort ned paa en Stol.

„Det Satans Menneske!“ mumled han.

Saa hørte han Prinsens hurtige Trin i Grusgangene og reiste sig.

„Gud give, hun ikke er gaaet,“ sagde han høit ved sig selv.

* * *

Ragnhild stod støttet til Gitteret ved den lille Haveport og vented.

Hun hørte de hurtige, kjendte Trin i Grusgangen; hun vidste, det var Prinsen, som kom. Og hun kjendte det ligesom saa stort og varmt kring sit Hjerte.

Det havde været som et Æventyr det hele, lige fra den Kveld, han kom i hendes Faders Gaard, og lige til nu.

Han, den fagreste og mægtigste i Landet, kunde ikke være uden hende. Han, som nu snart blev Landets Konge, havde hende kjær!

Det var, som hun havde drømt sig det fra lidet Barn, der hun gik alene i de ældgamle Stuer; Kongekoven

syntes, det at bo med hende i en fribaaren Bondes Stue var ham større og skjønnere end alt paa Jorden. Og alle Hoffenes Kvinder blev ham medét som kvalme Stueblomster og hun den vilde Solrose, funden i en Skog, den eneste paa Jorden, den æventyrlige og deilige.

Han slog Armene om hende, der de stod i Vaarkveldens Kjølighed.

„Elskede Ragnhild! hviskede han. „Min eneste, min eneste paa Jorden!"

Hun taug, men havde hans Arm om sit Liv; slig gik de langsomt fremover de grusede Gange i den gamle Have ved Eidsvold Verk.

Men Solen var alt sunken bag de lave Aaser, og Vinter frøs i den stivnende Vaarjord. Birkeknopperne og de bristende Blade gav en bitter Duft i Kjøligheden.

*

Da Prins Christian Frederik en halv Time senere kom tilbage til Eidsvold Verk, ventede Conferentzraad Anker ham næsten utaalmodig.

„Deres kongelige Høihed," sagde han, i det han gik Prinsen imøde. „Der er store Ting i Gjære fra den anden Side — Grev Wedel siges at have havt Samling og lange Drøftelser med de sine."

„Jeg kjender det — det er om Finantsdebatten *mon cher* Anker," svared Prinsen. „Det er den yderste Udfoldelse; men vort Parti er for stærkt; det skal ikke lykkes dem." Anker lyste op.

„Det glæder mig, at Deres kongelige Høihed synes saa sikker," svared han; „jeg har været rent ængstelig tilmode."

„Prinsen nikked trygg hen for sig.

„Folket er paa vor Side," sagde han. „Jeg ved ret godt, hvad jeg har at gjøre! Men sig mig, har ikke Falsen været her med Provsten Schmidts nye Sang — den tør være god at have ved det, som nu forestaar."

„Jo, Deres kongelige Høihed; jeg formoder saa," svarede Anker. „Her er Brev fra Sorenskriver Falsen til Eders kongelige Høihed."

Han rakte Prinsen Falsens Brev.

Christian Frederik tog det vedlagte Digt ud og læste:

End Norge paa sin Klippefod
saa fast og rolig hviler
Og trodser, trygt bag Sønners Mod
de tændte Tordenkiler.
Ei Trudsler og ei søde Ord
kan skrække, blænde Folk i Nord
som svor: At vove Liv og Blod,
naar Fødelandet kalder.

Lad Rænkesmedes hæse Skraal
kun stedse spaa Ulykker!
Hver ægte Nordmand har et Maal,
Som Mundsveir ei forrykker.
I Tillid til sin gode Sag
han frygter ei den onde Dag!
I Hjertet Fred, i Armen Staal
han kun Vanhæder frygter.

Paa Retfærds evig faste Grund
og ei paa Sand vi bygge,

og hvad vi svor med enig Mund,
skal evig Kraft betrygge.
Ved Wiisdom Kraft og Enighed
tilkjæmpes Frihed, Hæder, Fred,
og fast som Dovres Klippegrund,
staar Templet, Nordmænd bygge!

Prinsen nikked tilfreds og stak Digtet til sig.

NIENDE KAPITEL

Den norske Rigsforsamlings afgjørende Møde var forhaanden. Punkt for Punkt var Rigets Konstitution gjennem Vaarens anstrængende Arbeidsmaaneder fortsat; nu stod kun et eneste Punkt tilbage; men det var ogsaa et af de vigtigste; Spørgsmaalet om at garantere Statsbudgettet.

Grev Wedel og hans Parti havde opsparet hele sin Angrebskraft til dette ene Punkt, som de vidste var Nationalpartiets svageste; derfor var ogsaa Spændingen paa det høieste, da Repræsentanterne denne Dag strømmede ind i Salen; thi idag skulde det afgjøres, hvorvidt det norske Folk virkelig følte sig stærkt nok til paa egen Haand og uden fremmed Hjælp at optage og fuldføre Kampen for sin Uafhængighed.

Klokken var bleven tolv.

Finantskomiteens Medlemmer havde ført sin Betænkning tilende og i denne paa Forhaand søgt at

imødegaa de Indvendinger, som kunde tænkes gjorde af Afhængighedspartiet. Derefter havde de forladt Salen.

Efter nogle indledende og orienterende Bemærkninger fra Præsidenten, Professor Sverdrup, forlangte Grev Wedel Ordet. I en skarp Kritik fremholdt han Landets finansielle Misére, gjennemgik Punkt for Punkt Statsbudgettet, paaviste, hvilke uhyre Krav det stillede til Folkets Ydeevne, og afsluttede sin Tale saaledes:

„Finanskomiteens Medlemmer har forladt denne Sal uden at kunne berolige os angaaende Rigets finansielle Misére. Min Kritik staar urokket. Det norske Folk er kommet i den pinlige Stilling at have proklameret en Uafhængighed, som det ikke har Resurser til at hævde. Thi hvad forlanger Finantskomiteen af Nationen?

Ikke alene, at den skal garantere hele Rigets nuværende Statsgjæld, men ogsaa de 14 Millioner Rigsbankdaler, som det kommende Aars Budget uvægerligen kræver!

Hvor skal denne uhyre Sum hentes i dette fattige Land, som under de nuværende Forhold neppe kan præstere de Summer, der udkræves for at hindre Hungersnøden, og hvis Stilling under en kommende Krig vilde blive end yderligere forværret?“

Han saa ud over Forsamlingen, hvor Uro og betænksom Usikkerhed begyndte at tegne sig i mange Ansigter.

„Jeg for min Del“ — fortsatte han — „vil ikke være med paa denne Æventyrpolitik, som kun styrter Landet i Ulykke, og jeg tror, mange med mig vil betænke sig paa at overtage et saa uhyre Ansvar!“

Han saa sig om med et næsten truende Blik og satte sig.

Der var et lidet Øiebliks Taushed.

Da rejste Teis Lundegaard sig.

„Herr Præsident,“ sagde han med sin stærke Stemme i syngende Vestlandsdialekt.

„Herr Teis Lundegaard har Ordet,“ svared Præsidenten med et Blik paa sine Manuskripter.

Teis Lundegaard stod bred og dryg.

„Er det sandt, som Greve Wedel seier,“ sagde han, „aa det tykjes mest saa — daa har eg idag levd min syrgjeligste Dag. Her er me komne fraa alt Norges Land det gjævaste Folk, som Landet eig, kan eg tenkje; her hev me sittet midt i Vaarens dyre Tid en hel Maane fram for dette Landets Skuld, som me held so av! Men, naar me saa skulde tykjes godt ferduge aa alt skulde til aa lauvas, daa høyrer me, att al Ting ska væra slut, for det me inkje har Pengar! Dette er det harmeligste eg hev levd, aa eg veit inkje Raad at kommaa hem med slik Skam aat de mine! Ond Tid har me havt, aa meir vondt kan me væl traatte; men dette blir for mykje Pengar! for ovselig mykje Pengar; me aarker det inkje.“

Han saa sig om, rød i Ansigtet, de store Øine blaanende af Bevægelse.

„Men skulde ingjen her mellom saa mykje klokt Folk kunne finne likare Raad?“ spurgte han. „For svenske vil me inkje vera; dertil hev me dette nakne Landet altfor kjært!“

Han satte sig.

Grev Wedel reiste sig atter.

„Her er kun Valget mellem to Ting,“ sagde han. „Enten at følge patriotiske Drømmeres Politik“ — hans Blik streifed Sverdrup — „indlade sig paa Æventyret og paadrage Landet Krig og Ulykker — eller modtage Foreningen med en Brodernation, som garanterer Statsgjælden, tilbyder aarelang Skattefrihed, tilfører Korn og andre Næringsmidler i rigelig Mængde — en Nation hvem Forsynet gjennem Landenes naturlige Grænser synes paa det stærkeste at have knyttet til vor. For *mig* staar Valget klart; maatte det staa ligesaa klart ogsaa for andre!“

Han saa sig om, længe og satte sig.

Der var lang Taushed.

Da tog Georg Sverdrup Ordet. Og alle stirred paa den kjendte, værdige Skikkelse, fra hvis Mund saa mangt et vægtigt Ord var faldet.

„Jeg ved“ — saa begyndte han, og den dybe, fuldtonende Basrøst var næsten skjælv af Bevægelse. „Jeg ved, at jeg af Mænd, som ikke miskjender mine Hensigters Renhed“ — Blikket traf Wedel klart og stort — „og jeg kalder Gud den almægtige til Vidne, at intet jordisk eller egennyttigt Hensyn bestemmer mine Domme eller Handlinger i denne Sag — jeg ved,

siger jeg, at jeg henregnes mellem de „patriotiske Drømmere“ og metafysiske Grublere, som sætter Æren over Livet og som i Livet selv kun ser en Forberedelse til høiere Maal. Jeg vil kun sige, at det er de samme Drømme, de samme Ideer, som har grundlagt alle de store Nationers Frihed, de samme Drømme, som idag besjæler den største Del af det norske Folk. Norge er fattigt, siger man. Selvstændigt kan det ikke bestaa, kun i Forening med andre. Denne Paastand er fra mere end en Side seet aldeles urimelig!

Jeg vil nu ikke engang sige: jo fattigere jo bedre, skjønt det baade af Erfaring og Tingenes Natur var let at bevise, at de Nationer, mod hvilke Naturen har været mest gavmild, netop var de, som først har maattet bøie Nakke under udenlandske og indenlandske Despoters Aag, og at tvertom de, som har de største Vanskeligheder af en umild Himmelegn at bekjæmpe, længst og tildels bestandig har vedligeholdt sin Frihed og Uafhængighed.

Vort Norge vil kunne bestaa, som det før har bestaaet; lader os kun paa Fædrelandets Alter ofre af vor Overflod og indbildte Nødvendighed ligesaa redebon, som de fleste er villige til at ofre Liv og Blod for gamle Norge!“

Han saa sig om. Der steg betagen Mumlen.

„Nu er efter Aarhundreder et Frihedens Øieblik indtruffet; maaske vender det aldrig tilbage, om det forbliver ubenyttet.

Vor Kamp kan lønnes med Nederlag — vi kjender kun lidet Forsynets Plan — men endda har vi ikke kjæmpet forgjæves. Vi har fægtet for Selvstændighed og Ære; vi har opfyldt vor Pligt mod os selv, og vi har lært vore Fiender at møde os med Agtelse.

Paa vore faldne Heltes Grave skal evige Bautastene stande! Fra det kolde, mørke Norden skal udgaa Lynstraaler, som skal knuse de undertrykte Nationers Lænker! Gud den almægtige bevare gamle Norge!"

Der var stor Bevægelse da Sverdrup satte sig; han selv var ganske blek.

Grev Wedel reiste sig straks.

„Repræsentanten for Kristiania, denne Forsamlings høitærede Præsident," sagde han, „har betegnet sig selv som hørende med mellem de patriotiske Drømmere, og den smukke Tale, vi netop har hørt, fyldt som den var af Fædrelandssind og ædel Tænkemaade, stadfæster tilfulde, at han mere har Syn for ophøiede Ideer end for den nøgterne Virkelighed.

Det er en skjøn Opgave for en Nation at ofre sig for Frihedens og Selvstændighedens Idealer; og jeg betvivler ikke, at et saaledes tilintetgjort Folk danner et uforglemmeligt Billede baade i Filosofens Tanke og Digterens Fantasi. Et andet Spørgsmaal bliver det, om det Folk, som maa yde Offeret eller rettere sagt *være* Offeret og som af den ophøiede Tanke kun faar Lidelsen, ikke Nydelsen, føler sig kaldet til at udføre et saadant Experiment. Jeg for min Del tror, at det norske Folk gjennem Aarhundreder allerede har lidt nok,

ja for meget til at kunne paatage sig den nævnte Mission. Dette Folk trænger tvertimod saa snart som muligt at blive befriet fra lange Tiders altfor trykkende Byrder for ikke ganske at gaa tilgrunde. Dengang, da Hærlovgivningen var under Drøftelse i denne Forsamling, blev der af flere Repræsentanter og med Rette udtalt, at skulde Militærbyrderne til Landets Forsvar fremdeles øges, da kunde vi leve den Dag, at den norske Ungdom foretrak at forlade sin Fædrenejord fremfor længer at bære en saa uudholdelig Byrde. Hvor langt større Fare for en saadan Udvandring vil der ikke opstaa, naar Folket gjennem de forestaaende uhyre økonomiske Offre bliver berøvet, hver Mand saa at sige den Tønde Korn om Aaret, som udkræves til at leve og forsvare den saa meget attraaede Selvstændighed!

Findes her i denne Forsamling nogen norsk Bonde, som tør paatage sig et saa uhyre Ansvar?"

Wedel saa sig om. Der faldt lang og pinlig Taushed. Bønderne saa ned paa sine Fingre; ingen løfted sit Hoved.

„For mig staar Sagen klar," fortsatte Wedel. „Langt heller et fredeligt Forbund paa saa hæderlige Vilkaar som muligt med en Brodernation, som kan garantere Norge Fred og lykkelige Vilkaar, end en ulige Kamp for en skjøn Drøm, for et Æventyr, som vil ende med det norske Folks Ydmygelse!"

Wedel havde talt ud og satte sig. Der faldt en lang og pinlig Stilhed. Bønderne saa paa hverandre. Da

hørtes der til Høire for Præsidenten et tørt, skarpt Kremt; en Mand, høi, mager med knivkrum Næse, dybe melankolske Øine og lang Hals reiste sig og forlangte Ordet.

Det var Repræsentanten for Bergen, Pastor Jonas Rein.

Præsidenten gav ham Ordet.

Rein kremted atter, betagent, trak med Pegefingeren i sit Halstørklæde og begyndte at tale.

„Det er beklageligt," sagde han, „at nu, da Norges Frihedsstund skulde nærme sig, at nu Hindringer, som man kalder uoverstigelige, lægges os i Veien, at vore egne Landsmænd raaber til os: „Det er umuligt! Vi kan ikke bestaa som en selvstændig Stat! Vi maa give os i fremmed Vold!" Længe har man raabt til os: „Vi mangler Fødemidler, uden hvilke intet Land paa Jorden kan bestaa; og vi kan ikke bære over vore Hjerter at se det norske Folk lide Hungersdøden!"

Heri er der allerede nu indtraadt en Forandring. Korn tilføres os i al Overflødighed til alle norske Byer og Havne.

Men hine ømme Patrioter synes af sin lidenskabelige Kjærlighed til Fædrelandet at hindres fra at se, hvad der ligger aabenbart for alles Øine. Og naar Sandheden ikke længer kan skjules, da opløfter disse Norges Venner et nyt Klageskrig: „Vort forvirrede Pengevæsen, vor ødelagte Kredit er Grunden til al vor Ulykke!"

Hvo undres herover? Hvo ved ikke, at det er Venskabens og Kjærlighedens Væsen at være mistroisk og frygtsom?"

Han kremted stærkere.

„Naar saa hertil kommer de blodige Krige, som truer os, da bliver efter de samme ømme Patrioters Mening vor Stilling ikke længer tvivlsom; vor sørgelige Lod er kastet!

Dog — hvad siger jeg — sørgelige? Nei, langtifra! Den bliver misundelsesværdig! Vi forenes med Nabolandet, et Land, som flyder med Melk og Honning, hvis Pengevæsen er i den ypperligste Tilstand, hvis Forraadskilder er uudtømmelige, et Land, hvor Undertrykkelse, hvor misbrugt Stormandsvælde ere ukjendte Navne! Vi forbinder os med et Folk, som stedse har elsket os broderligt, men hvis Kjærlighed nu er stegen til en saa ubegribelig Høide, at det endog vil fri os fra den Byrde selv at bevogte vore Fæstninger, ikke vil tillade os at bære de tunge, brydsomme Vaaben, ikke tillade os i nogle Aar at betale Skatter, men tvertom vil bære alle vore Byrder, dække vor Mangel og jævne alle Vanskeligheder!"

Han trak atter i sin Halskrave; de blaa Øine skjød Gnister.

„Alvorlig! — Naar norske Mænd fortæller os saadant, da beviser det, at Patriotisme ikke alene kan stige til Enthousiasme, men endog til Afsindighed.

Det falder dog vel ingen ind for Alvor at tro, at en fremmed Magt og allermindst den, til hvem vi er solgt,

er beredvillig til at bære vore Byrder og befri os fra vore Sorger? Og det falder vel heller ikke for Alvor nogen god Normand ind at ville forudsætte noget saa vanærende om det norske Folk, som at det skulde vægre sig for at ofre den Tønde Korn pr. Mand, som udkræves til at hævde sin Frihed og Selvstændighed?

Jeg er en fattig norsk Embedsmand!“ Han fikserte Grev Wedel — „jeg eier ikke arvede Privilegier fremfor værdigere Mænd; jeg har ikke engang saa meget som Ahner at efterlade mine Børn; men dette ønsker jeg; dette haaber jeg at kunne sige dem engang —:

Norge er frit og uafhængigt, og I ere dets frie Borgere! Ogsaa jeg har efter ringe Evne bidraget dertil! Ikke vil I forbande mit Støv, fordi jeg ingen anden Arv har at efterlade Eder!“

Men *Du*, norske Odelsbonde“ — her vendte han sig mod Bønderne — „som dog har noget endnu mere, der binder dig til Fædrelandet — skulde *Du* intet ville ofre? Nuvel, saa vælg det eneste, som staar tilbage: Vælg svensk Herredømme!

Og naar da en Gang i Tiden dine Efterkommere, sukkende under fremmed Aag, læser i Krøniken, hvad Norge, hvad Normænd engang har været, naar de da paa det sidste Blad af Norges Krønike læser:

„Da man skrev Aar efter Kristi Byrd 1814, da solgte Norges Mænd deres Nations gamle Hæder, deres Børns Odel for en Sum, hvormed hver Mand kunde kjøbe en Tønde Korn,“ da vil de forbande vort Minde og bittert spotte vor Usselhed.

Vor Stilling er ikke glimrende; og dog spørger jeg: Hvilket Land i Europa kjøbte Friheden for saa billig en Pris? Europa, hvor næsten hvert eneste Land efter hin frygtelige Erobrers Undertvingelse kan anses som en begyndende Stat! Frihed alene jubler man tilmøde! Hvad har dog vore Lidelser været imod hines? Spanien har, saalænge dette Land var bekjendt i Europa, ikke vundet saa megen Agtelse og Beundring, som i hine 7 Aar, da det kjæmpede med utrætteligt Mod, med stedse voksende Kraft for Frihed og Uafhængighed!

At tilintetgjøre sine Eiendomme, forlade Fædrelandet, jage Hustru og Børn i Landflygtighed for at vanke om i ukjendte Egne — det tog de ikke i Betænkning for at vinde hin Skat: Frihed for fremmed Undertrykkelse. Og Eder, Normænd, Eder tør man opfordre til saa skammelig en Feighed, til saa skjændig at forraade det gjengivne Fædreland at bortgive det til fremmede, til en Arvefjende, for at spare en Haandfuld Bankosedler! Europas Øine er fæstede paa os! De offentlige Tidender taler med høi Beundring om den ædle Beslutning, vi har fattet! O, lad os ikke bedække vort Navn med Skjændsel! Lad os ikke blive til Spot og Latter for de mange Folkeslag, som har lidt saa meget og saa skrækkeligt for at naa det Klenodie, vi har ihænde! Her gives Mænd iblandt os" — han saa skarpt paa Grev Wedel — „som truer med at forlade Fædrelandet, hvis det bliver frit! Bort med dem! Lad dem længe nok fly det Land, hvis

uægte Sønner de ere! Kun, at de vilde gjøre os den Tjeneste at fortie, fra hvilket Land de uddrog! Jeg for min Del antager altsaa Finantskomiteens Forslag! Om jeg eier eller kan tilveiebringe den Sum Rigsbankdaler, som af mig maatte fordres, ved jeg ikke; men at jeg opofrer indtil den sidste Rest — det ved jeg!"

Jonas Reins Tale, som hele Tiden var fulgt med den mest spændte Opmærksomhed, udløste hele Nationalbegeistringens Bølge. Man reiste sig, skrek Hurra, klappede i Hænderne, omfavned hinanden med Taarer i Øinene, og Nikolai Wergeland stak lakonisk en lang Tale, han havde skrevet, som overflødig i Lommen paa sin Samarie.

Da skrek Teis Lundegaard midt i den øredøvende Larm:

„Den Tale var pikajord 20,00 Rigsdaler værdt!"

Jublende Bravoraab svared.

„Held Norge!"

„Held hver ærlig Mand!"

Man ropte i Munden paa hverandre.

Da forlangte Omsen Ordet.

„Herr Præsident!" sagde han. „Et er Poesi et andet Prosa —. Jeg vil ikke bebreide de talentfulde Herrer af Finantskomiteen —"

„Nei!" afbrød Teis Lundegaard larmende. „No vil me stemme! No vil me pikajord stemme!"

„Afstemning!" ropte hele Grupper paa én Gang.

Præsidenten, Georg Sverdrup, kaldte med sin Klubbe til Orden.

„Som Sagerne viser sig at staa, vil jeg erklære Debatten for afsluttet," sagde han.

Afstemning foregaar. De Herrer, som stemmer for Finanskomiteens Forslag vil behage at blive siddende. Resten reiser sig!"

Der reiste sig 29; 76 blev siddende.

„Med sex og sytti Stemmer mod ni og tyve er Statsgjælden og Budgettet garanteret," erklærede Præsidenten og saa sig om i Forsamlingen.

„Det norske Folks Grundlov er nu given, og dets Finantser af Folket garanteret," fortsatte han med høitidelig Stemme. „Lader os saa mine Herrer vælge den Mand, der, som vi haabe, til Norges Held skal bestige Haakon Adelsteens og Sverres i Aarhundreder ledige Throne!"

Der faldt Haandklap og Bravoraab.

Omsen reiste sig atter.

„Jeg tillader mig at foreslaa," sagde han, „at Kongevalget udstaar, til Stortinget samles næste Gang, om Norge da maatte have faaet Fred, eller nogen af Stormagterne har anerkjendt Landets Selvstændighed og Uafhængighed!"

Da reiste Sorenskriver Christie sig.

„Europas Øine er i dette Øieblik henvendt paa os," sagde han, harm i Røsten; „hvad vilde dette Europa sige, om Norge ikke turde fuldbyrde, hvad det saa heltemodig har begyndt?"

Der faldt atter udfordrende Bifald.

Da talte Wedel.

„Det forekommer mig," sagde han stilfærdig, „at her i Dag er gjort mer end nok, og Tiden er allerede langt fremskreden. Jeg skulde foreslaa, at Valget udstod, iallefald til imorgen!"

„Nei!" skrek Teis Lundegaard. „No vil me stemme. Imorgo er dæ Sundag, daa arbeier inkje eg!"

Grev Wedel fik en spodsk Mine.

„Barmhjertighedsgjerninger og Ting, som ikke taaler Opsættelse, er vel tilladt ogsaa paa Søndagen — ikke sandt Herr Præsident?" spurgte han spydig.

Teis Lundegaard reiste sig.

„Ingjen her skal lere mig Bibel aa Kristendom," ropte han med sin vældige Røst. „Falder din Oxe eller Asen i en Brønd om Sundagen, saa maa Du trække dem op," siger Skriften! Og er der nu Oxer eller Asener her i Riksforsamlingen, som er fallen i Brunnen idag, saa ska eg pikajord nuk trekkje dem op; men daa gjer me det likesaagodt no, paa Flekken. No vil me stemme!"

Han satte sig.

Præsidenten slog til Lyd.

„Jeg foreslaar altsaa Kongevalg idag," sagde han, „og sætter den Sag under Afstemning."

Der stemtes.

„Kongevalg finder Sted," fortsatte Præsidenten efter at have optalt Stemmerne.

„Jeg tror at have Forsamlingen og hele Folket med mig, naar jeg foreslaar valgt til Norges Konge den Mand, som i en alvorlig Stund med saa stor Offer-

villighed har gjort Landets Sag til sin: vor elskede Regent, Prins Kristian Frederik!"

Der faldt larmende Bifald.

„Repræsentanterne behage at afgive sine skriftlige Vota! De, som er enige, kunne tegne sine Navne i Protokollen; de øvrige behage at gjøre sine Reservationer!"

Afstemningen foregik. Kun Wedel og et Par andre gjorde Reservation, men stemte ogsaa for Prins Kristian Frederik til Norges Konge.

Præsidenten slog til Lyd; der faldt dyb Taushed.

„Med samtlige Stemmer, hvoraf kun et Faatal med Reservation er Prins Kristian Frederik valgt til Norges Konge!" Han saa sig om, herskende.

„— — Reist er altsaa," fortsatte han med bevæget Stemme — „reist er atter inden Norges Enemærker Norges gamle Kongestol, som Adelsteener og Sverrer beklædte! Gud bevare gamle Norge!"

„Gud bevare gamle Norge!" svaredes der i Kor.

„Saa staar da kun tilbage," fortsatte Præsidenten — „at bringe Hs. kongelige Høihed Meddelelsen om det stedfundne Kongevalg og anmode ham om at modtage Kronen og Rigsforsamlingens Lykønskning. Jeg beder D'Hrr. Christie og Falsen om som Deputation at opsøge Hs. kongelige Høihed i de kongelige Værelser."

Christie og Falsen reiste sig og forlod Forsamlingen, som nu sad i spændt Forventning.

Om et Øjeblik kom Prinsen fulgt af Deputationen ind fra Venstre og gik midt frem i Salen.

Hele Forsamlingen reiste sig.

„Deres kongelige Høihed,“ sagde nu Præsidenten med sin dybe, mægtige Basstemme. „Jeg har den Ære at meddele, at det frie norske Folk i Kraft af sin Konstitution igjennem sin Rigsforsamling idag enstemmig har valgt Deres kongelige Høihed til Norges Konge og beder Deres kongelige Høihed at modtage Norges gamle Krone af et Folk, som er Dem i Kjærlighed og Taknemmelighed af Hjertet hengivent!“

Kristian Frederik stod blek og bevæget.

„Normænd,“ sagde han med klar, næsten skjælvende Røst. „Det høie Kald, hvortil Medborgernes Tillid udkaarede Eder, er fuldbyrdet. Norges Statsforfatning er grundlagt paa Principer, som i lige Grad vogter Regjeringsformen for Despotismens Overgreb og Folkeregjeringens Misbrug.

Dette gamle Kongerige forlanger en Konge. Ingen Despot, men sit Folks Ven og Fader bør han være. Dette venter Nationen at finde i mig, og jeg følger det hellige Kald ganske at opofre mig for Norges Vel og Hæder trods de Farer og den Møie, som venter mig. Med disse redelige Hensigter og styrket ved Troen paa Guds den almægtiges Bistand haaber jeg at svare til denne Nationens Forventning. Jeg antager Norges Krone som Gave fra et trofast og oprigtigt Folk, et Pant paa dets Kjærlighed for mig og min kongelige Æt.“ — Han løfted høitidelig sin Haand til Ed. „Jeg lover og sværger at ville regjere Kongeriget

Norge i Overensstemmelse med dets Tro og Love. Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord!"

Kongen havde aflagt Eden under den dybeste Bevægelse; nu vendte han sig mod Præsidenten.

„Og nu, Norges udvalgte Mænd," sagde han — „besværger den Grundlov for det selvstændige Norge, som vi alle trolig ville haandhæve og forsvare!"

Præsident Sverdrup traadte frem for Kongen og løfted sin Haand til Ed.

„For Guds hellige Aasyn: Jeg lover og sværger det norske Riges Konstitution og dets valgte Konge Kristian Frederik Troskab og Lydighed til Døden. Saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord!"

Hele Forsamlingen løfted sin Haand til Eden og gjentog:

„Saasandt hjælpe os Gud og hans hellige Ord!"

Der faldt dyb, høitidsfuld Taushed.

Derpaa udbragte Præsidenten et „længe leve vor elskede Fyrste, Kristian Frederik, Norges Konge!" — hvori hele Forsamlingen med Hurraraab istemte.

Kongen traadte derefter op paa Præsidentens Tribune.

„Normænd!" sagde han med høi Røst. „Stort er det Maal, Nationen har stillet sig selv, og kun gjennem Endragt kan det naas. Lader os da i denne høitidelige Stund love hverandre ubrødelig Troskab og Endrægtighed i gode som i onde Dage. Normænd! Enige og Tro, indtil Dovre falder!"

„Enige og tro!" svared Forsamlingen og danned

Broderkjæde. Udenfor intonerede Musiken, og Salutskud faldt. Kongeriget Norges nyvalgte Hersker forlod Rigsforsamlingens store Sal.

TIENDE KAPITEL

Det var en lummerlun Julikveld i Kristiania.

Palæets store Have med sine Springvand og Løvhytter under de svale Lindetræer var hviskende fyldt af Hoffets æventyrlige Liv. Festklædte Damer og Kavallerer kom og svandt under Trægrupperne; Latter og dæmpet Tale fra de dunkle Kroge blanded sig med Springvandenes monotone Plasken; fra Palæets oplyste Sale klang Dansemusik, Lanciers i fjerne, vuggende Bølger — al Livets daarende Glæde samlet derinde bagom de sommergraa, hemmelighedsfulde Mure med sine løvomvundne Søiler og den festlig dekorerede Veranda, hvor kulørte Lamper lyste op i Kveldsdunkelheden.

Paa en Bænk tilvenstre for Verandaen, i Skyggen af et stort Lindetræ sad Professor Georg Sverdrup og Slotspræst Pavels i fortrolig Samtale. Slotspræsten med det veke, smidige Ræveansigt sad med Hænderne foldede og Hovedet paa skakke; han skotted af og til snart til høire, snart til venstre, medens de talte. Professor Sverdrup sad der tung og trykket med et næ-

sten sørgmodigt Udtryk i det stærke Ansigt, hvori af og til et Drag af ubarmhjertig Spot pludselig brød frem.

Nu og da blev der lang Pause; man hørte Dunkelhedens mystiske Hvisken og den summende Larm af Folkemængden derude bag Murene opover de fyldte Gader.

Professor Sverdrup vendte sig netop mod Slotspræsten for at svare, da han medét brød af og lagde sin Haand paa Pavels Arm. Døren til den store Sal kom op — et ungt Par traadte ud og blev staaende paa Verandaen. Det var Lieutnant Falsen og Frøken von Staffeldt, Generalens Datter.

„Nu gjør De mig aldeles fortvivlet, Frøken v. Staffeldt," hvisked Lieutnant Falsen; han stod den unge Dame ganske nær.

Frøken v. Staffeldt vendte sig halvt bort.

„Naar Hans Majestæt behager —," svared hun hviskende — „jeg kan dog virkelig ikke —" Hun gaar Trappen ned; han følger.

„*Certainement, qvand S. Majesté désire,*" svared Falsen med en gratiøs Skuldertrækning; „men en Dame i Deres Position har dog saa mange hemmelige Vaaben, saa mange elskværdige Midler til at gardere sig —"

Frøken von Staffeldt stansed og saa stolt paa ham.

„Herr Kammerjunker Falsen!" sagde hun, høi.

Falsen greb hendes Haand.

„Tilgiv!" udbrød han dæmpet; „men jeg er bleven —"

„*Taissez-vous!*“ hvisked Frøken Staffeldt og saa sig om — men tog ikke sin Haand tilbage.

Lieutnant Falsen kyssed hendes Haand og bød hende Armen. „Jeg kunde fortælle Dem,“ sagde han dæmpet — „denne Vei!“ Han saa sig om; de forsvandt mellem Trægrupperne paa den anden Side af Verandaen.

„Hofluft,“ sagde Professor Sverdrup og saa paa Pavels. Slotspræsten flytted sig paa Bænken, men satte sig atter tilrette.

„Ungdom,“ svared han. „Hans Majestæt synes at trænge Sorgløshed og Divertissement omkring sig.“

Georg Sverdrups Ansigt fik sit ironiske Smil.

„Ja, De er jo Hans Majestæts Sjælesørger,“ svared han spydig.

Pavels saa op, forskrækket.

„Kjære Herr Professor!“ udbrød han og folded sine Hænder med løftede Øine. „Gud bevare mig fra at overtage Ansvaret for alt, hvad der ved et Hof kan finde Sted! Jeg tror kun at have bemærket, at Hans Majestæt har et vist Behov efter en og anden Gang at kaste Regjeringens Byrder og glemme sig selv —“

Professor Sverdrup vendte sig halvt fra ham.

„En Konge bør aldrig glemme sig selv,“ sagde han kvasst og afgjørende.

Pavels svælged.

„I en viss Forstand visselig ikke,“ svared han.

„Ellers kan han ogsaa let komme til at glemme Folket,“ fortsatte Sverdrup uden at ænse Pavels.

Slotspræsten folded sine Hænder.

„Det vilde være forfærdeligt, kjære Herr Professor,“ udbrød han og folded sine Hænder. „Lader os bede til Gud, at det aldrig kommer til at ske — om der virkelig skulde være Fare for saadant!“ Han saa yderst from og betænksom ud.

„Det hedder: „bede — og arbeide,“ Deres Velærværdighed,“ svared Sverdrup spidst. „En from Bøn alene vil neppe føre til noget Resultat!“

Pavels satte et forbauset Ansigt op.

„Kjære Herr Professor,“ sagde han dæmpet. „De vil dog ikke undervurdere Bønnens Magt?“

Georg Sverdrup smilte.

„Visselig ikke, Deres Velærværdighed,“ svared han; men *pro primo* — han brød af; thi nok et ungt Par kom fra Salen og ud.

Det var Lieutnant Schwartz med Frøken von Haxthausen. De stod et Øieblik paa Verandaen; saa gik de Trinnene ned og ud paa Plænen.

„Her er kjøligere,“ sagde Lieutnant Schwartz fortrolig; han havde fremdeles Frøken von Haxthausens Arm under sin.

„Men noget mørkt, Herr Kammerjunker,“ svared Frøken von Haxthausen, vifted sig og vilde løsne sin Arm.

Lieutnant Schwartz holdt fast.

„Vi kommer fra alle de blændende Lys,“ sagde han dæmpet; — „man vænner sig snart“ — han taug; der hørtes dæmpet Latter fra Løvhytterne dybt inde.

Frøken von Haxthausen drog sin Arm ud af hans og saa sig omkring.

„Mennesker overalt,“ hvisked hun.

„Hver i sit Lysthus,“ lo Schwartz — „er ikke det charmant?“

Frøken von Haxthausen smilte og slog med sin Vifte.

„Jo, her gjør man sig det nok bekvemt,“ svared hun; „men om det er ganske *comme il faut* —“

Lieutnant Schwartz strammed sin Figur.

„En Smule Duft af Æventyr og Glæde og — Tankeløshed om De saa vil, Frøken v. Haxthausen,“ sagde han overlegen. „Alvoret kan dog ikke gaa ganske nøgent omkring ved høilys Dag!“

Frøken v. Haxthausen smilte.

„Aa her nu ikke netop Dag,“ sagde hun hen for sig.

Pludselig slog hun om i Tonen.

„Hvem skulde tænkt!“ udbrød hun muntert — „Vort lille kjedsommelige, pertentlige Kristiania!“

Schwartz trued med løftet Finger.

„En By med saa mange smukke Damer kjedsommelig!“ sagde han — „*impossible!*“

Frøken v. Haxthausen drog Aanden dybt.

„Hvor vi maa være Hans Majestæt taknemmelige for denne aandelige Elevation!“ sukked hun.

Schwartz var bleven alvorlig.

„Friheden, Frøken, er et uforligneligt Gode,“ sagde han.

Frøken v. Haxthausen saa hen for sig, betagen.

„Saa ædel og mandig!“ mumled hun. „Og saa smukt, som han taler!“

Lieutnant Schwartz saa ned.

„Norge er et lykkeligt Land,“ bekræfted han.

„Ja, *det* er en Konge af Guds Naade!“ Frøken von Haxthausen var henført.

Og Lieutnant Schwartz som hun.

„Jeg kan forsikred Dem, Frøken,“ betroed han hende, „at vi endnu staar ved Begyndelsen. Imorgen kommer de nye Udnævnelser: 28 Kammerherrer og 6 nye Kammerjunkere!“

„Gud!“ Frøken v. Haxthausen traadte overvældet et Skridt tilbage.

Og Schwartz fortsatte:

„Hans Majestæt har de mest europæiske Intentioner. Her vil blive en Repræsentation *comme il faut!*“

Frøken von Haxthausen stirred ind i Salen.

„Hvem danser Hs. Majestæt med nu?“ spurgte hun.

Lieutnant Schwartz gik Trappen op og saa ind gjennem det halvaabne Gløt i Salsdøren. Han stod lidt og kom straks tilbage.

„Med Frøken Løvenskiold,“ svared han.

Frøken v. Haxthausens Ansigt skifted Udtryk.

„Nu igjen!“ udbrød hun.

„Hvad behager Frøken?“ — Schwartz saa hende forskende ind i Øinene.

Hun slog dem ned.

„Intet,“ svared hun koldt.

Schwartz taug lidt. Saa sagde han lavt:

„Hans Majestæt talte nylig om Dem!“

Frøken v. Haxthausen løfted pludselig Blikket.

„Til hvem?“ spurgte hun.

Schwartz mødte hendes Blik.

„Til Deres Veninde Frøken Løvenskiold,“ svared han.

„Hvad sagde Hans Majestæt?“ — Hun saa bort, da hun spurgte.

„Des belles choses,“ svared Schwartz; — „men han saa hele Tiden paa Deres Veninde! Ja, hun er da ogsaa deilig!“ Han sukked.

Frøken v. Haxthausen slog ham med Viften, lindt.

„Nu er De ondskabsfuld,“ hvisked hun.

Schwartz greb hendes Haand.

„Jaloux Frøken,“ hvisked han varmt — „aa De ved jo saa godt —“

Han slap straks; thi Frøken v. Haxthausen havde draget Haanden hurtig til sig og stirred nu mod Venstre, taus.

Schwartz fulgte hendes Blik og opdaged Sverdrup og Pavels, som nu reiste sig og kom nærmere.

„Ja, er det ikke en deilig Aften,“ sagde han høit.

„Henrivende!“ Frøken v. Haxthausen saa sig om og slog med sin Vifte. „Bare vi kunde finde Clara!“

Schwartz bød hende Armen.

„Frøken v. Staffeldt er kanske i et af Lysthusene,“ sagde han højt som før; — da traadte Professor Sverdrup lige hen, tog Hatten dybt af og hilste.

„Herr Lieutnant Schwartz — ikke sandt,“ spurgte han; Pavels kom ogsaa nærmere og hilste.

„Kammerjunker, Herr Professor!“ svared Schwartz med en elegant Hilsen og bukked fornemt i det samme.

„Siden igaar — undskyld!“ Sverdrup tog atter Hatten af. „Godaften Frøken v. Haxthausen,“ fortsatte han. „De unge Herskaber amuserer sig?“

Schwartz bukked atter.

„Det faldt os for varmt derinde, Herr Professor,“ svared han.

„Ja der var unegtelig en Hede“ — sekunderede Frøken v. Haxthausen.

„Ja, Virkeligheden er betydelig kjøligere,“ svared Professor Sverdrup med et ironisk Smil. „Apropos — danser Hans Majestæt fremdeles?“

Schwartz bukked.

„Selvfølgelig,“ svared han. „Hans Majestæt er Pligtopfyldelsen selv!“

Sverdrup vendte sig halvt.

„En Konge har mange Pligter,“ sagde han hen for sig. „Apropos — modtager virkelig Hans Majestæt iaften de udenlandske Magters Gesandter?“ Han saa forventningsfuld paa Schwartz.

Denne retted sig resolut.

„Lige efter Ballet,“ svared han afgjørende.

Sverdrups Ansigt tog stor Magt.

„Jeg beundrer Hans Majestæts Elasticitet,“ sagde han med ironisk Alvor.

Lieutnant Schwartz optog Handsken.

„Hans Majestæt er Diplomat," svared han. „Man lader sig ikke imponere."

Der gik en mørk Skygge over Georg Sverdrups Træk.

„Da er dog Situationen alvorlig nok," sagde han strengt.

„Vraiment, Herr Professor; men" — Schwartz blev afbrudt.

„Efter Ankers mislykkede Mission til England," fortsatte Sverdrup med stærk Stemme, „staar vi visselig ligeoverfor Nationens alvorligste Øjeblik — det kan gjælde Norges hele Existens — det er den nøgne Sandhed."

Han stakk Haanden ind i sit Kjortelbryst og stirred betænksom hen for sig.

Schwartz bukked elskværdig.

„Sandheden, Herr Professor, tør gaa nøgen omkring," svared han med et diskret Smil; „men Friheden — *excusez-moi* — trænger at have en Smule paa!"

Han saa paa Pavels.

Slotspræsten traadte smilende nærmere.

„Herr Kammerjunkeren mener," sagde han, „at det er Friheds*beruselsen*, som skal redde Folket?"

Han kræmted og saa hemmelig paa Sverdrup.

Schwartz gjorde en elegant Haandbevægelse.

„Jeg mener — bon soir Deres Velærværdighed — jeg mener, at Repræsentationens Purpurkaabe bør

dække over Situationens Nøgenhed! — Den har reddet mangen Nation fra Undergang! *Mundus vult decipi* — Verden vil bedrages — ikke sandt Herr Professor?“

Han gjorde en høflig Bøining mod Sverdrup.

„Sed populus non — Folket ikke!“ brød denne stærkt ind.

Schwartz smilte fremdeles.

„Jeg mener endnu, Herr Professor,“ sagde han, „at dette Folk mere end andre føler det som en Livsfornødenhed at nyde Glæden af sin unge Frihed, Frugten af det nye, som kommer.“

Han gjorde en let Bøining og bød Frøken von Haxthausen Armen.

„Unge Mand,“ sagde Sverdrup i stor Værdighed. „Det er noget andet nyt, Folket venter: stabilere Forhold, sikker Grund under Fødderne!“

Schwartz lod sin Arm atter synke.

„Herr Professor,“ sagde han, stærkt greben. „Jeg tør forsikre Dem om, at Hans Majestæt af al Kraft arbeider paa at grundfæste sin Throne og sikre Friheden! Igaar begyndte Udnævnelserne af Hofetaten. Kammerherrerne og Kammerjunkerne er allerede udnævnte og Hofreglementet udarbeidet!“

Han retted sig.

Sverdrup smilte, et dræbende Smil, og vendte sig mod Pavels.

„Da er Norge frelst! Da er vi trygge, Deres Velærværdighed,“ sagde han.

„Da er vi trygge!“ repeterede Pavels.

Schwartz fik et fornemt Udtryk i sit Ansigt.

„Mine Herrer undervurderer Betydningen af en ordnet Hofstat,“ sagde han kjøligt. „De udenlandske Magters Gesandter vil vide at vurdere den!“ Han tog sin Dames Arm og vendte sig for at gaa.

Sverdrupletted paa Hatten.

„Maatte De spaa sandt Herr Kammerjunker!“ sagde han. „Men apropos Frøken v. Haxthausen, De som jo ved alt —: Er Grev Wedel her i Aften?“

Frøken v. Haxthausen saa undrende paa Professor Sverdrup.

„Greven?“ spurgte hun. „Hans Majestæt har forlængst ophørt at invitere Greven!“

Sverdrup nikked.

„Han kom aldrig,“ svared han. „Og Kammerherre Ankers?“

Schwartz blanded sig ind.

„Selvfølgelig heller ikke,“ svared han.

„Men Fru Konferentzeraadinde Karsten Ankers?“ spurgte Sverdrup videre.

„Fru Konferentzeraadinden har ladet sig undskylde,“ svared nu Frøken v. Haxthausen. „Luften i Kristiania bekommer hende ikke vel!“

Sverdrup smilte.

„Nei, Luften paa Eidsvold var unegtelig renere,“ svared han.

Schwartz stod ventende.

„Jeg finder Kristiania charmant,“ sagde han. „Et

frit Hof som Repræsentant for et frit Folk kan neppe udvikle sig under favorablere Omstændigheder!“

Nu bukked Sverdrup.

„Maatte De atter spaa sandt, Herr Kammerjunker,“ sagde han. „Maatte Friheden ved Hoffet blive en værdig Afglans af Folkefriheden!“

„Gud bevare Hans Majestæt“ — skjød Pavels ind — „baade for sit Hof —“

„Og for sit Folk,“ supplerte Schwartz, bukked atter og forsvandt med Frøken v. Haxthausen under Armen ind i Dunkelheden.

Slotspræst Pavels bøied sig mod Sverdrup.

„De er en modig Mand, Herr Professor,“ sagde han hviskende. „Hvert Ord kommer til Hans Majestæt!“

Georg Sverdrup gik i stor Ro tilbage til Bænken og satte sig.

„Det var netop Meningen, Deres Velærværdighed,“ svared han. „Hans Majestæt maa dog faa vide, at dette Væsen misbilliges af alle alvorlige Fædrelandsvenner!“

Pavels folded Hænderne, drog et Suk og satte sig ved hans Side.

„Det bliver desværre vistnok nødvendigt,“ mumled han.

Georg Sverdrup kræmted fortørnet.

„Vi venter en Fornyelse af Kongedømmet i konstitutionel Aand og i Overensstemmelse med Tidens Ideer,“ sagde han dæmpet, „og saa faar vi en naragtig Repitition af det dødsdømte og forgangne! Pur-

purkaabe over Alvoret — aa nei — det er nok noget ganske andet! —

„En Narrehætte over Galskaben, Herr Professor!“ hjalp Pavels til.

„Netop! Det er Ordet!“ Sverdrup korslagde sine Arme. „Ikke at tale om, at denne ødsle Hofholdning ruinerer Landets svækkede Finantser, saa en Grev Wedel omsider tør faa Ret! Jeg forstaar ikke, at Hans Majestæt, som dog har saa skjønne Intentioner“ —

Pavels lagde Haanden fortrolig paa Sverdrups Arm. „Hans Majestæt er en forunderlig Blanding af Styrke og Svaghed,“ forklared han — „en Blanding af Begeistring og Lyst. Han charmerer Folket; det er som beruset af hans Person —“

„Da er det paa Tide, at den Drukkenskab faar en Ende,“ svared Sverdrup brydsk. „Der fortælles allerede de besynderligste Historier om halvgalante Æventyr mellem Hoffets Kavallerer og unge Damer af Byens fornemme Familier. Ja selv ikke Hans Majestæts Person gaar fri! Her tales om en ung Kvinde af Folket —“ han saa spørgende paa Pavels.

Pavels trak paa Skuldrene.

„Det skal desværre virkelig forholde sig saa,“ svared han. „Hans Majestæts Passion for denne Kvinde er aldeles uforklarlig — aldeles extraordinær!“

Sverdrup rynked sine stærke Bryn.

„Da synes jeg alvorlig talt, at De, som Hans Majestæts Sjælesørger, burde gribe ind,“ udbrød han.

Pavels vendte sig mod Sverdrup.

„Overtag min Plads, kjære Herr Professor," sagde han. „Hans Majestæts ægteskabelige Forhold er som bekjendt yderst ulykkelige, og med hans let bevægelige Sind og stærkt passionerede Gemyt —

„Man faar beherske sine Passioner," afbrød Sverdrup kvasst. „Det var Deres Velærværdigheds absolute Pligt at tale aabent med Hans Majestæt om dette. Hoffet maa være uplettet, skal vi faa Respekt som Folk!"

Pavels rysted vemodig paa sit Hoved.

„Det kunde jeg gjerne," svared han — „Hans Majestæt vilde angre og indrømme — for atter at begynde paa samme Vis!"

Sverdrup taug længe og stirred hen for sig.

„En Brist i Sjælen!" mumled han. „Saa meget sørgeligere netop nu og for os. Jeg begynder at forstaa Enevold de Falsens Fortvivlelse, og havde jeg ikke min usvigelige Tro paa et naadigt Forsyns Styrelse — saa" — han taug atter og stirred mørk hen for sig.

Pavels saa bestyrtet ud.

„Naar De virkelig føler saaledes," sagde han ængstelig, „da burde dog De, hvis Ord er som en rungende Kirkeklokke over Norge, raabe det ud!"

Sverdrup sad længe taus og stirred frem for sig. Der kom et uendelig vemodigt Smil over hans stærke Drag.

„De har Ret," sagde han omsider ganske stille. „Jeg er som en Kirkeklokke; det er min Styrke og

min Svaghed. Drives jeg af en mægtig Kraft eller af store Begivenheders Magt, da synger jeg af fuldt Bryst; men svigter Armen, som bevæger mig, da tier jeg og sørger; det er min Brist i Sjælen. Nu stod mit Haab til ham, Kongen, og saa har han samme Feil som jeg, er Redskab, kun ei Kraft!“

Pavels lagde venskabelig sin Haand paa Sverdrups Skulder.

„De undervurderer Hans Majestæt som Dem selv, kjære Herr Professor,“ sagde han indtrængende. „Den, som hørte det stolte Svar, Hs. Majestæt gav de svenske Kommissionærer, han kan ikke tabe Troen paa Hans Majestæts Evne og Villie til at fuldbyrde Folkets Befrielse!“

Sverdrup rysted bekymret paa Hovedet.

„Dengang,“ sagde han, „stod Hans Majestæt baaren af Folkebegejstringen og i Haab om al Verdens Sympathi; men nu, da han staar alene mod Europas samlede Magt, i den dybeste Nød — hos hvem skal han nu hente Kraft? — Og siden? Siden!“

Han greb pludselig Pavels i Armen og stirred frem mod Verandaen.

En ung Kvinde kom fra Haven frem mellem Træerne, stod, sneg sig hen til Verandaen, Trappen op og stirred ind. Saa tog hun pludselig begge Hænder for Øinene, snudde langsomt og gik samme Vei, som hun var kommen.

„Hvem var dette?“ spurgte Sverdrup, betagen.

Pavels hvisked:

„Hin unge Kvinde af Folket," svared han.

„Saa skjær og fager!" mumled Sverdrup hen for sig. „Forvildede Barn med sit Haab til en Drøm! Slig gaar ogsaa Folket sukkende mellem de Mægtiges Letfærdighed, indtil det kanske tilslut opdager, at det kun har været en Konges Elskerinde, daaret af en stakket, svigtende Begeistring, som brister for den kolde Virkelighed!" Han reiste sig. „Kom lader os gaa til Audientssalen," sagde han.

Pavels rejste sig ogsaa for at følge, og Sverdrup vendte sig netop for at gaa, da Ritmester Elieson, fulgt af Auditør Bergh og flere festklædte Herrer kom Alleen op for at gaa til Palæets store Sal.

Der hilstes. Ritmester Elieson spurgte, om Herrerne allerede skulde gaa.

„Kun til Audientssalen," svared Sverdrup — „*vi* danser ikke!" Han saa vist paa sin Ven, Generalauditør Bergh, som var i Kammerherres Uniform.

„Har nogen set Christie iaften?"

Bergh saa hen for sig.

„Han er tilsagt —" svared han.

„Saa er han vel i Audientssalen," bemærked Pavels.

„Sorenskriver Falsen gik netop ind," oplyste Elieson.

„Hans Majestæt har ofte Konferencer med de to Herrer," mumled Bergh.

„Gratulerer med Udnævnelsen, Herr Staldmester," sagde Pavels, vendt mod Elieson.

„Tak, Tak, Deres Velærværdighed!" svared denne smilende.

Sverdrup kom nærmere.

„Fra Ritmester til Staldmester — fra Dynen i Halmen,“ sagde han spidst.

Ritmester — nu Staldmester — Elieson lo tvungent.

„Man kan jo ikke godt unddrage sig,“ forklarede han.

„Nei,“ svared Sverdrup — „det er jo en national Pligt!“

Generalauditør Bergh, som hele Tiden havde Sverdrups tirrende Øine paa sig, snudde sig grætten.

„Jeg er ligefrem i slet Humør,“ sagde han — „og saa skal man resikere at faa noget saadant paa sig!“ Han tog sig til Frakkeskjøderne.

„Aa det er vel en eller anden Fugl, som —“ siger Pavels — han tager fat i Bergh for at se. „Det kan vel vaskes af!“

Sverdrup ler.

„Det er sandt — Du er jo ogsaa forfremmet,“ udbryder han. „Men i al Verden, hvad er det for Knapper?“ Han snur paa ham. „Er Du bleven kongelig Kusk?“

„Du kan saa spørge,“ ler Bergh. „Men hvad i al Verden skal man gjøre? Nøgler til det Brug findes ikke i hele Norge!“

„Ikke engang paa Theatret?“ spørger Sverdrup.

„Nei,“ svarer Bergh grætten. „Man maatte bestille fra England!“

Alle ler dæmpet.

„Og alle disse Narrestreger midt oppe i de vanskeligste politiske Forviklinger," udbryder Sverdrup hidsig. „Hvis ikke her kommer en ny Orden —"

„Hans Majestæt har det allerede under Overvejelse," oplyser Elieson beroligende. „Dannebrogsordenen er jo en Umulighed!"

„Jeg mente en ny Tingenes Orden, Herr Staldmester," bemærker Sverdrup tørt.

Alle ler.

„De er prostitueret, Herr Staldmester," siger Pavels — „det er Dem, som repræsenterer Umuligheden."

Staldmester Elieson redder sig.

„Jeg er Gud ske Lov ikke alene," siger han. „Vi er seks og tredive!"

„Umuligheder! — Da er Norge frelst!" Det var atter Sverdrup.

Bergh snur sig tvert. „Farvel," siger han og vil gaa.

Sverdrup holder ham ved Knapperne.

„Nei vent!" roper han halvhøit. „Nøglerne til den dybere Forstaaelse kommer nok fra England!"

Han følger Bergh Alleen frem og bøier af mod Audientssalen.

Pavels bliver ubeslutsom staaende.

„Følger De?" spurgte han Elieson.

Elieson kræmted forlegen.

„Jeg beder meget om Undskyldning; men mine Pligter kalder," sagde han og gik hurtig Trappen op til Festsalen.

„Ja, der danses nok Gallop; Farvel Herr Staldmester!“ slængte Pavels efter ham. „Gaar Herrerne kanske med?“ spurgte han de øvrige.

De kræmted og saa paa hverandre.

„Vi skulde nok samme Vei, Deres Velærværdighed,“ svared de, bukked og gik forsigtig Trappen op. Der gjorde de sig tilstiende istand ved Døren, grued sig, men tog endelig Mod til sig og gik samlet ind.

Pavels stod en Stund og iagttog dem. Han saa dem lukke Døren — Festmusiken og de straalende Lys strømmed ud i Dunkelheden. Han stod en Stund ganske stille som i Kamp med sig selv; saa drog han et dybt Suk, folded Hænderne, saa endnu en Gang mod Salen og gik endelig samme Vei som Bergh og Sverdrup med alvorlig Mine og foldede Hænder.

*

Der var bleven dyb Skumring i Palæets Have. Festklædte Damer kommer fra Løvhytterne og frem, staar i hviskende Samtale ved Vandspringet, forsvinder atter i det dunkle og kommer atter om en liden Stund frem paa den anden Side. De stanser i Lysningen foran Verandaen og lytter. Der danses Lanciers derinde.

„Ak saa deiligt,“ hvisker en. Hun er mørk med blændende hvid Hud i sort Silke.

„Lanciers — vi gaar ind!“ hvisker en anden. Hun vugger i Takten, høi og slank.

„Hvor er Kavallererne?“ spørger en tredie, væver og liden. „Hvor er Lieutnant Falsen?“

„Hys,“ hvisker en Fjerde — den ældste mellem de fire. „Formodentlig i et af Lysthusene. Her er saa mørkt.“

Hun ser sig om.

Den mørke i den sorte Atlaskes Kjole nynner Dansen.

„Er han ikke deilig?“ hvisker hun.

„Hvem? Falsen?“ — de tre andre spørger.

„Nei Kongen naturligvis!“ Den mørke bryster sig.

„Gud!“ Det er et Udraab af alle tre.

„Har Du danset med Kongen?“ spørger den lille vævre.

„Hyss!“ Det er den ældste, som tysser.

Den mørke nikker.

„Igaar! — Du søde Gud, som han danser! En flyver!“ Hun løfted de hvide, rige Arme.

„Hvad sagde han?“ Det er den lyse, slanke, som spørger med de blaa nysgerrige Øine fæstede drømmende paa den mørkes Ansigt. Den mørke nynner hemmelighedsfuld.

„Hyss!“ tysser den ældste.

„Og saadanne Øine,“ udbryder den mørkhaarede med foldede Hænder over Barmen. „Man kan blive rent bedrøvet!“

„Bedrøvet!“ Tre roper det paa én Gang. De staar tæt i Ring, smilende.

„Hyss!“ den ældste sætter truende Ansigt og peger mod Salen.

Der blir et Øiebliks forskrækket Taushed. Den

ældste ser sig erfarent omkring; hun fæster Sløifen paa sin Skulder.

Da hvisker hun med den sorte Kjole, ømt, deltagende.

„Hans Majestæt bærer paa en Sorg; han har ingen Dronning!“ Hun ser bedrøvet paa de andre.

„Aah!“ kommer det deltagende.

„Hyssss!“ hviskes det fra den ældste i overbærende Forskrækkelse.

Hun med den sorte Kjole kan ikke tie. Hun bøier den fyldige Figur, der er som støbt i Dragten, frem mod de andre, lægger sine Arme om de nærmestes Liv og siger uhyre dæmpet:

„Han sørger sin fraskilte Gemalinde, Prinsesse Charlotte!“

Den erfarne løfter sin Finger; hendes Mund siger Hyss; men hun er ganske stille i Forfærdelse.

Saa om en liden Stund hvisker hun, mens de andre staar lyttende om hende.

„Nej! Det er ikke *det!* — Hans Majestæt er forelsket!“

Hun sætter store, gaadefulde Øine med det samme.

Den lille lille vævre med den charmerende lille Dukkefigur drager paa Munden.

„Det var ogsaa noget,“ siger hun.

Den erfarne skyder sig tilbage og staar og ser paa de andre.

„I en norsk Bondepige!“ hvisker hun; hun kaster gløgge Blik omkring sig.

„Ah!“ — Alle drager et langt, forundret Aandedræt.

„Aa, paa *den* Maade,“ siger hun i den sorte Kjole kjøligt.

„Saa *gauche,*“ secunderer den lyse, slanke.

Den mørke sætter et spydigt Ansigt op.

„Nei, det er netop *comme il faut,*“ siger hun.

Den erfarne bøier sig frem.

„Hun er her i Palæet,“ hvisker hun.

„Her!“ Alle hvisker det frem.

„Hysss!“ Den erfarne løfter Fingeren. „Hun skal være af gammel Kongeæt — fra Gudbrandsdalen!“

„Aah!“ — Det kom som en lang, klarnende Forstaaelse.

„Saa romantisk!“ Den lyse slanke slog Hænderne blødt sammen.

„Rent et Æventyr!“ hvisked den vævre.

„Saa abnormt!“ Det er hende i den sorte Kjole.

„Vist ikke,“ svarer den erfarne. „Saadant har mange Konger gjort!“

„Og altid er det gaaet galt,“ replicerer den mørke.

„Og alligevel gjør de det om igjen!“ skyder den høie slanke ind.

„Kjærlighed er blind!“ docerer den erfarne. Hun drager Aanden dybt.

„Som ikke ser os!“ siger den vævre. Hun trykker Hænderne mod sin Barm.

De ler alle.

„Som ikke ser os!“ hvisker de i Kor, ler atter og skotter mod Salen.

„Det er derfor Kongen ser saa tungsindig ud — undertiden,“ forklarer den erfarne. De tier alle.

Hun i den sorte begynder at nynne:

„Amor gir Glæde, Amor gir Kval
Amor gjør lykkelig, Amor gjør gal!“

Hun vugger sig i Dansetakt, smilende.

„Hyss — er Du bleven gal Emilie,“ tysser den erfarne paa hende.

„Ja, forsaavidt er jeg gal,“ svarer den mørke. „Kom lad os gaa ind!“

„Nei nei!“ Den erfarne tager hende over Haandledet. „Snart kommer Hans Majestæt i Haven!“

„Hvoraf ved Du det?“ Den mørke vender sig.

Den erfarne bryster sig.

„Aa, man ved da noget — man har sine Forbindelser,“ siger hun. Der ties atter, undrende.

„Apropos,“ siger den lyse, slanke. „Hvorfor er ikke Frøken Motzfeldt her i Aften?“

„Hyss!“ hvisker den erfarne. „Ved I ikke det? Hun fik en Reprimande forrige Gang gjennem Overhofmarschalkinden —“

„Hvorfor det?“ Alle staar spændt.

„Fordi hun ikke var nok decolleté!“

„Gud!“ De tog sig alle til sine Barme i Forskrækkelse.

„Det ligner hende,“ siger den høie slanke.

Den erfarne nikker.

„Man siger, at nu skal Reglementet skjærpes," forklarer hun. „Hans Majestæt skal ikke være fornøiet."

Hun i den sorte Kjole blev tankefuld.

„Men vi er jo et ungt Folk," sagde hun undskyldende.

Da greb den erfarne hende i Armen.

„Tys, Hans Majestæt," hvisked hun.

„Hans Majestæt!" — de vendte sig alle for at springe.

Men hun i den sorte Kjole blev medét staaende; stolt og fyldig; fuld af Ungdom og gnistrende af Æventyrlyst.

„Nei, vi blir da sandelig staaende," sagde hun. „Hans Majestæt har allerede seet os."

Da standsed de alle og stod neiende, idet Kongen, fulgt af Adler og Falsen kom ud af Salen, Verandaen ned og ud i Haven.

„Damerne er alene," sagde Kongen, idet hans Blik smilende gled hen over de unge Skikkelser.

„For Øieblikket, Deres Majestæt," svared den erfarne med sin dybe Hilsen.

Kongen smilte og gik videre ind mellem Træerne. De fire unge Damer stod lidt; saa fulgte de, speidende og nysgjerrige i Dunkelheden. Men om et Øieblik kom de med susende Kjoler tilbage og forsvandt paa Salens anden Side mellem de dybe Skygger. Kongen havde vendt og kom atter frem til Verandaen fulgt af Adler og Falsen. Han saa efter de flygtende

unge Piger, hvis hviskende Knisen man hørte dybt inde.

„Sans manière de la cour — complètement Falsen,“ sagde han og standsed ved det store Springvand.

Falsen smilte.

„Et nyfødt Folk, Deres Majestæt,“ svared han.

Adler stod tæt ved.

„Den blaaøiede Forundring,“ bemærked han stille.

Kongen vendte sig mod ham.

„Det er kanske ridicule,“ sagde han; „men det generer mig. Ikke engang les dames de la grande societé er ganske comme il faut!“ Han trak næsten umærkelig paa Skuldrene.

Lektor Adler saa op.

„Oprindeligheden er Skjønhedens Hjerteblod, Deres Majestæt,“ sagde han stilfærdig som før — „Støvet paa Frihedens Sommerfuglvinger.“

Kongen vendte sig fra Springvandet og helt mod Adler.

„Misforstaa mig ikke,“ sagde han med sit charmerende Smil — „men visse Formalia er dog nødvendige —“

Lektor Adler bukked.

„Historien viser,“ sagde han uden at ændre en Mine — „at det er intet, et ungt Folk lettere tilegner sig end de rent ydre Ting — om til Folkets Gavn — — ja derom tier Historien!“

Kongen drog paa Skuldrene helt.

„Det er alligevel en Nødvendighed," sagde han. „Magterne maa dog se, at Norge er en civiliseret Stat!"

Lektor Adler veg ikke.

„La civilisation c'est la liberté, Deres Majestæt," svared han stærkt. „Frihedens Dragt er Enkelhed!"

„Og Skønhed, Adler!" afbrød Kongen. „Der faldt en Stjerne!" Han saa op mod den varme Sommerhimmel, hvor matte Stjerner havde begyndt at lyse.

„Iøvrigt — det er ogsaa *mig* en Nødvendighed — en Beskyttelse," fortsatte han. „Nøgen kan jeg ikke staa i den store Kamp mod Europa — vistnok den tungeste Strid, en Konge har stridt for sit Folk!"

„Den skjønneste Opgave, Historien kjender," retted Adler djærvt, — „den, at indvie en ny Tid!"

Kongens Ansigt blev medét dybt vemodigt. Han lagde Haanden mildt paa Adlers Skulder.

„Drømmer!" sagde han stille. Adler taug.

Da traadte Falsen lige frem foran Kongen.

„Jeg har altid forstaaet Deres Majestæts vanskelige Stilling," sagde han indtrængende, og jeg er fremkommen med et Forslag til at lette den:

Tag Pontecorvas Plads som svensk Tronarving, og den nordiske Union er sikret! Prins Kristian Augusts paabegyndte Plan bliver da gjennem Deres Majestæt fuldbyrdet, og der skal opstaa et Norden, større og skjønnere end nogen ahner!"

Han stod henført og vented Kongens Svar.

„Kong Kristian Frederik stod længe taus. Der

leired sig noget som Sorg i hans skjønne Træk; han saa sig om, mørk og talte med dæmpet Røst:

„Christian August døde. Det var min første Tanke, da den store Ulykke rammed Dammark og Norge, at optage hans Politik. *Nu* føler jeg denne Tanke som Svig. Den giver mig Dødsfornemmelser. Nei, det er Uafhængigheden denne Nation sukker efter, ingen Forening! Ikke sandt Adler?“

Lektor Adler saa fjernt hen for sig.

„Al Vekst kræver Frihed. Kun det fuldvoksne kræver Forening,“ svared han i stor Ro.

Kongen vendte sig mod Falsen.

„Ser De, Falsen,“ udbrød han. „Adler er bleven min Samvittighed, som han i sin Tid var Deres!“ Han lagde atter sin Haand, tryggt, paa Adlers Skulder.

Adler smilte.

„Jeg er kun en ganske stille Logiker, Deres Majestæt,“ svared han.

Kongen vendte sig atter til Falsen, betagen.

„Jeg siger Dem, Falsen,“ udbrød han, „at hver Dag, Solen gaar op over det frie Norge, føler jeg som en Glædesdag; men Nætterne, Nætterne! De er en Kamp mod Døden!“

Han tog sig med Haanden rundt Panden.

Adler gik et Skridt stille nærmere.

„I alt stort er Livet Indsats, Deres Majestæt,“ sagde han varmt.

Kongen saa sig omkring. Saa hvisked han:

„Jeg er som en Mand, der bærer paa en dødelig

Sygdom, men tier for ikke at berøve sine Kjære deres Glæde! Adler!" — hans Røst skjalv — „*er* jeg en Konge for dette Folk?" Han stod foran Adler, som vented han sin Dom til Døden.

Adler var dybt greben.

„Alt Guld prøves i Ild," svared han undvigende. „Fremtiden er Deres Majestæts Dommer!"

Falsen kom nu ogsaa lige hen.

„Aldrig har jeg tvivlet om Deres Majestæts fuldtro Sind," sagde han varmt.

Kongen havde staaet bortvendt. Nu greb han medét Adler stille om Armen og blev staaende taus og stirre. Fra Alléen og frem kom Ragnhild, søgende, men stansed medét, da hun fik se Kongen, og vendte sig bort.

Kongen slap langsomt Adlers Arm. Saa gik han uden et Ord hen, did hun stod mellem Træerne. Hun vendte sig mod ham; han talte et Par Ord og tog hende varsomt ind til sig. Saa vendte hun sig med et Blik paa ham — og gik.

Kongen kom langsomt tilbage til Adler og Falsen, som havde vekslet Blik, men taug.

Kongen drog Aanden dybt.

„Om en liden Stund," sagde han bevæget — „skal det altsaa afgjøres. Om en liden Stund skal jeg staa alene paa dette Folks Vegne mod hele Europas Magt og Villie. Da vil jeg tænke mig et kjært Ansigt!" — Han saa betagen hen for sig.

„Deres Majestæt staar for Guds Ansigt," sagde Adler streng i Røsten.

Kongen stod høi og stolt.

„I forstaar mig ikke," sagde han. „Min Pligt mod Gud kan afholde mig fra Forvildelser; men skal jeg øve Daad, da maa jeg se et kjært Ansigt!"

„Deres Majestæt," sagde Falsen fast. „Folket venter en Dronning!"

Kongen smilte bittert.

„Kongen, Falsen," sagde han — „skulde være Landets øverste Borger, det og intet andet. Saa fik han kanske Lov at være Menneske! — — Hun fløi mig som en Svale i Fanget" — han mumled det hen.

Adler hvisked hurtig:

„Deres Majestæt — vi er ikke alene!"

Kongen saa sig om. Han tog sig træt til Hovedet.

„Undskyld mig!" sagde han. — „Der faldt atter en Stjerne!" Han pegte mod den dunkle Himmel, hvor det nu var bleven fuld Sommerkveld. Saa aanded han tungt op. „Hvor her er lummert!" udbrød han; „hvor Poplerne dufter stærkt i Aften! Man kjender sig saa beklemt — forladt! Hvad er der?"

Han vendte sig og stirred Alleen frem, hvor et Tog med Lys og Fakler netop kom ind gjennem Porten.

„Det er Ungdomstoget, Deres Majestæt," oplyste Falsen. „Det kommer for at hilse Deres Majestæt med Sang!"

Kongen retted sig.

„Aa jeg troede" — sagde han brudt — „lad dem kun komme! alt hvad der giver Glans og Fest, er velkomment i Aften!"

„Han vendte og gik Verandatrappen op og ind fulgt af de to Mænd.

Ind gjennem Alléen og Haven frem kom Ungdomstoget; det slog Halvkreds om Verandaen og stod ventende, medens Kongen fulgt af sit Hof kom ud og fyldte Verandatrappen.

Da toned Sangen:

  Norge!
Troskabs- og Kjærlighedslandet,
Land som er løftet mod Gud!
  Norge!
Herligt af Mulmet opstandet,
Frihedens Blomst foldet ud!
Hundred Aars Savn
dø i din Favn
Norge, du elskede Navn!

  Norge!
Sverrers og Haakoners Rige,
Baune paa sagagraa Fjeld!
  Norge!
Frihedsforklaret Du stige
ind under Lystankens Væld!
Vidaaben Favn,
klippetryg Havn —
Norge er Frihedens Navn!

  Konge,
Du hvem vi Troskab har svoret
fold Du kun Banneret ud!
  Konge,
— — —

Hornsignaler skar smatrende ind og afbrød; Vagten raabte i Gevær; Kongen blev staaende og stirre mod Alléen, hvor en Officer hurtig kom hen og talte nogle

Ord med Overhofmarschalken, som straks vendte sig til Kongen og meldte:

„De fremmede Magters Gesandter, Deres Majestæt!“

Der blev Dødsstilhed. Alle saa tause paa hverandre. Kongen selv stod et lidet Øieblik som lamslagen; saa retted han sig stolt.

„Lad dem komme,“ bød han. „Tak, mine Venner, Tak,“ sagde han med høi Røst til Folketoget. Saa vendte han sig til Overhofmarskalken.

„Jeg ønsker Herr Overhofmarschalkens og Herr Sorenskriver Christies Tilstedeværelse ved Audientsen,“ sagde han, hilste med en naadig Haandbevægelse og gik ind gjennem Salen til Audientsværelset, fulgt af Haxthausen og Christie.

Som Kongen har forladt Verandaen, høres atter Hornene og Vagternes Rop.

Fulgt af Kammerjunker Falsen og Kammerjunker Schwartz kommer de udenlandske Gesandter frem gjennem Haven, hilser lidt forundret og gaar Trappen op og ind. Herolden raaber deres Navne, eftersom de passerer:

„Hans britiske Majestæts Gesandt Sir John Foster!“

„Hans russiske Majestæts Gesandt Generalmajor Orlow!“

„Hans østerrigske Majestæts Gesandt Generalmajor v. Steigentetsch!“

„Hans preussiske Majestæts Gesandt Major v. Martens!“

Dørene falder i. Der er fremdeles slagen Taushed.

Da træder Professor Georg Sverdrup frem paa Trappen og taler med dyb, begejstret Røst:

„Store Magters Bud afbrød vor Sang! Men den allerhøieste Magt deroppe vaager over Sandhed og Ret! Syng I Børn ud om Norge. Thi paa Eder skal Landets Fremtid bygges!“

Koret faldt ind, og sidste Vers af Sangen steg i Aftenstilheden:

Konge!
Du hvem vi Troskab har svoret,
fold Du kun Banneret ud!
Konge!
Aldrig har Normannaordet
sveget sin Drot og sin Gud!
For dine Krav
Livet vi gav,
Norge vor Vugge vor Grav!

TOLVTE KAPITEL

Kongens Audientsværelse i Palæet var festligt oplyst. Rundt det grønne Bord sad de fremmede Magters Gesandter, Grev Orlow og Sir John Foster tilvenstre nærmest Kongen, efter dem Major v. Steigentesch og Major v. Martens. Bag Kongens Stol tilhøire stod Sorenskriver Christie, til venstre Overhofmarschalk Haxthausen.

Det er Grev Orlow, som taler. Han har reist sig

og staar der, elegant og imponerende i den pragtfulde Uniform med de mange Ordener.

„Saa maa jeg da erklære for Eders Naade," siger han med myndig Røst, „at de allierede Magter som Garanter for Kielertraktaten forlanger dennes Opfyldelse uden Ophold og i hele dens Udstrækning. Hvad dette Folks Skjæbne vil blive, hvis det modsætter sig og appellerer til Vaabnene, er visseligen ingen Tvivl underkastet. Norge vil blive en Provins under det Land, med hvilket det kunde have indgaaet en lykkelig Forening under Bibeholdelse af al rimelig Frihed og Selvstændighed.

Det er af Hensyn til Eders Naade og det norske Folks Lykke, Magterne har valgt Underhandlingernes lempelige Vei; det beror paa Eders Naade selv, hvorvidt Lempfældigheden skal fortsættes eller ombyttes med strengere Represalier."

Han satte sig.

Kongen sad et lidet Øieblik taus; der kjæmped stærke Følelser i hans Ansigt. Saa lagde han begge Haandflader fast paa Bordet og saa lige ind i Grev Orlows Ansigt.

„Efter de Erklæringer, som De, Herr Greve, paa de samlede Stormagters Vegne har afgivet," sagde han med kongelig Værdighed — „synes det, som om Vi maatte opgive ethvert Haab om vort Folks Freise. Men vi stoler paa, at Gud ikke vil forlade vor retfærdige Sag." Han saa sig om mellem Gesandterne.

„Vi tilstaar det," fortsatte han, næsten heftig — „Vi

havde regnet paa Stormagternes Retfærdighedsfølelse! Vi havde haabet, at de samme ædle Grundsætninger, som har ildnet dem til andre europæiske Folkeslags Befrielse, ogsaa vilde lede deres Fremgangsmaade mod det norske Folk, at de Magter, som har gjengivet Tyskland og Spanien Friheden, ikke paa samme Tid vilde skride til en Undertrykkelse af det norske Folk, hvis Troskab mod indgaaede Forpligtelser er al Verden bekjendt, som ikke har gjort nogen noget ondt og som kun ønsker at leve i Ro og Fred mellem sine Fjelde. Vi ser med Sorg og Smerte, at vi har taget feil; men vi har handlet ud af vort Hjertes Overbevisning, efter de bedste Grundsætninger, og vi agter at leve og dø saaledes."

Grev Orlow følte sig greben af Kongens Ord.

„Eders Naade," sagde han. „Der har visselig ingen tænkt at undertrykke det norske Folk!"

„Ingen, Eders Naade," sagde Sir John Foster. Han reiste sig halvt, men satte sig atter.

„Det er kun Foreningen med Sverige, som kræves," fortsatte Orlow.

„Aftalerne maa opfyldes, Eders Naade," sekunderede Baron v. Steigentetsch.

v. Martens strøg godkjendende sit Skjæg.

„Iøvrigt vil Magterne respektere Folkets Ønsker," konkluderte Grev Orlow med en høitidelig, indrømmende Bevægelse.

Kongen tog Tag i Bordpladen med begge Hænder. Hans blaa Øine brandt.

„Men Folket *ønsker ikke* en saadan Forening," sagde han stærkt. „Aarhundreders Krige har gjort disse Nationer fremmede for hinanden; i Aarhundreder har dette Folk baaret en Forenings Byrder, indtil Skjæbnen løste det fra dets Ed —! *Det er Uafhængigheden, sin urgamle Frihed, det norske Folk kræver i al Retfærdigheds og al Folkerets Navn!*"

Der blev ganske stille.

Da reiste Baron v. Steigentetsch sig.

„Europa kjender ikke noget norsk Folk, Eders Naade," sagde han fornemt isnende.

Kong Kristian Frederik reiste sig i den heftigste Bevægelse.

„Da kjender *Vi* det, Gud ske Tak derfor!" sagde han stolt. „Og Vi ved" — hans Øine flammed — „Vi ved, at før vil det falde til sidste Mand, — før skal dette herlige Land ligge øde, dets fattige Hjem brændte, dets Kvinder og Børn ihjælhungrede, før det vil opgive sin Selvbestemmelsesret!"

Hans Ord klang som Øxehugg gjennem Salen. Christie stod henreven og betragted ham med løfted Hoved og tindrende Blik. Alle var grebne.

Da tog efter nogen Stilhed og efterat Kongen havde sat sig, Grev Orlow atter Ordet, denne Gang med dæmpet Stemme.

„Jeg kan ikke andet end beundre Deres Naades Følelser," sagde han greben, „skjønt jeg maa beklage det Resultat, hvortil de fører."

Kongen talte atter, nu i stor Ro og Værdighed.

„Mine Herrer Gesandter," sagde han. „Bitter Skuffelse har vort Møde idag bragt Os —; I, hvis Kald skulde være at øve den høieste Retfærdighed mellem Folkene! Men bitrest har Englands Holdning skuffet os — dette Land, hvis fribaarne Folk gjennem udstrakt Handelsforbindelse og fælles Civilisation fra gammel Tid har været knyttet til det norske Folk som Forbillede i Venskab og Forstaaelse!"

Nu reiste Sir John Foster sig.

„Eders Naade," sagde han. „Jeg tror ikke at overskride min Competence eller krænke den diplomatiske Diskretion ved at udtale, at den engelske Nations Sympathi er paa det norske Folks Side. Men Norges Forening med Sverige er Slutstenen paa det store Fredsverk, som Magterne med saa store Opofrelser har gjennemført; den engelske Regjering har givet sit Ord, og det vil den aldrig bryde!

„Hans keiserlige russiske Majestæt er i samme Kasus, Eders Naade," lagde Orlow ind.

Kongen saa sig om.

„Det har — oprigtig talt — ogsaa undret os," sagde han, „at Hans russiske Majestæt ivrer saa varmt for Kielertraktatens Gjennemførelse og for at give Sverige et Supremati i Norden under et fransk Dynasti, som ved given Leilighed kan komme til at staa Ruslands Interesser i Veien, medens to frie Folk paa den skandinaviske Halvø vil garantere den politiske Ballance!"

Grev Orlow veksled forlegent Blik med Sir John Foster.

„Hans russiske Majestæt har givet sit Æresord baade til de allierede Magter og til Prinsen af Ponte-Corvo — det bliver Hans Majestæt en Honneursag at drive Foreningen igjennem," sagde han koldt.

„En Honneursag, Eders Naade," sekunderte Martens og strøg sit Skjæg.

Kongen for op.

„Og for *Honneurens* Skyld ofrer Europas Souveræner et helt Folk," udbrød han harmfuld.

Baron v. Steigentetsch saa forundret paa Kongen.

„Folket!" udbrød han. „Folket har intet at sige i Souverænernes Raad, Eders Naade! Det vilde være at vende op og ned paa Verden."

Kongen vendte sig oprørt mod den østerrigske Gesandt.

„Herr Baron v. Steigentetsch," sagde han. „Efter de Ord, De der lod falde, kan jeg trygt sige: I er af en anden Aand end Vi! Og som vi her mødes, mine Herrer, da fornemmer jeg, at i os mødes to Tider og to saa grundforskjellige Statsanskuelser, at en af dem maa gaa tilgrunde." Han stirred hen for sig. „Jeg kom til dette Land," fortsatte han dæmpet — „med den samme Overbevisning om Kongemagtens Guddommelighed som den, der nu dikterer Magternes Optræden; jeg formastede mig endog til at ville frelse dette Land fra Anarkiet gjennem Enevældets Usurpation; men mit Samvær med dette Folk i dets Lidelse og dets Standhaftighed har ændret min Opfatning og forvandlet mit Sind!"

Han reiste sig i voldsom Bevægelse.

„Og som jeg staar her i dette Øieblik, et frit Folks frivilligt udkaarede Konge, vil jeg heller ofre mit Liv end med et eneste Ord krænke Folkets Suverænitet eller svige dets Tillid. Af Norges frie Rigsforsamling har jeg modtaget Kronen; for den er jeg ansvarlig og kun for den!“

Orlow, som i stor Bevægelse havde fulgt Kongens Ord, reiste sig.

„Saa nedlæg da Kronen i Rigsforsamlingens Hænder, og forlad Landet,“ sagde han, „saa sandt De ikke vil bære Ansvaret for dets Tilintetgjørelse! — der gives ingen anden Udvei!“

Kongen traadte et Skridt tilbage, ligblek. Han saa mod Christie som efter Hjælp i yderst Nød, men mødte kun et uigjennemtrængeligt, klippefast Ansigt, hvis Øine stirred fjernt forbi.

Da vendte Blodet langsomt tilbage i Kongens Ansigt.

„Nuvel,“ sagde han anstrængt og stirred som forklaret hen for sig.

„For dette elskede Folks Ansigt, som jeg i Aanden ser: Naar Rigsdagens Suverænitet erkjendes, da skal ikke min Person staa hindrende iveien for en fredelig Overenskomst!“

Der faldt Dødsens Stilhed.

„Nuvel!“ Han drog Aanden dybt. „Jeg erklærer mig altsaa villig til at sammenkalde Rigsforsamlingen

og stille min Krone til Folkets Disposition. Maatte Gud se min Lidelse og mit Hjertes rene Hensigt!“

Der faldt atter Dødens Stilhed. Gesandterne veksled Blik; Christies Øine fik en betagen Glans; Haxthausen saa ned for sig, tilintetgjort.

Kongen fortsatte med lav Røst:

„Men dertil udkræves en Vaabenstilstand paa flere Maaneder, fri Skibsfart og Proviantering som i Fredstid!“

Grev Orlow veksled Blik med de øvrige.

„Hvilke Garantier stiller Eders Naade?“ spurgte han endelig.

„Hvad forlanger de allierede Magter?“ Kongen saa spændt paa Orlow.

„De norske Fæstningers Besættelse med svenske Tropper, Eders Naade,“ svared Orlow uden at ændre en Mine.

„Aldrig i Evighed!“ raabte Kongen og reiste sig i den heftigste Bevægelse.

„Det vilde være det feigeste Forræderi! Det strider mod den Grundlov, jeg har besvoret! Det vilde være at udlevere det norske Folk! Aldrig i Evighed!“

Han stod der skjøn med flammende Øine. Og Christie traadte uvilkaarligt et Skridt frem.

Orlow og de øvrige Gesandter reiste sig.

„Da er al videre Forhandling ørkesløs,“ sagde han koldt.

Baron v. Steigentetsch traadte et Skridt frem og drog et Dokument frem af sin Brystlomme.

„Jeg tillader mig at overrække Eders Naade Hans Danske Majestæts Ultimatum,“ sagde han dæmpet. — „Deraf vil Eders Naade erfare Følgerne af ikke at adlyde!“

Kongen værdigede ikke Dokumentet et Blik.

„Vi ved meget godt,“ sagde han stolt, „at Hans Majestæt kan gjøre os arveløs og at et Ord fra ham er nok til at bryde ethvert Baand imellem os; Vor Søn faar da træde i Vort Sted som Arving til den danske Krone; Vor egen Skjæbne er knyttet til Norge; Vi vil staa og falde med dets Lykke og Selvstændighed!“

„Eders Naade,“ svared v. Steigentetsch — „Arveløsheden vilde ogsaa ramme Eders Naades Søn!“

Han saa koldt paa Kongen.

„Vor Søn!“ Kong Kristian Fredrik traadte et Skridt tilbage og knytted sin Haand. „Det vilde være uhørt! Det vilde være Topmaalet paa al Uretfærdighed!“ Hans Stemme skalv.

„Det vilde være en retfærdig Handling, Eders Naade,“ svared v. Steigentetsch. „Og den vil finde Sted! Aldrig har jeg seet min Herre Keiseren mere opbragt end over denne Nordmændenes ulovlige Modstand!“

Han lagde sin Haand paa Bordet, men retted sig straks; thi som et Slag af en Løves Klo faldt Sorenskriver Christies Udraab:

„Herr Baron v. Steigentetsch!“ Præsidenten fra syttende Mai stod foran ham med flammende Øine og den tætte Gestalt som støbt i Staal. Kongen havde fattet sig og slog ud med sin Haand.

„Fremtiden skal dømme mellem os," sagde han. „Vi ser, at det er Sveriges og Stormagternes Vilje at tilintetgjøre Folkefriheden — nuvel! Vi vil kjæmpe Kampen for de undertrykte Nationer tilende! Verden skal blive Vidne til et Sørgespil, som engang skal sætte en Skamplet paa de store Nationers Vaabenskjold!"

Kongen vendte sig mod Christie.

Da talte Sir John Foster paany.

„Jeg gjentager, Eders Naade," sagde han — „at det ikke er Englands Mening at undertrykke Norge; men det Exempel, Norge nu giver, kan Magterne ikke godkjende —; det kunde blive farligt —"

„For hvem?" spurgte Kongen hvasst.

„For Folkene selv," svared den engelske Gesandt.

„For Folkenes Undertrykkere," raabte Kongen — „og kun for dem!"

Sir John Foster bukked.

„Well," sagde han. „Saa er vor Mission tilende. Vi skal ikke undlade at meddele Hans svenske Majestæt Eders Naades Forslag til Vaabenstilstand; men ieg nærer intet Haab om Antagelse uden paa den idag nævnte Betingelse!"

„Den er uantagelig," brød Kongen af.

„Well," svared Foster. „Saa har de allierede Magter da intet andet tilovers end at stille de fornødne Tropper og Skibe til Sverigs Disposition. Enkelthederne vil Eders Naade sikkerlig tidsnok erfare."

Han bukked.

Major v. Steigentetsch gik Kongen nærmere.

„Det turde kanske være oppurtunt at meddele Eders Naade,“ sagde han stille — „at General Benningsen med en Armé paa 45,000 Mand er beordret til at rykke ind i Holstein, at et russisk Korps er destineret for at gjøre Landgang i Norge og at Keiseren har beordret sine Krigsskibe til Nordsjøen for i Forening med den engelske Eskadre at forstærke Blokaden af de norske Havne!“

Kongen blekned.

„Er dette sandt, Grev Orlow?“ spurgte han ophidset. „Og kan England indvilge i en saadan Uretfærdighed?“

„Eders Naade,“ svared Grev Orlow. „Jeg har ingen Bemyndigelse til hverken at bekræfte eller at benegte Herr Baron v. Steigentetschs Udsagn; jeg maa kun beklage Eders Naades Bestemmelse og dens ulykkelige Følger baade for det norske Folk og Eders Naades Person!“

Kongen løfted sit Hoved og saa paa Grev Orlow, bydende.

„Herr Greve,“ sagde han. „Nu, da Vi forsvarer den bedste Sag i Verden i Spidsen for et tappert Folk, som kjender Frihedens og Uafhængighedens Værd, ønsker Vi ingen Beklagelse og venter ingen skjønnere Skjæbne. Gud og Efterverdenen skal dømme mellem os!“

Grev Orlow bøied sig ærbødig.

„Eders Naade! Jeg har den Ære at anbefale mig!“ sagde han ceremonielt.

De øvrige Gesandter hilste som han.

„Deres Naade!“

Kongen slog ud med sin Haand.

„Vi beder Dem, mine Herrer,“ sagde han i Hoftone, „modtage Forsikringen om vor særdeles Velvillie og frembære Vor respektfulde Hilsen til de allierede Magters høie Suveræner og Regjeringer! Herr Overhofmarschalk, behag at ledsage De Herr. Gesandter!“

Der hilstes atter, ceremonielt — Gesandterne forlod Salen, fulgt af Overhofmarschalken.

Kongen havde, mens Gesandterne forlod Rummet staaet og stirret efter dem. Nu sank han sammen ved Bordet med Hovedet i sine Hænder. Christie stod urokkelig som før.

Endelig løfted Kongen langsomt sit Hoved, tog den danske Konges Brev og læste det. Pludselig reiste han sig i Vrede og slængte Brevet paa Bordet.

„Dømme mig efter Kongeloven,“ udbrød han. „Gjøre mig og min Slægt arveløs, fordi jeg ikke som en Usling vil forraade det norske Folk! Saadant Brev er intet Svar værd! Jeg vil heller tjene som Privatmand i Amerika end som svensk Undersaat i Danmark! Lad ham dømme mig! Lad dem alle dømme mig!“

Han gik i heftig Bevægelse frem og tilbage foran Christie. Pludselig vendte han sig mod denne, slog begge Hænder for Øinene og udbrød:

„Aa Christie! Hvad skal vi gjøre? Alt dette er forfærdeligt!“

„Vor Pligt, Deres Majestæt,“ svared Christie, stærkt.

„Men hvad *er* vor Pligt?“ Kongens Ansigt udtrykte Angest. „Kanske er jeg ikke en Konge for dette Folk! Kanske fører jeg det kun i Ulykke!“

Han stod sorgfuld.

„I er dette Lands valgte og svorne Konge,“ svared Christie fast.

„Det ved jeg.“ Kongen stod med foldede Hænder. „Men alle staar os imod, selv England!“

Christie saa hen for sig.

„Jeg stod bag Deres Majestæts Stol under Audientsen,“ sagde han.

Kongen nikked.

„Jeg følte Dem!“

„Der siges, jeg kan den Kunst at læse i Ansigter,“ fortsatte Christie.

Kongen lagde heftig sin Haand paa hans Arm. „Hvad læste De i mit?“ spurgte han, angst i Røsten.

„Jeg saa kun Deres Majestæts Ansigt en eneste Gang,“ svared Christie — „det var det skjønneste, jeg har seet! — Men jeg stod hele Tiden Ansigt til Ansigt med Gesandterne!“

„Og De læste?“ Kongen stirred paa ham.

„Jeg læste?“ svared Christie — „at stod det til disse Mænd, — da var Norges Uafhængighed imorgen garanteret!“

Kongen vred sine Hænder.

„Men det staar jo ikke til dem!“ udbrød han. „Magterne vil vor Tilintetgjørelse!“

Christie saa skarpt frem for sig.

„England maa atter forsøges," sagde han.

„Ankers Mission er jo mislykket," hvisked Kristian Frederik.

„Saa faar den gjøres om!" Christie saa trygg paa Kongen.

„Vi har jo de allierede Magters sidste Ord," svared denne, trøstesløs. „Krigen er forhaanden! — Hvem der?"

En Tjener bragte et Brev.

„Brevskab til Herr Sorenskriver Christie," sagde han.

„Fra hvem?" spurgte Kongen.

„Et svensk Brevskab, Deres Majestæt," svared Tjeneren. „Herr Overhofmarschalken modtog det gjennem en af de fremmede Gesandter!" Han bragte Christie Brevet og gik.

Kongen stirred i Angst paa Brevet.

„Det er det sidste Bud," hvisked han. „De oversvømmer vort Land! De tramper det øde!"

Christie rev langsomt en Strimmel af Brevet og lod den falde.

„Norge er et Klippeland, Deres Majestæt," svared han.

Kongen tog slagen et Skridt tilbage.

„De river Brevet itu!" ropte han.

Christie fortsatte i urokkelig Ro:

„Hver Fiendes Fod knuser kun lidt Sten til Muld for Fremtids Vekst! Klippen selv rokker de ikke!"

„De læser ikke et Ord!" Kongen stod forbauset.

Christie lod de sidste Stumper af Brevet falde.

„England skal og maa vindes!“ sagde han fast.

Kongen gik lige hen.

„Da maa *De* reise,“ udbrød han, „De og ingen Anden! Den farlige Færd!“

Christie bukked.

„Som Deres Majestæt befaler,“ svared han.

Kongen rakte ham sin Haand.

„Gud lønne Deres Troskab,“ udbrød han bevæget. „Men Landet? Kan det undvære Dem?“

„Præsidentstolen bliver staaende,“ svared Christie med et lunt Smil.

„Men, om Deres Mission mislykkes?“ Kongens Ansigt fik et bekymret Udtryk.

Christie saa paa Kongen, stolt og trygg.

„Kommer Tid, kommer Raad; — kommer Nød, kommer Mænd,“ svared han.

„Men alligevel —“ Kongens Ansigt bar Præg af Pine. „Blokaden, Hungersnøden, Hærens Invasion! Det hele Europas Magt imod os! Hvad har vi saa tilbage?“

Christies Ansigt blev blekt af Bevægelse.

„Folkefortvivlelsen, Deres Majestæt,“ svared han flammende — „Og Ham!“ han pegte op — „De mishandlede Folks store Hærfører!“

Kongen drog Aanden dybt.

„Hvad skal saa jeg gjøre, mens De er borte?“ spurgte han, vekt.

„Holde Stand!“ Christie saa skarpt paa ham. „Vente — og ikke vige!“

„Men om Carl Johan trykker paa!“ Kongen vented spændt paa Svaret.

„Saa gaa til Krigen, Deres Majestæt, om det er nødvendigt!“ svared Christie i stor Magt.

„Farvel.“ Han rakte Kongen sin Haand. Saa gik han hurtig til Døren og ud.

Kong Kristian Frederik blev staaende længe og se efter ham. Hans Ansigt tog stor Styrke. Han gik hurtig et Par Gange frem og tilbage i Salen; saa tog han resolut Bordklokken og ringte ivrig.

En Lakei traadte ind.

„Portene skal aabnes for Folket,“ bød Kongen med en energisk Haandbevægelse og uden at se paa Lakaien.

„Gesandterne er endnu ikke afreist, Deres Majestæt,“ svared Lakeien med en ærbødig Hilsen.

Kongen saa paa ham med Herskerens Blik.

„Det siger intet,“ svared han. „Lad Folket faa Adgang!“

Lakeien hilste.

„Som Deres Majestæt befaler!“ Han forlod hurtig Salen.

„Jeg vil kjende det tæt omkring mig!“ mumled Kongen hen for sig og begyndte atter sin rastløse Vandring. Omsider standsed han. Hans Øine havde stor Glans; hans Hoved var løftet og høire Haand uvilkaarlig knyttet.

Da gled Døren tilhøire sagte op. Det var Ragnhild.

Hun gik hen mod Kongen, som heftig tog hende ind til sig.

„Saa længe, siden jeg saa dig,“ sagde hun stilt.

Kongen strøg hendes Haar.

„Du var jo hos mig hele Tiden!“ hvisked han.

Hun saa op paa ham og drog Aanden dybt.

„Jeg tænkte paa Dig,“ svared hun bævende.

Kongen strøg fremdeles hendes gyldne Haar.

„Jeg saa dit Ansigt, dit og Folkets,“ sagde han usigeligt mildt. „Det hjalp mig over.“

Ragnhilds Ansigt tog Forandring.

„Jeg er saa glad,“ hvisked hun; hun famled efter hans Haand og fandt den.

Kongen saa greben paa hende.

„Og nu er det skeet,“ sagde han.

„Hvad har Du gjort?“ Hun saa spørgende, næsten angst paa ham.

Han drog hende tæt ind til sig.

„Nu er jeg afklædt al falsk Herlighed,“ sagde han „Nu er jeg enkel som Folket og Du!“

Rødmen skød som Lysning op i Ragnhilds unge Ansigt.

„Saa faar jeg være hos dig!“ hvisked hun næsten uhørligt; hun tog fastere Tag i hans Haand.

Kongen stod og saa fjernt hen over hende.

„Hele Verden har erklæret os Krig,“ sagde han. „Nu gaar jeg for at møde dem!“

Der faldt stort Alvor over de dybblaa Pigeøine. Hun saa lige ind i hans.

„Det maa Du! Du er jo Kongen!“ sagde hun med lav Stemme.

„Og om jeg nu ikke kommer igjen? Om jeg falder derude?“ Han havde begge hendes Hænder.

Ragnhild fôr ligesom sammen, men retted sig straks.

„Det fik saa ske,“ svared hun. „Du er jo Kongen!“

„Elskede!“ Han tog hende bevæget ind til sig og kyssed hende paa Panden. Slig stod han lidt og saa paa hende. Der steg en stor Erindring fra deres første Møde — nu var det blevet Virkelighed.

„Kongekvadet!“ bad han. „Sig det for mig!“

Taarer vilde frem i Ragnhilds Øjne.

„Jeg kan ikke nu!“ hvisked hun.

Kongens Røst var brudt.

„Det er mig fast som Guds Ord,“ hvisked han tilbage — „netop nu!“

Ragnhild stod hos ham taus. Hun vred sine Hænder som i Kval og stirred fjernt hen; saa stevjed hun med lav Røst og under voksende Bevægelse:

„Kong Haagen han sitter i Kongegard sin;
tri Hundred ham ganger til Handi.
Da stiger ein Smaasvein før Konungen ind:
„Paa Hovardahøgd ser eg Bauna ho brinn,
og Fienden er komen te Landi!

Kong Haagen han kjøyrde si Verje ti Golv;
han akslad paa hoggande Stundi;
ham føljde af Hærmænd tri Hundred og tolv;
før Maanen han bleiknad dei Fienden kvolv;
men Konungen føll der i Lundi!

Kong Haagen han svev paa den myrkjnande Vold;
ikring honom høyrdes ey Ordi;
for fram reid dei Konger fraa Æva og Old;
dei lyfte den Herre høgt paa sit Skjold —
saa reid dei Kong Haagen te Jordi!

Hun stod betagen af Stevjingen, med Taarer i Øjnene og stirred hen. Begge hendes Hænder klamred sig om Kongens.

Men Kong Kristian Frederik hvisked, mens han stod og stirred hen over hende:

„Maa ogsaa jeg blive værdig dertil!“ Saa slap han hende; thi ude fra Portene steg stor Larm. Det var Folket, som strømmed ind og fyldte Palæets Have. Han lytted betagen.

„*Mit* Folk!“ hvisked han.

Hun saa op paa ham trygg.

„Du kan da skjønne, de kommer hver evige én!“ sagde hun.

Kongen ringte. En Lakei kom ind.

„Slaa Vinduerne op!“ bød Hans Majestæt. „Lad saa Hoffet kalde!“

„Ja Deres Majestæt!“ Lakeien ilede ud for at udføre Kongens Befaling.

En kort Stund efter stod Kongen paa Forhøiningen ved Altanen og Ragnhild ved Forhøiningens Fod, blek. Hoffet strømmed ind. Noblessen mønstred undrende den unge Pige.

Men Kongen steg frem til det aabnede Vindu og talte ud til Folket.

„Nordmænd,“ ropte han med seirende Røst. „Stunden til at seire eller dø er kommen!

De store Magters Gesandter har jeg idag modtaget — og sagt Farvel! Jeg ventede i dem at finde en Støtte for Norges Sag; — de hilste mig med at kræve svensk Overherredømme over det norske Folk!“

Der steg Larm derude fra.

„Jeg tilbød dem en Vaabenstilstand til fredelig Underhandling; — de svared med at forlange, at jeg skulde svige det norske Folk, forlade Thronen og lade Landets Fæstninger besætte af svenske Tropper!“

Larmen derude steg til Gny.

Lige saa visst, som jeg ikke vilde nøle med at nedlægge min Krone i Folkets Haand, hvis det krævedes for dets Lykke, lige saa visst er jeg beredt paa at ofre mit Liv for dets Uafhængighed og Frihed!

Jeg gaar nu til Grænsen i Spidsen for det norske Folk! Ønsker Sverig Krigen, skal det faa den. Det skal finde os beredt!“

Larmen steg til Storm derude. Hurraraab fulgte.

„Leve Kong Kristian Frederik! Leve Norges Konge!“ steg det fra Tusend Struber, og under den brusende Larm af Folkejubelen derude og Hoffets beundrende Haandklap derinde trak Kong Kristian Frederik sig tilbage. Folkefesten fortsattes til langt paa Nat, og fra den store Sal klang Lanciersens Toner ustanselig, mens unge Kvinder i elegante Dragter bøied sig og snoed sig mellem fornemme Kavalerer — alt under Hoffets og Naadens Sol.

Men derinde i det dunkle Privatkabinet sad Kongen sammen med et Par af Landets alvorlige Mænd og talte videre om det, som vilde komme.

TRETTENDE KAPITEL.

Oberst Hegermann stod i sit Telt ved Langenes Bro. Han bøied sig over sine Karter og retted sig atter. Skydningen i Skansen havde netop aftaget. Af og til sused en Kugle henover og slog an mod Murverk eller knased et Træ; Vagt patruljerte udenfor langs Glommenstranden.

Oberst Hegermann lytted efter Kanonaden og satte sig. Han blystred saa smaat og satte Mærker paa Kartet; mumled af og til for sig selv.

— — Lieutnant Hauch kom hurtig ind i Teltet, tilstænket af Krudtrøg og med forreven Uniform. Hans Ansigt er begeistret; Øinene lyner af Kampglæde. Han ser sig flygtig om og gaar lige frem foran Obersten, som ser op.

„Nu Hauch! Er Fienden snart expederet?“ spørger Obersten.

Hauch gør Honnør.

„Paa det nærmeste, Herr Oberst,“ svarer han. „Han attaquerer kanske endnu en Gang; men saa har han vel snart nok.“

Oberst Hegermann reiste sig.

„Pinedød! Svar ham skarpt Herr Lieutnant,“ sagde han og strøg sin Hage med Haanden.

„Skal ske, Herr Oberst!“ Hauch hilste og stod ventende.

Oberst Hegermann saa paa ham fra Siden, mens han rullede Karterne sammen.

„Mandskaberne?“ spurgte han.

„Fanden saa hidsige, Herr Oberst,“ svared Hauch. „De har ventet længe nok!“

Oberst Hegermann snudde sig.

„Ja det skal Vorherre vide,“ svared han. Han gik et Slag mod Teltaabningen.

„Jeg forstaar mig ikke paa hans Majestæt,“ sagde han dæmpet. „Ved Rakkestad kunde der blevet en ordentlig Affære — og slig som han taler til Soldaterne! Ja tale kan han!“

Han slog Kartet i Teltbordet.

Hauch taug lidt. Saa sagde han dæmpet og med et besynderligt Smil.

„Man siger, Hans Majestæt taaler ikke at se Blod!“

Oberst Hegerman lo.

„En Konge! Nei. Jeg tror hellere“ — han pegte sig paa Panden — „det begynder at gaa rundt herinde. Aa, havde vi Augustenborgeren!“ Begge Officerer tog uvilkaarlig til sin Hat.

„Men at General Staffeldt ogsaa har tabt Hovedet og lader sig bruge,“ fortsatte Hegermann — „det fatter jeg ikke!“

Han snudde sig.

„*Han* har da Hjertet paa rette Sted!“ Han saa spørgende paa Hauch.

Lieutnant Hauch smilte.

„Staffeldt ved hverken ud eller ind mellem alle disse Ordre og Kontraordre,“ sagde han spydig. — „Her tales saa meget rart. Om Underhandling og sligt!“

Oberst Hegermann saa kvasst paa Lieutnanten. „Underhandling?" Han saa ud som en Kniv.

Hauch smilte igjen.

„Christie skal være kommen med Bud fra England, at der er ingen Hjælp at vente," fortsatte han.

Hegermann retted sig.

„Er Christie?" spurgte han braat.

„Han kom igaar til Hovedkvarteret," svared Hauch.

Der var længe stilt.

Hegermann stod og saa ned.

„Ja det er det samme, Hauch," sagde han endelig. Vi maa slaas! Kommer han igjen, og det gør han vel, saa gør Slut, Hrr. Lieutnant. Og saa forfølger vi. To Bataljoner af Valders Skarpskyttere skal holde sig parat!"

Hauch hilste.

„Ja vel Herr Oberst," sagde han og gik hurtig ud.

Oberst Hegermann stod en Stund og stirred.

„Underhandling! Fy for Fanden!" Han saa ud, som han havde svælget en Agurk. Saa gik han hurtig ud af Teltet. Han stirred over mod Skansen, hvor nu kun enkelte Skud faldt, og gik saa langs Flodbredden, plystrende. Tog sig en Skraa og stansed ved Vagten, som hilste. Saa over Floden, hvor det hørtes Rop og Bandskap og Hammerslag fra en Smedju, mens Gnister føg og lyste op.

Han vendte sig mod Vagten.

„Hvem Fanden er det, som roper derovre?" spurgte han.

Vagten gjorde Honnør.

„Det er bare Smeden, Herr Oberst,“ sagde han, — „som bander, fordi han ikke faar være med aa skyte paa Svensken!“

„Hm!“ — Oberst Hegermann spytted. Han stod med Armene overkors paa Brystet og saa paa Vagten, som var blek med et besynderlig magert Udtryk i sit Ansigt.

„Du er blek! Er Du rædd?“ spurgte han.

Vagten gjorde Honnør.

„Nei Herr Oberst,“ svared han.

Oberst Hegermann saa paa ham.

„Jo gu' er Du rædd“ sagde han, morsk.

Vagten rysted energisk paa Hovedet.

„Nei Herr Oberst,“ gjentog han. „Nei Fa'en gale mig Herr Oberst!“ Han retted sig.

Obersten mønstred ham beroliget.

„Ja noget er Du — det er klart“ sagde han.

Vagten saa frem og stod i giv Agt.

„Svulten Herr Oberst,“ svared han kort. „Har ikke smagt Mad paa to Daer!“

Oberst Hegermann grynted.

„Hm!“ sagde han. „Det var en anden Sag!“

Han tog sin Feltflaske, fandt en Kavring frem af Tasken, rakte ham den, skjænked og rakte ham Bægeret. „Det er godt!“ Han klapped ham paa Skulderen. En Kugle sang forbi; han saa op og blystred; saa stod han ventende.

Feltvagten drakk. Smilte og strø af. Rakte saa Obersten Flasken.

„Ja, det er godt Herr Oberst," sagde han. Saa hugg han Tænderne i Kavringen.

Oberst Hegermann stryger af og drikker. Stikker Flasken i Brystlommen og staar og mønstrer Vagten, som æder.

Han ser paa den lasede Uniform; han ser ned paa de bare Fødder, som blaaner i Høstsølen.

„Har Du ikke Sko?" spørger han.

Vagten svælger.

„Ikke idag, Hrr. Oberst," svarer han.

„Hvad Fanden!" udbrød Obersten hvasst. „Hvorfor har Du ikke Sko?"

Vagten har svælget.

„Nummer sytten, Kameraten min har dem, Herr Oberst," svared han.

„Hvor er han?" Oberstens Næse blev større.

Vagten gjorde Tegn med Hodet mod Skansen.

„Han er med idag han, Herr Oberst," svared han.

Oberst Hegermann grynted betagen.

„Hm," sagde han. „Og saa skulde ikke vi slaas!" Det kom som i Sinne.

„Jo bætterdø Herr Oberst," svared Vagten.

„Ja bætterdø' fjorten!" sekunderte Hegermann. „Hvem Fanden er det nu, som roper derovre igjen!"

Vagten smilte.

„Aa det er bare Smeden det, Herr Oberst, som bander, fordi han ikke faar være med og skyte paa Svensken," sagde han.

Da smaldt det fra Skansen, et dundrende Lag. Vagten stirred.

Oberst Hegermann gik mod Teltet. „Nu attaquerer han igjen! Død og Pine!“ Han blev staaende under Skydningen. Der faldt en ny Salve.

„Hauch svarer!“ udbrød han. „Det gaar hvasst til!“

Kugler suste. Hegermann saa efter dem. Han stod med korslagte Arme og blystred.

Medét kom en Officer hurtig fra Skansen og frem til Teltet. Det var Lieutnant Ramm.

„Er der noget, Herr Lieutnant?“ spurgte Hegermann barsk.

„Hauch faldt, Herr Oberst,“ svared Ramm og gjorde Honnør.

Oberst Hegermann strøg sig over Ansigtet og stod taus.

„Hm! Saa?“ sagde han. Saa vendte han sig mod Ramm.

„De overtager Batteriet, Herr Lieutnant,“ bød han. „Men kvasst!“

„Ja vel Herr Oberst!“ Lieutnant Ramm snudde og sprang.

Oberst Hegermann stod lidt, strøg sig paany over Ansigtet og vendte sig mod Vagten.

„Hvem Fanden er det nu igjen, som roper der borte?“ skrek han, sint.

„Det er bare Smeden det, Herr Oberst,“ svared Vagten — „som bander, fordi han ikke faar være med aa skyte paa Svensken!“

Oberst Hegermann strøg sig om Hagen.

„Aa, det er naa ikke bare Moro heller," mumled han.

Der faldt en Salve.

„Der skyder Ramm," fortsatte han. „Det er nu ikke bare Moro heller. Nu gjør de vel snart slut."

Da klang Horn over Broen og klaprende Hestesko. Hegermann stirred.

„Hvem kommer der?" udbrød han. „Hans Majestæt selv! Hvad i hede Helvede —!" Han strammed sig op. Vagten gjorde ligesaa.

Der blev ropt i Gevær. Kong Kristian Frederik og hans Følge red over Broen, steg af ved Brohovedet og kom frem til Teltet.

Vagten præsenterte.

„Deres Majestæt! Her!" udbrød Hegermann med Haand paa Hat. „Vi er midt i Affære Deres Majestæt!"

Kongen kom frem til Teltet. Han var ligblek og udvaaget. Hans Gang var vaklende, hans Blik usikkert.

„Hegermann! Hvordan er Stillingen?" spurgte han.

„Fienden er netop slagen, Deres Majestæt."

Kongen støtted sig.

„Det er godt, Hegermann." sagde han. „Det er meget godt. Vi trænger denne Seier!"

„Man har meget at gjenoprette, Deres Majestæt," svared Hegermann. „Havde Deres Majestæt taget Affaire ved Rakkestad efter Major Seierstedts Plan, saa havde vi nu været langt paa Vei med Fienden!"

Kongen slog afværgende ud med sin Arm.

„Umuligt Hegermann," sagde han. „Det uhyre Ansvar kunde jeg ikke tage — ikke som Sagerne nu udvikler sig. Der skydes fremdeles?" Han lytted.

„Det er østre Batteri, Deres Majestæt — Lieutnant Ramm, som sætter Punktum," svared Hegermann.

I samme Øieblik marscherede Soldater forbi mod Skansen.

„Hvad for Folk er der?" spurgte Kongen.

„To Bataljoner af Valders Skarpskyttere Deres Majestæt," svared Hegermann. „Vi maa forfølge Seieren!"

„Aldrig!" skreg Kongen, oprørt. „Er De gal Hegermann? Vil De opofre alle disse smukke Folk?"

„Hvad behager, Deres Majestæt?" spurgte Hegermann studsende.

„Der skal ikke forfølges," bød Kongen i stærk Bevægelse. „Det er min kongelige Ordre!"

Oberst Hegermann stod blek.

„Deres Majestæt," sagde han med dirrende Røst. „Dette er vor første Seier! Tropperne brænder af Mod, og saa skal vi ikke forfølge!"

Kongen stod bydende. „Det er min kongelige Ordre. Jeg skylder kun Gud Regnskab derfor!" sagde han stolt.

„Og Folket Deres Majestæt," svared Oberst Hegermann med ru Røst. Saa ropte han:

„Holdt! Tropperne gjør Holdt i Skansen for videre Ordre!"

Befalingen gjentoges fiernere; man hørte murrende Stemmer. Saa afmarscherte Kompagnierne. Ind fra

Skansen kom i samme Stund et stille Tog. En skudt Officer paa Baare. Honnørvagt ved Siden. De dreied af og ind mod Teltet.

Kongen tog bleknende et Skridt tilbage.

„Hvem bæres der?“ spurgte han.

„Lieutnant Hauch af østre Batteri, Deres Majestæt,“ svared Hegermann mørk. „Han faldt i sidste Attaque!“

Kongen skjulte sit Ansigt i sine Hænder.

„Forfærdeligt!“ hvisked han. „Og alt dette Blod for min Skyld!“

Hegermann pegte mod Teltet; Hauch blev baaren did ind.

„For Frihedens Skyld, Deres Majestæt,“ sagde han.

„Nei, nei — for min!“ hvisked Kongen.

„Konge og Folk — de er ét,“ sagde Hegermann stærkt. „Hver norsk Soldat falder med Glæde for Deres Majestæt. Hold kun frem!“

Kongen saa sig forvildet om.

„Dette skal aldrig ske! Og nytter heller ikke til noget!“ sagde han bævende.

Da traadte Oberst Hegermann ham nærmere, ophidset.

„Deres Majestæt,“ sagde han. „Nu har Hæren Mod! Det maa Deres Majestæt ikke slaa ned! Ikke hos nogen! Vi har ikke en eneste Mand for meget!“

Kongen tog sig til Hovedet med begge Hænder.

„Jo én Mand! — Mig!“ udbrød han i den dybeste Fortvivlelse.

Oberst Hegermanns Ansigt skifted Udtryk.

„Deres Majestæt er ikke vel?“ spurgte han og gik nærmere.

Kongen rysted paa sit Hoved. Saa drog han et langt Suk og stirred fjernt frem for sig.

„Havde De leveret alle de Slag som jeg i disse vaagne Nætter Hegermann,“ sagde han, „saa var heller ikke De vel! — Men nu har jeg endelig seiret! Nu har jeg taget min store Beslutning!“

Oberst Hegermann lyste op.

„Saa bring den til Udførelse, Deres Majestæt!“ udbrød han. „Stil dem i Spidsen for Hæren og gaa paa!“

Kongen værged for sig med sin Haand.

„Nei Hegermann,“ ropte han. „Det er en tungere og større Beslutning!“

Oberst Hegermann veg og stod forbauset.

„Hvad mener Deres Majestæt?“ spurgte han. Han veksled Blik med Følget.

Kongen saa ham forbi, ligesom over i noget større.

„Det er bare en eneste Ting, jeg endnu venter paa,“ sagde han — „og saa — saa skal der blive Lykke i Norge!“ Det sidste klang vemodigt hen. Med det samme vakled han bleknende og vilde falde.

„Vagt! Et Sæde for Hans Majestæt!“ bød Hegermann. „Deres Majestæt er saa blek!“ — Han vilde støtte Kongen.

„Nei nei!“ Kongen tog sig heftig sammen. „Jeg skal nok staa. Det gjælder om at holde Stand endnu i nogen Tid — det maa I hjælpe mig med I trofaste Mænd — og siden —“

Oberst Hegermann stod nu lige ved Siden af Kongen, som støtted sig til Teltet.

„Deres Majestæt har vaaget formeget," sagde han — Deres Majestæt maa søge Ro!"

Kongen retted sig møisommelig.

„Ro, Hegermann," svared han og smilte bittert. „Med et helt Folk, som anklager mig, og en hel Verden imod mig! Der er kun en eneste Vei, Selvopofrelsens Vei — saa faar man Ro, Hegermann!"

Oberst Hegermann stod greben.

„Bedre da at *falde* for Norges Sag," sagde han med ru Røst.

Kongen smilte.

„Aah," udbrød han. „Det var den største Lykke! Den som fik Lov til det! Det havde jeg gjort forlængst! Nei Hegermann! Jeg maa nok leve! Endnu er jeg den eneste, som kan redde Norge! Paa min Vis, paa min forsmædelige Vis, Hegermann!"

„Deres Majestæt taler over sig!" udbrød Hegermann, dybt rystet.

„Nei, nei Hegermann," svared Kongen anstrengt. „Tro ikke, at Kongen er gal, — heller ikke, at han er feig! Men det er *min Person,* som staar i Veien for Freden — han retted sig med krampagtig knyttede Hænder — „og jeg skal blive staaende!" skrek han — „indtil de har givet Norge sin Ret! — Da" — han blekned —

Der klang Horn hinsides Broen; Hovslag i Gallop hørtes. Kongens matte Blik lyste op.

„Er der Bud?" spurgte han.

En Rytter sprængte over Broen og sprang af Hesten ved Brohovedet.

„Staffet fra Hovedkvarteret, Deres Majestæt,“ meldte Oberst Hegermann.

Kongen vendte sig heftig.

„Med Brevskaber?“ spurgte han. Ansigtet fik atter Farve.

„Vi faar straks Besked, Deres Majestæt,“ svared Hegermann kort.

I det samme kom Staffetten, en ung Officer ind og hurtig hen til Teltet. Samtidig marscherte Lieutnant Ramm ind fra Skandsen med Mandskaber og gjorde Holdt ved Hovedkvarteret.

„Hr. Oberst,“ sagde han og gjorde Honnør — „Mandskaberne brænder af Utaalmodighed“ — han taug braat; han havde faaet se Kongen.

Kongen vendte sig mod den ankomne Staffet.

„Hvem er Du?“ spurgte han.

Staffetten gjorde Honnør.

„Lieutnant Schleppegrell af Norske Jægerkorps, Deres Majestæt,“ svared han.

„Hvad Bud?“ — Kongen stod spændt.

„Herr Generalstabschefen lader melde“, svared Schleppegrell, „at der er Ilbud fra Oberst Krebs ved Nordarmeen, at han under 5te ds. har slaaet Oberst Gahn i to hidsige Slag ved Lier og Matrand og drevet Fienden tilbage over Grænsen!“

Hele Leiren bød uvilkaarlig ud i Hurra.

Kongen stod, sælsomt greben.

„Det er godt. Det er fortræffeligt!“ udbrød han.

„Videre!“

„Videre meldes gjennem General Arenfeldt, at Halden brænder, tændt af Borgerne!“ svared Schleppegrell.

„Gud i Himmelen!“ hvisked Kongen. „Og General Ohme?“

Schleppegrell slog Haanden i Hatteskyggen.

„Han fyrer, saa Kanonerne staar glødende, Deres Majestæt,“ sagde han.

„Bravo!“ kom det kvasst fra Oberst Hegermann.

Kongen løfted sin Haand.

„Nu kan jeg med Hæder tale Norges Sag,“ udbrød han, lys i Ansigtet. „Men er der intet mere? Ingen Brevskaber?“

„Hrr. Generalstabschefen, Major Sejerstedt beder Deres Majestæt uopholdelig komme til Hovedkvarteret og give Ordre for Slag,“ svared Lieutnant Schleppegrell. „Hele Hæren venter!“

„Aldrig i Evighed!“ ropte Kongen i triumferende Glæde, men Officererne rundt om bestyrtsede tog et uvilkaarligt Skridt tilbage. „Har Du ikke mere?“ ropte han.

„Jo, Deres Majestæt,“ svared Schleppegrell med slagen Røst. „Brevskab fra den svenske Kommissionær Grev Bjørnstjerna! — Det ankom idag!“ Han tog et Brev nølende frem af sin Kjole.

„Hid!“ Kongen næsten rev Brevet fra Staffetten.

Han brød det hurtig og læste. En stor Glæde steg i hans Ansigt.

„Antaget!“ udbrød han. „Hovedpunkterne antagne! Norge jævnbyrdigt med Sverige! Da er alt andet intet!“

Alle stod slagne.

Da traadte Oberst Hegermann frem.

„Giv Tilladelse til Angreb, Deres Majestæt,“ bad han. „Seiren er os viss!“

„Aldrig Hegermann!“ svared Kongen som i Begeistring. „Ikke en eneste Draabe norsk Blod skal flyde mere for min Skyld!“ Han stod anspændt i den høieste Exaltation.

„Retræt Hegermann!“ bød han med flammende Øine — „det er mine kongelige Ordre nu!“

Alle stod tilintetgjort og stirred paa hverandre. Men i Hegermanns Ansigt skjød Blodet voldsomt op.

„Men Skansen, Deres Majestæt!“ skrek han.

„Forlad den!“ Kongen slog heftig ud med sin Haand.

„Men Brohovedet!“ Hegermanns Øjne spruted Ild.

„Demonter det!“ Kongens Aasyn var som Jern.

„Og Kanonerne!“

„Styrt dem i Vandet!“ ropte Kongen af al sin Stemmes Magt.

Da hvidned Oberst Hegermann.

„Er Deres Majestæt gaaet fra Forstanden,“ tordned han; Haanden laa paa Sabelheftet.

Kongen snudde sig braat, saa høi paa ham med et seirende Blik og vendte sig rolig mod Staffetten.

„Lieutnant Schleppegrell,“ bød han i lav, kort Befalingstone. „Meld Hrr. Generalstabschefen, at vi iaften

kommer til Hovedkvarteret; imorgen aabnes de videre Underhandlinger om Unionen med Sverige!"

Schleppegrell gjorde taus Honnør.

Da gik Oberst Hegermann i den dybeste Indignation lige hen og stod foran Kongen.

„Deres Majestæt bringer Deres tro Officerer Døden," sagde han med dirrende Røst.

Kongen løfted sit Hoved.

„I vil jo ofre Eders Liv for Landet!" sagde han.

„Men ikke vor Ære!" Hegermann stod truende.

Alt Blod forlod Kongens Ansigt.

„*Jeg* ofrer min Ære!" ropte han i den voldsomste Ophidselse.

Oberst Hegermann blev kold.

„Er dette Deres Majestæts uigjenkaldelige Beslutning?" spurgte han.

Kongen vakled og vilde falde, men tog sig sammen.

„Min uigjenkaldelige Beslutning Hegermann!" sagde han. „Retræt, saasandt De har Deres Liv kjært! Endnu er jeg Konge i Norge!"

Med et dybt Støn sank Kongen sammen og styrted besvimet om for Oberst Hegermanns Fødder.

„Se til Kongen!" bød Hegermann koldt. Schleppegrell og Vagten iled til.

„Ordren, Hr. Oberst!" hvisked Lieutnant Ramm. „Folkene er ikke til at styre!"

Hegermann drog sin Sabel.

„Retræt for glohede Satan!" skrek han. „I hørte jo Kongens Bud!" Han slængte Sabelen i Stenene.

Ramm snudde og gik. Kort efter klang Retræthorn over hele Linjen; stor Murren af Mandskaber steg ind imellem.

„Jeg tænkte *det!*“ mumled Hegermann og vendte sig nu mod de andre, som havde løftet Kongen for at bære ham ind i Teltet.

„Nei ikke did!“ bød han. „Der ligger en ærlig Mand — falden“ — han knytted Næverne mod Himlen — „Forgjæves!“

Retræthorn hørtes paany. Kongen blev baaren bort. Schleppegrell stod med et skamfuldt Smil. Men paa den anden Side af Glommen klang atter de kvasse Hammerslag, saa Funker jog af Staalet. Pludselig stansed de, og Bandskab og Haanlatter klang hidover i Stilheden.

Oberst Hegermann tramped i Jorden.

„Der har vi den fordømte Smeden igjen,“ ropte han.

FJORTENDE KAPITEL

Det var en mørk Oktoberdag. Paa Bygdø Kongsgaard var alt gjort rede til Opbrud; thi iaften skulde Kong Kristian Frederik forlade sit Land. Foreningen med Sverige var vedtagen i Nationalforsamlingen; ved Middagstid idag skulde Deputationen komme for at modtage Kongens officielle Tronfrasigelse.

I Kongens Modtagelsesværelse med de brede Fløidøre ud mod Haven og de store Vinduer, hvorfra man kunde se lige ud til Fjorden, stod Marinekaptein Falsen, lyttende med Ansigtet halv vendt mod Kongens Kabinet. Han var bevæget; hans Ansigt udtrykte Anstrengthed og Spænding.

Af og til stirred han ud gjennem Vinduet, gjennem den høstlige Skog og ned over Veien til Fjorden, hvor man i det Fjerne aned Akershus og Kristiania. Af og til løfted han Blikket og saa ud over den høstfalmede Skog, hvor brogede Blade faldt i den blaanende Taagedis — og sorte Grene begyndte at tegne sig nøgne mod den graa Himmel. Saa vendte han atter Ansigtet mod Kongens Kabinet og lytted.

Pludselig vendte han sig og saa mod Døren tilvenstre, som aabnedes, forsigtigt. Det var Lektor Adler, som traadte ind.

Adler kom langsomt frem i Værelset og hen imod Kaptein Falsen.

„Er Hans Majestæt i sit Kabinet?“ spurgte han rolig, men i dæmpet Tone.

„Ja.“ Kaptein Falsen nikked stille.

Adler kommer endnu nærmere.

„Hvem er hos ham?“ spurgte han og saa mod Døren.

„Hun,“ svared Falsen.

Lektor Adler nikked.

„*Hun* sviger ikke!“ sagde han.

Kaptein Falsen saa paa Lektor Adler.

„Hun er som Folket — trofast og naivt,“ sagde han.

Lektor Adler smilte bittert.

„Folket — det forstaar ham ikke," sagde han dæmpet.

Kaptein Falsen saa op.

„Tror De *hun* forstaar —?" spurgte han.

Adler retted sig.

„Nei — men hun elsker. Det forklarer alt," svared han uhyre lavt.

Der var længe stille.

Endelig talte Lektor Adler.

„Har der været stærke Udbrud idag?" spurgte han.

„Nei," svared Falsen. „Men Natten har været forfærdelig. Tre Gange blev jeg kaldet til Hans Majestæt, og hver Gang var han i det voldsomste Oprør."

Lektor Adler drog Aanden dybt.

„Jeg gruer for, hvad der idag vil ske," fortsatte Kaptain Falsen. „Thronfrasigelsen, Afreisen! Hans Majestæts Kræfter er sat paa den yderste Prøve; blot der ikke indtræder en Katastrofe!"

Lektor Adler rysted trygg paa sit Hoved.

„Hans Majestæt vil holde ud," sagde han afgjørende. „De samme Egenskaber, som førte ham til Norges Throne, vil hjælpe ham frelst derfra. De let bevægelige Sind bærer Lidelser bedst."

Kaptein Falsen saa hen for sig som i Hengivenhed og Beundring.

„Ja, Lidelser har Hans Majestæt baaret," sagde han, greben.

Adler nikked alvorlig.

„Og med ærligt Sind!"

Da tog Falsen ham let i Armen.

„Tys — Hans Majestæt!“ hvisked han.

Døren til Kongens Kabinet aabned sig langsomt; Kongen traadte ind.

Han var bleg og udvaaget; hans Træk var magre og bar Præg af Lidelse. Han kom med trætte Skridt midt frem i Værelset.

„Goddag Adler,“ sagde han og rakte ham Haanden.

„Deres Majestæt!“ Adler hilste i dyb Ro.

Kongen vendte sig mod Falsen.

„Er alt rede?“ spurgte han.

Kaptein Falsen hilste.

„Ja Deres Majestæt!“

Kongen nikked hen for sig. „Altsaa om en kort Stund er det over!“ mumled han.

Der faldt ængstelig Taushed.

„Deres Majestæt reiser lige efter Modtagelsen af Deputationen?“ spurgte Adler.

Kongen saa frem for sig.

„Ja,“ svared han. „Da er det endelig fuldbragt!“

Han behersked en frembrydende Bevægelse. Saa vendte han sig mod Falsen.

„Sørg for at mit Følge er beredt,“ bød han. „Og Fakler!“

„Ja Deres Majestæt!“ Falsen hilste og gik.

Kongen stod lidt og saa ud i Skumringen efter Falsen; saa gik han hen til Bordet, stod lidt og satte sig.

„Jeg bereder min egen Ligbegjængelse,“ sagde han med et sørgmodigt Forsøg paa Smil.

Lektor Adler saa længe paa Kongen. Hans Ansigt tog dybt Alvor.

„Har Deres Majestæt endnu ikke gjort det store Regnskab op?“ spurgte han.

Kongen mødte hans Blik.

„Jeg har forsøgt, Adler,“ svared han saart. „Jeg har gransket mit Hjerte til inderste Trevl; jeg holdt paa at blive vanvittig af Angst og Nattevaagen! Ak Adler! — hvem er retfærdig? Men jeg er kommen derhen, at det uhyre Offer, som jeg i denne Stund bringer Norge — det har Folket ikke fortjent!“

Adler stod taus.

„Alle har forladt mig,“ fortsatte Kongen bittert. „Sverdrup er reist til Danemark i Forretninger og for at besøge Slægtninge! Han vil ikke lide, hvad han tror er Nederlaget! Wedel, min eneste jævnbyrdige Modstander, tier. Falsen og alle de andre vender sig allerede mod den Fyrste, som skal arve min Throne; ja selv min Bajads, Kammerjunker Schwartz, har absenteret sig! Og Folket hader mig! Endnu i Nat hørte jeg Smædeviserne fra Fjorden op under mit Kammer-Vindu og Stenkast og raa Latter! Adler! Har jeg fortjent dette? Denne uhyre Utaknemmelighed fra et Folk, for hvilket jeg har ofret alt?!“

Lektor Adler gik i stort Alvor Kongen nærmere. „Deres Majestæt,“ sagde han, og den dybe Stemme var som Jern. „For at blive et Lands retmæssige Konge, maa man have sine dybeste Rødder i dette Lands Jord, have suget gjennem Slægter sine Livs-

betingelser af Landets dybeste Kilder, maa springe ud som det høieste og ædleste Skud af Nationens Vækst. Med den maa man leve; men den maa man dø. Udenom den maa ikke ens Længsler drage. Alt dette har Deres Majestæt ikke været, ikke *kunnet* være for det norske Folk. *Det* er baade Deres Majestæts og Folkets Undskyldning!"

Han talte med stærk Røst; det dybe Blik flammed blaanende.

Kongen stod som slagen.

„Men jeg har dog ofret mere end mit Liv for at bringe dette Folk Friheden," udbrød han — „mere end mit Liv!"

„Det er ikke nok," svared Adler i stigende Magt. „Det giver ingen Berettigelse. Et Folk i Frihedskamp ligner hin Tornebusk i Ørkenen, som brændte uden at fortæres. Deres Majestæt er kommen som en Fremmed til et saadant Folk, dragen af Frihedsflammens Skjønhed. Men De har ikke taget Deres Sko af; De har ikke forstaaet, at De stod paa et helligt Sted. Saa fortæres De da nu selv; thi Frihedens flammende Ret er af Evighed!"

Kongen stod dødblek foran Adler og stirred paa ham, som paa et Syn.

„Adler," hvisked han endelig. „Jeg vil skrifte for Dem. De er den eneste, som forstaar mig!" Han gik lige hen og lagde sin Haand paa Adlers Arm.

„Den Gang, jeg kom hid til Norge," sagde han dæmpet, „var det for at bevare Norge for den danske

Throne. Den Gang saa den store Ulykke kom og jeg stillede mig i Spidsen for den norske Frihedsbevægelse, var det af samme Grund, var det med samme Haab, og bagom alt stod den store Drøm om det samlede Nordens Forening under mit Scepter. Og den slumrer endnu som paa Ligstraa herinde. Men da jeg kom til at leve og lide sammen med dette Folk, da blev Norge mig alt og alt andet intet i alle mine bedste Stunder — saa sandt hjælpe mig Gud! Jeg syntes, det skulde være det høieste paa Jorden at lade dette trofaste Folk faa smage den Frihedslykke, som det i Aarhundreder har stundet efter. Har dette været en Forsyndelse, da er det en Forsyndelse af den reneste Kjærlighed, tilgive mig Gud, at jeg ikke forstod det bedre!"

Kongen skjulte sit Ansigt i sine Hænder og stod slig halvt bortvendt, længe.

Da talte Adler, bevæget.

„Den Tilgivelse, Deres Majestæt søger, vil Deres Majestæt faa i al Retfærdigheds Navn," sagde han, varm i Røsten. „Deres Majestæt har syndet af Kjærlighed; det staar urokkelig fast; thi De bøder i Kjærlighed. Historien vil kaste sit Lys over det, som nu maa ligge i Mørke, og det norske Folk, som nu hader Dem, vil engang takke Deres Majestæt for den stakkede Frihedslykke, Deres Majestæt har skjænket det. Faa saa Fred! Og gaa med løftet Hoved til det, som kommer! Deres Majestæt har Ret dertil! — Og tilgiv saa mig," føied han til i dæmpet Tone, „at jeg taler saa aabent og dristig til min Konge!"

Kongen saa op og rakte ham bevæget Haanden. Der faldt Stilhed. Adler vendte sig og gik langsomt ud.

Kongen blev staaende længe i dybe Tanker. Han saa sig langt om i Rummet; hans Øine stansed ved hans Portræt, som hang over høire Langvæg. Han gik lige hen og saa op paa det, med et dvælende, sørgmodigt Blik. Længe og dvælende betragted han det, vendte sig saa og gik med langsomme Skridt tilbage og ind i sit Kabinet.

Kaptein Falsen kom atter hurtig ind og søgte Kongen. Han saa sig om og gik hurtig mod Hoveddøren, hvor en fremmed Mandsskikkelse netop tog i Laasen.

Det var General Staffeldt.

Falsen veg slagen, idet Generalen traadte ind.

„I her, Herr General! udbrød han hviskende. General Staffeldt steg ind, langsomt. Han var dødblek. Hans hvide Haar var tjafset, hans Uniform defekt. Han gik med vaklende Holdning, svøbt i sin lasede Uniformskappe. Nu vendte han sig mod Kaptein Falsen, som uvilkaarlig gjorde Honnør.

„Jeg vil tale med Hans Majestæt," sagde han med ru Røst. „Behag at melde mig."

Kaptein Falsen saa hurtig mod Døren til Kongens Kabinet.

„Hans Majestæt staar paa Reisen," svared han undvigende.

General Staffeldt steg nærmere.

„Hans Majestæt er ikke reist," kom det truende.

„Hans Majestæt er uvel — Hans Majestæt giver

ikke Audients," svared Kaptein Falsen bestemt. Det graaned til i General Staffeldts Ansigt. Hans Stemme blev hæs og truende, hans Øine blakke. „Hrr. Kaptein Falsen af den norske Marine — behag at melde Hans Majestæt, at General Staffeldt af den norske Armé ønsker at tale med ham — Marsch," bød han.

Kaptein Falsen gjorde bleknende Honnør.

„Hrr General — jeg adlyder!" svared han, gjorde militær Vending og gik hastig mod Kongens Kabinet.

En kort Stund var Døren lukket, mens General Staffeldt stod urørlig, støttet paa sin Sabel og stirred ufravendt mod det kongelige Værelse. Da endelig aabnedes den langsomt, og Kong Kristian Frederik traadte ind. Han stansed med et Ryk og fæsted sine trætte, store Øine paa Staffeldt.

„Herr General!" udbrød han dødblek.

General Staffeldt gik langsomt, ligesom saaret nærmere. Han saa længe paa Kongen. Saa talte han med hæs Røst.

„Deres Majestæt!" — han drog Aanden, som vilde han kvæles. „Jeg var — under Prins Christian August en hædret Officer!" — Han gik nærmere. „Deres Majestæt — har vanæret mig!"

Kongen rykked til.

„Herr General," sagde han bydende.

Staffeldt gik endnu nærmere.

„Jeg fulgte Deres Majestæts Ordre i ærbødig Subordination, som jeg i sin Tid fulgte Prins Christian August," sagde han hviskende. „Jeg fulgte Ordre under

den norske Hærs skammelige Retræt. Deres Majestæt er øverste General. Det var min Pligt at adlyde!"

Kongen løfted sit Hoved.

„Den Ordre blev Norges Redning," sagde han stærkt og stolt.

„Den Ordre blev Norges Skam!" General Staffeldt ropte det næsten.

„Vi kunde have seiret ved Rakkestad" — fortsatte han — „Men Deres Majestæt forbød Slag. Vi seirede ved Langenes — Deres Majestæt befalede Retræt! Og Kameraterne! Da General Ohme fik Deres Majestæts Ordre om at overgive Fredriksteen, nedlagde han sin Commando, forlod Fæstningen og spytted, idet han svor aldrig at sætte sin Fod der mere!" Staffeldt kom Kongen nærmere. „Det samme skulde jeg have gjort; men det havde været Forræderi; thi jeg stod i Aktion. *Jeg* maatte gaa den skammelige Retræt, mens Major Krebs fik slaa ved Lier og Matrand af Hjertens Lyst og bringe Norge Seier hjem! Deres Majestæt" — hans Røst næsten kvaltes af Bevægelse — „jeg vil heller staa under den stærkeste Fiendes Linjeild end at høre Mænd som Krebs haane mig!"

Kongen stod betagen, blek.

„Hrr General," sagde han — Jeg lider større Haan af Venner og Fiender end De, men holder ud endda!"

„Vent Deres Majestæt," skreg Staffeldt i den yderste Ophidselse. „Da mine Tropper fik at høre om Konventionen, vilde de myrde mig! Forklædt maatte jeg flygte fra min Leier og hjem!

Der jagede Pøbelen mig ud af mit Hus som en Hund! Mine Venner tør ikke give mig Husly; jeg ved ikke, hvor jeg skal tage hen eller opholde mig, indtil Krigsrettens Dom falder — og den er Døden. Men det værste af alt" — nu sank hans Stemme til en Hvisken — „mit Navn bliver slettet ud af Norges hæderlige Hær; jeg skal hvile i min Grav med mit Folks Forbandelse over mig!" Kongen svared ikke. Han stod taus og tilintetgjort. „Ja — der var ikke mere!" hvisked Staffeldt — „Jeg vilde kun se Deres Majestæt i Øinene, før jeg dør! — Farvel!"

Han stirred med sit isnende, døde Blik ufravendt ind i Øinene paa Kongen, som pludselig retted sig og stolt udholdt hans Blik. Saa vendte han sig og gik uden at se sig tilbage, lukked Døren stille efter sig og var forsvunden! Kongen stod og stirred maalløs efter ham. Tog sig tilintetgjort for Panden og vendte sig for at gaa. I det samme kom Kaptein Falsen hurtig ind og hen.

„Deres Majestæt — hvad er skeet?" spurgte han, bekymret.

Kongen greb om Falsens Arm.

„Falsen!" hvisked han i Angst. „Det synes, som om jeg er forud bestemt til at styrte i Ulykke alle dem, som tror paa mig!" Han lo saart og træt. „Jeg begynder at blive overtroisk Falsen," sagde han. „Den Dag, da jeg som Konge holdt mit Indtog derinde i den illuminerede Stad — hvad stod der saa for Navneciffer illumineret?" C. F. skulde der have staaet — C. J. stod

der: Carl Johan! Slutningen af mit Navn havde svigtet og var faldt bort! Og da jeg red forbi vor Frelsers Kirke, sad der en Ugle paa Taget!" Han lo igjen saart — „Jeg begynder at blive overtroisk Falsen," sagde han.

Falsen saa paa sin Herre Kongen.

„Da glemmer Deres Majestæt hint skjønne Syn fra Deres Majestæts Reise gjennem Landet," sagde han. „Hin unge Kvindeskikkelse paa Himmelen med Kronen paa sit Hoved og Sceptret i sin Haand!"

„Et Fantom Falsen!" udbrød Kongen og rysted langsomt paa sit Hoved. „Et Fantom, som forsvandt! Kronen blev borte, og Scepteret faldt hende af Haanden, medens vi saa derpaa!"

„Men Krone og Scepter samledes ved hendes Fødder, før hun svandt," indvendte Falsen.

„Da var det et sanddru Varsel Falsen," svared Kongen bittert; — „naar jeg er borte, samles Kronerne!"

Der hørtes Rullen af Vognhjul samt Piskesmeld. Kongen for sammen.

„Er det dem, Falsen?" spurgte han — „gaa og se!"

Kaptein Falsen gik hurtig ud Hoveddøren og kom straks atter ind,

„Nei, Deres Majestæt," sagde han. „Det er Hans svenske Majestæts Gesandt, Baron v. Platen. Skal jeg sige, at Deres Majestæt ikke —?"

„Nei!" udbrød Kongen stærkt. „Med den Mand har jeg endnu et Ord at tale — saa faar jeg Fred!"

Kaptein Falsen gik atter ud.

Kongen satte sig langsomt ved Bordet ventende;

Platens Vogn kjørte frem. Et Minut senere traadte Baronen ind, hilste dybt og blev staaende.

Kongen sad med Hovedet støttet paa sin Haand. Nu gjorde han med en Haandbevægelse Tegn til Platen om at tage Plads.

„Hvad bringer Hrr Baronen hidud til Os idag?“ spurgte han med træt Røst.

Baron v. Platen nærmed sig og hilste atter, men blev staaende.

„Deres Majestæt,“ sagde han. „Jeg beder underdanigst om Undskyldning, om jeg paa noget Vis skulde komme til Uleilighed; men saasom jeg har hørt, at vigtige Evenements vedrørende Rigernes Forening staar for Haanden, er det min Pligt paa Hans svenske Majestæts Vegne at anholde hos Deres Majestæt om i Fredens Interesse at gjøre et Offer!“

Kongen saa paa Platen med store Øine.

„Hvilket Offer — Vi synes, Vi allerede har ofret nok,“ sagde han.

„Kun dette, Deres Majestæt,“ svared Grev Platen — „at opfordre Normændene til med Ro og Tillid at anerkjende sin nye Konges Myndighed. Det ligger sikkerlig i Deres Majestæts Magt at ophidse Stemningen eller berolige den!“

Kongen taug længe. Saa lagde han sin Haand, hvilende paa Bordet.

„Herr Baron v. Platen,“ sagde han langsomt. „Vi har i disse tunge Tider under stor Lidelse overveiet, hvad Vor Pligt byder Os at gjøre for Norges Sag. Men

førend Vi giver Svar paa denne Deres sidste Henvendelse, har Vi et eneste Spørgsmaal at fremsætte:

Er det Eidsvoldsgrundloven i et og alt, som bliver det norske Riges Konstitution?"

Baron v. Platen saa til Siden.

„Ja Deres Majestæt," svared han. „I Indhold og Grundprinciper! Kun med de faa Ændringer, som ere nødvendige for Tillempning af Unionen."

Kongen fæsted sit Blik paa Platens Ansigt. „Lover Hans svenske Majestæt at regjere det norske Folk som en med Sverige ligestillet, fri og uafhængig Nation?" spurgte han stærkt.

Baron v. Platens Blik blev uudgrundeligt.

„Grundlovsudkastet, som Hans svenske Majestæt har at beedige, indeholder Erklæringer herom," svared han undvigende, „og saavidt jeg kjender de Principer og den Fuldmagt, Kommissarierne har, kan jeg forsikre, at det overrakte Grundlovsudkast er at betragte som den Grænse, der fra svensk Side ikke vil blive overtraadt!"

Han bukked, sit sirlige Buk.

Kongen fikserte ham fremdeles.

„Vi kan altsaa reise i Forvisning om, at det, som nu er lovet, samvittighedsfuldt bliver opfyldt?" spurgte han. „Svar mig paa Ære, Hrr Baron v. Platen! Thi saasandt hjælpe mig Gud; vidste jeg, at der vilde blive gjort nogen Ændring deri, da lagde jeg ikke Kronen ned, men stillede mig i Spidsen for det norske Folk i en Kamp paa Liv og Død for Friheden!"

Baron v. Platen stod forlegen.

„Det vilde være forfærdeligt, Deres Majestæt,“ svared han, om atter Krig skulde bryde ud mellem Broderfolkene; men Deres Majestæt kan rejse trygg! Paa min Ære: — hvad der er bleven lovet, vil blive overholdt!“

Kongen aanded op.

„Nu vel,“ sagde han lettet. „Saa skal der fra Vor Side blive gjort alt.“

Han reiste sig.

„Vi frasiger Os idag Kronen,“ sagde han.

Baron v. Platen saa lettet ud.

„Og naar reiser Deres Majestæt?“ spurgte han forventningsfuld.

„Ogsaa idag!“ Kongen nikked hen for sig.

Baron v. Platen fik et lykkeligt Udtryk i sine Øine.

„Jeg kan ikke andet end beundre Deres Majestæt og det Offer, Deres Majestæt bringer for de skandinaviske Folks Lykke,“ sagde han henført.

Kongen lukked sine Øine.

„Det er mit Haab til Gud,“ svared han stille.

Baron v. Platen kom nærmere.

„Saa tillader Deres Majestæt, at jeg trækker mig tilbage og ønsker Deres Majestæt en lykkelig Reise til det Land, hvis uomtvistelige Arving Deres Majestæt er,“ sagde han varmt. „Maatte det i sin Tid falde i Deres Majestæts Lod der at udbrede den Lykke, som Deres Majestæt af saa godt et Hjerte har tiltænkt det norske Folk!“

Han stod foroverbøiet i hilsende Stilling.

„Baron v. Platen,“ svared Kongen i stor Bevægelse.

„Jeg hører Norge til. Hele mit Liv har jeg ofret for dette Folk. Alle mine bedste Tanker og skjønneste Forhaabninger er nedlagt i Norges Jord. Naar jeg rejser herfra, da er min Saga tilende. Om mig vil intet mere høres i Historien!“

Baron v. Platen slog sine Øine ned.

„Ulykken har nedslaaet Deres Majestæt,“ sagde han dæmpet. „Man tør haabe, Lykken vil vende tilbage. Jeg har den Ære at anbefale mig og gjentager mit underdanigste Ønske om en god og lykkelig Reise for Deres Majestæt.“

Han bukked gjentagende og trak sig tilbage. Kongen vinked aandsfraværende med sin Haand; saa satte han sig og støtted Hovedet i begge Hænder. Man hørte Baron v. Platens Vogn rulle bort.

Kongen blev siddende længe saaledes. Saa reiste han sig endelig og gik med sænket Hoved tilbage til sit Kabinet.

Ragnhild sad ved det lille Bord nær Vinduet. Hun havde grædt; nu, da Kongen kom, reiste hun sig.

Han gik lige hen og tog hendes Hænder.

Hun saa op paa ham.

„Er der da ingen Raad?“ spurgte hun.

Kongen strøg hende over Hodet.

„Nei Barn,“ sagde han, vemodig. „Dette maa saa være!“

Hun taug. Øinene fyldtes af Taarer.

Han strøg hendes Kind.

„Nu er det forbi med vore Sange,“ hvisked han.

Hun vendte sig bort.

Kongen havde hendes Haand i sin.

Saa hvisked han med fremmed Betoning:

„Det var opi Gudbrandsdala
langt, langt bortunde ei Lid
der ligg der ei gammal Stova;
der levd' eg mi Barndoms Tid!

Det var borti ville Skogi
op unde dei glada Fjell —

Nu brast Ragnhild i Graad. Og han tog hende ind til sig.

„Tilgiv! Farvel!“ hvisked han. „Og hils Fjeldene fra mig!“

„Did kommer jeg aldrig mer!“ hviskedes der — og hun hulked.

Pludselig tog hun sig sammen, fried sin Haand og gik til Vinduet. Det havde banket paa Kabinettets Dør.

Kongen gik hen. Udenfor stod Sorenskriver Christie, Storthingspræsidenten.

Kongen gik ind i Modtagelsesværelset og lukked efter sig.

„Jeg beder undskylde, Deres Majestæt,“ sagde Christie, at jeg kommer uanmeldt; men jeg fandt ingen Tjenere!“

„Storthingets Præsident er mig altid kjærkommen,“ svared Kongen med et Anstrøg af Bitterhed.

„Det er ikke som Storthingets Præsident, men som Normand, jeg idag kommer for at sige Tak og Farvel,“ svared Christie.

Kongen løfted sit Blik.

„De hører saaledes ikke til dem, som har glemt,“ sagde han.

Christie saa ham lige ind i Øinene.

„Hvad Deres Majestæt har gjort for Norge,“ svared han „kan aldrig glemmes! Uden Dem var Landet nu en Provins.“

Kongen saa alvorlig hen for sig.

„Grev Wedels Politik har seiret,“ sagde han langsomt. „Jeg magtede ikke at fuldføre det, jeg havde drømt for Norge.“ Han drog Aanden dybt.

Christie stod trygg.

„Grev Wedels Politik *maatte* seire,“ svared han fast. „Ingen Mand magter at gaa Historiens Lov forbi. Da jeg paa Folkets og Deres Majestæts Vegne søgte Englands Støtte, fik jeg Afslag jeg som Anker. Europa kjender os ikke, anerkjender os ikke. Og med Rette. Det forstaar jeg nu. Norge har endnu ingen Indsats gjort i alt det, som giver Krav paa Uafhængighed og Honnør mellem Folkene. Indtil saa er skeet, faar vi vente og takke Gud for det, som er opnaaet.“

„De tror altsaa paa Foreningen?“ spurgte Kongen.

Christie rømmed sig.

„Frivilligheden er en Grundbetingelse for enhver Forenings Lykke, Deres Majestæt. Men alligevel. Regjeres Folkene som fuldt jevnbyrdige Brødre, da tør den blive til varig Lykke for Norden. Hvis ikke, vil den før eller siden briste!“

Kongen rysted paa sit Hoved.

„Det er Uafhængigheden, Norge stunder efter,“ sagde han.

Christies Ansigt fik sit skjønne, sikre Udtryk. „Uafhængigheden, Deres Majestæt,“ svared han „er Blomsten paa Frihedens Træ, Guds høieste Belønning til Nationerne. For at opnaa den skal der ikke blot lides; der skal kjæmpes og arbeides. Uafhængighedens dybeste Rødder er Folkekraften og Folkeviljen.“

Kongen rysted vemodig paa sit Hoved.

„Folket forstaar ikke,“ sagde han. „Man siger, jeg burde være falden i Spidsen for den norske Hær heller end at indgaa Forlig.“

„Det havde enhver Normand gjort,“ svared Christie stærkt. „Men Deres Majestæt har vist et større Mod. De, en Fremmed, har ofret selv Deres Stolthed for Norges Sag. De har kjæmpet Norges Ligestillethed frem trods Misforstaaelse og Haan fra et helt Folk. Det Mod havde neppe Grev Wedel havt.“

„Og alligevel hader Folket mig,“ sagde Kongen bittert.

„Folket gaar en tungere Gang end Enkeltmand,“ svared Christie — „og forstaar først senere. Plogen saarer; men det gror derefter. Deres Majestæt har været som Vaarveir over Norge med Sol og med Regn. Et Land i Blomstring vil engang takke Dem.“

Kongen fik medét Taarer i sine Øine. Han rakte Christie bevæget Haanden.

„Tak at De kom,“ udbrød han. „Det blev som Lys for mig paa min Færd ud i Høstnatten.“

Christie holdt Kongens Haand.

„Naar reiser Deres Majestæt?" spurgte han endelig.

„Idag!" Kongen saa saart hen for sig.

„Alt idag?" Christie stod greben.

Kongen lagde Haanden paa sit Bryst.

„Jeg var en Fremmed," sagde han vemodig. „Jeg har forgrebet mig paa de helligste Ting! Aa Gud — er da Kærlighed en Forbrydelse!" Han tog sig om Panden og stod saadan længe.

Da sagde Christie dæmpet, næsten ømt:

„Den kan saa blive. Men her var en Undskyldning. Norges Kongeæt var slettet ud. Og ved Folkets egen Skyld! Det maa vi Normænd med Skam og Blusel bekjende!" Han vendte sig og saa sig om.

„Saa maatte det da gaa, som det gik —" hvisked han hen for sig.

I dette Øieblik traadte Kaptein Falsen ind og meldte:

„Deputationen, Deres Majestæt!"

Kongen blekned og saa paa Christie. Saa retted han sig i stor Værdighed.

„Jeg er beredt," svared han.

Kaptein Falsen gik ud, langsomt fulgt af Christie. Man hørte stor Larm af Vogne og Ryttere. Deputationen drog ind paa Kongsgaarden og holdt foran Hoveddøren, eskorteret af ridende Jægere. Begge Fløidøre sloges op. Deputationen med Treschow i Spidsen traadte ind. Hele Modtagelsesværelset var fyldt. Der faldt dyb Stilhed.

Kongen reiste sig rolig og stod. Han fæsted sit Blik ved Treschows Skikkelse.

„Normænd," sagde han med klar Stemme. „Medlemmer af det frie Norges første overordentlige Storthing!

Ikkun til Folkets Held har jeg villet bære Norges Krone. Rigets nuværende Tilstand, Europas forenede Vilje imod Norge og Følelsen af, at de Midler, som levnedes os til at forfegte Norges Uafhængighed, ikke ere tilstrækkelige for mine redelige Hensigter, samt mit ved Vaabenstilstanden afgivne Løfte bevæger mig til at nedlægge Norges Krone uden Forbehold i Folkets Hænder for mig og mit Afkom."

Han saa udover Forsamlingen og fortsatte i dyb Bevægelse:

„Jeg løser altsaa det norske Folk fra dets Troskabsed til mig, og hvor smerteligt det end maa være mig at forlade et Folk, som jeg elsker —" han brød atter af i stærk Bevægelse — „og som har givet mig saa uforglemmelige Prøver paa sin Hengivenhed" — han kjæmpede for at fortsætte — „saa bringer jeg dog dette Offer for at bevare Riget fra Ødelæggelse!

Den nye Arving til Norges Throne faar et helligt Kald, som han bedre end jeg kan opfylde. Ubunden af sin Fortid, opdragen under Folkefrihedens Banner vil han ikke kunne hvile, før han har bragt den Folkefrihedens, Folkelighedens og Folkebroderskabets Tanke, for hvilken ogsaa jeg har sat min bedste Manddom ind, frem til fuld Virkelighed.

Men naar Folket nu samles til Fest og Jubelen over det nye Haab, som er vakt, stiger over Staden og synger over Fjorden hid til Kongsgaarden, send da ogsaa ham en Tanke, som nu i Mulm og Mørke forlader det, han havde viet sit Liv, men ikke fik Lov at fuldføre!“

Kongen taug et Øieblik og saa ud over Deputationen, hvor hver eneste Mand nu kjæmpede med sin Bevægelse.

„Og nu, kjære Norske Mænd!“ fortsatte han saa varm i Røsten. „Bring Hilsen til Folket, hver til Eders By eller Bygd! Sig, at jeg elsker det! Og aldrig kan glemme det! Sig at dette Land vil Gud bevare! Farvel og Tak for alt! — Min officielle Thronfrasigelse vil mit Statsraad overlevere!“

Kongen traadte tilbage og støtted sig et Øieblik til Falsen; saa stod han atter høi og ligesom forklaret. Der var stor Bevægelse. Nogle skjulte sit Ansigt; andre kjæmped trodsigt for at bevare sin Ro.

Nu traadte Deputationens Formand, Treschow, frem for at tale, men magted ikke at beherske sin Bevægelse. Saa tog da Biskop Bech Ordet i hans Sted. Han tolkede i faa Ord Storthingets hele Erkjendtlighed for de store Prøver, Kongen havde givet det norske Folk paa sin Kærlighed, og ønskede, at Gud vilde gjengjælde ham det. Derpaa trak Deputationen sig langsomt tilbage, hver eneste Mand seende tilbage mod Kongen, som stod høi og blek og hilste. Endelig var der ikke flere tilbage hos Kongen end Christie, Adler og Kaptein Falsen.

Kongen folded Hænderne over sit Bryst og aanded ud, dybt, lettet.

„Fri!“ hvisked han. „Alene! Ganske alene!“ Han vendte sig mod Falsen.

„Falsen!“ ropte han. „Meld, at jeg vil fare! Mørket falder paa!“

„Alt er beredt, Deres Majestæt,“ svared Falsen. „Kutteren venter!“

„Det er godt,“ udbrød Kongen. Han saa sig om i Stuen ligesom for at tage Farvel med det hele. Hans Ansigt var lyst og forklaret. Nu gik han hen og tog Christie i Haand.

„Farvel,“ sagde han.

„Farvel, Deres Majestæt,“ svared Christie, bevæget.

„Farvel Adler!“ Han rakte ogsaa denne Haanden. „Og Tak for alt,“ føied han til.

„Farvel og Gud velsigne Deres Majestæt,“ svared Adler stille.

Nu saa Kongen langt mod Døren til sit Kabinet. Den aabnedes i det samme; Ragnhild stod i Døren, blek og taus.

Da hun fik Kongens Blik, vendte hun sig, støtted Hodet mod Dørkarmen og blev staaende slig.

Kongens Læber bevæged sig; men intet Ord hørtes. Saa gik han langsomt ud, støttet til Falsens Arm. Tjenere med Fakler stod langs Veien. Idet Kongen kom ud i det fri, steg Kongekvadets sidste Vers fra Baade paa Fjorden.

Kongen vendte sig, slagen, og saa langt og betydel-

sesfuldt paa Christie og Falsen, som stod og stirred efter ham. Saa gik han videre, støttet til Falsens Arm.

Sangen døde i det Fjerne.

Da, medét, da alt var stille, kom Ragnhild frem og ned, fortvilet.

„Jeg synes, Kongen døde!“ ropte hun. Hun skjulte sit Ansigt i sine foldede Hænder. Der var lang Taushed.

Da sagde Lektor Adler stille:

„Hun havde Ret; Kongen døde!“

„Men hans Gjerning lever,“ svared Christie; han stod høi. „Hører I ikke det?“ Han pegte mod Fjorden, hvor nu atter Sangen steg.

Adler taug længe. Saa sagde han bevæget:

„Det blev alligevel ikke det, som Norge efter fire Hundred Aars Troskab og Lidelse havde fortjent!“

„*Det* blev det!“ svared Christie stærkt. „Men med Folket vil Friheden vokse og slaa ud i fuld Blomst til slut. Vær trygg paa det. Ingen Magt i Verden stanser et enigt Folk paa dets Gang mod Frihed!“ Han vendte sig, hilste og gik langsomt ud af Audientsværelset.

FEMTENDE KAPITEL

Det skjæbnesvangre Skridt var taget. Den fjerde November 1814 vedtog det norske Storthing Foreningen med Sverige; de svenske Kommissionærer modtog

den norske Deputation, som bragte Meddelelsen herom, med aabne Arme og stor Hjertelighed; der blev vekslet Omfavnelser, og med Taarer i Øinene, grebne af Stundens Storhed, loved de svenske Kommissionærer med Baron Gustaf af Wetterstedt i Spidsen under Haandslag at gjøre alt for Norges Hæder og Lykke. Dinerer blev afholdt til Foreningens Ære, og Esaias Tegnérs storslagne Digt „Nora" blev uddelt og forelæst for de begeistrede Festdeltagere.

En Komite bestaaende af Grev Wedel, Biskop Sørensen, Major Hegermann, Generalpolitidirekteur Diriks, Konsul Konow, Lensmand Forseth og Gaardbruger Sandvig blev udnævnt for at overbringe Meddelelsen om Unionsbeslutningen til Karl Johan, som opholdt sig paa Frederikshald, og at anmode ham sammen med sin Søn Prins Oscar at komme til Kristiania for paa den svenske Kong Karl den Trettendes Vegne at modtage Norges Krone.

Det var bleven den 7de November 1814. Fra Frederikstens Mure tordned Salutskudd over Halden; svenske Soldater gjorde Honnør; svenske Artillerister stod ved Stykkerne. De gamle Kanoner, som under General Ohmes hvasse Kommando havde tordnet norsk Aand og norsk Mod ud over de trodsige Volde, mens Flammerne fra den tændte By steg som manende Bauneild mod Himlen og ropte hver norsk Mand frem til Forsvar — nu sang de Foreningens Triumf, Prinsen af Pontecorvos Politiks Triumf; den blaagule Fane vaied og vifted i Vinden høit over den danske; idag

modtog Hans Høihed Kronprinsen den norske Deputation.

Klædt i festlig Dragt stod Grev Herman Wedel-Jarlsberg i Spidsen for Normændene foran Karl-Johan, som omringet af sine svenske Officerer og de hidkomne Kommissionærer siddende paa sit fyrstelige Sæde modtog dem.

Grev Wedels Ansigt havde en forhøiet Farve; hans dristige Øine skinned; den fornemme Holdning og det skjønne Ansigt gav Indtryk af Seierherren. Med en værdig Hilsen til Kronprinsen, hvis flammende, urolige Øine nu blev som bundne ved Grevens Ansigt, mens alle omkring blev dødsens tause, tog han til Orde:

„Høibaarne Fyrste, Sveriges og Norges Kronprins! Naadigste Herre!

Kongeriget Norges Storthing har paalagt os den behagelige Pligt at overbringe Deres Kongelige Høihed den Efterretning, at det norske Folks Repræsentanter den 4de Dag i denne Maaned enstemmigen har valgt og erkjendt som Norges konstitutionelle Konge Hans Majestæt Kong Karl den Trettende og Efterkommere i Overensstemmelse med Successionsordenen af 26de September 1810.

Saaledes er da den skandinaviske Halvøs tvende gamle Kongeriger, som Naturens Herre forenede, men som menneskelige Lidenskaber og Fordomme adskilte, atter sammenknyttede med uopløselige Baand, og den lykkelige Tid kommen, da Normænd og Svenske kan favne hinanden som Brødre, der har en fælles Fader,

og da de kan kappes om at vise denne fælles Fader Lydighed, Troskab og Hengivenhed.

Denne lykkelige Forening var allerede for Aarhundreder siden Gjenstanden for oplyste Normænds og Svenskers Ønsker; men det var Hans Majestæt Kong Karl den Trettende og hans værdige Søn forbeholdt at fuldføre dette herlige Verk.

Rygtet om Hans Majestæts faderlige Regjering over hans Forfædres Rige og Gjenlyden af Europas Beundring for Deres Kongelige Høiheds udmærkede Dyder og Heltebedrifter bortryddede de Hindringer, som ulykkelige Tildragelser havde opreist derimod. Idet vi høiligen beklager, at Hans Majestæts svage Helbred hindrer ham fra, i denne strenge Aarstid, at glæde sine Undersaatter med sin Nærværelse, tillader vi os, paa vore Medborgeres og vore egne Vegne, at ytre for Deres kongelige Høihed det oprigtige Ønske, at De og Deres haabefulde Søn vil naadigen behage, i Norges Hovedstad at modtage Pantet paa det norske Folks usvigelige Troskab og urokkelige Hengivenhed for dets nye Konge og Kongeæt og at Deres Kongelige Høihed derved vilde give os Leilighed til nærved at beundre den Fyrste, hvis sjeldne Egenskaber bestemte ham til at bære Norges og Sveriges forenede Kroner, naar Hans Majestæt, mæt af Dage og ledsaget af sine Undersaatters Velsignelser er gaaet til Hvile ved Siden af sine Forfædre.“

Grev Wedel gjorde en dyb Bøining for Carl Johan, som nu reiste sig og svarede:

„Mine Herrer!

Ugjerne bar de Svenske Vaaben mod Normænd. Krigen var uden Øiemed i det Øieblik, da Eders Anfører tilbød at ville tilbagelevere den udøvende Magt i Nationens Hænder.

Kongen har ikke villet gjøre sine Rettigheder gjældende. Standhaftig paa den Vei, han havde valgt, ansaa han sig lykkeligere ved at regjere over en fri Nation end over et ved Vaaben undertvunget Folk. Han gav Eder derfor Tid til at raadslaa om de vigtige Grundsætninger, hvorpaa Samfundets Frihed og Selvstændighed skulde bygges.

Jeg kjender den Aand, som har hersket i Storthinget. Om end Feiltagelser i Grundsætninger en enkelt Gang viste sig, sporede jeg dog stedse med Fornøielse Redelighed i Eders Forsæt.

Lader os takke Forsynet, som foreskrev os vore Pligter, og lader os betænke, at vi har fælles Interesser at forsvare, fælles Farer at gjennemgaa, fælles Lykke, fælles Ære at haabe.

Jeg opfylder gjerne Eders Ønske og skal imorgen med min Søn afreise til Kristiania!"

Hans Kongelige Høihed havde talt. Deputationen hilste dybt og forlod med Grev Wedel i Spidsen Audientsværelset.

Men da Major Hegermann ved Wedels Side gik Gaden nedover, stansed han pludselig og vendte sig.

„Et ved Vaabenernes Magt undertvunget Folk," sagde han med haanlig Betoning og et ubeskriveligt

Smil. „Aldrig i Evighed Hrr Greve!“ Han retted sig. „Hans Kongelige Høihed har nok i Seiersglæden glemt Lier og Matrand og Langenes Bro ligervis! Aldrig i Evighed, siger jeg Dem Hrr Greve!“

Hans Øine hviled koldt luende paa Grevens Ansigt.

Grev Wedel smilte.

„Hans Kongelige Høihed førte de store Ord,“ sagde han trygg; „lader os ikke hefte os derved. Lader os heller glæde os over, at han i den svenske Konges Navn anerkjendte Norge som en fri Nation med selvstændig Styrelse og Foreningen som en fri Forening, bygget paa fælles Interesser. Dermed er efter min Mening det største vundet, og vi kunne med Glæde gaa til Fest.“

Han nikked hen for sig og saa paa Major Hegermann med sit kloge, skjønne Blik.

Hegermann slog Øinene ned.

„Ja, det er jo paa dette, vi haabe,“ svared han. „Men alligevel —“

Nu kom Biskop Sørensen og Politidirektør Diriks til, og Samtalen blev afbrudt.

* * *

Efter Audientsen var Deputationens Ordfører Grev Wedel ifølge naadigst Tilsigelse i særskilt Privataudients hos Karl Johan.

Hans Kongelige Høihed var i naadigste Humør. Lakeier og Adjudanter havde mod Sædvane ikke hørt et eneste af hans sædvanlige Vredesudbrud. Tingenes

lykkelige Udvikling i Norge havde forjaget det slette Humør, som Uvisheden og Spændingen i saa lang Tid havde fremkaldt og næret.

Grev Wedel blev stedet til Modtagelse i Kronprinsens separate Kabinet; en ypperlig Vin blev serveret; Tjenerne trak sig tilbage — de to fornemme Herrer var alene.

„Min Herre," sagde Karl Johan, da Bægeret paa Prinsens Velgaaende var tømt — „jeg er Dem overordentlig forbunden for den Holdning, De under disse ulykkelige Stridigheder har indtaget; den røber et i høieste Grad klart Blik paa Nordens Fremtid; jeg haaber, at De Hrr. Greve ikke vil unddrage Hans Majestæt Deres indflydelsesrige Assistance i Fuldbyrdelsen af det skjønne Fredsverk, som nu er begyndt."

Grev Wedel bukkede og reiste sig halvt.

„Visselig ikke, Deres Kongelige Høihed," sagde han og satte sig atter tilbage i Stolen. „Alt hvad der kan bidrage til mit Fædrelands Vekst og Lykke vil jeg efter bedste Evne støtte."

Karl Johans kloge Øine gled Wedels forbi. „Fædrelandet — det vil for Eftertiden sige Foreningen, n'est ce pas?" sagde han let hen.

Wedel bukkede atter.

„Foreningen, saa vidt den gavner Fædrelandet," svared han.

Karl Johans bevægelige Ansigt blev høirødt; men han beherskede sig.

„Forstod jeg Hrr Grevens Tale idag ret," sagde han

med et vindende Blik „saa fandt Hrr. Greven, at Foreningen var en nødvendig Betingelse for Norges Lykke!

„Som for Sveriges,“ svared Grev Wedel med et tryggt Smil.

„Og saa vidt som jeg forstod Deres Kongelige Høiheds Svar idag, var Friheden og Ligheden de Grundprinciper, hvorpaa Foreningen maatte bygges for at Fred og Lykke skulde fremspire deraf!“

Karl Johan gjorde et elegant Haandbevægelse. „Certainement,“ svared han. „Jeg er en Frankrigs Søn, opvokset i Kampen for Frihed og Lighed. Tro mig — jeg forstaar Folkenes Krav og vil gjøre det til mit Livs Opgave at imødekomme dem — saa langt Forholdene tillader det!“

Grev Wedel mødte Karl Johans Blik.

„Deres Kongelige Høihed er tillige en berømt Kriger,“ sagde han, „vant til at seire og befale —“

Karl Johan reiste sig — han havde følt den dulgte Braadd i Wedels Ord.

„Min Herre Greve,“ sagde han i næsten heftig Tone. „Jeg stilled mig dog mod Napoleon paa de undertrykte Nationers Side, og jeg formener, at Stormagterne i første Række kan takke mig, at Despoten nu sidder uskadelig og i Lænker paa St. Helena. Jeg kjendte ham, min Herre, baade ham og hans Krigskunst! Certainement, min Herre — jeg kjendte ham.“

Grev Wedel svared i stor Ro, da Prinsen atter hurtig og med et hvasst Sideblik havde sat sig:

„Deres Kongelige Høihed har visselig stor Andel i den europæiske Fred, som nu er etableret — maatte Deres Kongelige Høihed aldrig oftere behøve at erindre eller behøve Vaabenernes Magt!"

Karl Johan smilte atter.

„Erindre — toujours!" svared han — „behøve — jamais! J'espère!"

Han ringte.

Lakei traadte ind og fyldte Glassene.

„Bring mig la tabatière," bød Kronprinsen.

Lakeien bragte Karl Johan hans Tabatière. Den var af Guld, besat med Diamanter og forsynet med hans Portræt i Emalj.

Kronprinsen bød Wedel og tog siden selv en vældig Pris.

Lakeien gik stille ud.

Og atter var de to Herrer alene.

„Paa Deres Sundhed min Herre," sagde Karl Johan og stødte sit Glas mod Wedels.

„Paa Deres kongelige Høiheds," svared denne og drak. Karl Johan pudsed sin Næse med det Kniplings Silkelommetørklæde, slog Frakkeskjøderne indunder sig og lagde Benene ikors.

„I Fortrolighed min Herre," sagde han; de skarpe Øine sløredes. „Tror De, jeg faar megen Rebellion at undertrykke mellem det norske Folk, før det kommer til Forstaaelse af Unionens Velsignelser? Man har fortalt mig allehaande."

Grev Wedel smilte svagt.

„Deres kongelige Høihed,“ svared han. „Det norske Folk er fredsommeligt, naar dets Frihed ikke gaaes for nær. Sagen beror saaledes fuldkommen paa Deres kongelige Høihed selv. Gaaes Folket tilmøde med Venlighed og Tillid og faar det i Fred og Frihed styre sine egne Anliggender, da vil Deres kongelige Høihed ikkun møde Venner!“

Kronprinsen nikked hen for sig.

„Men Herr Greve!“ sagde han omsider i dæmpet Tone. „De vil assistere mig! Jeg er Dem allerede stor Tak skyldig!“

Grev Wedel bukkede.

„Jeg skal altid gjøre min Pligt mod Land og Konge, Deres kongelige Høihed,“ svared han.

„Jeg takker Dem,“ sagde Karl Johan. „Og som Bevis paa min Erkjendtlighed baade for Deres Fædrelandssind og Humanitet beder jeg Dem modtage denne Tabatière til en Erindring!“

Han overrakte med en sirlig Haandbevægelse Wedel den diamantbesatte Tobaksdaase.

Grev Wedel reiste sig.

„Jeg takker Deres kongelige Høihed for den naadig udviste Udmærkelse,“ sagde han i stolt Værdighed. „Jeg modtager Gaven med den faste Tro, at den Dag vil oprinde, da Deres kongelige Høiheds Billede vil være præget i det norske Folks Erindring, omfattet af dets Troskab og kranset af Taknemmelighedens Taarer som dette Kontrafei er omfattet af Guld og kranset af Diamanter. Jeg takker Deres kongelige Høihed!“

Prinsen rakte ham sin Haand.

„Og nu min Herre — til Verket," sagde han. „Imorgen afreiser vi til Hovedstaden."

„Jeg iler forud, Deres kongelige Høihed," svared Wedel — „at berede Deres kongelige Høihed en værdig Modtagelse, saalangt Krigens Tilstand og de ulykkelige Tider tillader det!"

Karl Johan brød ind.

„Jeg behøver vel neppe at sige Dem," sagde han let — „at mine Midler staar til Tjeneste, om Nød skal afhjælpes!"

Grev Wedel bukked.

„Deres kongelige Høihed," svared han — „Myndighederne i Kristiania skal blive Deres kongelige Høiheds Omsorg for sit Folk meddelt!"

Der veksledes nu Afskedskomplimenter, og ti Minutter senere var den hemmelige Audients forbi.

* * *

Det var Aftenen den 9. November 1814.

Kristiania var illumineret. Fra Haagen Mathiesens Gaard lyste de forenede Rigers Vaaben i Transparent med Carl Johans Monogram illumineret; tilhøjre over Porten en stor Krone og tilvenstre Frugtbarhedens Gudinde, Ceres med Kornneg og Sigd. Folk summede gjennem Gaderne; men tættest var Trængselen omkring Palæet, hvor Karl Johan skulde tage Bolig i den Tid, han opholdt sig i Kristiania.

Fra Forstaden Oslo lyste det i mat Lysning; bagom

laa Ekeberg taust og mørkt i Novemberkvelden. Imellem skvulped Bjørviken for Paalandsvind Havnen ind; matte Lygter fra Toldbodbryggen og søndre Brygge lige til Revieren gav svigtende Gjenskin i den dunkle Kveld. En og anden ensom Vandrer stansed og stirred ned, drog Pusten tungt og sneg sig videre for at bivaane — i alle Fald paa Afstand den svenske Kronprinses Indtog i Norges Hovedstad.

Nysgjerrigheden var stor — Begeistringen ingen.

Der faldt ofte spodske Bemærkninger mellem de støiende og larmende Folkeskarer; Politiet havde travlt med at holde Ungdommen i Ave; de fleste af Byens Dignitærer saa til i Afstand.

Af og til blev der Stilhed, naar fornemme Personer indfandt sig; saa steg atter den brogede, respektløse Summen.

Endelig faldt Skud fra Fæstningen, ni tunge Skud, som forkyndte, at nu var Kronprinsen og hans Følge i Sigte.

Der steg et fjernt Ildskin over Ekeberg i den bælgmørke Kveld; Fakkellys i svigtende, hoppende Stribe blev synligt og kom stadig nærmere. Det var Hans kongelige Høihed eskorteret af det ridende Jægerkorps og fulgt af det gule Kor, som langsomt kom Ekebergbakken ned og over Oslo og Waterland Brogaden og Storgaden frem kørte ind i sin nye Hovedstad.

Atter lød ni tunge Skud. Hans kongelige Høihed var kommen til Torvet.

Mængden trykkede sig sammen om Palæet for at se.

Atter lød ni Skud. Karl Johan rullede under Mængdens nysgjerrige Taushed i sin lukkede Vogn ind gjennem Palæets Port.

Og under Larm og Tale flød Folkeskarerne sammen, stod endnu en Stund og fordelte sig saa hurtig ind i de forskjellige Sidegader.

Men paa Toldbodens Brygge stod en ensom Mand midt i Novembermørket og stirred ud over det sortnende Vand, hvor seks Aar i forveien Enevold de Falsen havde fundet Døden i Fortvivlelse over Norges Skjæbne.

Han saa over mod Ekeberg, som nu laa sort over Oslo dæmrende Huse, han saa over mod den illuminerede Stad, hvor de brustne Forhaabninger nu søgte Erstatning i den tvungne Illumination for en fremmed Fyrste, som hverken forstod vort Sprog eller vort Folk. Han drog et dybt Suk og gik i mørke Betragtninger tilbage til Byen.

Det var Patrioten, Digteren og Eidsvoldsmanden Frederik Schmidt, den skarpeste Haaner af den Wedelske Politik, den mest begeistrede Tilhænger af Kristian Frederik og den norske Selvstændighedstanke. For ham som for saa mange var ved det, som nu havde hændt, alle Illusioner brustne.

Og Digteren, Patrioten og Selvstændighedsmanden Frederik Schmidt, Provst og Eidvoldsmand gik hjem, grublende over, hvorvidt han i Begivenhedernes Medfør skulde tage sin Afsked — eller blive staaende.

SEKSTENDE KAPITEL

Hans Velærværdighed Slotspræst Pavels havde Aftenselskab. Bundefjordstorsken havde smagt fortræffelig og befundet sig udmærket i sit Element, Pastorkjælderens gamle Rødvin; Aarstidens Kjødret Faaresteg gjorde nu alle Hager fede og skreg høit efter den nationale Ledsagelse, en Dram af det pure *aqua vitæ,* som netop nu blev skjænket.

„Alle gode Normænds Velgaaende," sagde Værten, førte med Blik paa sine Gjæster Glasset til Munden og tømte.

Sorenskriver Christie, som sad ham nærmest tilhøire, drak stilfærdig ud.

„Vor egen Skaal," sagde han med sit lune Smil.

Major Hegermann, som sad ret overfor kræmted. „Gode Normænd! De, som kunde kalde sig saa!" sagde han og streifed Professor Sverdrup med sit Blik.

Sverdrup satte Glasset med den nationale Drik halvtømt fra sig.

„*Fuit Ilium,*" sagde han hen for sig og saa mørk ud.

Da lo Kammerherre Rosenkrantz sin stille, beskedne, forsigtige Latter.

„Vi kunne dog ikke undlade at være Normænd, fordi Hans Majestæt har forladt os," sagde han lunt og søgte Christies Blik.

Christie nikked.

„Og Norskheden sidder os dog forhaabentlig saa dybt i Blodet, at den ikke udslettes, hvad enten han,

som regjerer Landet, er af fransk eller dansk Oprindelse," lagde han ind. Saa spiste han videre af Faarestegen.

„Altid ved Kjærnen," mumled Provsten Frederik Schmidt — „blot nu Skallen vel var knækket!"

Major Hegermann smilte.

„Deres Velærværdigheds fromme Ønsker for Kronprinsen skal jeg ved Leilighed have den Ære at fremføre," sagde han. „Han er jo den haarde Skal om vor Norskheds søde Nødd!"

Man lo alle.

„Og Hans Majestæt Kong Kristian Frederik den sure grønne Hams derudenom," fortsatte Schmidt. „Nu er Hamsen fjernet; nu gjælder det at knække Skallen;" *Qvod felix faustumque sit!*

„Det vil kræve et helt Aarhundrede," sagde Christie tørt.

„Om det nogensinde lykkes," skjød Sverdrup tungt ind.

Christie saa op alvorlig. Det ellers saa lune Ansigt tog stor Magt.

„Det vil lykkes; vær vis derpaa," sagde han. „Men uden Hams og Skal ingen Nød og uden Nød ingen Kjærne."

„Hundred Aar," sukked Pavels — saadan svandt vore Drømme!"

„Hundred Aar," gjentog Schmidt — „jeg takker for det lykkelige Haab — jeg takker hjertelig paa mine Børnebørns Vegne!" Han løfted det tomme Glas mod Christie.

„Om Hundred Aar er Nødden moden,“ svared denne i stor Ro. „Hamsen er alt falden, Skallen vil i sin Tid briste,“ naar Modningens Time er der, og af den modne Kjærne vil i sin Tid det nye Norge gro; — den Dag vil komme, da Normænd vil forstaa baade Kong Kristian Frederiks og Karl Johans Betydning for vort Lands Frigjørelse — og takke dem. Skaal Deres Velærværdighed!“ Han tømte de sidste Draaber i sit Drammeglas.

Pavels saa op fra Stegen, lagde Kniv og Gaffel og strøg sig om den fedtede Mund.

„Hamsen var mig sur at bide,“ sagde han; — „aldrig har min Menneskekundskab faaet en alvorligere Ørefigen end den, Christian Frederik gav mig. Begavet med alle Sjælens og Legemets fremragende Egenskaber, fuld af Alvor og Begeistring for sit store Folkekald traadte han frem for os; — næst den store Napoleon tror jeg ikke der i hele Europa findes en Fyrste, der har større Betingelser som Folkefører end han; han henrev os alle — og nu staar den hele Episode for mig som et slet Skuespil, hvori Christian Frederik har spillet Hovedrollen.

„Der tager Deres Velærværdighed feil,“ sagde Christie alvorlig. „Christian Frederik har aldrig været en Skuespiller i sit Forhold til Norge.“

Pavels retted sig.

„Hvad siger I saa om den Konge, som under Paaskud af Sygdom holdt sig borte fra Kampen i Farens Stund og samtidig privatim hengav sig til de muntre-

ste Fester med galante Fruentimmer omgiven af sin vellystige Camarilla?“ spurgte han indigneret.

„Og som undlod at modtage sin Sjælesørger og at invitere ham til Middag mellem benævnte Camarilla,“ skjød Professor Sverdrup spydig ind.

„Dette ogsaa,“ sagde Pavels raskt — dette ogsaa!“

„En Forbrydelse mod Kirken,“ supplerte Schmidt.

Man lo.

Da talte atter Christie.

„Christian Frederik havde sine Feil,“ sagde han, „og det er lidet at forsvare, at han trøsted sig i sin Ulykke ved slet Amour og andet; men han blev standhaftig mod Norges Sag; det vil jeg slaa fast, og naar han veg, da var det, fordi han maatte vige. Det var ligesaa klogt som det var nødvendigt, og uden ham kunde vi idag ikke med Rette drikke vor Norskheds Skaal.“ Han skjød Stolen lidt tilbage, som vilde han reise sig.

Da fyldte Pavels Glassene og sendte Flasken videre.

„Jeg vil drikke for den Mand, som ikke har Feil,“ sagde han og slog paa sit Glas. „Jeg vil drikke for den Mand, som hverken den sure Hams eller den haarde Skal har formaaet at lede bort fra Ærens Vei; jeg vil drikke for den Mand, som i disse alvorlige Tider har været Norges Kjærne — jeg vil drikke for Sorenskriver Christie, Storthingets Præsident, den trofaste Vogter for Norges Ære i lyse som i dystre Tider. Christie leve!“

Alle Glas løftedes under Hyldestraab; alle klinkede med Sorenskriver Christie og tømte tilbunds.

Christie takkede med sit lyse, trygge Smil.

„En Værdighed, som jeg imorgen nedlægger," sagde han. „Men en Forpligtelse, som det paahviler enhver god Nordmand at ivaretage. Omsorgen for Norges Ære deler jeg med alle her, som paa saa hæderfuld Maade har bidraget sit til at ivaretage den. Mine Herrers Skaal." Han drak tilbunds og satte sig.

Provsten Schmidt vekslede dæmpet nogle Ord med sin Sidemand Professor Treschow; denne bøiede sig over mod Sverdrup.

Professor Sverdrup nikkede.

Da sagde Treschow høit til Christie:

Det tør vel hænde, at Hans kongelige Høihed til Tak og Belønning kalder Dem til sit Raad, hvad vi alle hjertelig kunde unde Dem, men som vi vistnok i høi Grad maatte beklage, om Nationen og Nationalforsamlingen paa denne Maade skulde blive unddraget sin bedste Kraft og eminenteste Leder!"

Christie rysted alvorlig paa Hovedet.

„Jeg kan ikke tilegne mig de smigrende *epitheta ornantia*, hvormed man hilser mig," svared han. „Man overvurderer til visse i høi Grad de Tjenester, som jeg efter ringe Evne men med stor Glæde har ydet mit Land; hvad den sidste Udtalelse angaar, at der skulde blive budt mig Sæde i Hans Majestæt Kongens Raad, da kan jeg trygt erklære, at om saadant Sæde bliver mig tilbudt, da modtager jeg ikke Kaldelsen, hvor ærefuld den end maatte synes mig. Nationalforsamlingen tilhører alle mine Kræfter; der

og kun der vil jeg virke, hvis jeg for Fremtiden videre skal deltage i vort offentlige Liv!"

Haandklap og Bravoraab hilste Sorenskriver Christies Ord; Pavels greb sit Glas paany.

„Tak bringer vi Dem alle, Hrr Sorenskriver," sagde han i begeistret Tone; „anden Belønning end Uriasposten i Statsraadet vil Nationen vide at give Dem. Man har talt om en Egekrans af Guld — det er ingen Indiskretion at nævne det; det er forresten allerede en offentlig Hemmelighed. Storthinget har allerede sikret Sagen; det være mig tilladt at ønske Dem ret hjertetelig tillykke!"

Han stødte sit Glas mod Christies og drak.

„Bægeret flyder over!" svarede Christie med et beskedent Smil.

„Hvad Hjertet er fuldt af —" citerede Sverdrup og deltog i Klinkningen.

„Bægeret flyder over — derfor tømmer vi det til Præsidentens Ære," sagde Treschow og gjorde som sagt.

Christie rømmed sig.

„Det er et gammelt Ordsprog: Man skal ikke sælge Huden, før man har skudt Bjørnen," sagde han lunt.

„Men det er jo netop dette sidste, De har gjort," faldt Major Hegermann ind.

„Baade Bjørnen og Papegøien," skjæmtede Sverdrup.

Christie smilte.

„Jeg har mine Tvil," sagde han.

„Jeg indestaar for Sagen," skjød Provsten Schmidt ind. „Jeg er selv opfordret til at skrive Dedicationen!"

„Og har den da vistnok alt færdig," mente Sverdrup, — „Kjender jeg Dem ret, blev den færdig samme Aften, De fik Anmodningen. Deres Digteraare er altid parat — blot der skrues paa Kranen."

Schmidt smilte men modsagde ikke.

„Frem med den — til Desserten," bød Pavels.

„Vi kunne ikke paa lykkeligere Maade foregribe Begivenhedernes Gang."

„Dem bør ingen foregribe," indvendte Christie.

„At foregribe dem er just Kunsten!" replicerede Sverdrup.

„I Nationens Navn, Hrr Provst — frem med Dokumenterne," bad Pavels — „det er den eneste Dessert af værdig Art, jeg har at byde!"

Nølende drog Provsten Schmidt den skrevne Dedikation op af sin Frakkelomme.

„Naar Værten befaler," sagde han smilende. Alle lænede sig lyttende tilbage paa Stolene, og han læste:

„Hvad ene Hjertet tilfredsstille kan:
Det varme Hjertes frie Hyldning,
Mer værd end Hoffets Flitter og Forgyldning
Det ofres dig, Nationens ædle Mand!
Som trofast Nordmand, kraftfuld, ædel, klog,
Du vaagede for Norges Held og Hæder.
Som Thingets vise og retskafne Leder
Dit lyse Blik hver Taagedunst forjog.
Thi ærer dig hver Norges ægte Søn,
Og Nora til sin Moderbarm dig trykker
Og med sin Egekrans din Tinding smykker,
Og den skal vorde evig frisk og grøn.
I Norges Navn vi række dig den her.

Som hun med Stolthed kalder dig sin Moder,
Saa nævner hver af os dig stolt sin Broder
Og dybt dit Minde i sit Hjerte bær!"

Nye Haandklap og Bravoraab klang rundt Bordet.

„Lykkelige Sanger og lykkelige Besyngne!" udbrød Pavels.

„Ærede Hrr Vært — kjære Hrr Pastor," sagde Christie — „skulde det ikke være nu paa Tide at afbryde dette Maaltid og gaa til Piberne — efter al denne Overflod af Materiens, Aandens og Hjærtets Gaver!"

„Man skal aldrig foregribe Begivenhederne," svared Pavels.

„Det er jo det, som er Kunsten," svarede Christie slagfærdig. „Jeg tillader mig at takke for Mad."

Pavels smilte.

„Jeg havde sandfærdelig endel Nødder at knække — som Dessert," sagde han.

„Det vil tage Hundred Aar," citerte Sverdrup. Man lo, reiste sig og takkede for Mad, saa gik man i det ypperligste Humør til Pibebordet.

* * *

Man sad omkring Punschebollen i den „lille Stue". Vældige Røgskyer damped; — Minder fra Stridstiden paa Eidsvold dukked frem.

Sverdrup og Schmidt overbød hinanden i at repetere Vittigheder og Karakteristiker, lavede i de trange Logier, hvor de havde levet og holdt til i Grundlovsperioden. Men værst af alle fik Grev Wedel gjennemgaa.

Indtil Sverdrup endelig afbrød og bemærkede:

„Det kan dog ikke trods alt negtes, at hans Politik har seiret, og han høster da visselig ogsaa nu sin Løn som fortjent. Storkors af Nordstjerneordenen — Kaldelse til Hans Majestæts Raadsbord og i sin Tid Statholderposten i Norge — kan man mere forlange?

Det er da alle Tider en Trøst, naar man som Wedel har mistet alt norsk lige indtil sine norske Bukser paa Reise til Hans svenske Majestæts Tronarving!"

„Og Dannebrogskorset til og med," føiede Schmidt til.

Christie holdt op at dampe.

„I taler for haardt om Greven," sagde han i rolig, men alvorlig Tone. „Hans Syn paa praktisk norsk Politik er et baade klogt og sanddru; kun mangler han ét for at kunne blive Fremtidens Mand: *Geniets Ubesindighed!*"

„Vittigt sagt," udbrød Schmidt og nipped til sit Glas. „Men hvad mente De egentlig Christie?"

Christie rømmed sig, damped et Par Drag og sagde:

„Der gives i alle Nationers Historie Øieblikke, hvor store Ubesindigheder begaaes, Handlinger, som er Frugt mere af intuitiv Begeistring end af klog Beregning og Overveielse, Handlinger, som kun Geniet begaar — Talentet aldrig. De fører ikke til Maalet: men de forbereder Maalet — ofte gjennem et Nederlag. Det er denne Ubesindighed, baaren af Sagens inderste Væsen, som jeg kalder Geniets Ubesindighed. Denne eier ikke Wedel; han er kun Klogskab og Beregning; han har kun tænkende, ikke undfangende Evne. Han tager Fød-

slens Smerte som Bevis for, at Fødslen ikke burde være skeet. Han har ikke Geniets og den undfangende Ubesindighed. Han har Aand, men aldrig Beaandelse. Derfor stod han ikke ved vor Side paa Eidsvold. Dette er en Følge af hans Natur og hans Opdragelse — døm ham ikke. Nu er det hans Tid at triumfere og vor at lide. Vor Tid til Triumf vil atter komme med fuld norsk Selvstændighed; men hvem ved, om ikke atter bagom dette ligger et Fremtidens Land, hvor Wedels Tanke paa nordisk Forening med Sverige atter vil seire og da for alle Tider. Thi hans Grundsyn — de to Landes Afhængighed af hinanden, deres fælles Livsinteresser, Forsvarsinteresser og Kultur — det er korrekt. Men saadant vil tage Aarhundreder; med det kan ingen Politiker for Tiden regne. Lad nu Klogskaben triumfere og lad det geniale Ubesindighedens Frø, som gjennem Christian Frederiks korte Kongedømme blev nedlagt i Norges Jord, faa ligge og suge Kraft, til Modningens Stund engang kommer. Og til denne Modning skal Foreningen med alle dens Feil, Fordele og Farer — Feilene ikke mindst, lempelig bidrage! Jeg drikker i bitter Sandhedserkjendelse Foreningens Skaal!"

Alle nipped til sine Glasse.

Samtalen gled over paa Karl Johan og hans Betingelser for at kunne gøre de to Lande lykkelige.

„Sig selv først," lod Sverdrup falde.

„Og saa *les beaux restes* for Norge," fuldførte Pavels.

Christie lod, som om han ikke havde hørt.

„Sverig dernæst," sekunderte Schmidt.

„Hans kongelige Højhed er først General, saa Prins og saa Patriot,“ sagde han. Krigen er hans Metier, Kronen hans Maal — Fædrelandet hans Middel. Det maa Norden aldrig glemme, Sverige lige saa lidet som vi. Jeg mener altsaa, at Hans kongelige Høihed og hans Slægt vil blive, hvad Nationerne gjør dem til. Det er ikke imod ham, men om ham at Striden vil komme til at staa. Lader os efter Evne søge at gjøre ham til Norges Konge!“

„Uden derfor at gjøre Svenske af os,“ bemærkede Sverdrup med bitter Spot.

„Netop“ — svared Christie; — „staa paa vor Post og kjæmpe for vor Sag og ikke hverken gjøre Svenske eller Danske af os!“

De øvrige saa paa hverandre. Svaret skjulte en Brodd; thi Sverdrups Reise til Danmark netop i den mest kritiske Tid kunde endog ikke hans Venner tilgive ham.

Sverdrup kræmted stærkt og optog Handsken.

„Ingen kan tjene to Herrer,“ svared han. „Derfor reiste jeg til Danmark.“

„Jo,“ riposterte Christie med et Smil. „Man kan tjene to Herrer — men kun én ad Gangen. Det sidste agter jeg at gjøre. Jeg tjener Norges valgte Konge, hvem han end er. Thi jeg tjener Fædrelandet, som har valgt ham, ved at vise ham Lydighed!“

Sverdrup svared ikke. Men Provsten Schmidt fôr op og rakte Christie sin Haand.

„Tak for det Ord,“ udbrød han. „De har væltet en

Sten fra mit Hjerte. Mangengang har jeg været fristet til at nedlægge mit Embede i Sorg over, hvad der er skeet; men jeg har ikke magtet det. Kjærligheden til min Gjerning og det Folk, som er mit, har altid gjort mig det for tungt. De har befriet min Samvittighed!"

Christie smilte.

„Vi kan alle trøste os," sagde han lunt. „Kjendsgjerningernes Magt er stærkere end Drømmene. Det er med Idealer som med Korn — de maa knuses for at kunne give Menneskene den Føde, de trænger. Vi maa trøste os og kan visselig ogsaa gjøre det. Selv Sverdrup er vendt tilbage med et Videnskabens Oljeblad i sit Næb. Det spaar, at Syndfloden er forbi og en ny Vaartid er forhaanden!"

Han saa med et godt Blik paa Sverdrup.

„Spereamus!" svared denne med sin dybe Bass og tømte sit Glass.

SYTTENDE KAPITEL

Hans kongelige Høihed Kronprins til Sverige og Norge Carl Johan gav hemmelig Audients i Palæet.

Hans Høihed var stærkt echaufferet; det var det første norske Statsraads Besættelse, det gjaldt.

Nu havde hans kongelige Høihed netop styrket sig ved et Glas let Vin; han ringte, der han sad med Benene korskastet og Ryggen tilbagelænet i Hyndestolen;

den fremspringende Næse var rødmende efter den sidste Pris Snus; de kloge, runde Øine brandt, speidende.

Lakeien kom ind og stod yderst frygtsom og ærbødig ved Døren.

„Deres kongelige Høihed befaler,“ sagde han i dresseret Tone.

Carl Johan saa hen i Væggen.

„Lad Monsieur Vicestatholderen, Hans Excellence Grev v. Essen kalde,“ bød han, i ligegyldig Tone.

Lakeien bukkede dybt.

„Hans Excellence Visestatholderen er ikke i Palæet Deres kongelige Høihed,“ svared han næsten bævende.

„Ikke i Palæet?“

Carl Johan vendte sin Næse mod Lakeien og kujonerede ham med sit Blik.

„Nei Deres Naade,“ svared Lakeien. „Hans Excellence er for et Kvarters Tid siden gaaet ud!“

Carl Johan reiste sig men satte sig igjen.

„Hvorhen?“ spurgte han.

Lakeien bukkede.

„Hans Excellence gav ingen Besked,“ svared han lavt.

Garl Johan slog atter Benene overkors.

„Bien,“ sagde han. „Da kommer Hans Excellence straks tilbage. „Sig, jeg venter ham!“

Han saa atter bort fra Lakeien i stor Ligegyldighed.

„Ja, Deres kongelige Høihed,“ svared denne, bukked og vilde fjerne sig.

Carl Johan vinked.

„Er der nogen i Forværelset?“ spurgte han.

„Ja Deres kongelige Høihed,“ svared Lakeien.

„Hvem?“

„Hrr Verkseier Jacob Aall, Deres kongelige Høihed“, svared Lakeien.

Carl Johan stirred et Sekund hen for sig.

„Lad ham vente,“ bød han. „Jeg maa først tale med Vicestatholderen.“

„Ja, Deres kongelige Høihed!“ Lakeien trak sig tilbage.

Og Hans kongelige Høihed Kronprinsen af Sverige og Norge var alene i sit Modtagelseskabinet.

Han tog sig en ny Pris Snus; han saa paa den brillianterede Gulddaase. Han trak sig i Halslinningen; hans Ansigt havde en høirød Farve. Han kastede Benene overkors den anden Vei. Sad lidt og vugged med Fodbladets Spids, strøg sig en Gang hurtig gjennem det krøllede Haar og reiste sig.

Han lagde Armene ikors à la Napoleon og stod i Stilling, grundende. Saa gik han et Par Slag op og ned i Værelset og standsed atter foran et Hjørne, grundende og fremdeles med Armene i Kors.

Da banked det atter. Lakeien traadte atter ind. „Hans Excellence Vicestatholder Grev v. Essen, Deres kongelige Høihed,“ meldte han.

Carl Johan svingte rundt paa Hælen og blev staaende.

„Bien“, svared han. Han stod fremdeles med korslagte Arme.

Grev v. Essen, Norges nyvalgte Statholder traadte stille ind.

Han var middelhøi med graasprængt Haar og et tørt, noget selvgodt Ansigt.

Han hilste med selvsikker, elegant Kropsføring og blev staaende midt i Værelset.

„Deres kongelige Høihed har ønsket at tale med mig,“ sagde han i kjølig, jævn Tone og saa ret paa Carl Johan.

Carl Johan, som nu havde ladet de korslagte Arme synke, gik lige hen til Bordet og satte sig.

„Ja, min kjære v. Essen,“ sagde han. „Jeg trænger Deres Raad lige overfor Grev Wedel“.

Grev Essen gik nærmere og tog Sæde uden videre ligeoverfor Kronprinsen.

„I hvad Anledning, Deres kongelige Høihed?“ spugte han.

Carl Johan fik højere Farve.

„I Anledning Statsraadets Udnævnelse,“ svared han. „Grev Wedel vil indføre i Statsraadet flere af det ultra norske Partis mest fremragende Mænd — en Christie, en Motzfeldt, en Major Hegermann —?“

Grev Essen saa med de graa Øine næsten træt frem for sig.

„Det var, tør hænde, det klogeste,“ sagde han lavt.

Carl Johans Øine stod store og runde paa Essen.

„*Croyez-vous?*“ sagde han.

„Ja, Deres kongelige Høihed,“ svared Grev v, Essen stille.

„Et pourquoi?"

Carl Johans Øine fik et forskende næsten slu Udtryk.

Grev Essen saa lige ind i dem, næsten ligegyldigt.

„Bedre at have dem i Statsraadet end i Storthinget, Deres kongelige Høihed," svared han og smilte umærkeligt.

Carl Johan løfted sit Hoved som en Hund, der veirer noget.

„Vraiment — vous-avez raison!" udbrød han.

Saa taug han og saa længe tankefuld frem for sig. Hans Tænder gned uafladelig mod hinanden, som om han tygged paa noget; han strøg sig et Par Gange over sin store Næse med Haanden — fôr ogsaa med Haanden gjennem sit Haar. Endelig saa han atter paa Grev Essen, som havde siddet urørlig.

„Stoler De paa Grev Wedel?" spurgte han, lidt uventet og pludseligt.

Grev v. Essen taug lidt, før han svared.

„Grev Wedel er Normand, han som de andre," svared han endelig. „En kan ikke blindt stole paa nogen Normand i denne Sag." Han saa hen for sig. „Men alt er relativt," fortsatte han. „Og jeg tror, Grev Wedel er den, vi for Tilfældet mest tør stole paa og bedst kan bruge, om Maalet skal vindes!"

Carl Johans Ansigt fik et lukket Udtryk. Han saa skarpt, militarisk paa Grev Essen; hans Ansigt fik et laant Udtryk af Adel og Storhed. „Hvilket Maal Hrr Greve?" spurgte han næsten kvasst.

Grev v. Essen saa uskyldigt ind i Prinsens barske Ansigt.

„Norges Underlæggelse under Sverige," svared han som selv følgeligt.

Carl Johan reiste sig. Gascogneren lyste i hans Træk.

„Jeg har sagt Dem tilforn," udbrød han, stærkt, og hans venstre knytted sig uvilkaarlig som omkring Ridepisken. „Dette er ikke Maalet. Maalet er de to Rigers frie Forening! Forstaar De mig Herr Greve?"

Han stod der dramatisk.

Grev v. Essen saa ikke paa ham.

„De to Rigers Forening — netop," svared han.

Carl Johan forbausedes.

„De sagde Norges Underlæggelse under Sverige," udbrød han.

Grev Essen saa nu op paa Kronprinsen.

„Ja," svared han lunt — „det er samme Sag!"

Carl Johan støtted Haanden paa Bordet, satte den anden i Siden og retted sig.

„Men ikke samme Middel," svared han, bestemt. „Kongen har svoret at regjere to ligestillede, selvstændige Lande — som Brødre."

Grev Essen smilte. Saa blev han med ét alvorlig.

„Umuligt Deres kongelige Høihed," svared han.

Carl Johan drog sine Bryn iveiret, ildrød i Ansigtet.

„De tror altsaa ikke paa Foreningen?" spurgte han.

„Jo — netop," svared Grev v. Essen,

„Men hvordan?"

Carl Johan saa yderst angreben ud.

„Den ene maa vige. Den mindste og fattigste! Det er en Verdenslov, Deres kongelig Høihed!"

Carl Johan gik hen i Hjørnet og stod med Armene overkors længe.

Saa vendte han sig helt om.

„Norge skulde gaa op i Sverige?“ spurgte han. „Efter den Forening, som nu er besvoren?“

Grev Essen havde ogsaa reist sig.

„Ja Deres kongelige Høihed,“ svared han stærkt og bestemt. „Til Folkenes Lykke — til Tryghed for hele Norden. Og til Betryggelse af Deres kongelige Høiheds Dynasti.“

Carl Johans Ansigt skifted Udtryk; han stod længe og grunded. Det eventyrlige i hans store Øine og søgende Næse kom frem — Herskeren var forsvunden.

„Men hvordan?“ spurgte han pludselig,

Grev Essen var bleven ganske tryg og stille.

„Saa smaaningom,“ svared han og glemte at sige „Deres kongelige Høihed.“

Carl Johan nikked hen for sig. Parvenuen nikked. Manden, som havde kjæmpet sig frem mellem Kanoner og Intriger.

„Og saa er Grev Wedel rette Mand og at stole paa?“ spurgte han.

„Ja, netop rette Mand. Han tror paa Foreningen og er hæderlig tillige. Han tror at gavne Norge og Norden — og han tror ret.“

Carl Johan nikked.

„*Je comprends,*“ svared han. Han stod en liden Stund og støtted sin kløftede Hage i Haanden.

„Og nu skal jeg tage hans ultranorske Modstandere

op i Regjeringen — kan hænde nære Slanger ved min egen Barm?!"

Han baade spurgte og ikke spurgte.

„Ja Deres Majestæt."

Grev Essen smilte helt.

Carl Johan slog ud med sine Arme, hjælpeløst.

„Hvad skal jeg gjøre med dem?" spurgte han bekymret.

„Absorber dem Deres kongelige Høihed," svared Grev v. Essen tørt og lo nu sin lille ubetydelige Latter. „Gjør som Norge gjør mod Sverige!"

„Saa smaaningom!"

Karl Johan citerte smilende.

Grev v. Essen nikked. „Med godo," sagde han.

I det samme meldte Lakei, at Grev Herman Wedel Jarlsberg havde ladet melde, at han, hvis det faldt Hans kongelige Høihed beleiligt vilde indfinde sig ved Ettiden i Palæet.

Carl Johan tog hurtig Afsked med Grev Essen, som fjernede sig, gav Grev Wedel Tilsigelse til Audients til forønsket Tid og indlod Verkseier Jacob Aall til Audients.

Verkseier Jacob Aall var en stille Mand med rolige graablaa Øine, et troværdig nobelt Ansigt — skaldet og af langsomme Manerer.

Carl Johan talte livligt med ham om Ministeriets Dannelse og haabede efter Grev Wedels Forslag at se ham i dets Midte; men Jacob Aall undslog sig paa sin beskedne Maade og paa daarligt Fransk; hverken hans

Forhold eller hans Tilbøieligheder tillod ham at træde ind i det aktive Statsliv. Han takkede i de forbindtligste Udtryk for den store ham tiltænkte Ære, men fastholdt sin Vægring.

Carl Johan talte vidt og bredt frem og tilbage om den lykkelige Forening, om hans Kjærlighed til det norske Folk, om hans vanskelige Opgave med videre, bød et Glas fransk Vin, som blev drukket paa hans eget og Norges Velgaaende og trykkede hjertelig Jacob Aalls Haand til Afsked. Hvorefter Verkseieren, Grev Wedels Ven og Beundrer med ærbødig Hilsen trak sig tilbage og aanded op, betydelig lettet, da han atter traadte ud af Palæets Port.

„Kjedelig Herremand!“ udbrød Carl Johan høit for sig selv, da Aall var gaaet; saa tog han sig en stor Pris Snus. Blev med et eftertænksom og satte sig med Snusdaasen glidende mellem Fingrene.

„Grev Wedels Ven — men ønsker ikke Plads i hans Ministerium,“ sagde han mumlende hen for sig.

„Aha — netop derfor,“ udbrød han høit. „Netop derfor! Han vil vedblive at være hans Ven!“ Han stak Daasen i Vestelommen og henfaldt i Tanker.

„Brav Mand — men yderst kjedsommelig som alle brave Mænd,“ tænkte han, og Tankerne gled videre over paa Napoleon Bonaparte.

— — —

„Hrr. Greve Wedel-Jarlsberg,“ meldte Lakeien; Carl Johan reiste sig, vinked med Haanden og satte sig atter.

Grev Herman Wedel-Jarlsberg med det fornemme, frygtløse Adelsmandsansigt traadte ind med en stolt, men ærbødig Hilsen.

Carl Johan reiste sig og gik ham hastig tilmøde. „Goddag, kjære Hrr. Greve," sagde han og rakte ham Haanden. „Det glæder mig overordentlig at se Dem. Hvor langt er vi saa komne med Ministeriet?"

Han bød ham Plads med en let Haandbevægelse og gik selv tilbage til sin Stol, hvor han satte sig. De kloge Øine rulled; den store Næse lytted og speided.

Grev Wedel fulgte langsomt og satte sig.

„Deres kongelige Høihed — her er Listen, saaledes som jeg har tænkt mig den," svared han, drog et Papir op af Frakkelommen og rakte den med et næsten umærkeligt Buk til Prinsen, som folded den ud og kasted et flygtigt Blik paa Navnene.

„Som Deres kongelige Høihed ser, har jeg søgt mine Mænd saameget som muligt blandt Storthingets mest fremragende Capaciteter og særlig mellem mine Modstandere," fortsatte Greven med et djærvt Blik paa Carl Johan.

Kronprinsen saa forstaaelsesfuldt paa Grev Wedel. „Jeg godkjender dette Princip," sagde han. „Man gjør Modstanderne til Venner, og Nationalforsamlingen berøver man dens Vaaben. Det er baade diplomatisk og nødvendigt."

Grev Wedel mødte Carl Johans Blik.

„Deres kongelige Høihed misforstaar mig og miskjender mig tillige," svared han. „Jeg vælger, som jeg

har valgt, for at der i den norske Regjering skal sidde Mænd med redebon Iver netop for Norges Sag. Jeg vælger dem for at styrke ikke for at svække Arbeidet for Norges Fremgang og Lykke."

Hans Ansigt var næsten truende.

Carl Johan rødmed; de mørke Øine skjød Lyn; men han beherskede sig.

„Visselig — men gjennem Unionen — ikke gjennem Separatisme," sagde han og prøved at lægge sit Ansigt i smilende Folder.

„Nu ere vi enige, Deres kongelige Høihed," svared Grev Wedel med et Buk. „Om Maalet ere vi enige. Midlerne tør være forskjellige og Meningen om dem ligesaa. Men det bliver da norsk og svensk Statskunst overladt at enes derom — og kjæmpe derom op igjennem Tiderne!"

Carl Johan mørkned.

„De varsler Kamp Hrr. Greve?" sagde han dæmpet.

Grev Wedel bukked.

„Ja, Deres kongelige Høihed," svared han med noget, som ligne det Smil. „Unionen er ikke frivillig; — dens Tilblivelseshistorie vil sætte Mærker og byde Vanskeligheder gjennem lange Tider; vi staar nu ved Begyndelsen paa det store Foreningsarbeide; det beror paa Deres kongelige Høiheds Principer og Deres kongelige Høiheds Tiltro til det norske Folk, om det skal lykkes eller ikke."

Grev Wedels Øine stod forskende paa Carl Johan.

Denne reiste sig halvt i Sædet og bøiede sig over mod Wedel.

„Hrr. Greve," sagde han. „De er en djærv Mand, som tør sætte saadant i Tvivl." Han reiste sig helt. „*Vraiment,*" sagde han i henført Tone. „Havde jeg ikke været besjælet af de varmeste Følelser for dette Folks Lykke, da var ikke i dette Øieblik Norge et frit Land med sine frie Konstitution, men en undertvungen Provins!"

Han stod stolt med funklende Øine.

Grev Wedel havde ogsaa reist sig.

„Det turde have mødt sine Vanskeligheder, Deres kongelige Høihed," svared han uden at vige. „Norge er et Bjergland og Normændene vant til at sulte og — Sverig er heller ikke nogen Stormagt længer Deres kongelige Høihed."

Han talte med brydsk Stemme.

Carl Johan stak Haanden ind paa sit Bryst og stod med den anden i Siden.

„Jeg er General, Hrr. Greve," svared han stolt — „Jeg er født og opdragen under Fanerne, og jeg siger Dem: — Norge skulde være bleven undertvunget trods sine Bjerge. Dal for Dal skulde jeg have taget; Krigen skulde jeg have fortsat Aar efter Aar, indtil det hele Norge var undertrykket; jeg skulde have kanoneret dem sønder og sammen mellem deres Bjerge, indtil al Modstand var kuet. Men jeg er ogsaa født i det frie Frankrige, under Folkebefrielsens Banner! Jeg ved, det ikke vilde bringe nogen Velsignelse at herske over

et underkuet og tvunget Folk — se derfor har jeg — paa egen Resico og til eget Ansvar valgt Fredens Vei — trods det ledende Sveriges Ønske; jeg ser som De, at Fremtidens Lykke for Norden ligger i Enighed og Fred; derfor staar jeg nu her."

Han havde talt med hele Sydens fyrige Minespil og hele Gascognerens rappe Tunge; nu slog han dramatisk ud med sin Haand og saa paa Grev Wedel med betagent varme Øine.

Greven fik et godt Smil.

„Tilvisse Deres kongelige Høihed," sagde han. „De kunde have erobret Norge; men *beholdt* det, Deres kongelige Høihed — det havde vistnok havt sine Vanskeligheder, særlig da Stormagterne som Deres kongelige Høihed nok har erfaret, ikke netop udmærker sig ved Trofasthed mod Løfter og Forpligtelser."

Carl Johan slog heftig med sit Hoved og lukked Øinene.

„Jeg havde Hans Keiserlige russiske Majestæts parole *d'honneur*," sagde han hvasst. „Hverken Rusland eller England kunde bryde sit Ord. Napoleon er ikke den eneste, som kan vække Krigens Løve paany i Frankrig!"

Grev Wedel bukked.

„Undskyld mig, Deres kongelige Høihed," sagde han. „Men bedre at herske over to Folk, som vil Fred, end over et, som vil Krig. Bedre at forsone end at hævne. Deres kongelige Høihed har havt det rette Instinkt og til syvende og sidst ogsaa den klogeste

Forstaaelse af Deres kongelige Høiheds og Dynastiets Interesse. Vi gaa altsaa med Glæde til det store, fredelige Foreningsarbeide — det er den *eneste* Vei."

Carl Johan rakte ham Haanden.

„Accorderet," sagde han og satte sig.

Saa folded han atter Ministerlisten ud.

„Monsieur Jacob Aall — Hrr. Grevens gode Ven," sagde han — „har været her — og givet Afslag."

Han saa paa Wedel, spørgende.

„Det ligner ham," svared Grev Wedel med et Smil. „Og jeg havde ventet det. Min Ven Verkseieren lider af en altfor skrupuløs Samvittighed. Han har nu imidlertid havt Æren af et Tilbud — det var igrunden Hensigten, Deres kongelige Høihed."

Carl Johan smilte.

„De har hædret en Ven — og bevaret en Ven," sagde han. „De er *ma foi* en Diplomat trods alt, Hrr. Greve."

„Trods min Ærlighed," sekunderte Grev Wedel.

Og de lo begge.

Derefter blev Navn for Navn gjennemgaaet og sanktioneret. Særlig glad var Kronprinsen over at finde Christie paa Listen og udtalte for Wedel sin levende Beundring for Storthingets berømte Præsident.

„Jeg haaber, han modtager," sagde Wedel. „Jeg ved, han nærer sine Betænkeligheder; men Deres kongelige Høiheds Personlighed tør maaske formaa at fjerne disse."

Carl Johan gjorde en Kompliment, og Navnegjen-

nemgaaelsen fortsatte, lige indtil Lakeien atter traadte ind og meldte:

„Storthingspræsident Christie, Deres kongelige Høihed.“

Carl Johan og Grev Wedel reiste sig. Den sidste tog hastig Farvel og sagde, idet han gik: „Nu alt for Norge Deres kongelige Høihed!“

„Alt for Unionen,“ svared Carl Johan og hilste med sin Haand til Afsked.

To Minutter senere stod Sorenskriver Christie lun og trygg foran Carl Johan, som modtog ham med udsøgt Elskværdighed.

„Det er mig en stor Glæde at erfare, at Hans Excellence Grev Wedel, som netop forlod mig, har Deres Navn først paa Listen over det nye Ministeriums Medlemmer,“ sagde han i indsmigrende Tone.

Sorenskriver Christie kræmted sit lille betydningsfulde Kremt. De kloge Øine saa paa Kronprinsen, iagttagende.

„Det var netop i denne Sags Anledning, jeg idag søger Deres kongelige Høihed,“ sagde han stilfærdig.

„De modtager! Det gjør mig overordentlig lykkelig,“ udbrød Kronprinsen. „En Mand med Deres Dygtighed og fremragende Egenskaber, med Deres Indflydelse i Nationalforsamlingen og mellem Folket er uundværlig i Statens Raad!“

„Deres kongelige Høihed,“ svared Christie og saa frygtløst og fast ind i Kronprinsens Ansigt. „Jeg er kommen for at meddele, at jeg ikke kan modtage den

ærefulde Kaldelse til Hans Majestæts norske Statsraad."

Carl Johan traadte forbauset et Skridt tilbage.

„Ikke modtage!" gjentog han og skifted Farve. „De refuserer? Og hvorfor?"

Hans Blik brændte.

Christie saa ham alvorlig ind i Ansigtet.

„Fordi jeg efter den nøiagtigste og grundigste Overveielse er kommen til den Overbevisning, at jeg ikke ser mig istand dertil," svared han fast og stille.

Carl Johan korslagde sine Arme. Han stod en liden Stund taus; saa vendte han sig og gik hen og satte sig.

„Det skulde interessere mig meget at høre Deres Grunde for et saa uventet Afslag," sagde han og beherskede sin Stemme, som nu klang skarp og tynd.

„Jeg skulde være Dem meget forbunden for en Forklaring," gjentog han.

Christie kom langsomt nærmere. Han stod et lidet Øieblik og stirred ligesom aandsfraværende ud gjennem Vindvet; saa fæsted han sine klare, rolige Øine paa Carl Johan — og satte sig.

„Mine Grunde ere mange, Deres kongelige Høihed," sagde han med langsom Betoning.

„For at begynde med det rent personlige, da længes jeg stærkt tilbage til min Fødestad Bergen. Der har jeg mine Venner; did staar min Hu efter alt det opslidende politiske Arbeide, hvori jeg iaar har deltaget. Jeg trænger til Hvile, Deres kongelige Høihed."

Carl Johan rysted energisk paa Hovedet og slog afvisende ud med Haanden.

„De er en Mand af Jern, Monsieur Christie," sagde han; „De trænger Arbeide og ikke Hvile. Desuden — alt saadant er det Pligt at ofre for Fædrelandets Skyld, naar det trænger Dem!"

Christie bukked let.

„Tilvisse, Deres kongelige Høihed," svared han. „Det er derfor heller ikke nogen afgjørende Grund. Enhver Normand ofrer alt — selv Livet - med Glæde, hvis det er nødvendigt for Fædrelandets Frelse; men — og dette er min anden Grund —: min Indtrædelse i Regjeringen er ingen Nødvendighed — jeg kunde næsten sige tvertom."

Carl Johan lod forbauset.

„Hvad mener De?" udbrød han.

„Jeg mener dette, Deres kongelige Høihed," sagde Christie lunt, „at Grev Wedel let kan undvære mig og let kan finde gode norske Mænd, som staar hans Anskuelser nærmere. Desuden ser jeg, at Hrr. Greven søger sit Ministerium dannet særlig inden Storthingskredse; dette kan være klogt nok; thi der findes de Mænd, hvis Troskab, Dygtighed og Fædrelandssind er prøvet i tunge Tider; men, Deres kongelige Høihed; det er dog klogt, at enkelte bliver tilbage, saa at et norsk Samarbeide mellem Storthing og Regjering kan blive sikret — for begge Parters Vedkommende."

Carl Johan følte sig gjennemskuet af den kloge Mand med de trygge, smilende Øine. Han slog Blikket ned og saa paa sine Støvler.

„*Vraiment*“ sagde han — De har Ret; men der findes da vel i Storthinget flere gode norske Mænd. De er da vel ikke den eneste, mon chere Christie?“

Hans Øine flammed ironisk til; Farven steg i hans Ansigt.

Christie smilte.

„Visselig er jeg ikke den eneste,“ svared han med et lyst Smil; men — jo flere jo bedre, og jeg for mit Vedkommende vil sige, at kun i Storthinget vil jeg kunne gjøre Fyldest for mig. Der er min Plads, om noget for Fremtiden kræves af mig; der føler jeg mig hjemme.“

Carl Johan nikked.

„Men der maatte dog kunne beredes Dem en baade bedre og mere lønnende Plads ved Raadet,“ sagde han let hen. „De har jo kun at stille Deres Betingelser.“

Christie bukked smilende.

„Jeg takker Deres kongelige Høihed for udvist Tillid,“ svared han næsten med et dulgt Anstrøg af Ironi. „Jeg er en Ven af Enkelhed og attraar intet, som obligerer. Jeg er, som Deres kongelige Høihed vel nu ved, en ganske tarvelig Mand; min høieste Glæde er mine Medborgeres Tillid, min største Ærgjærrighed er den absolute Uafhængighed og min Længsel er — Bergen.“ Han smilte nu helt.

Carl Johan sad atter taus og afvæbnet.

Endelig saa han op.

„De er Grev Wedels absolute Modstander?“ spurgte han.

„Jeg har den Ære," svared Christie og bukked. „Eller rettere sagt — jeg har havt den Ære!"

Carl Johan nikked alvorlig hen.

„En høit vurderet Modstander," sagde han. „Siden han søger at knytte Dem til sit Ministerium."

Christie smilte.

„Det er altid klogt at binde sine Modstandere," svared han.

Carl Johan svared ikke. Han sad eftertænksom og saa ned.

„Hvad tror De om de norske Folk," spurgte han medét.

„Kun godt, Deres kongelige Høihed," svared Christie.

„Og om det svenske?" Carl Johan saa op.

„Ogsaa kun godt Deres kongelige Høihed," svared Christie igjen og smilte.

„Og om Foreningen mellem disse to gode Folk?" Carl Johan fæsted et næsten bange Blik paa Christie.

Christie saa ned.

„Det beror paa Foreneren," svared han endelig.

Carl Johan blev dybt alvorlig.

„*Vraiment* — jeg vil gjøre mit Bedste," udbrød han. „Blot Folkene vil gjøre sit!"

„Det norske tør jeg svare for," svared Christie. „Tør Deres kongelige Høihed svare for det svenske?"

Carl Johan rødmed over dette djærve Spørgsmaal.

„Jeg kjender endnu ingen af de to Folk," svared han.

„Deres kongelige Høihed vil snart erfare," sagde Christie.

„Apropos," — Carl Johan brød Samtalen af — „Deres Ven den gamle Biskop Johan Nordahl Brun i Bergen — regner De ogsaa ham til de gode Normænd — eller til Oprørere?"

Christie blev ganske rød i sit Ansigt.

„Deres kongelige Høihed," svared han. „Jeg er ingen Ven af Oprørere og har ingen Ven mellem Oprørere. Nordahl Brun er den trofasteste mellem de trofaste, den nidkjæreste mellem de nidkjære, den norskeste mellem de norske. At han elsker Frihed og Fædreland over alt i Verden, er vel ingen Feil, Deres kongelige Høihed, heller ikke at han frygtløst forkynder det for al Verden og al Verden tiltrods."

Carl Johan reiste sig.

„Han er dog endnu en ivrig Tilhænger af Christian Frederik og Separationsprincipet," sagde han; „en Forkyndelse af saadant staar dog efter den nye Tingenes Orden Oprør nær."

Christie havde ogsaa reist sig.

„Deres kongelige Høihed," sagde han. „Ethvert Folk ønsker den fuldkomne Frihed og har Ret dertil. Begeistringen for Folkefriheden maa klinge — ikke som Oprør, men som liflig Musik i Deres kongelige Høiheds Øren, Deres kongelige Høihed, som har nydt den store Lykke at være født i det Land, som har fostret Folkefrihedens Tanke, Deres kongelige Høihed, som nu skal sidde paa de to frivillig forenede Rigers Throne i Kraft

af og som Belønning for Deres Deltagelse i den store Verdenskamp for Folkenes Frigjørelse.

Jeg tvivler ikke et Øieblik paa, at Deres kongelige Høiheds Regjering vil blive en værdig Fortsættelse af det Frigjørelsesverk, som har skaffet Deres kongelige Høihed Berømmelsen og sat de to Kroner paa Deres Hoved; men da skal Deres kongelige Høihed i Mænd som Nordahl Brun se Deres kongelige Høiheds bedste Venner og aandsbeslægtede — ikke Oprørere eller Fiender. Stod Deres kongelige Høihed Ansigt til Ansigt med hin ærværdige, flammende Ordets Tjener derborte, da vilde Deres kongelige Høihed føle Dem varm om Hjerte, og al Deres ugrundede Frygt for det norske Folks Troskab og Oprigtighed i et Øieblik forsvinde."

Carl Johan, Generalen, den kloge Diplomat, den utrygge Prins stod der slagen og greben ved Christies djærve Tale.

Han rakte ham sin Haand.

„*Vraiment* Christie," sagde han, sælsomt rystet; „*vraiment* jeg tror De har Ret. Jeg vil reise i dette Land; jeg vil lære dets Folk at kjende. Blot jeg var dets Sprog mægtig; men det kan vel komme — det bør og skal komme. Saa kan jeg maaske atter en Gang komme til at tro paa, at en Suveræn kan blive elsket af sit Folk, saa elsket, at det aldrig vil svige. Lader os haabe det, Monsieur Christie — lader os haabe!"

Christie modtog Prinsens Haandtryk.

„Lader os arbeide derpaa, Deres kongelige Høihed," svared han varmt — „baade i Regjering og Storthing,

baade i Sverige og i Norge. Da og først da, bliver Unionen til Velsignelse!“

„*Commençons,*“ svared Prinsen og trykked varmt hans Haand til Afsked.

ATTENDE KAPITEL

Paa Bogstad Gaard var der hemmeligt Stævne.

Peder Anker, den ærværdige statelige Mand med Kalotten over det hvide Haar og det noble Patricieransigt fyldt af Forventningens Uro gik op og ned i den store Stue.

Slaguhret havde netop slaaet otte. Kammerherrens Tjener, som havde bragt Tobakken og de rensede Merskumspiber til Pibebordet, meldte, at der hørtes Larm af Karosser udenfor den store Allé.

„Det er vist Herman,“ mumled Peder Anker hen for sig.

„Sørg godt for Hestene — og ikke for koldt Vand med det samme!“

Tjeneren stod ved Døren.

„Jeg skal tale til Lars Kudsk,“ svared han og gik.

Peder Anker gik fremdeles forventningsfuld op og ned paa Gulvet. Hænderne var paa Ryggen; Gangen var afmaalt og værdig og efter hans Alder af stor Elasticitet.

Nu rullede en Karosse med to Brune forspændt op for Indgangen.

Det var Grev Herman Wedel-Jarlsberg, som kom.

Peder Anker gik til Vinduet og saa ud, men kunde intet skjelne i Novembermørket. Jo, nu saa han Grev Wedels kjendte Ansigt ved Lygteskinnet. Nu gik han let og ledig Trappen op og ind.

Der kom Smil over Kammerherre Peder Ankers gamle Ansigt. Der var han den kjære Herman, Norges lidende Mand for Tiden, han hvis sunde Politik omsider efter megen Kamp og megen Miskjendelse havde seiret og triumferet!

Peder Anker gik sin Svigersøn Greven tilmøde i Forstuen, hvor Tøiet toges af.

„Nei er Du der, min kjære Herman," udbrød han og modtog hans Haandslag. „Det er et Hundeveir og mørkt!"

Grev Wedel kom ind i Stuen, kjølig af Veiret.

„Ja, rigtig Høstveir," svared han; han gned sine Hænder og kom frem til den store Bærumsovn, hvor det sprakede lystigt.

„De datterligste Hilsener fra Karen!" han satte sig. „Baade hun og den lille har det udmærket."

„Det glæder mig!" Peder Anker stod i det skinnende Ovnslys og saa paa sin Svigersøn. Lysene i Stager og Lysekrone lyste hvidligt mod Ovnens luerøde.

„Han vokser godt, den lille Per?" Kammerherren smilte muntert.

„Som en Bjørneunge!" lo Grev Wedel.

„Hvad han da ogsaa er," fortsatte Peder Anker.

„Baade paa mødrene og fædrene Side," lo Wedel igjen.

„Tys!" sagde Anker og lytted. „Der kommer de nok." Lyd af Kjørende hørtes atter; flere Karosser bøied ind i den brede Allé og hørtes altid nærmere.

„Ja, der har vi dem," sagde Grev Wedel og reiste sig. „Det er sandt at sige præcis."

Og de to Cavallerer gik ud i Forstuen for at møde de kommende.

Et Kvarters Tid senere sad der et eleveret Selskab ved Aftensbordet i Bogstads store Spisestue. Fru Kammerherrinden præsiderede ved den nedre, Hrr. Kammerherren ved den øvre Ende af Bordet. Tilvenstre sad Grev Wedel, Motzfeldt, Jacob Aall og Politidirektør Diriks, tilhøire Generalmajor Hegermann, Sommerhjelm, Jonas Collett og Professor Christian Krohg.

Man var ved Fisken. Bundefjordsørret og Drøbaktorsk paa rygende Fad; ekstra fin Rødvin dertil.

Grev Wedel var særdeles munter, sagde Vittigheder og drak Skaaler.

„Jeg ved ikke, hvad der gaar af Herman i Aften," sagde Fru Kammerherrinden, smilende; „jeg har ikke seet ham saa munter paa længe."

„Jo, det skal jeg sige dig," svared Kammerherren i sin godslige, fornemtlune Tone. „Det er Fædrelandsbekymringen, som gaar af ham — omsider!"

Han nipped til sit Glas.

„Skaal Herman," sagde han og drak.

Grev Wedel besvared denne private Skaal med et Smil og et trygt Nik.

„Deri har Du Ret," svared han. „Særlig nu, da Du paatager dig den stockholmske Portefeuille."

„Skaal Svigerfader!"

Han drakk. Og alle de tilstedeværende sluttede sig med Akklamation dertil.

Kammerherre Peder Anker rømmed sig smilende.

„Jeg takker mine Herrer — jeg takker," sagde han; „det er visselig efter store Betænkeligheder og lange Overveielser, at jeg har taget dette Skridt; min Alder og — min Magelighed skulde for mig være Grunde nok til at afslaa en saa prekær og byrdefuld Bestilling; men Herman har forstaaet at tage mig fra den rette Side — Pligten mod Fædrelandet gaar fremfor alt; enhver maa bidrage sit, hvor ringe det end kan være. Det er mig imidlertid en stor Trøst, at jeg ved min Side i Stockholm faar saa fortjente Mænd som Kaptein Motzfeldt og Professor Krohg. Jeg stoler fuldt og tryggt paa Eders Hjælp, mine Herrer."

Man drakk atter; — anden Ret: Fugl med Champagne blev serveret.

Tungernes Baand løsnedes; der faldt Yttringer baade pro og contra det, som var skeet, og Grev Wedel, som aldrig lagde synderlig Baand paa sine Udtalelser, lod den abdicerede Konge Christian Frederik stærkt holde for.

Sommerhielm og Motzfeldt, som var af Christian Frederiks forrige Raad og hans intime Omgangsvenner, protesterede, men forgjæves.

„Han var og er dog blot en Skjørtekonge og Papirkonge uden Mands Mod og Hjerte, sig hvad I vil!“ konkluderte Wedel. „Vi drikker for Hans kongelige Høihed Kronprins Carl Johan. Det er dog en Mand, som ved, hvad han vil, og forstaar at gjennemføre det. Vi drikke hans Skaal i Frankrigs skummende Vin! Hans kongelige Høihed Prins Carl Johan leve!“

Han løfted sit Glas og tømte det tilbunds.

Alle de andre gjorde som han.

„Og nu en Skaal for en hæderlig og lykkelig Union mellem de to forenede Riger og en god Forstaaelse mellem Broderfolkene!“

Man tømte atter tilbunds.

Da sagde Motzfeldt med sin skarpe, selvstændige Stemme:

„Og saa en Skaal for den forhadte Skjørte- og Papirkonge! Han har dog været Norges Konge, og det skal indrømmes, at uden ham havde vi ikke idag siddet her som et lykkeligt og frit Folks Raad. Han leve! Og gid han i sit Fædreland maa finde den Lykke, som Omstændighederne negtede ham her i Norge!“

Han tømte sit Glas. De øvrige nippede til sit paa Sommerhielm nær, som ogsaa tømte.

Da sagde Grev Wedel:

„Jeg drikker — af ærbødig Pligtfølelse for den norske Krone; — men for Christian Frederik drikker jeg kun som for et nødvendigt Onde!“

Han nippede til sit Glas.

Da bøiede Kammerherreinde Anker sig smilende over til sin Svigersøn.

„Jeg drikker paa din Retfærdighedsfølelse, dit gode Hjerte og din fine Education, min kjære Søn.“

Hun klinkede og saa ham dybt i Øinene.

Grev Wedel skifted næsten Farve.

„Jeg beder om Undskyldning, kjære Fru Svigermoder,“ sagde han chevaleresk. „Du har Ret og tusind Gange Ret. En Mand som Christian Frederik kan bringe en til ganske at forglemme sig selv. Jeg drikker med hjertelig Hengivenhed min kjære Svigermoders, Værtindens Skaal!“

Den blev drukket under Jubel og Haandklapp.

Og saa sang man:

Og dette skal være Værtindens Skaal
Hurra!
Og dette skal være Værtindens Skaal
Hurra!
Og Skam for den, som ikke
Værtindens Skaal vil drikke
Hurra
Hurra
Den Skaal var bra
Hurra!

Og atter pladsked Haandklappene gjennem Stuen. Efter Værtindens Skaal fulgte selvfølgelig Værtens Skaal, udbragt af Professor Krogh.

„Jeg drikker,“ sagde han, og hans store, krumme Næse kroged sig godmodig over den fede Mund; „jeg drikker den Hædersmands Skaal, hvem ikke blot Mænd af hans Stand med Høiagtelse og Beundring se op til,

men hvem ogsaa Mænd under hans Stand lige ned til det enkle Folk omtaler og beundrer med Kjærlighed og Høiagtelse. Den Mand, som kan omgaaes Adelsmænd og Fyrster, Sjømænd og Bønder med samme ligefremme noble Hjertelighed, den Mand, som ikke taber sin Værdighed hverken i Omgang med hine eller disse. Mine Herrer! Jeg drikker den Mands Skaal, som kan omgaaes Norsk og Svensk med samme oprigtige Menneskevenlighed, tiltrods for at han er saa god en Patriot og Normand som nogen. Kort sagt, jeg drikker den sande Adelsmands Skaal, den Mands Leve, hvem vi alle selvsagt se som Norges Repræsentant udi Sverige. Det er min Overbevisning, at han vil vinde Svecus, som han i det hele taget vinder hver og en af hvad Nationalitet, han end maa være, blot han kommer i Berøring med ham. Jeg drikker en Skaal for Kammerherre Peder Anker, den skjønneste Kvindes Mand, det lykkeligste Hjems Fader alle gode Normænds Ven og Støtte, sit Fædrelands Pryd og som vi haaber og med Vished venter — sit Broderlands Fryd. Vor kjære, høiagtede Vært Herr Kammerherre Peder Anker leve længe!“

Hurraraab og Haandklapp fulgte Skaalen; alle tømte sine Glas tilbunds.

Peder Anker takkede med sit vindende Smil; saa svarede han, da Glassene atter var fyldte:

„Det falder mig let at ofre Resten af mine Arbejdsdage paa Foreningen med Broderlandet, og jeg reiser trygg og glad, al den Stund jeg har saa sikkert og

fremragende et Følge. At Professor Christian Krogh den klogeste blandt de kloge og Kaptein Peter Motzfeldt, den fasteste blandt de faste og den djærveste, blandt de djærve, har besluttet sig til at staa ved min Side, er mig et godt Varsel og en Betryggelse for, at noget vil kunne blive udrettet til Fædrelandets Gavn. Jeg drikker de to Herres Skaal, den vi alle sammen tilbunds vil tømme."

Man drakk. Stemningen var den bedste. Under det videre Maaltid taltes der om Kronprinsens og den unge Prins Oscars Personer, om Udsigterne for det kommende Aar og om den Fred, som Norden nu endelig gjennem de stedfundne Begivenheder havde opnaaet.

„Tro mig, mine Herrer," sagde Peder Anker i mild Værdighed. „Freden er lige kjærkommen for hver og en af de trende nordiske Lande, ikke mindre for Sverige end for de to andre. Lang Tid vil det kræve at faa Aarhundredes Saar lægte, kanske et Sekel eller mere; men er det først skeet, da vil Bevidstheden om Fredens Velsignelser være bleven saa stærk i de tre Lande, at Krig for Fremtiden vil være en Umulighed."

Peder Motzfeldt nikked.

„Og kan hænde da," sagde han, „at Norge en Gang i Tiden kan uden Blods Udgydelse opnaa den fulde Selvstændighed, som dog hos hver eneste Normand ligger som et Fremtidshaab dulgt paa Bunden af hans Hjerte."

Grev Wedel rysted paa Hovedet.

„Deri deler jeg ikke Deres Mening, kjære Collega,"

sagde han. „Nordens tvende Riger ere saa smaa, at en Separation neppe vil høre Fremtiden til. Tvertom vil en Amalgamation af Folkene langt være at foretrække og vil vel nok ogsaa — selv gjennem Aarhundreders Vanskeligheder blive det endelige Resultat, hvis Lykke skal opnaaes i Norden.“

Peder Anker smilte.

„Du har vidtflyvende Drømme, kjære Herman,“ sagde han. „Jeg for min Del vilde prise mig lykkelig, om vi i det kommende Hundred Aar naaede derhen, at Sverige kom til fuld Forstaaelse af, at norsk Frisind og norsk Uafhængighed maatte fuldt ud respekteres. En Amalgamation af to saa bundforskjellige Nationer vil tage Aarhundreder, om den i det hele taget kan lade sig fuldføre. Men lader os ikke gaa videre ind paa Theorier, som kun kan diskuteres, ei realiseres. Vel bekomme Maaltidet mine Herrer!“

Man drakk ud og reiste sig. Og dermed var Tegnet givet til, at al Politiseren var banlyst og Munterheden ene Hersker i Stuen.

Piberne blev tændt; Herrerne kom sig koselig til Sæde. Kammerherreinde Anker lavede af fransk Brændevin, Rinskvin og Madeira en Dreifuss til Herrerne i den store Sølvbolle; Gemytligheden steg med den dampende Drik og de tætte Tobaksskyer høit i Taget. Borgere og Anekdoter krydsed hverandre. Episoder fra Eidsvoldskampen repeteredes; Slagord og Epigrammer reciteredes, og særlig var Grev Wedel uudtømmelig; det var som om alt det tilbageholdte og forbitrede

fra Christan Fredriks korte Herredømme nu gav sig frit og glædeligt Løb, nu, da hans Unionspolitik trods alt havde seiret.

„Erindrer I de Herrer Koren, Carstensen og Nansen?“ udbrød han smilende — „vor constitutionelle Munterheds Triumvirat?“

„Vor constitutionelle Svaghed,“ faldt Diriks tørt ind.

„De tre Vrøvlere,“ citerte Hegermann.

„Husker Du Provsten Schmidts Epigram om Koren?“ spurgte Peder Anker — „den Fandens Schmidt, saa skarp en Pen han havde!“

Og saa citerte Kammerherren, mens han damped alt i ét:

„Man siger, Nora er forloren,
„fordi den ganske mangler Brød;
„jeg siger — det har ingen Nød,
„saa længe som vi eier Koren.“

De lo alle.

„Og om Carstensen Du!“ udbrød Grev Wedel.

„Naar Rigsforsamlingen er trist og mørk
og Fremtids Udsigt øde som en Ørk;
da lysner Salens mørke Stemning atter;
da taler Carstensen — og alt blir Latter!“

„Og Nansen!“ Det var Motzfeldt som faldt ind. „Den snurrige Vigtigper Nansen!“

„Jo mere ivrigt Dommer Nansen stammer,
jo flere har han tat af Morgendrammer.“

„Nei, da er Schmidts Epigram dog bedre,“ udbrød Hegermann.

„Den ene Pukværks-Stampe, stamme Nansen
Mod Koren kom tilkort i Storthingsdansen;
dog tilkom ingen af dem Laurbærkransen,
men snarere en Smule Pidsk paa Svansen!“

„Kan passere, kan til Nød passere,“ sagde Professor Krogh og smatted paa sin Pibe.

„Nei, da er saamænd Christies Epigrammer at foretrække, for Exempel det om den tause Oftedahl og den megettalende Barber Dahl:

„Man hører altfor ofte Dahl,
men altfor sjælden Oftedahl!“

Og det om Wergeland med den evige Paraply under Armen:

„Wergelands Regnskjærm er Uveirstegn;
Manden gaar og er ræd for Rein.“

„Ja Christie har det rette Humor!“ udbrød Motzfeldt. „Hvad der dog ikke hindrer ham i af og til at sige slette Borgere, skønt han selv er den allerbedste. Saaledes hændte det paa Eidsvold, at Rein, da han gik tilsengs udbrød: „Jeg er en vægtig Mand,“ hvortil jeg da spydig som altid svarede: Din Vegt kan beregnes i Kubikfod.“ Christie lavede da straks følgende Borger: „Det er for grovt at tillægge et Menneske baade en Ku- og en Bikjefod!“

„Au au!“ lød det i Kor.

„Hvorefter jeg paa staaende Fod — almindelig Menneskefod — (her trak Motzfeldt med en Grimace af Selvkritik paa sine Skuldre) lavede følgende Epigram:

„Du stod paa god Ku-bikjefod
med alt det ædle og det rette;
som Borger er du sjælden god;
men dine Borgere er slette!"

Hertil replicerte Christie med stor Snarraadighed, at mellem hans slette Borgere var jeg den bedste!"

Stor Munterhed og Paafyldning af Glassene.

Talen flød atter over paa Provsten Smidt, hvis Spydighed og slagfærdige Pen man beundrede, skjønt hans Ultranorskhed ikke fandt synderlig Naade hverken for Grev Wedel eller Peder Ankers Øine.

Sommerhjelm, som den hele Tid havde forholdt sig passiv, citerte da følgende af Schmidts Epigrammer, som var skrevet i Anledning af den nylig afsluttede Union og det hjertelige Broderskab, som i den Anledning var knyttet mellem de svenske Commisionærer og den udvalgte Storthingskomité:

„Da Comiteen bragte Svecus nys
Et Budskab om den kjærlige Forening,
Da fik og gav den mangt et Broderkys,
Men hvor? Derom har man forskjellig Mening!"

„Meget eleveret," tillod Fru Kammerherreinden sig med et tvungent Smil at bemærke.

„Elevation og Schmidt ere modsatte Begreber," bemærkede Grev Wedel. „Men hans Had til Unionen og Svenskerne er visselig et oprigtigt. Og det er allerede en Fordel."

Man gik over til at tale om Afreisen til Sverige og den store Forandring, som baade for Greven og for

det øvrige fornemme Kristiania vilde finde Sted ved Kammerherre Ankers og hans Families Forflyttelse til den svenske Hovedstad.

Der gik et sørgmodigt Drag over Fru Kammerherreindens vakre Ansigt. Hun saa bort paa sin Mand, som sagde:

„Ja værst bliver det visselig for os nu at forlade det kjære Bogstad, hvortil vort Liv nu i saa lang en Tid har været kyttet. Jeg synes, det vil falde mig vanskeligt at aande i en anden Luft end denne; jeg synes, at disse Skove, som jeg nu kjender fra et helt Liv, vil rope efter mig, at disse Huse, hvor min Skjæbne er henrunden, vil stadig kalde paa mig og tale til mig, der jeg kommer. Og Vandet! der findes ikke i hele Verden saa fagert et Vand. Det er som om al Sol i hele Verden samler sig deri, al Svalhed og Kjølighed tillige.

Aa jeg vil savne det, som var det mine ugrædte Taarer — som var det min Solskinsglæde samlet derude.

Ja, dette vil I yngre ikke kunne forstaa, ikke Du engang Herman; men Bogstad er mig et Paradis paa Jorden, og nu er jeg dreven ud af Patriotismens Engel med det flammende Sværd. Farvel mit Eden, Farvel Bogstad — Farvel Du, som for mig var Norges Inderste!"

Den gamle Mand holdt Hænderne for sine Øine. Der var bevæget Taushed.

„Bogstads Skaal," sagde Grev Wedel stille. Og alle drakk — det sidste Glas den Aften og paa det Sted.

Man brød op og tog Afsked til Møde den næste Dag; thi da skulde Statsraadet officielt udnævnes, og otte Dage efter skulde den svenske Afdeling begive sig til Stockholm for der at overtage sine Pladse.

Da Grev Wedel, sidst af alle, tog Farvel, spurgte Peder Anker ham med næsten bekymret Stemme:

„Sig mig nu, min kjære Herman — kjender Du dig nu trygg med det Raad, som dannet er eller skulde Du have ønsket det anderledes?"

Grev Wedel svarede:

„Jeg føler mig om ikke trygg saa dog sikker. Der er Ting, jeg kunde have ønsket anderledes, og Personer, hvem jeg kunde have ønsket byttede; men intet gaar fuldt og helt efter Ønske, kjære Svigerfader; saa gaar det jo med alt her i Verden. Vi skulle ikke derfor lade af eller lade os afskrække!"

Han talte varmt og overbevisende.

Men Peder Anker saa ham fremdeles bekymret ind i Øinene.

„Der er et, som foruroliger mig, trods din triumfende Stilling og dit freidige Mod, min Søn! Hvorfor har en Mand som Christie afslaaet at træde ind ved din Side?"

Han saa forskende paa Grev Wedel.

Denne taug lidt. Saa svarede han med lav Stemme:

„Det gjør mig ondt, at en Mand som Christie i en Sag som denne har trukket sig tilbage; men derved er intet at gjøre. Han tvivler om min fulde Norskhed — det er Sagen. Han faar saa gjøre. Jeg har handlet

efter min bedste Overbevisning og vil fortsætte, som jeg har begyndt. Jeg har det Haab, at engang den Dag vil komme, da man vil forstaa at vurdere min Handlemaade."

Han rakte sin Svigerfader Haanden.

„Og nu Godnat og Farvel," sagde han — han kyssed Fru Kammerherrindens Haand til Afsked.

Nogle Minutter senere sildred en Karosse med Dumbjælder ud gjennem Alleen og forsvandt i Mørket.

Men i sit Soveværelse stod Peder Anker og trak sit Uhr op.

„Stakkels Herman," sagde han høit for sig selv. „Nu først begynder Angrebene; nu først begynder de!"

Han drog et dybt Suk, klædte sig stille af og lagde sig.

Og Bogstad Gaard laa tyst i Novembernatten.

NITTENDE KAPITEL

Vagten paa Akershus øvre Fæstning gjorde Honnør. Den Grev Wedelske Karosse med de kjendte to Brune forspændt rulled over Broen.

Greven selv sad i den aabne Vogn og hilste let, idet der præsenteredes Gevær; Vognen rullede videre mod Fangeinspekteurens Bolig.

Ti Minutter senere raslede det i Døren til General v. Staffeldts Arrestværelse; Grev Wedel traadte ind.

General Staffeldt sad graa og sammensunken ved sit Bord og skrev.

Han vendte Hovedet og saa paa den Indtrædende; saa lagde han Pennen og reiste sig halvt.

„Grev Wedel,“ udbrød han med brudt Røst. „Hvad skylder jeg den Ære?“

Han skøv Stolen langsomt tilbage og gik Greven nølende imøde.

„Deres Uskyldighed, Hrr. General,“ svared Wedel med et godt Smil og rakte ham sin Haand.

General v. Staffeldt modtog Haanden ligesom nølende.

„En dødsdømt Mand uskyldig!“ svared han i en uhyre bitter Tone.

Grev Wedel satte sig.

„De er et Offer for Situationen, Hrr. General,“ sagde han, „og for en letsindig Fyrstes Troløshed!“

General v. Staffeldt satte sig langsomt.

„Jeg er et Offer for min Pligt som Soldat,“ svared han; „jeg har pareret Ordre — det er det hele. Hvor kunde jeg tro, at Norges Konge vilde svige sin Pligt? Og hvem gav mig Ret til at kriticere min høieste Overordnede?“

Grev Wedel nikked.

„De var fuldstændig i Deres Ret, Hrr. General,“ sagde han; „men Sagen bunder dybere. Kongen kunde heller ikke handle anderledes end han gjorde. Ingen kan lægge en Alen til sin Vekst.“

General v. Staffeldt saa harm frem for sig.

„Han kunde være falden med Ære," sagde han med løftet Røst. „Jeg skulde med Glæde have fulgt ham i Døden!"

„Jeg som De," svared Wedel. „Aldrig har jeg været harmere, end da jeg fik Meddelelsen om Konventionen, da jeg hørte Kanontordenen over Fjorden til ingen Nytte. Men Sagen maatte have sin Gang; Feilen bunder dybere, Hrr. General; den bunder i det skjæbnesvangre Skridt paa Eidsvold. Enhver med noget politisk Blik maatte kunde forstaa, hvorhen saadant vilde føre — mod hele Europas bestemte Vilje. Nei, vi maa takke Gud, at vi staar, hvor vi nu staar. Men Folkets Skuffelse maatte have et Offer; Folkeharmen over de brautende Løfter, som ikke blev indfriede, maatte gaa ud over nogen — De blev Offeret, General v. Staffeldt. Alt dette har De lidt for Norges Skyld — kan De saa tilgive?"

General Staffeldt kjendte det skumt for sine Øine.

„Hm — tilgive!" sagde han.

„De skal faa Deres Opreisning — Hans Majestæt skal —"

General Staffeldt løfted sit graa Hoved.

„Opreisning!" udbrød han. „Hvad der er gjort, er gjort — Landets Krigsret har dømt mig til Døden — ingen Appel er længer mulig — ingen Magt paa Jorden kan slette hin Skamplet ud! Aa, det er forfærdeligt!" Han løfted de bleke Hænder og knytted dem uvilkaar-

lig mod Himlen, mens han lukked sine Øine i Smerte.

Grev Wedel taug, betagen.

„Hans Majestæt kan benaade Dem,“ sagde han, næsten hviskende.

„Benaade!“ Den gamle General for op. „Jeg trænger ingen Naade! Jeg beder ikke om Benaadning! Jeg er mig ingen Forbrydelse bevidst! Jeg kræver kun Retfærdighed! Retfærdighed hører De, Greve!“

Grev Wedel saa længe, dybt bedrøvet, paa den gamle Soldat, som nu atter sad med Hovedet skjult i sine Hænder.

„Hrr. General,“ sagde han endelig, vek i Røsten. „Benaadning er den eneste Vei, Samfundet har til at gjenoprette politisk Uretfærdighed i saadanne Sager. Den betyder Retfærdiggjørelse.“

General Staffeldt rysted energisk paa sit Hoved.

„Nei, nei,“ udbrød han og saa nu op.

„Tror De, en eneste norsk Mand vil anse det som Retfærdiggjørelse? Nei, Hrr. Greve. Alle vil tro, det er Forræderens Belønning for Tjenester mod Sverige og Svig mod sit eget Land. Alle vil fordømme mig, haane mig. Ingen vil tro mig! Nei, nei! Den Død, jeg er dømt til, den vil jeg lide!“

Grev Wedel lagde sin Haand venlig paa Generalens Arm.

„De tager dette for tungt,“ sagde han. „Altfortungt. Og De berøver mig og andre, som forstaar Dem, den Glæde at se Dem fri!“

Generalen saa længe paa Wedel.

„Haxthausen, Schrøder og Hals — hvordan er deres Skjæbne bleven?“ spurgte han.

„Haxthausen og Schrøder ere frikjendte — Hals dømt,“ svared Greven nølende.

„Ser I!“ udbrød Staffeldt — „jeg sidesættes med den Slyngel Hals, medens de to andre frikjendes. Der gives ikke Retfærdighed paa Jorden.“

Grev Wedel reiste sig.

„De kan dog bebreides, at ikke De som erfaren General i alle Fald gjorde Indvendinger mod Kongens uforstandige Dispositioner,“ sagde han.

General Staffeldt havde ogsaa reist sig.

„Lægmandsbetragtninger — Skipperskjøn,“ svared han bittert. „I forstaar Eder alle paa Krig som den Blinde paa Farver! Jeg maatte dog tro, at Retræten var Led i Generalstabens og Høiestkommanderendes forandrede Slagplan og havde da ingen Ret til at gjøre Bemærkninger. Det skulde se net ud, om hver Divisionschef for hver Ændring i Slagplan satte sig op mod Høiestkommanderendes Ordre. Nei, Hrr. Greve! Skylden var Kongens og ingen andens; men jeg maa betale den med mit Liv og med mit Folks Haan, Foragt og Forbandelse!“ Han skjulte atter sit graanende Hoved i sine Hænder.

Grev Wedel gik et Skridt nærmere og stod nu lige over ham.

„Benaadningsdokumentet er undertegnet,“ sagde han lavt. „Det er derfor, jeg er kommen her idag.“

General v. Staffeldt kvakk.

„Hvad siger I!“ udbrød han. „Saa er da min Skjændsel fuldkommen!“

Grev Wedel talte, varm i Røsten.

„Tag nu ikke dette saaledes,“ bad han. „Det var det eneste, som kunde gjøres. I bliver fri, faar Eders velfortjente Pension og har atter Eders Konges Naade.“

Staffeldt løfted sit Aasyn.

„Og mit Folks Foragt,“ hvisked han.

Saa reiste han sig.

„Jeg takker Dem Hrr. Greve for Deres gode Mening,“ sagde han. „Men den Død, hvortil jeg er dømt, den maa jeg alligevel lide.

Fri eller i Fængsel vil jeg have min Sjælefred og mit Liv forspildt. Jeg er en gammel Mand; desto tungere vil Vanæren hvile paa mit Hoved; jeg var hele mit lange Liv en ærlig Mand — desto hurtigere vil Døden komme. Jeg takker Dem Hrr. Greve! Til idag har min rene Samvittighed bygget Trodsen op som en Livets Fæstning i mit Indre. Jeg vilde ikke dø, før Uretfærdigheden dræbte mig. Benaadningen idag den har stille myrdet min sidste Modstandskraft — nu vil Befrielsen snart komme! Jeg takker Dem Hrr. Greve!“

Han vendte sig bort.

Grev Wedel følte sig sælsomt rystet. Han stod en liden Stund ventende; men da Generalen haardnakket stod bortvendt, udbrød han:

„Forbandelse over Christian Frederik og alle hans

Gerninger —! Nu høste vi alle, hvad han i Letsind har saaet!

„Forbandelse over ham!“ kom det fra Generalen som et hviskende Suk.

Da tog Grev Wedel kort Farvel.

„Hrr. General,“ sagde han og gik mod Døren. „Vi har gjort, hvad vi kunde for at retfærdiggjøre Dem; tilgiv, om dette har saaret Dem! Farvel!“

Staffeldt vendte sig mod ham.

„Jeg tilgiver Dem — Farvel,“ svared han stille.

Og Døren faldt i mellem Ministeren og den dødsdømte General, Helten fra Trangen.

Der var Selskab hos Professor Sverdrup.

Man havde forlængst gjort Besked ved Aftensbordet. Punschen og de lange Piber var fremme; Samtalen var aandrig og akademisk. Sorenskriver Christie sad lunt smilende med Piben i Mund og hørte paa Professor Treschows og Slotspræst Pavels' Diskussion om Christi dobbelte Natur. Provst Fr. Schmidt sad gløgg og spydig ved Siden og lagde af og til et Ord med i Laget, gjerne da en Vittighed eller Sarkasme.

Professor Sverdrup selv var noksaa taus; han røgte i lange Drag; Vemodet over Tabet af hans Datter og Sorgen over Norges feilslagne Haab stod endnu præget i hans Ansigt.

„Besøg mig, saa ofte De kan,“ havde han for nogen

Tid siden sagt til Pavels' og Christie. „Der er nok af Folk; men der er saa ondt for Mennesker!"

Nu sad han der da dampende og havde Desputens akademisk koselige Fornemmelse i Kroppen. Han nød Treschows hidsige Deductioner, som han sad der med Pegefinger paa Pegefinger og deducerede; han nød Pavels' sunde Fornuft og elegant formede Bemærkninger; men fremfor alt gotted han sig over Schmidts bedske, hensynsløse Satire, der snart fremtraadte i den zirlige poetiske Repliks, snart i den raflende „Borgers" Klædedragt, snart som et latinsk eller græsk Citat af Klassikerne, snart som et Epigram af Baggesen eller Johan Herman Wessel.

„Enfin mine Herrer — apropos om den dobbelte Natur — hvad synes I saa om Carl Johan?"

Det var naturligvis Schmidt, som spurgte.

Professor Treschow tog sig distrait for Panden — han var midt oppe i et Angreb paa Athanasius baade som Forkynder og Filosof.

Slotspræst Pavels rettede sig og drog et Lettelsens Suk. Treschows Ihærdighed, særlig i at gjentage modbeviste Paastande, havde været ifærd med at overvælde ham.

„Jeg vil ikke netop sige, jeg finder nogen Del deraf guddommelig," svared Pavels; han var her mellem lutter Ligesindede.

„Men dog ganske menneskelig — ikke sandt?" Det var Christie, som skjød en Bemærkning ind.

„Menneskelig, men dobbelt," spøgte Pavels.

„Ethvert Menneske har to Naturer,“ svared Christie.

„Hvad der er særlig bekvemt for en Mand, der skal styre to Riger.“ Det var Professor Sverdrup.

„Maatte hans gode Natur altid aabenbare sig i Norge,“ sukked Pavels.

„Og hans slette i Sverige — det ønsker jeg af et syndefuldt og oprigtigt Hjerte,“ udbrød Provst Schmidt.

„Stakkels Kronprins,“ smilte Christie. „Som ifølge Rigsakten er prædistineret til at opholde sig i Sverige Størstedelen af Aaret og saaledes efter Schmidts Ønske maa blive en mindst Trekvart slet Mand! Teologerne ere grusomme!“

„For mig kunde han gjerne være hele Aaret rundt i det kjære Broderland,“ svared Schmidt, „naar vi blot havde vor egen Konge, som Opholdet i Norge kunde gjøre helt god.“

„Intet er fuldkomment i denne Verden,“ replicerte Christie. „Du har nu været største Delen af dit Liv i Norge, Schmidt; men Du forekommer mig tiltrods derfor endnu ikke helt god.“

Alle lo.

„Jeg har tilbragt nogle Aar i Danmark — jeg som I andre,“ svared Schmidt slagfærdig.

„Og der modtaget mange gode Gaver,“ skjød Sverdrup alvorlig ind.

„Hvilke?“ spurgte Pavels lynsnart.

„Blandt andet sine theologiske Lærdomme,“ svared Sverdrup — og sin æsthetiske Elevation.“

„*Timeo Danaos et dona ferentes,**)" citerte Pavels med en pudsig Mine.

„Det samme gjælder i endnu høiere Grad Svenskerne," svared Schmidt.

„Apropos," bemærkede Sverdrup. „Ved I, hvad man kalder Prinsen?"

Alle lytted.

„Prinsen med den aabne Haand!"

„Og det lukkede Hjerte," føjede Schmidt til.

„Derom ved jeg intet," fortsatte Sverdrup. „Jeg holder mig kun til Wulfsbergs Udtalelser."

„Ja, den Mand er fuld af Henrykkelser," udbrød Pavels. „Man siger, han elsker Prinsen af sit ganske Hjerte —"

„Og sin ganske Pung," skjød Schmidt ind. „Han siger, Carl Johan har et Hjerte af Guld."

Christie rystede paa Hovedet.

„Mine Herrer," sagde han og var nu alvorlig. „Husk, at I taler om Norges blivende Konge!"

„Ja, desværre," svared Schmidt, men blev dog alvorligere.

„Jeg tror Prinsen har de redeligste Hensigter," fortsatte Christie. „Men Tiderne ere onde og Forholdene vanskelige. Nævn mig en eneste Ting, han kunde gjøre, som ikke vilde blive mistydet! Er han velgjørende, kaldes det Bestikkelse; var han gjerrig, kaldtes det Svenskesind; taler han venlig til Folket, er det for at smigre det; tier han, er det for at haane det. Nævn

*) Jeg frygter Danaerne, selv naar de bringer Gaver.

som sagt en eneste Ting, som han kunde gjøre uden at misforstaaes."

„Han kunde for Exempel nedlægge Kronerne og reise tilbage did, hvorfra han er kommen," svarede Schmidt spydig. „*Det* vilde ikke kunne misforstaas."

„Og hvad saa?" spurgte Christie næsten skarpt.

Schmidt trak paa Skuldrene.

„Saa fik vi atter vor Christian Frederik," svared han. „Det var ikke værre!"

„Og Foreningen med Danmark," svared Christie. „Og den samme Strid og den samme Comedie om igjen i Hundreder af Aar! Nei, tro mig — det, som er skeet, er for Tiden det bedste; vi er reddet gjennem Begivenhedernes Naaleøie!"

„Kameler, som vi har været," udbrød Schmidt.

„Gjerne det," svared Christie. „Lader os saa udvise Kamelens Taalmodighed og Udholdenhed, saa vil Norge kanske naa frelst gjennem Unionens Ørken."

„Gjør da selv Begyndelsen," svarede Schmidt; vær Forkamel i den store Karavane!"

Christie nikkede.

„Det skal jeg," svared han. „Jeg reiser om nogle Dage til Sverige!"

Alle stirred.

„Som Formand i den Deputation, som skal overbringe Hans Majestæt Unionsakten," svared Christie trygg.

„Det har sin Rimelighed," nikked Sverdrup.

„Og er i sin Orden," fortsatte Treschow.

„Sin Nordstjerneorden," spotted Schmidt.

„Nei,“ svared Christie. „Den overlader vi til Grev Wedel.“

Pavels løfted sit Glas.

„Skaal Christie,“ sagde han. „Hos dig er Sverige i gode Hænder!“

De drak alle.

Talen flød atter hen paa Kronprinsen og hans Færd i Norge. Staffeldts Benaadning blev omtalt, ligesaa Haxthausens Frifindelse.

„Jeg saa Staffeldt,“ udbrød Sverdrup: „han saa ud som stegen af Graven.“

„Staffeldt er en brudt Mand,“ sagde Treschow; „der har Christian Frederik en stor Brøde paa sin Samvittighed.“

„Han tager sig Døden deraf,“ sagde Pavels; „det saa jeg i hans Øjne.“

„Har han talt med Dem?“ Sverdrup saa interesseret paa Slotspræsten.

„Ja, han søgte mig,“ svared Pavels. „Han er en uskyldig Mand,“ fortsatte han og nikked flere Gange med sit Hoved.

„Det modsatte af Haxthausen,“ udbrød Schmidt. Derfor blev jo ogsaa han frikjendt!“ tilføjed han spydig.

„Den gamle graa Synder!“ Det var Pavels, som citerede Schmidts venlige Betegnelse af Haxthausen.

„Den graa Synder i det gyldne Bur,“ rettede og udvidede Schmidt.

„Det er godt, at ikke Du er Vorherre,“ sagde Christie smilende. „Hvo kunde da bestaa?“

Nu smilte Sverdrup.

„Jeg har altid mærket," sagde han, „at Theologerne ere langt raskere til baade at anklage og dømme end Dommerne — skjønt det staar i deres Lære: Dømmer ikke, at I ikke skulle fordømmes."

Der blev lidt stille.

„Drikke vi saa for Dommerne," sagde Schmidt og løfted sit Bæger mod Christie. „Maatte de dømme, saa vi Theologer slap derfor!"

„Dommere maa ikke være Poeter," svared Christie og klinkede.

„Det var dog Salomo, den viseste mellem Dommere," svared Schmidt slagfærdig.

„Og den dummeste mellem de vise," replicerte Sverdrup.

„Et er Retfærdigheden — et andet Naaden og Barmhjertigheden, lagde Treschow ind. „Hans kongelige Høihed synes at have et barmhjertigt Gemyt."

„Og lader Naade gaa for Ret," lagde Pavels ind — „hvad man bedst kan se ved Dommen over Haxthausen og Benaadningen af Staffeldt."

„Begge to har jo med eller mod sin Vilje gaaet Hans kongelige Høiheds Ærinder og tjent hans Interesser." Det var atter Sverdrup, som talte.

„Dette kan vel nu ikke længer lægges nogen tillast," svared Treschow. „Vi ere jo nu forenede med vor fordums Fiende med Haabet paa Hans kongelige Høiheds Person!"

„Hvisaarsag jeg foreslaar, at vi lader fem være lige," skjød Schmidt ironisk ind.

Christie smilte.

„Vi ere her fem tilstede," sagde han lunt, „men hvorvidt vi ere lige, lader sig vanskelig bedømme."

„Jo, i ét ere vi lige," svared Sverdrup. — I vor Kjærlighed til Norge og vor gode Vilje til at ofre alt for Fædrelandets Sag! Skaal for det elskede gamle Norge, I gode Herrer!"

„Og norske Mænd," skjød Schmidt ind med Efterlignelse af Prins Oscars svage Stemme. Skaalen blev drukket med stor Hjertelighed og Punschen vederfaret videre Retfærdighed.

„Apropos norske Mænd," sagde saa Pavels; „hvad synes Eder saa om Arveprinsen?"

„Han er lige saa svag, som hans Fader er stærk og lige dum, som hans Fader er klog," lagde Treschow ind.

„Snu," rettede Schmidt.

„Smidig," korrigerede Christie. „Hans kongelige Høihed er ligesaa smidig, som han er velvillig — naar han kun faar beholde Thronerne."

„Ja, se der ligger Hunden begraven," sagde Sverdrup og nikkede. „Det er den Klogskab, man kalder Egoisme, og den Velvillie, man kalder for Selvgodhed."

„Egenskaber, hvoraf vi alle i større eller mindre Grad lide," svarede Christie.

„Forkynder Du dig som Egoist!" udbrød Schmidt.

„Ja i høi Grad," svarede Christie.

„Sten ham!" raabte Pavels.

„Hvo, som er ren, kaste den første Sten," svared Christie trygg.

Der faldt smilende Taushed.

„Mine Herrer," sagde Christie. „Vor store Fædrelandskjærlighed er ogsaa i al sin Glans en Art Egoisme. Vi holde paa og forsvare vort eget, det vi ved Arbeide og Opofrelse har opnaaet at kalde vor Eiendom. Det samme gjør Carl Johan. Hvo kan fortænke ham heri? God eller ond — det beror paa, hvordan han behandler det, han kalder for sit — derom maa Fremtiden og Historien engang dømme — vi ikke. Mine Herrer — Retfærdighedens og Fordragelighedens Skaal!"

„Skaal høivise Salomo!" Schmidt klinked.

Skaalen blev pligtskyldigst drukket, og Piberne dampede videre, medens Samtalen uvilkaarlig gled bort fra Politik og over paa Hovedstadens seneste Begivenheder.

TYVENDE KAPITEL

Der var Afskedsaudients hos Kronprins Carl Johan.

Hele Palæet stod i festlig Larm. Gjennem de to store Sale bevægede hele det fornemme Kristiania sig. Alt hvad der fandtes af Honoratiores i Embedsstand og Borgerstand var talrig repræsenteret; Hoffet i glimrende Dragter gjorde Honnør — Beværtningen var overdaadig.

Hans kongelige Høihed og hans svenske Følge underholdt sig i den store Sal med Professor Sverdrup, Sorenskriver Christie og flere. I den lille Sal trængte Borgere sig tæt frem for at faa et Glimt af de høie

Herskaber eller muligvis veksle et Ord med Hans kongelige Høihed.

I Krogen ved det store Vindu mod Øst stod Slotspræsts Pavels i ivrig Samtale med Biskop Bech og Provst Schmidt. Biskopens Øjne var alt i et hos Kronprinsen, mens han halvt samtalte, halvt lyttede.

„Ja, sagde han — „man har gjort Wedel Uret; — han har havt lydhørere Øre og klarere Blik, end de fleste, paa de politiske Begivenheder, som maatte bestemme Norges Skjæbne; det bedste Bevis paa, at han har havt Ret, er, at selv Christie resignerer!"

„Resignerer, er netop Udtrykket," svared Provst Schmidt skarpt; „men han betakker sig for at signere; — det overlader han til Greven og den nye Regjering."

„Som ved Gud er god," lagde Pavels ind. „Det er hæderlige og gode norske Mænd tilhobe."

„Vel, vel," sagde Schmidt — „for gode norske Mænd for en svensk Regjering!"

Biskop Bech gjorde en Bevægelse som for at gaa, men stansed; thi Kronprinsen, hvis Øine et Øieblik havde søgt denne Gruppe, vendte sig atter bort og samtalte videre med Grev Wedel.

„En svensk Regjering! Nu overdriver Deres Velærværdighed," sagde han aandsfraværende; — „jeg tror dog at —"

„Deres Høiærværdighed er vist anderswo engagirt," bemærkede Schmidt —

„Jeg beder undskylde," svared Bech — „Hans kongelige Høihed har villet tale med mig — jeg maa staa

til Tjeneste — Farvel farvel — paa Gjensyn!" Biskopen nikked og forsvandt. Man saa ham ile hen imod Salens Forgrund og straks efter blive forestillet for Carl Johan, men hvem han i længere Tid samtalte.

„I Hoffets Solskin!" sagde Schmidt spydig og saa paa Pavels.

„I er nu altid saa bitter," svared denne med et Smil. „Jeg har i længere Tid havt den Ære at sole mig — som jeg haaber uden at have taget Skade deraf. Hans Høiærværdighed har en Smule Hastverk, det kan ikke negtes; men Sagen er jo for hans Vedkommende endnu saa ny; man kan ikke undre sig."

Provsten Schmidt svared ikke straks. Hans Øine fulgte den fornemme Gruppe derborte, hvor Biskopen nu som et pludseligt Lyn forsvandt for straks efter at komme trækkende med sin Datter, hvem han med mange og dybe Buk forestillede for Prinsen.

„Han sørger min Sandten allerede for Familien," udbrød Schmidt skarpt. „Det kan man kalde Forsynlighed!"

Pavels smilte.

„De strænge Dommer," sagde han. „Hun er jo hans eneste —

„Lam" — skjød Schmidt ind.

„Godt, godt," svared Pavels. „Nu vender Prinsen sig fra hende — Audientsen er nok forbi — nu taler han atter med Wedel — og smiler!"

Schmidt nikked.

„Hans kongelige Høihed har Sans for det komiske," sagde han. Saa stirred han atter derover.

„Hvor Wedel trives!“ udbrød han.

„Wedel triumferer; — han har Grund til at trives,“ sagde Pavels. Han drog samtidig et Avisudklip frem af sin Lomme. „Nu begynder hans Forherligelse.“

Han drog Schmidt dybere ind i Hjørnet og læste dæmpet:

Til Grev Wedel Jarlsberg.

„Hør norske Fjeldes Genlyd af den Røst,
som rundtom i de glade Dale lyder,
fra hver erkjendtlig Dalbeboers Bryst,
der atter Fred og Næringstryghed nyder.
Dig, ædle, norske Jarl! Velsigner den.
Med fyndig Kraft Du hævede din Stemme
som Norges længe kjendte, varme Ven,
for Frihed og Selvstændighed at fremme.

„O blodige Ironiker,“ skjød Schmidt haanende ind.

Pavels fortsatte:

„Vist signe vi saa mangen Hædersmand,
der talte varmt til gamle Norges Lykke
og bidrog til at frie sit Fædreland,
fra dem, der vilde det med List nedtrykke;
Men hvo har stredet kjæk og tro som Du
mod Fordom Had og ondskabsfulde Rænker
af dem, der pønsed paa med snedig Hu
at smede os igjen i brudte Lænker?

„Ho, ho, — Kristian Frederik!“ lo Schmidt.

Pavels lod sig ikke anfegte, men citerte videre:

„Dig rørte ei de kaade Daarers Spot!“

„Jeg Daare!“ udbrød Schmidt.

„Dig skrækked ei det seierrige Magtsprogs Torden!
„Dit Øiemed var kun at stifte Godt

og bringe Fred og Held igjen i Norden!
Og Held Dig, ædle norske Mand — Du vandt!
Du seired over Fordom og Kabale,
og Norges Folk en Hæderskrans Du bandt —

„Paa Spidsen af den svenske Løves Hale“ — faldt Schmidt ind.

„Som evig blomstrer i dets skjønne Dale,“ fuldførte Pavels smilende.

Han foldede Udklippet sammen og saa paa Schmidt.

„Arme Wedel,“ udbrød denne. „Jeg spaar ham ingen god Jul efter dette.“

„Hvi saa?“ Pavels saa forundret ud.

Schmidts Ansigt fik dybere Farve.

„Tror De da, at saadant bliver staaende uimodsagt?“ spurgte han kvasst. „Nei før skal jeg da selv sadle mine magre Pegasus; men jeg tænker det gjøres ikke Behov. Hvepsene summer allerede i Redet.“ Han saa misfornøjet ud.

„Det var dumt af Greven,“ sagde han.

„Af Greven!“ Pavels traadte tilbage. „De tror da vel ikke, at Greven har havt noget med denne Sag at at bestille? Nei, ved De hvad, kjære Hrr Schmidt — nu bliver Deres nationale Indignation mig snart altfor sur. Greven er i alle Tilfælde en honnet Mand og stolt.“

„Det er kristeligt at haabe det bedste,“ svared Schmidt paa sin impertinente Maade; „men apropos — der har vi jo vor gode Ven Smør-Hagen — han er ogsaa ude idag at fiske i rørt Vande!“

Begge vendte sig og saa mod Salens Midte, hvor

en bred Kjøbmandsskikkelse med elegant Dragt og trygg Holdning netop langsomt nærmede sig. Provsten Schmidt vinkede. Han kom lige hen.

„Apropos kjære Hrr Commerceraad,“ sagde den spydige Provst — „vi talte netop om Dem; — hvor De ser godt ud og hvor De vistnok trives med den nye Tingenes Orden!“

Commerceraad Mathiesen smilte.

„Jeg takker, Deres Velærværdighed,“ svared han; men den nye Tingenes Orden hvad mener De dermed?“

„Nordstjerneordenen,“ svared Schmidt.

Mathiesen smilte smigret.

„Den har jeg dog endnu ikke seet noget til,“ svared han.

Schmidt klapped ham paa Skulderen.

„Vær trygg! De er destineret,“ trøstede han.

Der fôr en lykkelig Rødme over Smør-Hagens Ansigt.

„Er det virkelig? — Har De hørt noget?“

Han saa spændt paa Schmidt.

Schmidt nikkede.

„Jeg har hørt meget,“ sagde han.

Smør-Hagen kom lige hen.

„Har Hans kongelige Høihed —?“

„Hans kongelige Høihed har virkelig —“ svared Schmidt.

„Hvad?“ Smør-Hagen vendte Øret til.

„Hans kongelige Høihed har virkelig fundet Behag i —“ fortsatte Schmidt med Blik paa Pavels.

„I hvad?“ Smør-Hagen stod nu ganske nær.

„I Deres Smør!“ svared Schmidt.

Smør-Hagen nikked — lidt skuffet.

Da sagde Schmidt, dybt alvorlig.

„Den, som kjender Hans kongelige Høihed, ved, at det ikke er langt fra Smørret til Nordstjerneordenen — Smørret er kun et Paaskud!“

Smør-Hagen nikked forstaaende, men forstod intet — Schmidt fortsatte:

„Apropos,“ sagde han. „Forholder det sig virkelig saa, at De, som man siger, agter at gjøre Svenske af Dem — forflytte Deres Virksomhed til Broderlandet?“ Han saa interesseret ud.

„Paa ingen Maade,“ svared Conferenceraad Mathiesen og rysted energisk paa Hovedet. „Det er kun et Paafund af mine Fiender.“

„Rygtet er almindeligt,“ sagde Schmidt; „men det glæder mig, at De dementerer; Norge vilde ellers miste en af sine bedste Sønner!“

Atter et Blik til Pavels.

„Af de bedre, af de bedre, Deres Velærværdighed,“ retted Smør-Hagen.

„Den, som er bedre end de andre, er den bedste,“ vitsed Pavels.

Smør-Hagen lo smigret.

Hans Excellence Baron Gustaf af Wetterstedt og Hans Høiærværdighed Biskop Rosenheim, som begge af Carl Johan havde faaet i Opdrag at konversere Gjæsterne, nærmede sig nu festligt smilende.

„Det er Hans Välvördighet Slotsprästen Pavels?" spurgte Biskop Rosenheim, vendt til Provsten Schmidt.

„Der, Deres Høiærværdighed," svared Schmidt og viste med Haanden paa Pavels.

„Förlåt — ja se nu känner jag —" Biskop Rosenheim vendte sig elegant mod Pavels — „Era Prädikningar uti Slotskyrkan voro storartade — Hans kungliga Höghet har funnit sig lifligen interesserad — fast ju språket — måste fortolkas —"

Pavels bukkede.

„Det glæder mig særdeles, Deres Høiærværdighed," svared han. „Jeg —" og nu kom de to i Tale sammen, medens Baron af Wetterstedt vendte sig til de to øvrige Herrer.

„Hrr Conferenceraadet Mathiésen," sagde Baronen vendt mod Schmidt — „mina Collegar hafva berättat mig om Er utomordèntliga Gentilitet gent imot oss svenska Bröder under det här tråkiga Unionstrasslet — jag tackar Er —

„Den Herre —," svared Schmidt sur som Eddik — han viste med sin Haand paa Smør-Hagen, der lyste op som en Sol og bukkede.

„Å jag ber — förlåt — förlåt —" han vendte sig til Conferenceraaden, hvis Haand han varmt trykkede.

„Jag hoppas att vi alla" — han vendte sig mod Schmidt — „vil Hrr Conferenceraaden behaga att presentera!"

„Hans Velærværdighed Provst Frederik Schmidt — Hrr Baron —æ" — Smør-Hagen drog paa det.

„Af Wetterstedt," supplerte Baronen —

„Jag hoppas, at vi alla snart skola förenas i samma känsla — och att förbrödringen de två folken emellan skall rätt snart försiggå — Hans kungliga Höghet har redan gifvit befallning, att 20,000 tunnor säd skall utdelas — då måste bröderna snart få bröd“ —

„Og Forbrödringen foregaa,“ sagde Schmidt med et kvasst, tört Buk.

Baron af Wetterstedt smilte diplomatisk.

„Människan lefver inte af bröd allenast,“ citerte han.

„Vi har Hrr Conferenceraadens udmærkede Smør dertil,“ svared Schmidt og viste paa Smør-Hagen.

„Ah så“ — sagde Baron af Wetterstedt — „ja jag har hört det där Smöret allmänt berömmas,“ sagde han med et Buk for Smør-Hagen, „men skämt åsido,“ fortsatte han og lagde sit enkle Ansigt i alvorlige Folder. „Vi måste dock hoppas — at de tre Brödrafolken“ —

„Haabet beskjæmmer ingen,“ svared Schmidt theologisk.

„Det hoppas också jag,“ svared Baron af Wetterstedt. „Och det tror jag förvisst, att med god Vilja skall Norge rätt snarligen finna sig både lyckligt och nöjdt under — till sammans med — under Hans Majestäts visa Styrelse —“

„Det vil tage sin Tid, Hrr Baron,“ svared nu Schmidt ogsaa alvorlig — „og det beror udelukkende paa Sverige —“

Baronen bukkede.

„Det vill taga sin Tid; det är sannt. Och det beror på Sverige — hm ja — det beror endast på, om Sverige — formår att —

„Formaar at anerkjende Norge som sin ligestillede Broder i et og alt," kom det strengt fra Schmidt.

„Om det formår att anerkänna — ja visst — hm — det vill taga sin Tid — hm!" Baronen vendte sig halvt og skotted efter Biskop Rosenheim — „men vi måste hoppas —"

„Ja, lad os det, Hrr Baron," svared Schmidt.

Baron af Wetterstedt taug. Saa kræmted han.

„Hans Högvördighet Biskop Rosenheim hoppas så innerligen, att" — han saa did bort. „Skola vi inte mina herrer, tilsammans rådlägga — höra, huruvida —"

Rosenheim og Pavels, som havde samtalt ivrig og længe, vendte sig nu og kom hen.

„Hrr Baron," sagde Rosenheim oprømt. „Jag är förtjust. Stämningen inom det norska folket — det är ett ärligt, ett präktigt folk; — Hans Välvördighet har berättat mig" —

„Hvad har Hrr Slotspræsten fortalt?"

Det var Schmidt, som spurgte.

Biskop Rosenheim stopped og betragted den, som havde spurgt.

„Jag —" han saa paa Baronen. „Var god att präsentera!"

„Hrr — Hans Välvördighet — æ —"

„Schmidt, Provst," svared Schmidt selv.

„Aha — har den Æran — tackar," svared Rosen-

heim og rakte Schmidt Haanden, som denne kjøligt modtog.

„Jeg fortalte Hans Højærværdighed,“ sagde nu Pavels hurtig med et næsten skarpt Blik paa Schmidt, „at det norske Folk, særlig Bønderne, ikke nærer noget egentlig Fiendskab mod nogen, naar kun deres ældgamle Frihed respekteres og de i alt, som vedrører deres hjemlige Interesser faar ordne sig efter Forgodtbefindende. Den udenrigske Politik bekymrer dem lidet; det er kun Frihed og Fred, de ønsker. Har De noget at bemærke, Hrr Provst?“

Schmidts Øjne fik en staalblaa Glans; de to svenske Herrer stod spændt paa Svaret.

„Jeg har det at bemærke,“ svared Schmidt med fast Stemme, „at hele det norske Folk kræver sin fuldkomne Selvstændighed og fuldkomne Ligestillethed ved Sveriges Side; det er det fornemste; da falder alt det andet af sig selv.“

Biskop Rosenheim kræmted.

„Förstås,“ sagde han. „Förstås. Men någon måste dock styra, och under denna styrande måste länderna — de båda, lyda.“

Schmidt bukkede.

„Foreningen er altsaa, som vi ogsaa her har opfattet den — en Personalunion mellen to ligestillede Stater,“ sagde han. „Dynastiet er Bindeleddet; paa Dynastiet beror alt — at det ivaretager begge Rigers Konstitutioner, som det har besvoret dem begge.“

Begge de svenske Herrer taug.

Da sagde endelig Baron af Wetterstedt med et Smil:

„Tydning och Tolkning kan vara mångahanda; men Ande och Mening ligga uti Realiteterna."

„Da er vi enige," svared Provst Schmidt og bukked. „Ikke sandt Hrr Commerceraad?"

Han vendte sig til Smør-Hagen. „De er jo Politiker af Fag og af Erfaring."

Smør-Hagen smilte.

„Jeg har den Ære at være enig," svared han.

Dermed løb Conversationen istaa; de to svenske Herrer sagde nogle almindelige Bemærkninger, nogle Complimenter, ofred nogle Buk og fjerned sig for at tage fat ved næste Gruppe.

Smør-Hagen forduftede ligeledes.

„Altid krakilsk," hviskede Pavels til Schmidt, da de atter var alene. „Altid Theoretiker, aldrig Praktiker!"

Schmidt gav ham et Sideblik.

„Altid Compromismager, som aldrig compromitterer sig," svared han — „aldrig Loven — altid Evangelium."

Pavels lo.

Spørgsmaalet bliver da, om det til syvende og sidst er Loven, som frelser os, eller — Evangeliet," svared han.

„Aa, det Evangelium, som kommer fra Sverige, nærer jeg ikke synderlig store Forventninger til," replicerede Schmidt.

„Kan noget godt komme fra — osv.“ citerte Pavels slagfærdig; „men hvorom alting er, saa slutter nu vi to Nordmænd Fred og drikker et Glas sammen. Traktere forstaar i alle Fald Hans kongelige Høihed!“

„Godt og vel,“ svared Schmidt. „Om den Ting skal vi næppe blive uenige, og ingen ønsker mere end jeg, at De maatte faa Ret ogsaa i det øvrige!“

De gik Arm i Arm ind i Beværtnings-Værelset, hvor Folk allerede trængte sig om Bordene.

„Biskop eller Punsch?“ spurgte Pavels humoristisk.

„Tak helst Punsch,“ svared Schmidt slagfærdig. „Den Biskop, jeg kjender, forekommer mig altfor flau og svag.“

Pavels rakte Schmidt Glasset.

„Af en Bech kan man neppe vente andet en Vand,“ hvisked han med det samme.

„Trods al den Vin, han drikker,“ svared Schmidt. „Paa hele Menighedens Vegne — som de katholske Præster!“

„*Silentium.*“ Pavels drak.

„*Indulgentia!*“ Schmidt fulgte hans Exempel.

Da kjendte han en Haand paa sin Skulder. Det var Christie, som kom, fulgt af Falsen.

„Allerede ved Brønden?“ spurgte han smilende.

Schmidt nikkede.

„Nu skal jeg ogsaa give mine Kameler at drikke,“ svared han munter. Han strakte sin Haand ud og rakte Christie først og Falsen siden.

Christie lo.

„Ja, vi har vandret længe udi Ørkenen,“ svared han. „Det var paatide at naa en Oase.“

De klinked alle fire og drak.

Falsen var taus. Det var, som om hele hans ledende Stilling ved Rigsforsamlingen hvilede som en Tyngde paa ham efter det, som var skeet. Han havde i den sidste Tid trukket sig fuldstændig tilbage, og naar han mødte her i Aften, var det efter tvungen Indbydelse og for at faa et Glimt af den fremmede Pragt, som fra nu af skulde straale over Norge.

Christie stødte stille sit Glas mod Falsens.

„For det, som har været — at det engang maa komme,“ sagde han lavt.

„For det, som engang maa komme,“ svared Falsen stille.

Og de to Mænd, som havde været Sjælen i Frihedsbevægelsen og Norges Uafhængighedskamp, drak fredelig den svenske Kronprinses søde Punsch.

Men i Falsens mørke Øine brandt Sorgens dybe Glød. Det var som et Gjenskin af den Melankoli, den Sorg over Norge, som havde bragt hans Fader Enevold de Falsen Døden hin skjæbnesvangre Novembernat.

Fanfarer hugg ind. Dansemusik intonerte. Alle strømmede til Salene; Hans kongelige Høihed Prins Carl Johan behagede at aabne Dansen.

ENOGTYVENDE KAPITEL

Det var Dagen før Carl Johans Afreise.

I Palæets grønne Kabinet var de Herrer Grev v. Platen, Baron Statholder v. Essen, Hans Høiærværdighed Biskop Rosenheim og Baron Gustaf af Wetterstedt forsamlede.

Man var midt i en Samtale af nordisk-politisk Indhold og ventede hvert Øieblik at blive kaldte til Konferance hos Hans kongelige Høihed Kronprinsen.

Man røgte ikke; man snused; thi Hans kongelige Høihed yndede ikke Tobaksrøg i sin Værelser. Hans Høiærværdighed bød netop af sin Guldsnusdaase — en Gave fra Carl Johan; Grev v. Platen tog en dygtig Klype, holdt den mellem de tre Fingre og blev siddende slig. Det var fransk parfumeret Snus — ogsaa en Gave til Hans Høiærværdighed fra Hans kongelige Høihed.

„Jag tror, det norska folket har fått nog af äfventyr," sagde han dryg; „någon ny Christian Frederik torde icke blifva trodd, känner jag förhållandena rätt!"

v. Essen tog sin Klype.

„Hur då, Hrr Grefve?" sagde han uden at snuse.

Grev v. Platen snuste. Strøg Kornene bort fra Næsen og sad lidt.

„Jo — jag ska säga — bönderna; de äro rätt många svensksinnade —; det vill säga: de älska freden och önska icke mera svält och dylikt — jag är säker

derpå; fingo och skulle de välja mellan kriget och oss, så valde de oss!“

Nu snuste ogsaa Baron Statholderen.

„De vore icke att förtänka deruti,“ svared han dybt alvorlig. „De hafva ju endast fördelar och ingen risk vid unionen!“

„Sannt,“ skjød Biskop Rosenheim ind og slog Daasens Laag igjen. „Och de finna sig nog tilrätta — bara tålamod, bara tålamod mina herrar!“

Baron af Wetterstedt nikked.

„Jag tror som Ers Högvördighet,“ sagde han og lagde sit Ansigt i profetiske Folder. „Det gäller endast att lugna den upprörda nationala känslan och låta folket förnimma lugnet och fröjden af sambandet mellan länderna, så vill efter min åsigt förbrödringen så småningom komma, och innan ett hundra år eller så där, äro länderna ett och Stockholm hufvudstaden i dem båda!“

Han kræmtede veltilfreds og læned sig tilbage i Stolen.

„Var icke så säker derpå,“ sagde v. Essen. „Jag känner det där folket! Det är som stål och flint, när det gäller dess frihet och äreskänsla!“

„Man måste fara med lämpa,“ sagde Biskop Rosenheim; „man måste mjukna det där hårda sinnet, framkommet som det torde vara af hårda förhållanden. Man måste mjukna!“

„Och smörja,“ bemærkede Baron af Wetterstedt med et klogt Smil.

„Smörja!“ gjentog Biskopen med et Nik.

„Vara god — göra godt —“

Grev v. Platen smilte.

„Hans kungliga Höghet förstår den saken,“ sagde han.

„Att smörja!“ v. Essen lo.

De skotted alle mod Døren og var atter alvorlige.

„Smörj godt, så går det godt,“ sagde Baron v. Wetterstedt.

v. Platen saa paa dem alle.

„Han har och smörjan, som behöfs,“ sagde han.

„Hans kungliga Höghet lär vara otroligt rik,“ sagde Biskop v. Rosenheim og satte store blaa Øjne.

„Ofantligt!“ bekræftede v. Platen.

„Precis en konung för en sämre nation,“ bemærkede Baron af Wetterstedt.

„Sch!“ Biskop Rosenheim lagde Fingeren paa sin Mund.

„En sämre konung kunde själf en bättre nation få,“ sagde v. Essen.

„All den stund den ingen annan har,“ hviskede v. Platen.

„Tyst — tala inte om det där,“ sagde Biskopen dämpet. „Vi måste resignera, vi som Normännena.“

„Förstås!“ Baron af Wetterstedt nikkede.

De taug alle lidt.

Da sagde Grev v. Platen.

„Det var dock en olycka det där med Carl August ändå!“

Biskoppen drog et Suk.

„Ja en stor olycka,“ sagde han. „Med honom hade vi suprematiet uti Norden!“

„Till skänks!“ sukked v. Essen.

„Och varaktig,“ supplerede v. Platen.

Biskop Rosenheim lagde Fingeren paa sin Næse.

„På det där är jag icke så säker,“ sagde han dybsindig. „Dom Juterna —“

„Måhända,“ svared v. Platen. „Måhända Danskarna torde hafva blifvit bråkiga; men Normännen, när de först godtyckligen hafva slutat förbund — då äro de trogna. Det hafva vi dock til gagns erfarit!“

„Sannt,“ sagde Biskop Rosenheim.

„Ett upstudsigt men troget folk,“ sekunderede v. Essen. „Blott att vi hafva dem med godo vundna!“

De taug atter.

„Hans kungliga Höghet förstår måhända ock att vinna med godo — eller — ock — med svärdet!“ sagde Baron v. Wetterstedt.

Baron v. Platen nikked.

„Vi hafva svärdet som ultimum refugium,“ sagde han betydningsfuldt.

„Kunna vi ej vinna och förena, så kunna vi omintetgöra!“

Biskop Rosenheim folded sine Hænder.

„Måste intet så fruktansvärdt varda påkräfvet!“ udbrød han og löfted sine Øine mod Taget. „Fruktansvärdt mellan bröder!“ lagde han til.

„Man måste hoppas —!“ sagde Baron af Wetterstedt.

„Rätt hjärtinnerligen hoppas," udbröd v. Platen.

„Det måste man — man måste hoppas," sagde v. Essen tørt.

„Det vore fruktansvärdt eljest," — Biskopen rysted paa sit Hoved.

„Fasligt!" sagde v. Platen.

„En Skam för oss alla," føied Baron af Wetterstedt til.

„Och så dyrt!" sagde v. Essen.

Biskoppen rakte alle ti Fingre ud og satte Ansigt.

„Gud bevare oss uti sin nåder för sådant," sagde han lidt efter.

Da lagde Baron af Wetterstedt Fingeren paa sin Næse.

„Hafva Nationerna lefvat tilsammans et hundra år eller så där i någonlunda sämja, då är ett krig på halfön och mellan de tvenne brödrafolken en rak omöjlighet," sagde han afgjort.

Alle grubled.

Endelig saa v. Platen op.

„Jag tror som I," sagde han lakonisk.

„Man måste hoppas!" sagde Biskop v. Rosenheim — han havde tænkt længe og saa nu op. „Fast den mänskliga naturen, den är rätt ofta —"

„Omänsklig," skjød v. Essen ind.

Biskopen nikkede.

Saa sagde han atter efter en liden Pause:

„Måhända norrmännan, när de et århundrade eller så där hafva njutit fredens och broderskapets sötma

och sugit sig Krafter till af Unionen — då uti sin Tid använda dessa Krafter til att bryta?“

De saa alle betænksomme paa hverandre med store Øine, snuste og saa ned.

„Ja då, om så illa skulle hända,“ sagde v. Platen, då är det tid at draga svärd ur slida!“

„Bara inte Svärdet då är för kort,“ sagde v. Essen tört.

„Svenska Svärdet blifver aldrig för kort,“ fastslog v. Platen i Gravtone.

„Det gifve Gud,“ sagde Biskopen — „om så illa skulde hända. „Men — de betänka sig nog; de betänka sig nog att bryta!“

Og de snuste alle, hver af sin Daase, i Taushed.

Om en liden Stund reiste v. Platen sig og gik til Vinduet.

„Ett vackert Land ändå,“ sagde han og vendte sig mod de andre.

„Ett skönt Land,“ sagde Biskop v. Rosenheim med Salvelse.

„Ett Land väl värdt att äga,“ sagde Baron v. Wetterstedt.

„Men fattigt!“ bemærked Baron v. Essen.

„Fattigt!“ himled Biskoppen.

„Den där uttmärkta Fetsillen och det där utomordentliga Brännvinet! Och Smöret! Bättre Smör än det där jag åt från — honom — hvad var det nu det där Commercerådet hette?“

„Mathiésen,“ oplyste Baron v. Essen.

„Riktigt ja — Mathiésen!“ fortsatte Biskoppen henrykt. „Bättre Smör har jag sällan ätit uti Sverige. Nei, fattigt — —!“

„Och Skogen,“ oplyste v. Platen.

„Utomordéntlig!“ udbrød af Wetterstedt.

„Bätre Kvalité än den svenska,“ sagde Biskopen.

„Undrar?“ bemærked v. Essen.

Biskopen satte alvorlige Øine.

„Jag har det från säker Källa,“ sagde han.

v. Essen bukkede.

„Må hända,“ svared han.

Man taug atter.

Da sagde v. Platen med et tilfreds Suk.

„Ja nog kunna vi vara nöjda. Det är säkert.“

„Ja, det är säkert,“ sagde Biskopen.

De to andre drog Pusten dybt bekræftende.

I det samme aabnede en Lakei Dørene og meldte:

„Hans kongelige Høihed!“

De fire svenske Herrer reiste sig. Carl Johan traadte ind.

Bonjour messieurs!“ Han slog let ud med Haanden og gik med hurtige Skridt hen til Bordet, hvor han satte sig i den for ham reserverede Stol.

„Ers kungliga Höghet,“ sagde de alle fire paa én Gang.

Carl Johan støtted Hagen i sin hule Haand med korslagte Arme à la Napoleon.

„*Messieurs*,“ sagde han kort. Er alt ordnet til Afreisen?“

v. Essen bukked.

„Ja Ers kungliga Höghet,“ sagde han.

„Og den politiske Situation?“ Han satte skarpe Øine fra den ene paa den anden.

„Efter Förhållandena uttmärkt,“ svared v. Platen.

„*Bien!*“

Carl Johan strakte de bestøvlede Ben fra sig.

„I tror altsaa, at der ingen Fare er for Opstand eller Revolution, naar jeg nu reiser?“

Grev v. Platen bukked igjen.

„Ingen, Ers kungliga Höghet,“ sagde han. „Norrmännen är ett laglydigt Folk.“

Carl Johan nikked hen for sig.

„Men — der findes dog Rebeller?“ Han lagde Hænderne foldede over sit Knæ.

„Rebeller i Theori, men ei uti Praksis,“ svared v. Platen med et Smil.

Carl Johan var alvorlig.

„Grev Wedel — er han absolut paalidelig?“ spurgte han saa.

„Ja, Ers kungliga Höghet,“ svared Grev Platen.

„Grev Wedel tror fullt och fast på Unionen, och — han är en hederlig Karl!“

„*Bien!*“ Carl Johan nikked. „Men Monsieur Christie?“

De svenske Herrer saa paa hverandre.

Endelig talte Baron af Wetterstedt.

„Christie er Klokheten själf, Ers kungliga Höghet; han förstår helt väl, hvad som gagnar och icke

gagnar. Han gör inte revolution, Ers kungliga Höghet!"

„Christie har et Hjärta af Guld, Ers kungliga Höghet," sagde Grev v. Essen.

Carl Johan saa hen for sig med de store, underfundige, glimrende Øine.

„Er ikke Christie en fattig Mand?" spurgte han.

v. Essen saa paa Prinsen.

„Jo — väl efter svenskt tycke är han så," svared han.

Carl Johan saa fremdeles frem for sig og fjernt hen som i Erfaring.

„En Mand, som ikke har Guld nok, har heller ikke et Hjerte af Guld," sagde han afgjørende.

Der steg noget hedt op i Grev Essens Ansigt.

„Ers kungliga Höghet dömmer efter franska Förhållanden," sagde han yderst spidst; han gjorde et ceremonielt Buk med det samme.

Carl Johans Øine skjød dulgte Lyn.

„Frankrig det er Verden," sagde han i endnu mere afgjørende Tone.

Biskop v. Rosenheim gned sine Hænder og forekom v. Essens Svar.

„Ers kungliga Höghet vill i så Fall blifva glädeligen öfverraskad," sagde han i kirkelig Tone. „Nordens Nationer äro fattiga — men ärliga!"

Carl Johan fik et drømmende Udtryk.

„*Impossible,*" sagde han som for sig selv.

Biskoppen gned sine Hænder fremdeles.

„För Gud är intet omöjligt," sagde han stille.

„Tror De?“ svared Carl Johan.

Biskoppen blev blusrød af Harme.

„Ja, jag tror,“ svared han; „jag hoppas, Ers kungliga Höghet gör det samma!“ Han kræmted af Indignation.

„Jeg gjör Fanden!“ svared Carl Johan. Blodet skjød ham til Ansigtet heftigt. Øinene spruted Ild.

Biskopen saa med forundret himlende Øine paa de øvrige, men taug.

Da slog Carl Johan heftig ud med Haanden, reiste sig, gik hen til Biskopen og klapped ham paa Skulderen.

„Jeg tror alt, hvad I vil, Monsieur,“ sagde han. „Hav ingen Bekymring derfor!“

Biskopen aanded lettet op.

„Nordens Folk äro Trons Folk,“ sagde han høitidsfuld.

„*Tant mieux*,“ svared Carl Johan. „Vi skulle nu engang forsøge og erfare. De tror altsaa, vi kan stole paa Christie som paa Wedel?“

„Ja Ers kungliga Höghet,“ svared Grev Platen.

„Så mycket säkrare, som jag vet, att Hrr Christie har de allra högsta Föreställningar om Ers kungliga höghets Person!“

Han bukkede.

Carl Johans Ansigt skifted Udtryk.

„Hvoraf ved De det?“ spurgte han høist interesseret.

„Från honom sjelf,“ svared Crev Platen.

„Ah bah!“ Carl Johan saa misfornøiet ud.

Grev Platen løfted sit Hoved.

„Jag kan försäkra, att det är den bästa Källa,“ svared han. „Christie säger icke ett Ord, han ej tillbotten menar!“

Carl Johan smilte.

„*Serieusement?*“ spurgte han.

„På min ära,“ svared Grev Platen. „Vi lefva här uti Norden i de goda Riddares tid framdeles,“ fortsatte han. „Här finnes verkligen framdeles Riddare utan Fruktan och Tadel, Ers kungliga Höghet!“

Der var noget strengt, fremmed, næsten fiendtligt i Tonen; dette undgik ikke Carl Johan, som straks fik en Fornemmelse af at have forgaaet sig.

„*Naturalement*,“ svared han afgjørende — *comme en France!*“ Han trommed med Fingrene paa Bordet, som om han gjennemgik sit Livs Erfaringer.

„Men de Herrer ere sjeldne,“ fortsatte han og stirred ligesom skuffet frem for sig.

„Å ja — så där,“ svared Platen; hans Blik søgte forstaaelsesfuldt de andre. „Dock icke uti de högre Klasserna,“ føied han til.

Carl Johan sprat op.

„Virkelig?“ udbrød han. „Da vil jeg dog ret grundig undersøge de høiere Klasser.“ Han satte sig atter med et dulgt Smil.

De fire svenske Herrer saa igjen paa hverandre.

„Apropos,“ sagde Prinsen. „Tror I, Grev v. Essen, at Grev Wedel-Jarlsberg, naar I om nogen Tid bliver

træt af Statholderskabet over dette lydige Folk, tør findes skikket til at succedere Dem?“

Hans Øine havde et tirrende Udtryk.

Grev v. Essen var bleven bleg i sit Ansigt.

„Ers kungliga Höghet,“ svared han; „min Portfölj står till Ers Höghets Disposition; så mycket mera som jag erfar, att norska Folket anhåller om Ers Höghets Person som Stathållare. Sedan kan så Grefve Wedel succedera Ers kungliga Höghet, när Ers kungliga Höghet icke mera begär Ställningen. Hvad Grefvens Kvalifikationer angår, då äro de säkerligen tillräckliga — det tror jag visst!“

Han bukkede ceremonielt.

Carl Johan slog sig paa sit Laar.

„*Voilà, Monsieur* v. Essen,“ sagde han skarpt — „*voilà* en Ridder *sans peur,* men maaske dog ikke *sans reproche!*“

Han reiste sig braat og gik op og ned i Værelset; det sang og klirred i de besporede Hæle.

De gode svenske Mænd stod og saa ned.

Pludselig gik Prinsen hen til Bordet og ringe, heftigt.

Lakai traadte ind.

„Server Frokost i min Salon,“ skreg han.

„Men *subitement — comprends-tu?*“ Hans Øine lynede; han stod med knyttede Hænder foran Lakeien.

„Ja, Eders kongelige Høihed,“ svared denne og vendte sig for at gaa.

„*Subitement,*“ skreg det efter ham.

Lakeien forsvandt som en Skygge ud af Døren.

Carl Johan gik atter nogle Gange heftig op og ned i Kabinettet; saa vendte han sig til Grev v. Platen.

„Afreisen er Klokken ni præcis?“ spurgte han.

„Ja, Ers kungliga Höghet,“ svared denne kort og studs.

„Og I samtlige ere mit Følge?“

„Ja Ers kungliga Höghet,“ blev der svaret i Kor. De fire svenske Adelsmænd bukked.

Da vendte Carl Johan sig pludselig imod dem med et Smil.

„Da haaber jeg, vi alle ere i bedre Humør end idag,“ sagde han. „Ikke sandt mine Herrer?“

„Vi hoppas,“ svared Biskop Rosenheim og bukked.

Vi ere visse derpaa,“ svared Carl Johan leende — „tilbords mine Herrer.“

Han gik med faste unge Skridt foran ud; de øvrige fulgte bukkende.

Men idet v. Platen og Grev v. Essen fulgte, vendte den første sig og sagde hviskende:

„Se där parvenuen!“

Grev v. Essen smilte.

„Den, som icke äger gullbägare, han dricker ur tennkrus,“ svared han.

Saa fulgte de begge sin gascognske Herre.

* * *

Carl Johan skulde reise.

Udenfor Palæet var i den tidlige, mørke Novembermorgen alt Kristiania samlet.

Det gule Kor og det ridende Jægerkor holdt med Fakler som Escorte; Statsraadet var samlet i Palæet for at tage Afsked med Norges fremtidige Konge.

Grev Wedel havde netop holdt en kort, men bevæget Tale; nu tog Hans kongelige Høihed Farvel.

Og i en lang ceremoniel Række fulgte norske Mænd den svenske Kronprins og hans svenske Følge ud af det Bernt-Ankerske Palæ til Vognene.

„Længe leve Hans kongelige Høihed, Kronprins Carl Johan," raabte Grev Wedel med høi Stemme. Statsraadet svinged sine Hatte; Mængden raabte et pligtskyldigt Hurra og stirrede atter med slugne Øine paa de skinnende Uniformer, idet Hans kongelige Høihed og de svenske Herrer traadte ind i Vognene.

„*Au revoir messieurs! Aa revoir monsieur le comte,*" sagde Carl Johan, idet Vogndøren lukkedes.

„*Au revoir mon prince!*" svared Grev Wedel. Signalflagget fløi tilveirs — Salutskuddene begyndte at tordne fra Fæstningen.

„Længe leve Carl den trettende Norges og Sveriges Konge!" roptes der i Mængden.

Pligtskyldige Hurraer klang spredt. Saa slutted de ridende Korpser op — Toget satte sig i Bevægelse.

Fulgt af den nysgjerrige Menneskemasse drog Prinsetoget ud gennem Storgaden og over Oslo til Egeberg; man saa de flammende Fakler forsvinde i Morgentaagen.

Men da de spredte Grupper lidt efter lidt fordelte sig og fløđ ind i Sidegaderne, gik der to Mænd i lang-

som Samtale Østre Gade op. Det var Grev Herman Wedel Jarlsberg og Sorenskriver Christie. Ved Hjørnet af Kirkegaden stansed de og rakte hinanden Haanden.

„Sig mig nu oprigtigt," sagde Grev Wedel og saa Christie ind i hans trygge, kloge Ansigt. „Hvad tror De om det, som er skeet?"

Christie besvared Blikket.

„Jeg tror ikke, det er Enden," svared han; „men det er i alle Fald en respektabel Begyndelse."

„Vel begyndt er halvt fuldendt," svared Wedel med et alvorligt Smil. „Noget maa ogsaa efterlades til vore Efterkommere."

De hilste hinanden og gik hver sin Vei, Wedel Kirkegade ned, Christie Østre Gade op.

Og Folket, som strømmed tilbage til sine Sysler, tænkte ikke videre paa den fremmede Prins, som var kommen og faren.

